

Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму
Гречаноподівської сільської ради

Комунальний заклад освіти «Водянська середня загальноосвітня
школа – загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів»
Гречаноподівської сільської ради Широківського району
Дніпропетровської області

ПОСІБНИК

вчителя зарубіжної літератури
Руденко Валентини Іванівни

«Оцінюємо швидко»
(різні види контролю на уроках
зарубіжної літератури у 7 класі)

с. Водяне
2019 р

Руденко Валентина Іванівна, учитель зарубіжної літератури
КЗО «Водянська СЗШ» Широківського району.

Оцінюємо швидко: різні види контролю на уроках зарубіжної літератури у 7 класі. Книга для вчителя. - 2019. - (200 с).

У збірнику подано матеріали на допомогу вчителям зарубіжної літератури в організації та проведенні уроків перевірки та контролю знань текстів учнями 7 класу за підручником Євгенії Волощук «Зарубіжна література. 7 клас», К. «Генеза», 2015. Ці запитання та завдання полегшують усне опитування і здійснення постійного контролю знань учнів на уроці при перевірці домашнього завдання.

Рекомендовано для використання вчителям світової літератури з метою організації експрес – перевірки на уроці, а також учням 9 класу для самопідготовки з окремих тем.

Пропоновані матеріали укладені відповідно до чинної програми Міністерства освіти і науки України «Зарубіжна література, 5-9 класи, 2012» для шкіл з українською мовою навчання»(зі змінами 2017) .

ЗМІСТ

Частина I

ВСТУП. Таємниці перекладацької майстерності	5
ЧАСТИНА ПЕРША. Билини і балади	
РОЗДІЛ 1. Легендарні герої народних билини і балад	6
<i>Про Іллю Муромця та Соловія</i>	8
<i>Король Лір і його дочки</i>	12
<i>Як Робін Гуд став розбійником</i>	14
• ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	
<i>Садко</i>	10
РОЗДІЛ 2. Перлини світової літературної балади	18
Фрідріх Шиллер « <i>Рукавичка</i> »	19
Адам Міцкевич « <i>Світязь</i> »	22
Р.Л.Стівенсон « <i>Вересовий трунок</i> »	23
• КЛОУЗ -ТЕСТИ (нагадування з теорії літератури)	28
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	29
ЧАСТИНА ДРУГА. Історичне минуле в літературі	
РОЗДІЛ 1. Доба лицарів і лицарства	30
В.Скотт « <i>Айвенго</i> »	31
<i>Кросворди</i>	48
РОЗДІЛ 2. Література проти війни	55
А. Маргул-Шпербер « <i>Про назву концтабору Бухенвальд</i> »	56
Константи Галчинський « <i>Пісня про солдатів з Вестерплатте</i> »	
Василь Биков « <i>Альпійська балада</i> »	57
• ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	
Шолохов « <i>Доля людини</i> »	62
О.Толстой « <i>Російський характер</i> »	69
• Клоуз-тести "Теоретична скринька"	71
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	71
ЧАСТИНА ТРЕТЯ. Духовне випробування людини	
РОЗДІЛ 1. Сила людського духу	75
Джеймс Олдрідж « <i>Останній дюйм</i> »	76
РОЗДІЛ 2. Навчитися жити гідно	
Редьярд Кіплінг « <i>Балада про Схід і Захід</i> »	82
« <i>Якщо</i> »	85
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	88
ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА. Дружба і кохання	
РОЗДІЛ 1. Радість дружби	90
О.Пушкін « <i>19 жовтня</i> »	
РОЗДІЛ 2. Смак першого кохання	92
Шолом-Алейхем « <i>Пісня пісень</i> »	
РОЗДІЛ 3. Вітрила надії	
О.Грін « <i>Пурпурові вітрила</i> »	96
РОЗДІЛ 4. Вірші про кохання	108

Роберт Бернс «Моя любов-рожевий квіт...»	109
Генріх Гейне «Коли настав чудовий май...»	110
К.Симонов «Чуєш...Ти чекай мене...»	110
Частина II	
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	113
ЧАСТИНА П'ЯТА. Літературний детектив	
РОЗДІЛ 1. Зачарований таємницями	114
Едгар По «Золотий жук»	
РОЗДІЛ 2. Детективний геній	124
Артур Конан Дойл «Пістрява стрічка»	
«Спілка рудих»	130
ЧАСТИНА ШОСТА. Світова новела	
РОЗДІЛ 1. Маленькі дива життя	140
О.Генрі «Останній листок»	
«Дари волхвів»	149
РОЗДІЛ 2. У фантастичних барвах	
Герберт Уеллс «Чарівна крамниця»	154
РОЗДІЛ 3. Павутинка надії	
Рюноске Акутагава «Павутинка»	157
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	161
ЧАСТИНА СЬОМА. СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА. Я і світ	
<i>Мандруючи чарівними світами</i>	
Діана Вінн Джонс «Мандрівний замок Хаула»	166
• ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	
Айзек Азімов «Фах»	171
Корнелія Функе «Чорнильне серце»	179
• Клоуз-тести "Теоретична скринька"	185
• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	186
ПІДСУМКИ РОКУ: повторення та узагальнення вивченого	
Аукціон знань	188
Практикум	192

Роль художньої літератури у формуванні життєвих цінностей людини

1. Що відкриває перед читачами світова художня література? (*Дивовижний світ, сповнений різноманітними картинами людського існування від давнини до сьогодення.*)
2. Як розуміти слова: «Читання повинно бути осмисленим»? (*Розуміти те, що читаєш, розуміти позицію автора щодо зображених ним картин життя, мотиви вчинків героїв.*)
3. У чому полягає своєрідність художньої літератури як мистецтва слова? (*Має високий виховний потенціал через почуття та переживання.*)
4. На чиєму боці завжди симпатії читачів? (*На боці благородних, чесних героїв, у яких можна повчитися.*)
5. Які життєві цінності уславлюються у фольклорних і літературних творах різних країн? (*Загальнолюдські: мудрість, мужність, сила духу, здатність витримувати складні життєві випробування, чесність, поміркованість, прагнення бути корисними для держави.*)
6. Поясніть слова Г.Веллса : «Кожна книга – це заклик до змін». (*Крім того що книга має пізнавальне значення, надає естетичну насолоду. Виховує добрий смак, вона має виховне значення – через вічні цінності впливає на формування особистості. «Людина стає мудрою не завдяки силі, а багато читаючи»(Дж.Бруно). Усі художні тексти спонукають нас співвідносити почуття і вчинки літературних героїв з нашим внутрішнім світом, замислюватись над власним життям й обирати для себе гідні життєві ідеали.*)
7. Специфічна ознака зарубіжної літератури - вона перекладна. Що таке оригінал, переклад, художній переклад? (*Художній переклад – це різновид літературної творчості, внаслідок якої твір, що існує в одній мові, «виникає» в іншій, не втрачаючи своїх змістових і художніх особливостей.*)
8. Хто робить доступними широкому загалу скарби культурної спадщини різних народів світу? (*Перекладачі*)
9. Назвіть українських майстрів художнього перекладу. (*І.Франко, Л.Українка, М.Рильський, М.Бажан, А.Малишко, професіонали: Микола Лукаш, Григорій Кочур, Дмитро Паламарчук та ін.*)
- 10.Оригінал – це (авторський твір)**
- 11.Переклад – це (відтворення тексту іншою мовою)**
- 12.Які є види перекладу? (*Прямий і непрямий, повний і неповний, точний і неточний.*)
- 13.Переспів — це (вірш, написаний за мотивами іншого поетичного твору)**
- 14.Чи можна сприймати художній переклад як тотожний оригінальному (*ні, це власна версія авторського твору*)

15. Яку роль відіграє література в моральному вдосконаленні людини? Кого з героїв можна вважати взірцем для наслідування при виборі життєвих цінностей? *(Усі твори спонукають співвідносити почуття і вчинки героїв із власним внутрішнім світом, замислюватись над власним життям і обирати для себе гідні життєві ідеали. Література – скарбниця духовних \ моральних і естетичних багатств людства.)*

16. Які читачі, на вашу думку, можуть називатися талановитими? *(Ті, які люблять читати, вміють емоційно відгукуватися на прочитаний твір, вдумливо аналізувати його, аргументовано висловлювати свої почуття і думки.)*

17. Хто з вас вважає себе талановитим читачем?

18. Хто хоче бути таким читачем?

19. Ознайомлення з творами яких письменників нас очікує у 7 класі?

20. Записати вислови, афоризми, прислів'я про книгу.

ЧАСТИНА ПЕРША БИЛИНИ ТА БАЛАДИ

Розділ I Там, де історія переплітається з народною фантазією (до сторінок 12 – 37)

Легендарні герої народних билин і балад

1. Віддавна люди з повагою ставилися до своєї історії. Що було одним з найважливіших засобів збереження пам'яті про значущі події минулого, битви, подвиги героїв? *(епічні пісні.)*

2. Давні фольклорні віршовані твори, що розповідають про народних героїв та їхні подвиги – це *(епічні пісні)*

3. Яку назву дістали епічні пісні? Наведіть її визначення. *(Билини – це фольклорні епічні пісні історико-героїчного та соціально-побутового змісту про воїнів-богатирів, героїв та їхні подвиги.)*

4. Якими були традиційні народні назви билин? *(«Старини», «билеві пісні», «богатырський епос».)*

5. Що було характерним для героїчного епосу Стародавньої Русі? Які події знайшли своє відображення у билинах? *(Багата усна народна творчість. Зображення постаті князя Володимира Великого, постійної боротьби з кочовими племенами печенігів і половців, які нападали на Русь, самотня історія Київської Русі.)*

6. Чи є спільні ознаки билини і казки? *(Так, колективний твір, без автора, опіували богатырів, спираючись на казково-міфологічні сказання, вдаючись до вигадок.)*

7. Коли створювались билини? *(Протягом IX – XIV ст.)*

8. На які цикли поділяються билини? *(Київський, чернігівський і новгородський.)*

9. Назвіть героїв-богатирів, які оспівувались у кожному циклі. (*Київський і чернігівський – Ілля Муромець, Добрина Микитич, Альоша Попович, боярин Ставр, Микула Селянинович; новгородський – Василь Буслаєв, Садко та ін.*)
10. Хто і чому був найпопулярнішим серед богатирів? (*Ілля Муромець – узагальнений образ героя-патріота і захисника рідної землі. Захоплюються його мудрістю, могутністю, безкорисливістю, тим, що він завжди керується народними інтересами. Народний ідеал, справжній герой, гідний наслідування.*)
11. Назвіть характерні ознаки билин. (*«Попередня недооцінка героя», «загрозлива перевага супротивника», їх зіткнення і перемога героя. Сюжет розгортається повільно, заспів часто не пов'язаний зі змістом, але налаштовує слухачів на відповідне емоційне сприймання, потім зачин, основна частина, кінцівка.*)
12. Як виконувались билини? (*Співцями-оповідачами в музичному супроводі гри на гусях, у речитативно-декламаційній формі, тому рядки віршів завжди мають однакову кількість наголосів.*)
13. Які художні засоби використано в билинах? (*Постійні епітети, гіперболи, порівняння, повтори, анафори.*)
14. Коли були надруковані билини? (*На початку XIX ст.*)
15. Назвіть авторів ілюстрацій до билин. (***Васнецов, Рєпін, Кибрик та ін.***)с.52 «***Богатирі***»
16. Хто використав красу наспівів билин у своїх операх та музичних творах? (*Мусоргський, Бородин, Римський-Корсаков та ін.*)
17. **Що таке гіпербола? (Різке перебільшення якихось рис людини, предметів або явищ, їх кількості, розмірів, сили тощо.**
18. Чим билина відрізняється від казки? (*Не вигадані, а реальні події, дійові персонажі – не люди чи тварини, а герої, точно зазначене місце і час подій, виконавець – співець-сказатель. Богатир має ім'я, біографію, коло подвигів.*)
19. Що оспівував народ у героїчних піснях? (*Свої мрії про тих, хто звільнить рідну землю від чужоземної навали, захистить від зла і кривди.*)
20. Якими якостями наділяв народ центрального персонажа героїчних пісень? (*Небувалою силою, мужністю, винахідливістю.*)
21. Дайте визначення фольклорної балади. (*Ліро-епічний жанр усної народної творчості з динамічним сюжетом, з трагічною, часто фантастичною розв'язкою.*)
22. Що характерно для фольклорної балади? (*Своєрідний сюжет, у якому драматичне загострення конфлікту поєднується з психологічним зображенням внутрішнього світу героя, його почуттів, переживань; стрімкий розвиток подій, діалог.*)
23. Що таке літературна балада? (*Це жанр ліро-епічної поезії фантастичного, історико-героїчного або соціально-побутового змісту з драматичним сюжетом.*)
24. Чим фольклорна балада відрізняється від літературної? (*Для літературних балад характерні ті ж ознаки, що і для фольклорної, але вони*

існують у письмовій формі, є автор – конкретна особа з притаманною саме їй творчою манерою.)

25. Що є джерелом натхнення для авторів балад? (Фольклорні героїчні пісні та балади.) Хто і коли заклав основи літературного жанру балади? (У XV ст. Франсуа Війон.)

26. Назвіть прізвища поетів – авторів відомих літературних балад. (Ф. Шіллер, Гете, Пушкін, Стівенсон, Міцкевич, В. Жуковський, Р. Бернс, Ф. Війон,)

Давньоруські билини про Ілля Муромця

Літературний навігатор: книжкове частування

«Ілля Муромець»

1. Де народився Ілля Муромець? (У місті Муромі, селі Карачаровім.)
2. Як звали батька Іллі? (Іван Тимофійович – хлібороб.)
3. Чим займався Ілля до 30 років? (Сидів сидячки, ні ніг, ні рук не порушував.)
4. Хто прийшов у гості? (Два старчики.)
5. Де були в цей час батьки Іллі? (У полі.)
6. Що запропонували старчики Іллі? (Щоб він не боявся, а встав і відчинив їм двері.)
7. Чи зміг Ілля відчинити двері? (Так.)
8. Про що розповіли йому старчики? (Дали випити питтячка медового, і сказали, що буде він славним витязем, лихим богатирем.)
9. З ким вони не радять Іллі зачіпатися? (З Святогором, Самсоном, з родом Микуловим, з Вольгою Всеславичем.)
10. Яку ще пораду дають вони майбутньому герою? (Купити жеребчика, три місяці годувати шином білим-ярим, потім три ночі у трьох росах викачати, і підвести до тину, щоб він переплигував.)
11. Де поділися старчики? (Зникли з очей.)
12. Що перше зробив Ілля після зникнення старців? (Пішов допомогти батькам.)
13. Яку роботу він виконав? (Очистив ліс від недопалків, дуби-кряжі повирубав і в річку повивалював поки батьки спали міцним сном.)
14. Як зреагували батьки? (Полякалися – хто роботу зробив, дивувалися.)
15. Хто переклав билину на сучасну мову? (Павло Грабовський.)

Про Іллю Муромця та Соловія

1. На що просить Ілля у батьків благословення? (На службу до київського князя Володимира боронити християнську віру.)
2. Кого зустрів він під Черніговом? (Силу силенну війська татарського.)
3. Що зробив Ілля Муромець? (Розбив ту силу.)
4. Знайдіть гіперболу в описі бою. (Куди їде – туди вулиця, куди вертає – туди провулок, ні один татарин не міг втекти і спастися.)
5. Кого відпустив Ілля? (Трьох царевичів відпустив, щоб вони скрізь і всім говорили, що святу Русь могутні богатирі бережуть.)

6. Що запропонували Іллі чернігівці? (*Щоб був у них воєводою.*)
7. Про що їх просить Ілля? (*Показати пряму дорогу до Києва.*)
8. Від чого застерігають чернігівці? (*Що вже 30 років ніхто не їздить по цій дорозі, бо там сидить Соловей – розбійник.*)
9. Яку силу мав соловей? (*Усі трави в'януть, квіти обсіпаються, а люди всі мертві лежать.*)
10. По якій дорозі поїхав Ілля? (*По прямій. Одною коня тримав, другою дуби рвав і шлях прокладав.*)
11. Як розправився з Солов'єм? (*Попала стріла в праве око, а вилетіла лівим вухом. Ілля його в кайдани кував та до стременя булатного в'язав.*)
12. До кого приїхав Ілля Муромець? (*До сонечка – князя з княжною Апраксією.*)
13. Про що запитав князь? (*Якою дорогою він приїхав?*)
14. Які три причини називає Ілля, через які він не встиг до Києва на полудник? (*Виручив Чернігів від облоги, мости через річку Смородину мостив, Соловія-розбійника з сімох дубів збивав.*)
15. Як зреагував Володимир – князь? (*Вийшов на Соловія подивитися, та просив його засвистати, закричати, засичати.*)
16. Чи виконав наказ князя Соловей? (*Ні, бо він слуга Іллі і його буде слухати.*)
17. Що наказав Соловію Ілля? (*Засвистіти напівсвисту, закричати напівкрику, зашипіти напівшипю.*)
18. Про що попросив Соловей? (*Випити чару вина.*)
19. Як він виконав наказ Іллі? (*Зробив по-своєму, на повен крик.*)
20. Чому ж він не послухав наказу? (*«Прочував я свій кінець».*)
21. Як наказав Ілля Соловію за непослух? (*Повів його на поле Куликове та відрубав йому буйну голову.*)
22. Прочитайте зачин і кінцівку билини, поясніть їх своєрідність.
23. Знайдіть повтори у тексті і поясніть їхню роль у розкритті головної думки твору.
24. Наведіть приклади перебільшень у змалюванні подвигів Іллі.
25. Як ставився народ до князя Володимира, знайдіть підтвердження у тексті.
26. Знайдіть епітети та порівняння у тексті, розкрийте їх змістове навантаження.

Літературна вікторина

1. Із якого міста виїхав Ілля Муромець?(Мурома)
2. З якого села?(Карачарова)
3. Яким епітетом возвеличує його народ?(Добрий молодець).
4. Куди зібрався богатир?(У славний город Київ.)
5. Де він зустрів багато ворогів?(Біля Чернігова).
6. Яку посаду пропонують йому чернігівці? (Воєводи).
7. Яку дорогу просить показати до Києва?(Пряму).
8. Довжина прямоїзжої дороги. (500 верст).
9. А дальшою дорогою?(Ціла тисяча).

10. Як називалася річка?(Смородинка).
11. Зброя Іллі. (Ярий лук (бойовий), калена стріла).
12. Куди Ілля поранив Соловія Розбійника?(В праве око).
13. До чого прив'язав Ілля пораненого Соловія?(До стремени булатного).
14. Ім'я київського князя. (Володимир).
15. Ім'я дочки київського князя. (Апраксія.)
16. Як вітався Ілля з князем?(«Хрест клав по-писаному, поклін вів поученому, вклонявся на чотири сторони.)
17. Із якого хутра шуба у князя?(Куньова (зі шкурок куниці).
18. Що попросив поранений Соловей Розбійник, щоб відновити свої сили і засвистати?(«Чару вина зеленого».)
19. Об'єм чари, з якої пив вино Соловій. (На півтора відра.)
20. Як покарав Ілля Соловія за непослух?(Відрубав йому буйну голову.)
21. Де Ілля розправився з Соловієм?(На полі Куликовім).

«Давньоруські билини про Іллю Муромця»

«Обери позицію: так чи ні?»

1. Билина – фольклорна пісня про богатирів. (Так).
2. У билині головні герої – богатирі. (Так).
3. У билинах присутні тільки вигадані персонажі. (Ні).
4. В основі сюжету билин – розповідь про величні події часів Київської Русі. (Так).
5. У билинах діють три покоління богатирів. (Ні).
6. У билинах богатирі захищають рідну землю, борються із ворогами. (Так).
7. У билині «Про Іллю Муромця і Соловія» богатир виїздить із Мурома. (Так)
8. У билині «Про Іллю Муромця і Соловія» богатир залишається воєводою у Чернігові. (Ні).
9. Ілля Муромець у билині «Про Іллю Муромця і Соловія» приїздить до князя Володимира. (Так).
10. Ілля Муромець покарав Соловія, втопивши його у річці. (Ні).
11. Ілля Муромець перші 30 років життя орав землю. (Ні).
12. Ілля Муромець полишив рідний дім, щоб служити князю Володимирі і народу. (Так).

Літературний навігатор: книжкове частування

Садко

1. Садко - герой новгородських билин.
2. Заняття героя, чим заробляв на життя?(*Був бідним гусярем, звеселяв людей на бенкетах*)
3. У якому місті народився Садко? (*Новгороді.*)
4. Чому герой пішов до Ільмень-озера? (*Його перестали запрошувати на бенкети.*)
5. Хто запропонував йому чарівну допомогу, після чого життя бідного гусяря змінилося? (*Морський цар.*)

6. Про яку таємницю дізнався Садко? (*Як стати багатим або про - рибу золоте-перо.*)
7. Якою була сума закладу Садка з купцями? (*Сорок тисяч.*)
8. Куди відправився Садко на сорока кораблях? (*У заморські землі продавати товари.*)
9. Що трапилось із кораблями Садка, коли він повертався додому? (*Вони зупинились посеред моря.*)
10. З якого дерева був зроблений перший жереб Садка? (*Із дуба.*)
11. Що взяв із собою Садко на дубовий пліт? (*Гуслі.*)
12. Що запропонував морський цар гусяру? (*Грати на гусях, розважати його гостей.*)
13. Кому належать слова: «Спи-відпочивай, ні про що не думай, як мені брат Водяний господар Ільмень-озера приказав, так і буде». (*Сестрі Водяного – Чернавушці.*)
14. Хто допоміг Садку повернутися додому? (*Водяний.*)

Тести. Билина «Садко»

1. Садко жив у місті:
 - А) Києві; Б) Чернігові; В) Новгороді.
2. З якого дерева були зроблені гуслі Садка?
 - А) берези Б) явора; В) верби.
3. Куди запрошували Садка-гусяра?
 - А) розважати бояр і купців; Б) співати у хорі; В) грати для простих селян.
4. Чому герой пішов до Ільмень-озера?
 - А) його перестали запрошувати на бенкети; Б) він хотів наловити риби; В) вирішив скупатися.
5. З ким зустрівся Садко біля озера?
 - А) русалкою; Б) водяним з Ільмень-озера; В) купцями Новгородськими.
6. Яку таємницю розповів Садку Водяний?
 - А) про дерево з якого зроблені гуслі; Б) про русалку - наречену; В) про рибу золоте-перо.
7. Хто допоміг гусяру-сироті виграти спір?
 - А) купці; Б) морський цар; В) Водяний із Ільмень-озера.
8. Із сироти-гусяра Садко став багатим:
 - А) боярином; Б) купцем Новгородським; В) знаменитим воєводою.
9. Який спір програв Садко?
 - А) що він найсильніший; Б) що він дуже багатий і може скупити у всіх купців товари у Новгороді; В) він заволодіє містом Новгородом.
10. Кого зачарував своєю грою на гусях Садко?
 - А) багатого заморського царя; Б) дочку купця Чернігівського; В) морського царя.
11. Хто допоміг Садку вибратися із морських глибин?
 - А) русалка; Б) Водяний; В) Морський цар.

12. Кому належать слова: «Спи-відпочивай, ні про що не думай, як мені брат Водяний господар Ільмень-озера приказав, так і буде»:

А) молодій дружині-красуні; Б) сестрі Водяного – Чернавушці; В) морській царівні. Відповіді : 1-в, 2-б, 3-а, 4-а, 5-б, 6-в, 7-в, 8-б, 9-б, 10-в, 11-б, 12-б.

Балада про розбите батьківське серце

Продовж речення

1. Сумна історія короля Ліра належить до найдавніших ...(*англійських сюжетів.*)
2. Хто на основі сюжету про необачливого батька, який, несправедливо розділивши майно між своїми дітьми, залишився жебраком, створив геніальну трагедію? (*видатний англійський драматург В. Шекспір.*)
3. Відтак король Лір посів гідне місце в галереї ...(*«вічних образів»*) світової культури й став загальнолюдським символом ...(*трагічної батьківської любові.*)
4. Художній образ, якому притаманні інакомовна багатозначність і глибина узагальнення – це (*символ*)

Тести за змістом балади «Король Лір»

1. В якій країні жив Король Лір?
а) Франції; б) Шотландії; в) Англії.
2. Ім'я найстаршої дочки короля:
а) Корделія; б) Регана; в) Кандіда;
3. Яке запитання поставив король дочкам?
а) Як вони ділами докажуть свою любов до батька;
б) Чи згодні вони вийти заміж? в) Як поділити між ними королівство?
4. Яку із дочок вигнав Лір і позбавив спадку:
а) Старшу; б) Наймолодшу; в) Середущу.
5. Як поділив батько-король своє багатство?
а) Порівно розділив між дочками;
б) Поділив на дві частини;
в) Віддав старшій дочці.
6. У якій країні знайшла собі притулок найменша дочка?
а) Німеччині; б) Англії; в) Франції.
7. Як жилося Королю-батьку у старшої дочки?
а) Добре, у нього було усього вдосталь;
б) Погано, у нього не було прислуги;
в) Його принижували, не давали їсти.
8. Як прийняли батька середуща дочка?
а) Обняла, привітала виділила йому кращу кімнату і багато слуг;
б) Наказала жити на кухні з прислугою;
в) Вигнала зі свого палацу.
9. Що вирішив король згадавши про найменшу дочку?
а) Віднайти її і попросити прощення.
б) Дізнатися як вона живе?

- в) Попросити їсти.
10. Як зустріла Корделія батька?
 А) Вигнала із свого королівства;
 Б) Привітно з радістю, любов'ю, прийняла батька;
 В) Наказала жити з прислугою.
11. Чи повернув собі королівство Англії Лір?
 А) Так; Б) Ні; В) Не повністю.
12. Яке велике горе переніс Король Лір на старості літ?
 А) Смерть дружини; Б) Смерть наймолодшої дочки; В) Втрату корони.

Відповіді : 1-а, 3-а, 5-б, 7,-б, 9-а, 2-б, 4-б, 6-в, 8-б, 10-б, 11-а, 12-б.

Літературний диктант

1. Король Лір жив у (Англії)
2. Скільки мав дітей? (три доньки)
3. Яке питання поставив батько дітям?(Хто його найбільше любить«як ділами своїми вони докажуть йому свою любов)
4. Що пообіцяла батькові старша сестра? («Готова за вас кров пролити»)
5. Кому із дочок належать слова: «Я день і ніч готова вам служити. Стань вам найменшою слугою...» (середущій дочці короля)
6. Що відповіла батькові на запитання найменша дочка? (Свій дитячий довг сповняти, бути послушною)
7. Чия відповідь батькові не сподобалась? (меншої Корделії)
8. Що подарував король Регані та Гонореллі , яким вдалося переконати батька у своїй любові до нього? (по півцарства)
9. Як наказав меншу доньку? (Вигнав, позбавивши спадку)
10. Куди привела недоля бідну дівчину?(До Франції)
11. Ким стала Корделія?(Королевою Франції)
12. Як жилося королю Ліру у старшої доньки? (погано, вона відняла у нього слуг.)
13. Як прийняла середуща донька батька? (Звеліла йому жити із слугами на кухні)
14. Старші дочки вигнали батька і він став (жебраком)
15. Котра із дочок на старість Королю Ліру принесла потіху і радість? (Наймолодша дочка, Корделія)
16. Хто став на захист короля Ліра?(Корделія)
17. Як Корделія довела свою відданість батькові?(пішла війною на сестер і повернула батькові королівство)
18. Причина смерті короля?(загибель дочки)
19. Як наказали вельможі обох невдячних сестер?(засудили на кару смерті)
20. Про що просить не забувати англійська балада?(про дитячу невдячність)

Шляхетний розбійник Робін Гуд

1. Улюблений герой англійських балад. (Робін Гуд.)
2. Хто такий Робін Гуд? Що повідомляють про нього в різних історичних хроніках? (Ватажок лісових розбійників. Жив у графстві Йоркшир, сучасник Ричарда Лєвове Серце. Служив у сера Томаса Ланкастера. Коли той очолив бунт проти короля Едуарда II, пішов за своїм господарем. Повстання було придушено, а повстанців оголошено поза законом. Вони знайшли притулок у Шервудському лісі, грабували багатіїв та церковників і допомагали бідним.)
3. Поясніть, чому саме так характеризує народ героя: «Розбійник долею він був і лицар – у душі» (співчуття до народного ватажка, який змушений покинути мирне ремесло і втекти до лісу від несправедливих утисків.)
4. У чому новаторство цих балад? (Уперше в європейській народній творчості возвеличено людину низького походження, яка, на відміну від героїв попереднього часу, воює не з драконами, не з чужими племенами, а з тими, від кого потернав народ.)
5. Коли почали записувати фольклорні балади про Робін Гуда? (У XV столітті.)
6. Як у них пояснюється походження героя. (Був йоменом – вільним ремісником чи селянином, за іншими версіями – несправедливо знедолений дворянин.)
7. Що таке балада?(від прованс. «танцювати») – невеликий ліро-епічний твір фантастичного, легендарно-історичного, соціально-побутового змісту з драматично напруженим сюжетом.)
8. Які є різновиди балад?(Фольклорні і літературні.)
9. Як ви розумієте значення терміну ліро-епічний твір?(Це художній твір, у якому поєднуються і епос(розповідь) і лірика(почуття).
10. Чи існував насправді Робін Гуд, чи має прототип?(Авжеж. Однак у такому разі баладний образ шляхетного розбійника не художній «двійник» якоїсь однієї людини, а збірний образ багатьох борців за права народу.)

Як Робін Гуд став розбійником

«Уважний читач»

1. Хто був батько Робіна Гуда? (Головний лісничий найбільших королівських заповідників – Шервудського та Бернесдейльського лісів Х'ю Фітзу.)
2. Де і коли народився Роб? (1160 року в місті Локслі.)
3. Як ще називали Роба? (Локслі або Роб з Локслі.)
4. Чим понад усе любив займатися Роб? (Блукати з батьком по лісі, спритно стріляти з луку, а зимовими вечорами слухати батькові розповіді про Зеленого Віллі – розбійника.)
5. Ким мріяла бачити сина мати Роба? (Походила з благородної родини і хотіла бачити його значною особою при дворі короля або в абатстві.)
6. Чого навчала його мати? (Читати, писати, гарні манери, бути правдивим і чесним.)

7. Назвіть друзів хлопчика. (Віллі Геймвелл - син батькового брата, Маріан Фітцуолтер – дочка графа.)
8. Як склалися стосунки батька Роба з графом? (Вони ворогували.)
9. Яке нещастя трапилося в сім'ї Роба? (За змовою графа, шерифа та єпископа наклеп на батька і король забрав посаду, матір і Роба вигнали на вулицю без попередження, а батька посадили до в'язниці.)
10. Де жили Роб з матір'ю? (У батькового брата Геймвелла.)
11. Що пережив Роб ще через 2 місяці? (Померла мати, а згодом не стало і батька.)
12. Як жилося Робу у дядька? (Віллі вчився у школі далеко від дому, Маріан теж відіслали до двору королеви Елеонори, як дізналися про дружбу з Робом, був самотній, дядько ставився до нього з ніжністю, але не міг повернути хлопцю щасливих днів.)
13. Яку новину повідомив одного дня дядько Робу? (Що є нагода випробувати свій лук і стріли і здобути гарний приз на змаганні лучників у Ноттінгемі.)
14. Яка нагорода чекає переможця? (Золота стріла, місце королівського лісника.)
15. Опишіть зовнішність Роба. («Ставний і гінкий, він був убраний з голови до п'ят у все зелене і йшов великим бадьорим кроком. Серце його співало: юнак був сповнений великих надій і не мав жодного ворога в світі.») – с. 29
16. Кого зустрів Робін Гуд у хащах Шервудського лісу? (Чоловіка, який незаконно посів батькове місце головного лісничого і безжально вигнав їхню сім'ю.)
17. Чому Роб скипів? (Бо вони дістали його своїми дотепами та образливим реготом.)
18. На що побився об заклад? (Ватажок сказав, що якщо він влучить у ціль, отримає 20 срібних монет, а не влучить – прочухан.)
19. Яку ціль вказав лісничий? (Королівські олені, що були на відстані 100 кроків.)
20. Погодився Роб? (Так, він вбив оленя.)
21. Що обурило Робін Гуда? (Наказали забиратися геть, і ні слова про гроші.)
22. Які слова Роба лісничий сприйняв як погрозу? («Твоя пика вже намуляла мені очі. На тобі недоноски мого батька.»)
23. Що зробив Лісничий? (Підло вистрілив у спину, але наступив на суху гілку, заточився і стріла пролетіла біля самого Робового вуха.)
24. Як вчинив Роб? (Убив лісника, пустивши у відповідь свою стрілу, так помстився за батька, проте опинився поза законом.)
25. Де він зупинився? (На далекому узліссі у бідної вдови, що мала трьох синів.)
26. Що вдова розповіла про синів? (Що їх теж оголосили розбійниками, що вбили оленя, щоб не померти з голоду.)
27. За якої умови удовиченки погодилися прийняти його в свій загін? (Що він стане ватажком, якщо здобуде перемогу у змаганні лучників у Ноттінгемі.)

28. Чому Робу небезпечно було показуватися у місті? *(За його голову винагорода 100 фунтів стерлінгів, та ще й сам шериф обіцяв від себе збільшити винагороду, бо ненависть до батька перейшла на сина.)*
29. Як Робу вдалося потрапити на змагання? *(Переодягся в жебрака: «Жалюгідний на вигляд жебрак у строкатому лахмітті... копицю рудуватого волосся прикривав каптур, повільно накульгував.)*
30. Хто сподівався стати королевою дня? *(Донька шерифа.)*
31. Хто примусив Робове серце радісно стрепенутися? *(Маріан – темне волосся, карі очі, витончені риси обличчя. Приїхала погостювати з Лондона.)*
32. Умови змагання. *(Перша ціль – 30 елів, хто влучить у яблучко, стрілятимуть у другу ціль – на 10 елів далі. Третя ще далі, аж поки не визначиться переможець, який отримає золоту стрілу, посаду королівського лісника та право обрати королеву дня.)*
33. Хто став переможцем: Роб чи Одноокий? *(Роб.)*
34. Що запропонував шериф переможцю? *(Щоб Роб Мандрівник пішов до нього на службу, і вручивши стрілу, майже силоміць повернув до дочки шерифа.)*
35. Кому Роб вручив стрілу? *(Маріан.)*
36. Куди подався після змагань? *(До Шервудського лісу, на місце, що вказали удовиченки.)*
37. Про що повідомив один із синів Дебелій Вілл? *(Нагадав, що хотіли обрати ватажком того, хто пошиє шерифа у дурні, здобувши золоту стрілу.)*
38. Хто підтвердив, що Роб дійсно отримав стрілу? *(Одноокий, що змагався з ним нарівні, а потім зник, це був Вілл Стютлі.)*
39. Що подарувала ватага Робу? *(Ріжок, яким він мав скликати своїх бійців.)*
40. Яку клятву дали розбійники? *(Забирати добро в багатіїв, допомагати бідним і ніколи не заподіяти лиха жінці.)*

Вікторина

1. Що означає ім'я Робін Гуд? *(Англ. «rob» – грабувати, позбавляти когось чогось, «hood» - ковпак, капюшон.)*
2. Чому Роб і його друзі носили одяг зеленого кольору? *(Щоб не виділятися в лісі.)*
3. Як називався ліс, де переховувалися друзі Робіна Гуда? *(Шервудський.)*
4. Назвіть друзів Робіна Гуда? *(Чернець Тук, Вілл Стютлі, Маленький Джон, три удовиченки...)*
5. Чи була у Робіна наречена? *(Так, Меріан.)*
6. Які дерева в основному росли в Шервудському лісі? *(Дуби)*
7. Проти кого боровся Робін Гуд? *(Шерифа Гая Гісборна, єпископа, дочки шерифа.)*
8. Визначте риси характеру Робіна Гуда. *(Сміливий, шляхетний, справедливий, має почуття власної гідності, щирий, хитрий, вірний королю, має почуття гумору, побратимська вірність.)*
9. Улюблений напій розбійників. *(Чорне пиво.)*

10. Улюблена їжа. (Оленяче м'ясо).
11. Колір одягу. (Зелений.)
12. За яких умов приймали у ватагу Робіна Гуда? (Сила, влучна стрільба, клятва на вірність).
13. Що повинен був мати лицар? (Лук, стріли, кий, ріжок, меч, ніж, кінь).
14. Продовжіть синонімічний ряд: розбійники... (лісовики, побратими, ватага, бунтарі, йомени.)
15. Скільки є балад про Робіна Гуда? (Близько 40)
16. Коли англійці святкували день Робіна Гуда? (Упродовж 4 –х століть у першу неділю травня.)

Тест «Як Робін Гуд став розбійником»

1. Що означає ім'я Робін Гуд?
 - А) Роб у каптурі; Б) Роб із ріжком; В) Роб поза законом.
2. Що Робін Гуд робив краще за всіх?
 - А) Грав на гусях; Б) Будував замки; В) Стріляв з лука.
3. До якого фольклору належать балади про Робіна Гуда?
 - А) До шотландського; Б) До англійського; В) До німецького.
4. Коли відбуваються події, що зображені в баладах про Робіна Гуда?
 - А) Наприкінці X - на початку XI ст.. Б) Наприкінці XII - на початку XIII ст..
 - В) Наприкінці IX - на початку X ст..
5. Коли з'явилася перша збірка балад про Робіна Гуда?
 - А) Наприкінці X ст.; Б) Наприкінці XV ст.; В) Наприкінці XIII ст..
6. Ким був батько Робіна Гуда?
 - А) Шерифом; Б) Лісничим; В) Королем.
7. Хто був ворогом для Робіна Гуда?
 - А) Граф Хантінгдон; Б) Вілл Стютлі; В) Шериф.
8. Чому Роб опинився поза законом?
 - А) Вбив королівського оленя; Б) Боровся за золоту стрілу;
 - В) Вилловив усіх куріпок у королівських володіннях.
9. Де жив Робін Гуд зі своїми товаришами?
 - А) У Шервудському лісі; Б) У своїх багатих родичів;
 - В) У пограбованому замку.
10. Хто переміг на змаганнях стрільби з лука?
 - А) Дебелий Вілл; Б) Жебрак, тобто Роб Мандрівник; В) Одноокий.
11. Кому Роб подарував золоту стрілу?
 - А) Дочці шерифа; Б) Маріан; В) Ватазі розбійників на честь перемоги.
12. Хто розповів розбійникам про те, що золоту стрілу виграв у змаганнях Робін Гуд?
 - А) Вілл Стютлі; Б) Вдова; В) Маріан.

Давньоруські билини та фольклорні балади «Впізнай героя»

1. «Одною рукою коня тримав,
Другою рукою дуба рве

- Дуби рве самі коренисті
Та мости мостить,
Шлях укладає та все прямоїжджий » (Ілля Муромець)
2. «Як засвистить ... по солов'їному,
Як закричить він по-звіриному,
Як зашипить по-зміїному ... » (Соловій-розбійник)
3. «Він встромив його в рота вузьким кінцем
І враз почав сурмить,
І сімдесят його молодців
На поклик з'явилися ту же мить » (Робін Гуд)
4. «А якою, добрий молодче, дорогою ти їхав
В стольний город Київ,
Прямоїжджою чи окружною?» (Князь Володимир)
5. «Як молодий олень, стрибнув він на великий придорожній камінь, і його
обличчя опинилось врівень з головою шерифа, що сидів на коні». (Робін Гуд)
6. «Став ... дуби з корінням виривати,
Зробив міст, переїхав на той бік». (Ілля Муромець)
7. «Ви сміливі хлопці, король мусить знать,
Що ж ви накоїли тут,
Отож збирайтесь зо мною в путь –
На королівський суд! » (Шериф Ноттінгемський)
8. «Та відрубав йому Буйну голову,
Так з тої пори і не стало ... на святій Русі». (Соловій-розбійник)
9. «Вклонився на чотири сторони
Сонечку з княжною Апраксією» (Ілля Муромець)
- 10.«... в ложі з другого боку сиділа дівчина, чиє темне волосся, карі очі й
витончені риси обличчя примусили Робове серце радісно стрепенутись».
(Маріан)

Розділ 2 Перлини світової літературної балади (до сторінок 38 – 54)

- 1.Характерні ознаки балади. *(Своєрідний зачин – звернення до слухача, постійні образи – мужній лицар, розповідна манера викладу, постійні епітети, порівняння, повтори, драматичний, часто трагічний сюжет.)*
2. Які є види балад за змістом. *(Історичні, фантастичні та побутові.)*
- 3.У чому найголовніша різниця між фольклорним і літературним твором?*(У фольклорному творі немає автора, текст має варіанти за обсягом і змістом, пов'язаний із країною і часом описуваної у творі події. А в літературному творі є автор, текст незмінний, виходить за межі певного часу і країни.)*
- 4.Де ми зустрінемо більше ліричних почуттів, емоційної оцінки персонажів – у фольклорному чи літературному творі?*(У літературній баладі чітко чути голос оповідача, його ліричну оцінку подій.)*

«Палке серце» Фрідріх Шиллер

1. Батьківщина письменника. *(Німеччина)*
2. Повне ім'я письменника. *(Йоганн Крістоф Фрідріх.)*
3. Де і коли народився письменник? *(У 1759 році в місті Мірбах.)*
4. Мрія. *(Стати священиком).*
5. Як і де навчався? *(Здібний, вивчав право у військовій академії, потім медицину.)*
6. Перший твір. *(Драма «Розбійники» у 1781 році, розпочата в академії.)*
7. Як можна назвати 1797 рік у творчості Шиллера? *(«Баладний рік».)*
8. Назвіть балади. *(«Кубок», «Рукавичка», «Лицар Тоггенбург», «Полікратів перстень»).*
9. Представником якого напрямку в літературі вважають Шиллера? *(Просвітником, поширював передові ідеї, змальовував у творах цілеспрямовані особистості з усвідомленим почуттям гідності.)*
10. У Веймарі йому пощастило заприятелювати з видатним німецьким письменником
(Й. В. Гете)
11. Одним з найвідоміших творів митця стала балада *(«Рукавичка».)*
12. Які особливості і зміст балад Шиллера? *(Філософський зміст, близькі до проблем сучасного йому життя, критика існуючих порядків; побудовані не на фантастичних подіях, а на зіткненні різних поглядів, характерів, ідей, нагадують невеликі драматичні твори, оптимістичні).*

Аналіз балади «Рукавичка»

1. Де відбуваються події? *(При дворі короля Франциска, у звіринці).*
2. Чому зібралися тут придворні? *(«Ждучи на грища й забави».)*
3. Які описи є в баладі? *(Опис короля і придворних дам та опис хижаків.)*
4. Який з цих описів більш яскравий і детальний і чому? *(Опис хижаків – для порівняння звіра і людини.)*
5. Які хижаки виходять на арену по знаку короля? *(Лев, тигр, два леопарди.)*
6. Як ведуть себе звірі? *(Лев «Не лунає рев, зором німим обвів круг арени... і ліг самотою», тигр «виє, напружує шию, кола страшенні вибиває хвостом – але ;... кроком несміло-пружним лева обходить і... погас його рев луною, і осторонь хижий ліг», два леопарди нападають на тигра, але прогрімів рев лева – «і став спокій... люті лягли по короткім бою.»)*
7. Чому ведуть так себе звірі? *(Лев – цар, йому підкоряються.)*
8. З ким порівнюємо лева? *(З королем. Якщо лев вимагає від звірів покори, тиші, не дає вбивати, вмишується в бій, то король – навпаки чекає видовищ і не стає на захист лицаря).*
9. Від чого треба захистити лицаря? *(Від непотрібного ризику своїм життям.)*
10. Чому він ризикує? *(Йому треба вийти на арену до хижих звірів, щоб підняти рукавичку красуні Кунігунди.)*

11. Які слова характеризують суть звернення красуні до свого лицаря?(*Глузлива красуня.*)
12. Слова красуні – це прохання, наказ чи заклик до випробування? (*«Щодня, щогодини, лицарю мій, присягаєтесь ви в любові своїй – принести рукавичку прошу я вас!»* Мабуть, наказ?)
13. Доведіть, що красуня кинула рукавичку навмисне.
14. Чи міг би лицар відмовитися підняти рукавичку?(*Ні, справа честі.*)
15. Як справився з завданням лицар?(*«Збігає вниз безстрашно, і кроком твердим ступає між звіром тим, і бере рукавичку відважно.»*)
16. Якими ви уявляєте Делоржа і Кунігунду? (*Делорж – хоробрий, самовпевнений, гордий, внутрішньо незалежний, наділений гідністю, почуттям честі, а Кунігунда – лицемірна, кокетка, пустота душі, жорстокість, гоноровитість, пихатість.*)
17. Чому король Франциск нічого не зробив для того, щоб зупинити Делоржа від небезпечного вчинку? (*Не дорожив життям своїх підданих.*)
18. Чому Делорж перемиг не тільки звірів, а й придворних? (*«І, повні подиву й жаху німого, лицарі й дами глядять на нього. І гомін безмежний навколо росте на честь його перемоги.»* Але лицар зробив непередбачене ніким – кинув рукавичку в обличчя дами.)
19. Чи мав право герой кинути рукавичку Кунігунді, що означає цей жест? (*Зневагу до неї. Мав, бо вона не цінує його життя, думає лише про те, як похизуватися перед іншими дамами.*)
20. Чого чекала дама? (*«Кунігунда очима героя вітає – той погляд щастя йому обіцяє»*)
21. Можна сказати, що герой відмовився від свого щастя? (*Мабуть, не можна бути щасливим з людиною, яка не цінує твоє життя, легковажна до нього, думає більше про себе – пихата, глузлива.*)
22. Яка головна думка балади.(*Утвердження самоцінності людського життя.*)
23. Що уособлює вчинок Делоржа? (*В образі втілено уявлення Шиллера про найвищі життєві цінності – сміливість, честь і гідність, внутрішню незалежність.*)
24. Ідея балади.(*Засудження деспотичних законів суспільства, звеличення людяності та високого почуття людської гідності.*)
25. Тема. (*Зіткнення особистості з жорстоким світом. Розповідь про подію при дворі французького короля Франциска.*)
26. Особливості композиції.(*Нагадує театральну виставу.*)
27. Хто переклав цю баладу на українську мову? (*Михайло Орест, російською мовою перекладали Жуковський, Лермонтов, відомий ще переказ українською Б. Щавурського.*)
28. Яку проблему порушує автор у баладі?(*Проблема цінності людського життя.*)
29. Який конфлікт?(*Між особистою честю і коханням*)
30. Визначте композиційні частини балади.

- *Експозиція (зачин) – король і придворні чекають у звіринці грици та забав.*
- *Зав'язка – на знак короля випускають на арену хижих звірів.*
- *Розвиток дії – опис поведінки звірів: тигр і леопарди підкорюються леву, Кунігунда кидає рукавичку на арену між хижакими і просить Делоржа принести рукавичку, щоб доказати свою любов до неї.*
- *Кульмінація – Делорж забирає рукавичку, всі вітають його з перемогою, щаслива Кунігунда чекає, поки він поверне їй рукавичку.*
- *Розв'язка – лицар кинув рукавичку дамі в обличчя, сказав, що не потребує її подяки.*
- *Кінцівка (результат) – сказав і її покинув.)*

Тести «Ф. Шиллер «Рукавичка»

- Справжня дружба між Ф.Шиллером і Й.Гете розпочалася
 - після зустрічі на засіданні Спілки природознавців у Ієні 1794 році;
 - після зустрічі на засіданні Спілки письменників у Ієні 1791 році;
 - після зустрічі в родині Лангфельдів;
- У 1780 році Ф.Шиллер
 - став військовим журналістом;
 - став військовим лікарем;
 - був ув'язнений до фортеці.
- Твори «Рукавичка», «Орлеанська діва», «Вільгельм Телль» Ф.Шиллер написав
 - у Веймарі;
 - у Франкфурт-на Майні;
 - у Лейпцигу.
- Делорж – герой твору Ф.Шиллера «Рукавичка»
 - йде між звірів і дістає рукавичку Кунігунди;
 - вбиває звірів і дістає рукавичку;
 - з жахом і переляком дивиться на хижих звірів
- Кунігунда посилає Делоржа за рукавичкою
 - для забави;
 - з метою позбутися Делоржа;
 - бо рукавичка має для неї велику цінність.
- Повернувши рукавичку дамі Делорж говорить такі слова:
 - «Подяки, дам, чекаю від тебе..»
 - «Подяки, дамо, не треба мені!»;
 - «Подякуй, дам, мені!».
- Хто із поетів і про кого говорив такі слова
«Загалом моя виключно висока думка про нього не знизилася, однак я не впевнений, що ми коли – небудь станемо близькими ...Його світ - не мій світ, наші уявлення суттєво відрізняються»?
 - Й.Гете про Ф.Шиллера;
 - Ф. Шиллер про Й.Гете;
 - Ф.Шиллер про Карла Євгенія.
- Заборона на що існувала в «Карловій школі» і лише розпалювала любов?

- А) на зустрічі з коханою;
 Б) на захоплення літературою;
 В) на захоплення політикою.
9. У баладі «Ф. Шиллера» рукавичка перемагає
 А) прекрасна дама ;
 Б) кодекс людяності;
 В) примхи Кунігунди.
10. В основу балади «Рукавичка» покладено
 А) реальні події, які трапилися при дворі короля Франциска І;
 Б) вигадані автором події;
 В) подію, яка трапилася з Ф. Шиллером.
11. Хто з поетів народився у 1759 р?
 А) Стівенсон б) Пушкін в) Гете г) Війон д) Шиллер
12. Хто був господарем звіринця:
 А) Кунігунда; Б) Делорж; В) король Франциск?
13. Який звір з'явився першим на арені:
 А) лев; Б) тигр; В) гепард?
14. Якою була поведінка лева на арені:
 А) почав гарчати на глядачів; Б) кидався на огорожу; В) ліг на самоті?
15. Чому Кунігунда попросила дістати з арени рукавичку:
 А) було жаль рукавички; Б) щоб перевірити кохання; В) захотілось відчутти страх, споглядаючи криваві сцени?
16. Як Кунігунда змінює своє ставлення до Делоржа?
 А) дає йому ще одне завдання; Б) не звертає на нього уваги; В) її погляд обіцяє Делоржу щастя?
17. Що зробив Делорж після повернення з арени:
 А) кинув рукавичку в лице Кунігунді; Б) мовчки віддав рукавичку; В) запропонував руку й серце?

Адам Міцкевич. Біографія.

Літературний диктант

1. Найулюбленіше ім'я польського народу (*Адам Міцкевич*).
2. Де і коли народився польський поет? (*У 1798 році біля міста Новогрудка, яке тоді належало до Литви.*)
3. За честь бути батьківщиною поета сперечаються три країни. Які? (*Польща, Литва, Білорусь*)
4. Де навчався поет? (*Спочатку у повітовій школі, потім університет у Вільно.*)
5. Професія Міцкевича. (*Учитель латинської словесності, працював у гімназії.*)
6. Як називалася перша збірка поета? (*«Балади і романси» (1822 р.)*)
7. За що у 1823 році було заарештовано поета? (*За участь у таємних зборах.*)
8. Як наказали поета? (*Заслання до Росії, рік у Петербурзі, потім Україна.*)

9. Що пов'язано у поета з Одесою?(Сам попрохав міністра освіти призначити його вчителем в Одесу.)
10. У якому творі відобразилися враження від українських міст і сіл, природи України?(«Кримські сонети», поема «Конрад Валленрод».)
11. У яких містах України побував?(Одесі, Києві, Харкові)
12. З яким відомим письменником познайомився в Харкові?(з П. Гулаком-Артемовським, який створив оригінальний український переспів його балади «Пані Твардовська»).
13. Чи повернувся поет на батьківщину?(Намагався у 1830, коли на батьківщині повстання, та на кордоні поета не впустили до країни, так до кінця днів не зміг повернутися.)
14. Де перебував поет?(У різних місцях: Німеччина, Швейцарія, Італія, Франція, Туреччина.)
15. Як і коли помер поет?(У складі польського загону приймав участь у російсько-турецькій війні проти Росії. Загинув у 1855 році.)
16. Назвіть українських майстрів слова, які високо цінували творчість Міцкевича. (Його твори перекладали Т. Шевченко І. Франко, Леся Українка, М. Рильський, М. Бажан, А. Малишко, І. Драч та інші.)
17. Що було покладено в основу написання балади «Світязь»? (народний переказ)
18. У якому місті на Україні є пам'ятник А. Міцкевичу? (м. Львів)

Аналіз балади «Світязь»

«Уважний читач»

1. У якому краї відбуваються описані у баладі події?(Новогрудський)
2. Які звуки можна почути опівночі з озера Світязь? (жіночий стогін, брязкання зброї, вигуки дикого бою)
3. Хто вирішив розгадати таємницю, пов'язану з озером Світязь? (Пан із Плужин)
4. Що велів зробити пан?(збудувати човни, зв'язати невід і пустити сіті в озеро)
5. Хто прибув із Царина на розкриття таємниці? (Ксьондз)
6. Кого впіймали рибалки? (жінку)
7. Який вигляд мала дивна істота? (кучері білі, уста мов корали, сині очі)
8. Що було на місці озера? (місто)
9. Чиє військо оточило князя Мендога? (російське)
10. Про що просить князь Мендог князя Тугана? (про допомогу)
11. Що бачила донька Тугана над містом? (Ангела)
12. На які квіти перетворилися загиблі дівчата і жони? (білі купави)

Р.Л.Стівенсон

1. Батьківщина Стівенсона. (Англія.)
2. Найпопулярніший пригодницький твір Стівенсона. («Острів скарбів», 1883 рік).

3. Де і коли народився письменник? *(В Единбурзі, в родині інженерів, будівничих маяків.)*
4. Мрія Стівенсона *(Успадкувати фах своїх предків – стати інженером по будівництву маяків.)*
5. Де навчався? *(Спочатку в школі, потім в Единбурзькому університеті.)*
6. Чому не закінчив університет? *(Через слабе здоров'я.)*
7. З чого почав свій самостійний життєвий шлях? *(Із журналістської діяльності.)*
8. Що хвилювало письменника найдужче? *(Доля Шотландії, її фольклор.)*
9. Що стало основою балади Стівенсона «Вересовий трунок»? *(Легенда про пиктів.)*
10. Хто такі пикти? *(Найдавніший з відомих народів, які населяли Шотландію.)*
11. Коли про них згадується вперше? *(У 297 році як про ворогів Риму.)*
12. Коли цей народ перестав існувати? *(У IX столітті були підкорені скоттами, тобто шотландцями.)*
13. Чим вони вражали завойовників? *(Невисокі на зріст, а сміливі, нескорені та відважні у бою.)*
14. Яку таємницю вдалося зберегти пиктам? *(Спосіб приготування вересового трунку.)*
15. Завдяки кому ми можемо познайомитися з цією баладою? *(Український переклад Євгена Крижевича.)*

Аналіз балади «Вересовий трунок»

1. Які ваші враження від знайомства з баладою?
2. Про які події розповідається в баладі? Історичне тло балади. *(Про завоювання шотландцями пиктів. Боротьба пиктів проти іноземних загарбників.)*
3. Головна думка твору. *(Уславлення подвигу в непримиренній боротьбі з іноземними загарбниками. Автор проголошує право кожного народу на свободу землі, свої традиції.)*
4. Що є зачином балади? Який настрій створюють ці рядки? *(«Із вересового квіту пикти варили давно трунок, за мед солодший, міцніший аніж вино», радісний, безтурботний, вони раділи долі своїй.)*
5. Що означають слова «в темрявих підземеллях»? *(Про тяжке життя.)*
6. Але чому ж пикти «раділи долі своїй» і в темрявих підземеллях? *(Бо були вільні, і знали секрет приготування трунку.)*
7. Який епітет використовує перекладач для трунку? *(«Чарівний» - чарівний напій робив долю пиктів радісною.)*
8. Що таке трунок? Чому Є. Крижевич переклав назву не як «Вересовий мед», а як «Вересовий трунок»? *(Трунок – алкогольний напій, проте воно має спільний корінь з іншим – «отрута». Таке словосполучення у назві нашттовхує на думку, що таємниця виготовлення напою «отруїла» перемогу шотландського короля, звела її нанівець, адже моральна перемога виявилась на боці останнього пикта.)*

9. Які рядки яскраво показують наслідок битви?(«В могилках, немов дитячих, на кожній червоній горі, лежали під квітом червоним поспулі навік броварі».)
10. Хто такі броварі?(Пивовари).
11. Яке означення використовує перекладач до слів гора і квіт, чому?(Крижевич двічі використовує означення «червоний» - до слів гора і квіт вересу, бо ці слова з'являються після опису побоїща. Цей колір, що традиційно символізує пролиту кров, покликаний нагадувати про трагедію цілого народу.)
12. Як описує наступне після побоїща літо?(Вересова земля – знов червоніє верес, дзинчать бджоли, курличуть журавлі.)
13. А який настрій у короля?(«Та був можновладець похмурий»).
14. Яку роль відіграє природа?(Як антитеза, підкреслює поганий настрій короля)
15. Яка ж дума погіршувала його настрої? («Владар вересового краю – чом з вересу трунку не п'ю»).
16. Кого знайшов королівський васал?(Двох броварів).
17. Де вони ховалися?(В розколинні між камінням.)
18. Якого віку були знайдені пикти?(Батько старий і син – хлопець отрочих літ (14, 15).
19. Як змальовує поет останніх пиктів, які потрапили у полон? Який прийом використовує для створення безвиході, сили ворога. (Антитеза: «Дививсь король на бранців, сидячи у сідлі; мовчки дивились на нього ті броварі малі», які знаходилися на землі. Те, що король сидить на коні, створює враження, що він ніби височіє над маленькими пиктами.)
20. Що наказав зробити з полоненими король. (Наказав поставити їх на кручі. Врятувати себе, відкривши таємницю трунку.)
21. Але чи здаються нам пикти беззахисними? Що надає їм сили мовчати під загрозою тортур?(Автор показує їх на тлі рідного краю, сама природа ніби підтримує їх: «Довкола – червоний верес, під ними – клекіт пучин».)
22. Про що ж попросив короля старий пикт? (Що відкрив би таємницю, та боїться сінка, тому просить зв'язати його міцно та кинути у клекіт пучин.)
23. Які слова спочатку запевняють і змушують повірити у зраду батька?(Голос тоненький, немов горобчик цвірінкав, називає зневажливо сина «сінком» - це вже не гордовите мовчання, він ніби стає ще меншим порівняно з королем.)
24. Чому ж неможливо повірити в зраду?(Тому що є слово честь: «Не смію я честь продавати, як в очі дивиться син».)
25. Що зробили з сином?(Міцно скрутили, дужий вояк розгойдав мале тіло і в буруни послав.)
26. Куди це – в буруни?(Навальні піністі хвилі.)
27. Чому поет надав нам можливість почути останній крик юнака?(«Крик бідолахи останній поглинули хвилі злі». Можливо, це натяк на те, що той міг би не витримати.)

28. Як ви вважаєте, чи легко було батькові зважитися на таке рішення? (*Ні, але тортур не минути, однак би вони загинули. Батько не хотів видавати таємницю, в собі впевнений. А син «ще не мав бороди» (юний), незагартований – і батько знає, що він не витримає тортур: «Не вірив у мужність хлопця»*).
29. Як показано незламність старого? (*«Мене ж не злякає тортура. Смерть мені не страшна, і вересового трунку зі мною помре тайна!»*)
30. Чим є вересовий трунок для пикта? (*Символом душі народу, якого вороги не здатні здолати.*)
31. Доведіть, що перед нами саме балада. (*Героїчна балада, як правило, бере за основу героїчні події – у даному випадку старовинна кельтська легенда про пиктів. Драматизм подій підкреслюється побудовою балади – включення до основної частини діалогу. У літературній баладі нерідко присутні фольклорні елементи: зачин, повторення, антитеза, постійні епітети.*)
32. Назвіть епітети у творі. (*Чарівний напій, дивний схов, бідні пикти, білий світ, кипучі нурти, дужий вояк, злі хвилі.*)
33. Зачитайте порівняння. (*«Він гнав їх, неначе ланей», «він сказав, немов горобчик цвірінькав».*)
34. Висловіть власне судження про поведінку старого пикта.
35. Визначте елементи сюжету балади. (**Експозиція.** Розповідь про пиктів, про вересовий трунок, який вони «варили і випивали і... долі раділи своїй». **Зав'язка.** Знищення пиктів шотландським королем. **Розвиток дії.** Прагнення короля дізнатися про секрет вересового напою; захоплення в полон двох останніх пиктів – батька і сина; пропозиція батька» убивство хлопчика. **Кульмінація.** Загибель батька, який не видав таємниці.)
36. Чому в баладі немає сюжетної розв'язки? Невже тільки тому, що вона й так відома, бо невідворотна? (*Твір закінчується не смертю героя, а моральною поразкою короля, який так і не дізнався, як готувати чарівний напій, навіть знищивши останніх пиктів. Як король, він може наказати скарати своїх ворогів, але неспроможний скорити волелюбний народ, навіть винищивши його до останньої людини. Такий кінець є трагічним, але й оптимістичним водночас.*)
37. Чому автор не називає імен пиктів? (*Підкреслює типовість образів.*)
38. Чим пояснюється критичне ставлення пикта-батька до короля? (*Ненавістю до нього, бо знищив всіх пиктів.*)
39. Визначте тему та основну думку балади. (*Тема – загибель нескорених пиктів та їхнє презирство до короля-вбивці. Основна думка – боротьба за незалежність і свободу проти вбивць-поневолювачів.*)
40. Яким є пейзаж у творі? Яка його роль? (*Степ, червоний від вересу, гори, скеля над морем, «клекіт пучин», кипучі нурти. Такий пейзаж підкреслює драматизм подій, трагічність долі маленького народу, силу духу головних героїв – пиктів. Природа весь час оновлюється, немовби нагадуючи про вічність життя та пам'ять поколінь.*)

41. Яким зображено короля у творі? Що уособлює цей образ? (*Жорстокий, пихатий, безжальний, прагне абсолютної влади. Це цілком негативний образ, бо уособлює завойовника – тирана.*)

42. Якими зображені останні пикти? (*Це цілковито позитивні герої.*)

43. Який композиційний прийом лежить в основі зображення образів останніх пиктів та короля з його васалами? (*Контраст.*)

44. Наведіть приклади антитези в баладі. («*Володар шотландський*» - «*бідні*» пикти, *гарний літній день – похмурий настрій короля, король, сидючи на коні, спостерігає за пиктами зверху – маленькі люди стоять на землі й дивляться на нього знизу, погрозлива мова короля – обачлива й мудра мова пикта, маленький зріст пиктів – велич їхнього духу.*)

45. Чи був у батька вибір між життям і смертю? (*Ні, бо неволя для нього – це не життя. Батько, який розуміє, що варвари не зглянуться на дитячі літа його сина, свідомо йде на смерть разом з ним, проте доводить вбивцям, що вони навіть повним винищенням усього народу не здатні придушити його волю і любов до рідної землі.*)

46. Що таке символ? Які є символи у баладі? (*Символ – умовне означення якогось явища або поняття іншим на основі подібності, аналогії з метою стисло та яскраво передати певну ідею. Секрет вересового напою має переносне значення. Це секрет духовної стійкості пиктів, що полягає у прагненні здобути свободу. Напій готували з вересу, мав він червоний колір. Отже, верес, вересовий трунок – символ національної незалежності, пролитої за неї крові, духовної єдності пиктів, вільнолюбивого духу народу, символ любові до батьківщини.*)

Тести

1. Тема балади "Вересовий трунок"?

- А) дружба б) боротьба за незалежність в) краса природи
г) тваринний світ, д) космос

2. Навіщо пикт-батько сказав вбити сина?

- А) щоб розказати таємницю б) розсердився на сина
в) злякався смерті, г) боявся, що син не витримає, д) надіявся на помилування

3. Письменник, який розказав про загибель народу, який вмів готувати чарівний напій?

- А) Пушкін б) Стівенсон в) Скотт г) Війон

4. Про що попросив пикт-батько англійців?

- А) дати води б) залишити йому життя в) покурити г) вбити сина
д) накосити вересу

5. Яку таємницю не видали пикти?

- А) ліків б) горілки в) бомби г) зброї д) рецепт меду

6. Як називається народ, який вмів варити вино з вересу:

- А) шотландці; Б) пікти; В) хозари?

7. Хто знищив маленький народ вересового краю?

- А) англійський володар; Б) іспанський король; В) шотландський володар?

8. Чому король був засмучений:
 А) що не п'є вересового трунку; Б) що місцевий народ знищено; В) що верес відквітував?
9. Що пообіцяв король броварам в обмін на таємницю:
 А) волю; Б) життя; В) гроші?
10. Чому батько попросив вбити свого сина:
 А) щоб син не видав таємницю; Б) щоб син не бачив, як катуватимуть батька; В) щоб син не страждав під час катувань?
11. Як загинув син маленького пікта:
 А) його скинули з кручі; Б) спалили на вогнищі; В) розстріляли?
- Відповіді: 1б, 2г, 3б, 4г, 5б, 6 а, 7-б, 8-в, 9-а, 10-в, 11-а,б, 11-а.

Клоуз – тести з теорії літератури

Тест-нагадування

- Літературна балада – це ... (жанр ліро-епічної поезії фантастичного, історико-героїчного або соціальнопобутового змісту з драматичним сюжетом).
- Особливості літературної балади ... (драматичні події, трагічний фінал, наявність анафори або епіфори, рефрен, звернення до особи).
- Рефрен – це ... (повтори).
- Головна відмінність літературної балади від фольклорної - ... (авторство).
- Анафора – це ... (єдиний початок твору).
- Епіфори – це ... (єдина кінцівка твору).
- Три строфи, рефрен, рима аб-аб-бв-бв (ознаки літературної балади).
- Оригінал —(авторський твір).
- Переклад — ЦЕ...(відтворення тексту іншою мовою)
- Переспів — це... (вірш, написаний за мотивами іншого поетичного твору). Відрізняється від звичайного перекладу тим, що є самобутньою «літературною варіацією» на тему оригіналу.
- Епічні пісні — це...(давні фольклорні віршовані твори, що розповідають про народних героїв та їхні подвиги).
- Билина — це...(давньоруська епічна пісня, що розповідає про героїчні звершення легендарних богатирів)
- Гіпербола — художній прийом, що ґрунтується на перебільшенні певних властивостей зображуваного героя, предмета чи явища.
- Балада — невеликий за обсягом ліро-епічний твір на історично- героїчну, легендарну, фантастичну чи соціально-побутову тему з напруженим сюжетом і драматичною, часто несподіваною розв'язкою.

Впізнай баладу за її ідеєю

- Уславлення подвигу непримиренної боротьби з іноземними загарбниками (Р.Л. Стівенсон «Вересковий мед»)
- Ствердження самоцінності людського життя (Й.Ф.Шиллер «Рукавичка»)
- Утвердження любові до батьківщини й героїзму (А. Міцкевич «Світіязь»)

Назви баладу та її автора

18.«Він рукавичку в лице її кинув:» «Подяки, дамо, не треба мені!»
Сказав і її покинув». (Й.Ф.Шиллер «Рукавичка»).

19.«А батько стояв на кручі – Останній пикт на землі». (Р.Л. Стівенсон
«Вересковий мед»).

20. « Ні, не страховище — жінку впіймали десь у підводній ясині: кучері
білі, уста мов корали, очі великі та сині.»(А.Міцкевич «Світязь»)

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота за розділом «Билини та балади»

1. Теоретичні запитання .

1. Закінчіть речення:

Балада – це...

Билина - це ...

Богатирі – це...

Гіпербола – це...

2. Знання змісту творів.

1. Як вдалося Іллі Муромцю перемогти Солов'я Розбійника?

2. Опишіть місце події в баладі «Рукавичка».

3. Що означає ім'я Робін Гуд?

4. З чого робили напій пікти? Який це напій?

5. Як вдалося пикту вберегти таємницю вересового трунку?

6. Як називався ліс, де переховувались друзі Робін Гуда. Які дерева в
основному росли в лісі?

7. Які перешкоди на шляху до Києва трапилися Іллі Муромцю?

8. Чому Делорж кинув рукавичку Кунігунді?

3. Уміння аналізувати балади.

1. Порівняйте образи короля і піктів з балади Р.Л.Стівенсона.

2. Доведіть, що «Рукавичка» - балада за жанром.

4. Уміння висловлювати судження.

1. Як ви вважаєте, чи правильно зробив старий пікт, що пожертвував сином і
власним життям, але не відкрив іноземцям таємниці вересового трунку?

Додаткові завдання.

1. Напишіть відгук про билину або баладу, яка вам сподобалася найбільше.

2. Заповни таблицю.

<u>Назва твору</u>	<u>автор</u>	<u>країна</u>
«Ілля Муромець і Соловей Розбійник»	Міцкевич	Росія
«Про Робіна Гуда»	Стівенсон	Німеччина
«Король Лір і його дочки»	Шиллер	Польща
«Світязь»	народна	Шотландія
«Рукавичка»	народна	Англія

- «Вересовий трунок» народна Німеччина
3. Хто є головним героєм давньоруських билин?
 4. Назвіть відомих билинних героїв.
 5. Які риси притаманні богатырю?
 6. Аналіз літературної балади:
 - назва твору
 - тема
 - ідея
 - сюжет
 - засоби художньої виразності
 - особисте ставлення до проблем, порушених у творі.

ЧАСТИНА ДРУГА

Історичне минуле в літературі

Розділ I Доба лицарів і лицарства (до сторінок 56-115)

ВЕЛИКИЙ РОЗІГРАШ ВЕЛИКОГО НЕВІДОМОГО

1. Як ви розумієте слова російського письменника Максима Горького: «Якщо не знати минулого, неможливо зрозуміти істинний сенс сучасного й мету майбутнього».
2. Чи варто прислухатися до слів Горького? *(Так. Недаремно літературні твори, які розповідають про далекі часи, мають багато шанувальників серед сучасних читачів. Минулизна завжди здається таємничою і загадковою. Вона приховує в собі багато недоказаного, відкриває завісу таємничості, переносить нас у той світ, який назавжди залишився в минулому. І ми приєднаємося до них, бо будемо вивчати розділ «Героїчне минуле в літературі»)*
3. Що таке героїчне в літературі? *(Це звеличення засобами художнього слова суспільної цінності дій певної особи або групи людей задля уславлення ідеалів добра, свободи, справедливості.)*
4. Які жанри використовують письменники для змалювання героїчного минулого? *(Романи, повісті переважно пригодницького характеру з динамічним і напруженим сюжетом.)*
5. Які існують різновиди романів? *(Географічні, пригодницькі, детективні, історичні.)*
6. Дайте визначення історичного роману. *(Епічний твір, який у художній формі відтворює певний період історії і в якому життя народу, окремих людей розкривається на тлі історичних подій і обставин.)* **Історичний роман — роман, у якому змальовано історичні події та картини життя минулих епох.**
7. Кого вважають засновником історичного роману у світовій літературі? *(Англійського письменника Вальтера Скотта.)*

8. Яке явище розробив Вальтер Скотт, щоб відтворити особливості зображуваної епохи?*(Історичний колорит.)*
9. Що таке історичний колорит?*(Це сукупність особливостей, характерних прикмет, наявних у художньому творі про далеке історичне минуле. Це і згадки про історичні події й імена героїв, й описи їх зовнішності, одягу, звичаїв, вживання у мові слів і виразів, які тоді були поширеними.)*
10. Хто найчастіше буває головним героєм творів Вальтера Скотта?*(Вигадані герої.)*
11. Як називають тип історичного роману, створений англійським майстром художнього слова?*(«Вальтер – скоттівський».)*
12. Який історичний роман Вальтера Скотта ми прочитаємо?*(«Айвенго»)*
13. Який час відтворено у романі?*(Кінець XII століття, коли після невдалого хрестового походу та тривожних вістей, що надходили з батьківщини про стан справ у країні, король Ричард Левове Серце повертається додому.)*
14. Який історичний колорит відтворено у романі?*(Доба із життя середньовічної Англії: її історія, звичаї, мораль тогочасних людей, конфлікти і боротьба між англосаксами та норманами.)*
15. Хто головний герой роману?*(Вигаданий, Айвенго).*

Вальтер Скотт

1. Кого називали Колумбом у мистецтві? (В. Скотта, бо вважають основоположником історичного роману? *«Запровадив і примусив полюбити історичний роман»(О.Білецький)*).
2. Як називали Вальтера Скотта його співвітчизники?*(Шотландським чарівником).*
3. Чому тринадцять років він залишався для публіки Великим Невідомим, невловимим Чародієм Слова? *(ретельно приховував від читачів свої літературні заслуги. Тривалий час його твори виходили анонімно (без зазначення імені автора) або під вигаданим прізвиськом. І хоча сучасники здогадувалися, чієму перу належать романи, що здобули неабияку популярність, Скотт уперто оберігав свою таємницю, відхиляючи будь-які натяки.)*
4. Хто з письменників шанував його творчість?*(Із захватом – Байрон, перечитав 50 разів. Порівнював із Шекспіром – Пушкін. Вважав своїм учителем – Бальзак.)*
5. Літературна спадщина.*(За період понад тридцятилітньої літературної діяльності створив 28 романів, 9 поем, а також повісті, літературно-історичні статті, історичні праці.)*
6. Де і коли народився письменник?*(У 1771 році в Единбурзі.)*
7. Хто ще з письменників народився в Единбурзі?*(Роберт Льюїс Стівенсон).*
8. Що ви знаєте про батьків письменника?*(Батько - спадковий баронет, відомий адвокат, а мати – донька професора медицини теж зі старовинного роду.)*

9. Яку освіту отримав?*(Гарну освіту, закінчив у 1792 році правничий факультет Единбурзького університету.)*
10. Які знав мови?*(Латину, німецьку, французьку, італійську.)*
11. Захоплення Скотта.*(Багато читав, захоплювався поезією, історією, цікавився народними баладами і легендами.)*
12. Ким працював Вальтер Скотт?*(Адвокатом, згодом шерифом, і роботу в суді, і обов'язки шерифа поєднував зі збиранням старовинних балад і пісень.)*
13. Коли з'явився перший роман? Його назва. *(У 1814 році «Веверлі».)*
14. На які два цикли поділяються прозові твори Вальтера Скотта?*(Шотландський цикл та середньовічні романи.)*
15. У якому циклі романів вироблено так звану вальтер-скоттівську модель історичного роману?*(У «шотландському» або «веверлійському» циклі: «Веверлі», «Роб Рой», «Пуритани» та ін.)*
16. Що це за модель?*(Сюжет вигаданий, складні події із життя головного героя, який проходить тяжкі випробування і набуває життєвого досвіду. Але не відсуває історичні події на другий план, а саме вони становлять змістову основу кожного твору.)*
17. Як називався другий цикл романів Скотта?*(Середньовічні романи: «Айвенго», «Абат», «Кенілворт», «Квентін Дорвард», «Талісман» та ін.)*
18. Що колекціонував письменник?*(Старовинні речі, навіть дім побудував у вигляді середньовічного замку, який перетворив на музей шотландської старовини.)*
19. Коли написаний роман «Айвенго»*(1819)*
20. Скільки мотивів або ліній у романі «Айвенго»? *(Чотири: 1 – відвоювання нареченої, 2 – відвоювання влади, 3 – віра і забобони, 4 – фольклорні мотиви, балади.)*
21. Зачитайте характеристики цих чотирьох мотивів.*(Сторінка 82: 1- Айвенго і леді Ровена, 2- Річард Левове Серце, Принц Джон, феодала, 3 – історія красуні Ребеки, 4 – Робін Гуд – у романі Локслі.)*
22. Яке значення цих мотивів у творі?*(Усі мотиви разом розкривають ідею твору – необхідність подолання протистоянь і досягнення згоди основних суспільних сил.)*
23. Яку роль відіграє в романі образ короля Річарда? *(Ця реальна історична фігура є уособленням ідеї роману.)*
24. В чому автор відступає від історичної правди у змалюванні образу короля?*(Ідеалізований образ, має великі розбіжності з історичним прототипом. Насправді був войовничим, все життя провів у війнах, які призвели королівство до розорення. А у Скотта – мудрий правитель, який перший усвідомлює себе королем англійського народу (і норманів, і саксів).*
25. Як ставилися сучасники до літературної творчості Вальтера Скотта? Як вони його називали?*(Високо цінували, називали «Шекспіром роману».)*
26. Наскільки намальована Вальтером Скоттом картина середньовіччя відповідає дійсності?*(В романах чимало домислів, нерідко він досить вільно*

поводився з історичними фактами і постатями. Та відтворив дух і колорит епохи, створив панорамний образ англійського середньовіччя.)

Зміст «Айвенго»

Розділ 1

1. Де і коли відбуваються події роману? (У мальовничій окрузі Англії, що її зрошує річка Дон, у лісі, кінець правління Ричарда I, коли піддані чекали його повернення з полону.)
2. Що для Айвенго є святим обов'язком? (Служіння лицарській честі.)
3. Що означає слово Айвенго? (Слово походить від назви місцевості, про яку згадується в старовинній баладі.)
4. Яким було становище народу? (Подвійна тиранія: потерпали від завойовників норманів, і від своїх феодалів.)
5. Яка мова переважала? (При дворі й у замках найзначніших магнатів уживалася франко норманська мова, цією ж мовою провадилося все судочинство.. А селяни і челядь говорили англосаксонською.)
6. Як сформувалася англійська мова? (З мішаної говірки мови переможців (норманів – французька) і мови переможених – англосаксів.)
7. Спробуємо скласти панораму середньовічної Англії: (1) Сторінка 84: сваволя гнобителів – вельмож, вельможі зневажали Державну раду Англії, дбали про укріплення своїх замків, усі барони намагалися збити собі таке військо, щоб стати могутньою постаттю; 2) завоювання Англії норманським герцогом Вільгельмом - це тяжча тиранія вельмож та страждання нижчих верств; 3) вся влада в руках норманських баронів, а вся порода саксонських вельмож позбавлена права на спадщину; 4) усі королі норманської крові віддавали явну перевагу одноплеменцям; 5) уживали тільки франконорманської мови, французька мова була мовою почесней, лицарства і правосуддя. **Отже, ми побачили дві сили, що протиставлені одна одній – це сакси (корінне населення Англії) і нормани (загарбники).**
8. Що є безумовним доказом пригнічення корінного населення, обмеження їхньої самостійності? (У них відібрано рідну мову.)
9. Які дві постаті ми зустрічаємо у лісі? (Двох рабів Седрика Сакса – свинопаса Гурта і блазня Вамбу.)
10. Ким був Седрик Сакс? (саксонський дворянин)
11. Що ми можемо сказати про «нижчий люд»? (У раба Гурта – бронзовий нашийник, у Вамби – срібний нашийник, блазнів та домашніх клоунів багаті люди тримали у себе вдома для забави, щоб якимось згайнувати час. А ось думка рабів: «Нам залишилося лише повітря, щоб дихати, втім, і його не відібрали лише тому, що інакше ми не виконали б роботу, навалену на наші плечі» - це вже протест пригнічення.)
12. Головна тема твору. (Зображення боротьби англосаксів з норманами і усобиць норманів (принц Джон і король Ричард) у XII столітті.)
13. Які ще теми розкриває автор у творі? (Тема лицарства. Тема кохання. Закохана пара – Айвенго і леді Ровена, чия доля залежить від ходу історії.)

14. Конфлікт роману. *(Між двома ворогуючими таборами: норманами, які завоювали Англію в кінці XI ст. та англосаксами, які володіли нею вже кілька століть, витіснивши, у свою чергу, племена бритів.)*

15. Хто наздогнав рабів- слуг Сакса у лісі? *(невеликий загін вершників на чолі з двома поважними норманами — церковним достойником Еймером і лицарем-храмовником¹ Бріаном де Буагільбером.)*

Розділ II

1. Скільки років Бріану де Буагільберу? *(нід 40)*

2. Що додавало суворості його обличчю й зловісного виразу? *(Глибокий шрам на чолі)*

3. Хто такий храмовник? *(член напіввійськового чернечого ордену храмовників (тамплієрів), заснованого 1119 р. в Палестині для захисту володінь хрестоносців.)*

4. Куди їхали вершники? *(на великий лицарський турнір, що за кілька днів мав відбутися в місті Ашбі-де-ла-Зуш.)*

5. Де подорожні збиралися переночувати? *(неподалік від дороги знаходився будинок Седріка Сакса.)*

6. Від кого ми і подорожні дізнаються про Сакса? *(Пріор Еймер розповів усе, що знав про Сакса.)*

7. Хто був вихованкою Сакса? *(знатна саксонка Ровена, яка славилася рідкісною красою)*

8. Як Сакс сподівався на відновлення могутності саксонців. *(Свої надії Седрік пов'язував з майбутнім шлюбом Ровени, яку любив, ніби рідну доньку, та родовитого англійця Ательстана.)*

9. За що Сакс вигнав з дому власного сина Айвенго? *(за те, що той насмілювався покохати леді Ровену)*

10. Хто показав вершникам дорогу до оселі Седріка Сакса? *(молодий прочанин, який щойно повернувся з Палестини...)*

Вечеря у будинку Седріка Сакса

Розділ III

1. Що свідчить про те, що Седрік був багатим вельможею? *(Опис приміщення: величезна зала, довгий дубовий стіл, застелений дорогою червоною скатеркою, другий стіл довший і нижчий для челяді, столи утворювали літеру Т. Вздовж головного столу стояли масивні стільці та крісла з різьбленого дуба.)*

2. Скільки років було Седріку? *(Під 60).*

3. Прочитайте портрет Седріка. *(Сторінка 63, 5 абзац: «Так, із Седрікового обличчя видно було, що він чоловік прямої, але запальної й нетерплячої вдачі. Зріст він мав не вищий від середнього...», сині очі, русяве волосся, у якому ледь видніла сивина.)*

4. На які риси характеру Седріка звертає нашу увагу автор?*(Прямий, запальний, щирий, добродушний, що часто сполучається з запальністю й гнівливістю. В очах – гордість і ревнивість.)*
5. Чим вирізняється його одяг?*(Сторінка 63, 6 абзац: «Комір і рукава його зеленого каптана мали облямівку з сірого хутра...із шкурок вивірки...». Золоті обручки, круг шиї теж золота оздоба, пояс у самоцвітах... - звичайне вихідне вбрання багатого землевласника.)*
6. Що ще привертає увагу в описі одягу?*(З пояса звисав меч, біля крісла поставив списа.)*
7. Про що сповістив ріг?*(Що прибули гості, чи, як говорить Седрік, «розбійницький наїзд».)*
8. Про що повідомив один із охоронців?*(Що пріор (настоятель монастиря) Еймер та чесний лицар Бріан де Буагільбер, командир храмовників, просять гостинності й притулку на ніч.)*
9. Куди вони їдуть?*(На турнір в Ашбі.)*
10. Як поставився до гостей Седрік?*(Не любив норманів, а гості обидва – нормани, проте мав дотримуватися гостинності, хоча і волів би, щоб вони їхали собі далі.)*
11. Доведіть, що Седрік дотримується звичаїв гостинності?*(Дбає про те, щоб перемінити одягу, камін розпалити, води помитись, і вина, і пива, наказує слугам подбати про них як слід.)*
12. Чи можна сказати, що Седрік такий люб'язний господар, що ладен задля гостей поступитися своїми принципами?*(Ні: сам їх не зустрічає, бо дав обітницю ніколи не ступати більше трьох кроків від помістка, зустрічаючи тих, хто не має в своїх жилах крові саксонських королів.)*
13. Хто намагався бути непоміченим?*(Прочанин, з голови до ніг загорнутий в чорний плащ, влаштувався біля каміна.)*

Розділ IV

1. Отже, хто зібрався біля столу Седріка?*(Різноманітна компанія, бо з гостями зайшли їхні слуги, потім зайшла леді Ровена, а ще пізніше попросив дозволу на нічліг єврей Ісак.)*
2. Чому зібралася така різноманітна компанія?*(Бо наближалася негода, подорожні просилися на нічліг.)*
3. Як це характеризує Седріка?*(Що він гостинний, людяний.)*
4. Зачитайте портрет леді Ровени. *(Сторінка 64).*
5. Хто ще просить гостинності у Седріка?*(Єврей Ісак з Йорку.)*

Розділ 5

1. Чи поважає Седрік людську гідність інших так само як власну?*(Міг наполягти на тому, щоб челядь поводитися з євреєм Ісаком привітніше, бо «ніхто не посунувся, щоб звільнити для нього місце за обіднім столом», ніхто не подбав про їжу для нього, сам Седрик теж холодно кивнув на його поклони й показав на дальший кінець столу)*

2. Чи з повагою гості ставляться до дому, в якому перебувають? Чи поводяться вони відповідно до свого звання? *(Ні, Бріан з притиском сказав, що завжди говорить лише французькою; пильно і зухвало розглядали леді Ровену, абат полюбляє випити; і Еймер, і Буагільбер висловили невдоволення присутністю єврея, хоча самі тут гості; Бріан де Буагільбер занадто розхвалює своїх рицарів, замовчуючи подвиги англійців.)*

3. Хто вносить деякі зміни (і які?) у розвиток подій під час вечері? *(Провідник гостей в одязі паломника. Він посадив нещасного Ісака на своє місце біля каміну і приніс йому їжу, а також втрутився у розмову про події в Палестині, розповів про англійських лицарів і від імені Айвенго, якого він ніби-то добре знає і скоро побачить, приймає виклик битися на турнірі.)*

4. Чим закінчилася випадкова зустріч паломника та єврея Ісака? *(Паломнику відвели місце в комірчині, де вже спав Ісак. Уранці паломник порадив єврею тікати з маєтку, сам супроводив його до міста).*

5. Від кого захищав паломник єврея? *(Він випадково почув, як Буагільбер наказував своїм слугам схопити і пограбувати Ісака, коли той вийде з маєтку.)*

6. Як віддячив єврей паломнику? *(Направив його до свого родича, щоб той дав йому коня і лицарський обладунок для участі в турнірі.)*

Лицарський турнір

Розділ VII

1. Яким було становище англійського народу? *(Досить тяжке, зазнавали тяжкого гноблення.)*

2. Яка доля спіткала короля Річарда? *(Попав у полон до підступного й жорстокого герцога Австрійського, ніхто про нього нічого не знав.)*

3. Хто був смертельним ворогом короля Річарда? *(Філіпп Французький.)*

4. Хто керував країною? *(Принц Джон, який намагався захопити владу.)*

5. Про яку видатну подію згадується вже на початку роману? Якого найпишнішого видовища чекали всі, як убогі, так і багаті? *(Турніру в Ашбі. «Збройної забави» за участю найушлавлениших лицарів у присутності самого принца Джона.)*

6. Хто були улюбленці принца Джона? *(лицарі Фрон-де-Беф, Фіц-Урс, де Брасі та інші.)*

7. Як населення ставилося до принца і чому? *(Місцеве населення ненавиділо принца, який був владолубний, жорстокий і підступний. Джон підтримував норманів, становище саксонських дворян і селян у край погіршилося, а свавілля норманів стало повсякденним явищем.)*

8. Хто кинув виклик до бою? *(П'ятеро лицарів, старшиною і проводирем яких був Бріан де Буагільбер.)*

9. Чи для всіх глядачів були однакові місця? *(Ні, для принца – вища галерея посеред арени, де мали стинатися бійці, вона пишно оздоблена, крісло під балдахіном..., поза огорожею арени легкі галереї, завішані тканинами та застелені килимами, на яких лежали подушки для вельможних дам і*

кавалерів, нешироку смугу між цими галереями обладнали для йоменів (як партер у наших театрах), а ще вище по схилах – лави для простого люду, багато людей повміщувались на гіллі дубів довкола луку і на дзвіниці церкви.)

10. Хто такі йомени? (Вільний селянин, дрібний землевласник.)

11. Що таке партер? (Нижній поверх театрального залу з місцями для глядачів.)

12. Чи можна за цим описом скласти уявлення про середньовічне англійське суспільство? (Різні соціальні верстви населення, розмежування за політичними мотивами, фінансовим станом.)

13. Кого ніхто не хотів мати за сусідів? (Ісака та його доньку — красуня Ребеку)

14. Аби познущатися і над Ісаком, і над саксонцями, кому принц Джон у нестерпно образливій формі наказав поступитися місцем євреям? (дворянину Ательстану)

15. Хто став на заваді такому приниженню? (Седрік та лучник. Помітивши обурення саксів, принц Джон відступив.)

Розділ VIII

1. Які правила турніру? (1) П'ятеро лицарів – заводіїв викликають на бій усіх охочих. 2) Бажаючий лицар вибирає супротивника з цих п'яти і зброю: якщо торкається тупим кінцем списа до щита – б'ються «чемною зброєю» - на вістря списа надіте дерев'яне кружальце; якщо гострим вістрям, то справжня бойова зброя. 3) Коли кожен з учасників 5 разів зламає списа, король має оголосити переможця першого дня турніру. 4) Другого дня загальний турнір, усі присутні лицарі поділяться на два загони, рівні числом, і битимуться, поки принц Джон дасть знак. Лицарські грища скінчаться. 5) Третього дня змагання лучників, цькування бугаїв та інші народні розваги.)

2. Який приз дістане переможець першого дня турніру? (Бойового коня незвичайної краси і честь обрати й проголосити Королеву кохання і краси, яка вручатиме приз наступного дня.)

3. Який приз дістане переможець турніру другого дня? (Обрана Королева кохання і краси увінчає того лицаря короною з тонкого золота, вирізаного у подібні лаврового вінка.)

4. Як билася перша п'ятірка лицарів? (Всі торкнулися тупим кінцем списа, мирні сутички.)

5. Хто заставив усіх здивуватися і скам'яніти від подиву? (Новий лицар Дездішадо, бо торкнувся вістрям списа до щита Бріана де Буагільбера, викликаючи на смертний бій.)

6. Що було зображено на щиті цього лицаря? (Молодого дубка, вирваного з корінням, з іспанським словом «Дездішадо», що означає «Позбавлений спадщини».)

7. На чиєму боці була симпатія глядачів? (Лицаря, Позбавленого Спадщини, всім подобалися його відвага і бойове завзяття.)

8. Хто переміг у двобої (Дездішадо)

9. З ким була друга сутичка(*З велетнем у чорному обладунку Фрон де Бефом*)

10.Що зображено на його щиті ? (*На його білому щиті була зображена чорна бугаяча голова, майже стерта в численних давніших сутичках, і зухвалий девіз «Cave, Ad sum» — «Стережися, це я»*)

11.Кого переміг Позбавлений Спадку у третій сутичці?(*сера Філіппа Мальвуазена*)

12.З ким ще розправився блискуче невідомий?(*з де Гранменілем, а потім Ральфом де Віпонттом*)

13.Хто став переможцем першого дня турніру?(*Лицар, Позбавлений Спадщини*).

Розділи IX – XI

1. Про що попросили розпорядники турніру переможця перед тим, як підвести до принца Джона, щоб одержати приз?(*Щоб він зняв шолом.*)

2. Як вчинив переможець?(*Відмовився назвати своє ім'я і не зняв шолом.*)

3. Чи отримав він нагороду?(*Так, отримав бойового коня і право обрати Королеву кохання.*)

4. Кого ж лицар обирає Королевою кохання і краси?(*Леді Ровену.*)

5. Що зробив лицар з викупом (*За звичаєм після змагань переможені мали віддати переможцеві коней і зброю або сплатити за них викуп. Лицар, Позбавлений Спадщини, узяв лише половину запропонованої суми, а від викупу Буагільбера відмовився взагалі, вважаючи двобій незакінченим. Частину грошей переможець передав Ісаку, який поручився перед багатим євреєм за коня й обладунок для турніру. (З'ясувалося, що прочанин, який ночував у домі Седріка Сакса, і Лицар, Позбавлений Спадщини, — одна й та сама людина).*)

6. Хто під час змагань був лицареві за зброєносця?(*свинопас Гурт, він і борг Ісакові відніс*)

Розділ XII

1. Згадаємо, що мало відбуватися, за правилами турніру, на другий день? (*Всі лицарі діляться на два рівні загони і б'ються, поки принц не дасть знак скінчити бій.*)

2. Хто мав очолити ці два загони?(*Один – Бріан де Буагільбер, а другий – Лицар, Позбавлений Спадщини.*)

3. Хто зустрів Королеву дня? (*Сам принц Джон зустрів леді Ровену і провів її до почесного місця навпроти свого власного.*)

4. Які турнірні правила були оголошені другого дня?(*Сторінка 96, останній абзац: « Бій мали провадити гострими мечами та списами. Тому бійцям заборонили колоти мечем, можна тільки рубати....»*)

5. Який знак мав припинити спільний турнір?(*Як тільки принц Джон кине на арену свого жезла чи прапорця.*)

6. Хто кинувся на допомогу Дездішадо і чому?(*Чорний Нероба, бо бачив, що троє відразу запосілись на Лицаря, Позбавленого Спадщини.*)

7. Хто був цей Чорний Нероба, чому його так назвали? (*Ніхто не знав хто, а назвали так, бо був у чорному обладунку, верхи на вороному коні, дужий, на*

щиті не мав ніякого девізу і виказував мало зацікавлення боєм, він відігравав роль радше глядача, ніж учасника турніру.)

8. Хто ж були ці три лицарі, що напали на Дездішадо?*(Бріан де Буагільбер, Фрон – де - -Беф та Ательстан Конінгзбурзький.)*

9. Як саме допоміг Чорний Нероба Лицарю, Позбавленому Спадщини?*(Він мечем ударив по голові Фрон-де-Бефа і той упав разом з конем; так як його меч теж зламався, то вихопив у Ательстана з рук бойову сокиру і так ударив його по шолому, що й Ательстан простягся непритомний на землі. Після цього знову спокійно і байдуже повернувся в кінець арени.)*

10. Чому принц Джон припинив поєдинок на лицарському турнірі, кинувши жезла? *(Щоб врятувати Бріана де Буагільбера від ганьби, бо Дездішадо уже заніс свій меч над храмівниковою головою і наказав йому піддатись.)*

11. Кого принц Джон вирішив назвати кращим лицарем другого дня турніру?*(Героєм дня хотів обрати Чорного Неробу, але його не змогли розшукати.)*

12. Кого оголосив героєм дня?*(Лицаря, Позбавленого Спадщини, бо не мав більше виправдань своїй неохоті віддати йому належне.)*

13. Що зробили розпорядники турніру, коли леді Ровена вже збиралася покласти вінця на шолом звитяжця?*(Зневажили нехіть лицаря і зняли шолом.)*

14. Кого впізнали Седрік і леді Ровена?*(Це був Айвенго, син Седріка і коханий Ровени.)*

15. Його портрет. *(«Коли шолома скинули, всі побачили вродливе, засмагле на сонці обличчя юнака років 25 під кучмою густих, коротких білявих кучерів. Те обличчя було бліде як смерть, і в двох-трьох місяцях по ньому сочилася кров»).*

16. Як зреагувала на появу Айвенго леді Ровена? *(Тихо зойкнула, але зібрала докупи всю силу вдачі й примусила себе грати далі свою роль: поклала на схилу голову переможця коштовного вінця, промовивши: «Ніколи ще вінець лицарства не увінчував гіднішого чола!»).*

17. Як зреагував на появу вигнанця-сина Седрік? *(Вражений до німоти, кинувся вперед, ніби хотів розлучити його і Ровену.)*

18. Що зробили розпорядники турніру з Айвенго?*(Вони здогадалися, чому зомлів Айвенго, квапливо стягли з нього обладунок і побачили, що вістря списа пробило панцир на грудях і поранило лицаря в бік.)*

19. Куди дівся поранений лицар?*(У метушні ніхто навіть не помітив, як його непритомного віднесли до будинку приятеля Ісака.)*

20. Чому старий єврей зважився на цей учинок?*(заради доньки: Ребека вірила, що її знахарські здібності й безкорислива любов швидко поставлять недужого на ноги.)*

Розділ XIII

1. Якою нагодою вирішив скористатися мстивий принц третього дня під час змагань лучників?*(поквитатися з непокірним лучником, який напередодні насмілювався з ним сперечатися)*

2. Скільки йоменів наважилися узяти участь у змаганнях лучників? *(вісім)*

3. Що відповів лучник - нахаба принцу Джону?(*я не знаю, чи буде вашій милості приємно, коли й третій приз виграє людина, що мимохіть упала в вашу неласку*)
4. Хто був цей лучник? (Локслі)
5. Які умови поставив перед Локслі принц Джон?(стор. 70: *«Тоді, Локслі, ти стрілятимеш своєю чергою, коли всі оті йомени вже покажуть свою майстерність. Коли здобудеш приз, я ще від себе додаю двадцять золотих; а коли не здобудеш, із тебе стягнуть твоє зелене сукно й проженуть з арени, шмагаючи тятивами, як нахабного хвалька.... Коли ти відмовишся від того, що я тобі чесно пропоную, — відповів принц, — начальник варту зріже з твого лука тятиву, зламає і лук, і стріли, а тебе вижене звідси як легкодуха й боягуза.»*)
6. Які умови змагання?(стор. 71: *«Лучники насамперед кинули жеребок, у якому порядку стріляти, і кожен мав випустити по три стріли поспіль.»*)
7. З ким випало змагатися Локслі?(з переможцем Губертом)
8. Чим здивував присутніх Локслі?(*Коли Губерт влучив у саме яблучко, Локслі розколов його стрілу*)
9. Яку ціль поставив Локслі?(вербовий прут, стор. 72) *«стромляючи вербовий кілок сторчма в землю, мовив — того, хто влучить у цей прут за сотню ярдів³, я назву лучником, гідним носити лук і сагайдак перед королем, хай би то був сам силач король Річард.»*
10. Як справилися лучники цього разу? (Губерт відмовився стріляти, а Локслі своєю стрілою розщепив вербовий прут)
11. Що запропонував принц Джон переможцю?(стор 73: *«Оці двадцять золотих разом із рогом ти виграв чесно, вони твої. І ми додамо до них іще тридцять, якщо ти станеш до нас на службу, охоронцем нашої особи, і весь час будеш при нас. Бо ще ніколи твердіша рука не напинала тятиви й певніше око не спрямовувало стріли.»*)
12. Як вчинив Локслі?(*відказав принцу — але я заприсягся, що як і піду коли на службу, то тільки до вашого брата — короля Річарда. Ці двадцять золотих я зоставляю Губертові, бо він сьогодні стріляв не гірше, ніж його дід під Гастінгсом. Якби він зі скромності не відмовився змагатися, то влучив би у верболозину так само, як і я. А потім затерся в натовп, і більше його не бачили.»*)
13. Що трапилося у лісі з героями, які поверталися з турніру?(*На вузькій стежині процесію атакували перевдягнені в розбійників де Брасі та де Буагільбер зі своїми слугами, подорожніх узяли в полон і доправили до замку Фрон-де-Бефа...)*
14. Хто були ці подорожні, що потрапили у полон?(*Седрік, Ательстан і Ровена. Дорогою до них приєдналися Ісак та Ребека. Сакс і гадки не мав, що в паланкіні¹ єврейки лежить його тяжко поранений син.»*)
15. Яка причина?(*ще на банкеті де Брасі задумав викрасти Ровену й примусом з нею одружитися, а Буагільберові подобалася Ребекка. За Сакса*

та Ательстана барон Фрон-де-Беф і храмовник сподівалися отримати як за знатних саксонців чималий викуп).

16. Хто встиг утекти?(Слуги Сакса Гурт і Вамба кинулися по допомогу до лісових братів.)

17. Хто пообіцяв їм допомогти?(Локслі та Чорний Лицар, який потоваришував з лісовиками, пообіцяли визволити бранців.)

18. Чи в однакових умовах були полонені? (тримали окремо, до Сакса і Ательстана ставилися чемно, а Ісака катували у підземеллі)

У полоні

Розділи XI – XLII

1. Що сталося з Седріком та леді Ровеною, коли вони поверталися з турніру?(На них напали у лісі невідомі та полонили у замку.)

2. Хто ще потрапив разом з ними у полон? (Ісак з дочкою Ребекою та поранений Айвенго.)

3. Хто ув'язнив їх у своєму замку і з якою метою?(Фрон-де-Беф за змовою з Буагільбером. Фрон-де-Беф хотів забрати коштовності Ісака і добитися згоди на одруження з леді Ровеною, Бріан де Буагільбер хотів домогтися прихильності Ребеки.)

4. Хто привів до замку допомогу?(Гурт і Вамба, раби Сакса, зустріли лісових розбійників.)

5. Хто оточив замок?(Чорний Лицар і Локслі зі своїми людьми, щоб урятувати полонених.)

6. Яким було становище полонених у замку?(Їх тримали у різних місцях, вони нічого не знали про інших).

Розділ XXIII

1. У чому звинуватила леді Ровена нормана де Брасі?(що він не лицар, бо напав на них і полонив, а її привіз проти її волі до свого замку)

2. Чим вона його розсердила? (непокорю, гордістю, дошкульними словами, називаючи його розбійником, брутальним)

3. Що запропонував їй норман? (стор. 75: «...ти вийдеш із цього замку тільки як дружина Моріса де Брасі або не вийдеш із нього зовсім. Я не звик до невдач у своїх задумах, та й не потребує шляхтич-норман виправдовувати свою поведінку перед дівчиною-саксонкою, яку він ушанував своїм сватанням)

4. У яких словах звучить зневага до саксонського народу?(Яким іще шляхом зможеш ти піднятися до висоти почестей і до князівського становища, як не через одруження зі мною? І як іще зможеш ти визволитися із життя в жалюгідній саксонській stodolі, де сакси сплять разом зі свиньми, що становлять їхнє багатство, і посісти почесне місце, яке личить тобі й стане твоїм, серед усіх тих, кого в Англії вирізняє врода або підносить могутність?)

5. Що свідчить про патріотизм леді Ровени? (Та stodola, яку ви так зневажаєте, була для мене житлом ще з раннього дитинства; і повірте

мені: якщо я коли покину її, то тільки з тим, хто не привчився зневажати житло й звичаї, у яких мене виховано.)

6. Яку таємницю розкрив норманець леді Ровені зі злості і ревнощів?(стор. 75: «не мрійте про те, що Річард Левове Серце колись вернеться на свій трон, а вже поготів — про те, що Вілфред Айвенго, його улюбленець, колись підведе вас до підніжжя того трону, щоб вас привітали з нього як наречену фаворита. Знайте, леді, що цей суперник у моїх руках і що тільки від мене залежить, чи розкриється таємниця його перебування в мурах замку Фрон-де-Бефа, чиї ревнощі виявилися б страшнішими за мої.») і далі стор. 76: «Але ти тільки усміхнися на мої зальоти, пані, — і поранений герой не матиме чого боятися Фрон-де-Бефа, хоч інакше тобі довелося б оплакувати його, бо він потрапив до рук людини, яка ніколи не знала жалоців.

7. Чому Ровена розплакалась? (Вона зрозуміла, що доля Айвенго і доля Седріка теж залежить від її слова)

Розділ XXIV

1. Хто попереджає Ребеку про небезпеку?(Служниця Ульріка)
2. Хто така Ульріка?(Служниця Фрон-де-Бефа, яку він збездичив колись)
3. Про що просить Ребека?(Якщо не хоче гроші взяти, то хоча б проявити шляхетність, не ганьбити статуту ордену храмовників, до якого він належав)
4. Що пропонує дівчині Буагільбер?(скоритися долі і перейти в його віру)
5. Зачитайте відповідь дівчини, про що свічать її слова?(стор. 79: «Прийняти твою віру! А що ж це за віра, котра терпить такого ось негідника? Отакої! То ти найхоробріший войовник серед храмовників? Ти підлий лицар, чернець- кривоприсяжник і боягуз! Гребую тобою, зневажаю тебе! Бог Авраамів навіть у цих тенетах ганьби показав своїй дочці шлях до порятунку!»)
6. Коли і чому свавільний лицар відчув повагу до дівчини?(Коли вона розчахнула заграповане вікно, що виходило на горішній виступ вежі, вискочила на терасу й зупинилася на самісінькому її краю, над безоднею. **Вона запевнила:** «Але спробуй-но ступити до мене хоч би крок — і ти побачиш, що єврейка скорше довірить свою душу Богові, аніж свою честь — храмовникові»)
7. Чому він вирішив розповісти Ребеці про свої життєві плани? Як поставилася до цього героїня? (Він був у захваті від непохитності Ребеки)
8. Який лист отримали лицарі норманці від лісових розбійників?(з вимогою негайно звільнити всіх бранців. У разі відмови лісовики погрожували атакувати замок.)
9. На яку хитрість вирішили піти норманці?(Вони повідомили розбійників, що полонені скоро загинуть, і порадили прислати священика для сповіді приречених. Цього священика змовники збиралися використати як посланця в Йорк по допомогу)

10. Кого відправили розбійники замість священника до замку? (*Вамбу перевдягли у священника*)
11. Кому вдалося вийти із замку? (*Седріку, він перевдягся у одяг священника Вамби .*)
12. Хто лікував пораненого Айвенго? (*Ребека.*)
13. Кому вдалося проникнути до замку і врятувати Айвенго? (*Чорному Лицареві.*)
14. Як поводитися Ребека під час штурмування замку? У чому виявилася жертвовність її кохання до Айвенго? Чи оцінив лицар відданість дівчини? Обґрунтуйте свою думку. (*Стояла біля вікна і розповідала Айвенго про хід штурму, про поєдинок Фрон-де-Бефа з Чорним лицарем*)
15. Хто допоміг Локслі і чорному Лицареві визволити полонених із замку? (*Божевільна Ульріха вчинила страшну пожежу, яка знищила замок Фрон-де-Бефа.*)
16. Доля Фрон-де-Бефа (його було смертельно поранено. Товариші поклали його в замковій залі й знову стали до бою. Барон помирав у тяжких фізичних і душевних муках, шкідуючи, що не може сповідатися в численних злочинах. Аж тут до нього навідалася служниця Ульріка. Нагадавши про всі приниження, яких вона, спадкоємиця давнього шляхетного роду, зазнала від Фрон-де-Бефа та його батька, стара повідомила, що підпалила замок. Невдовзі вогонь оточив ложе, на якому сипав прокльонами безпорадний барон.)
17. Доля Ульріки (У пожежі загинула).
18. Доля де Брасі (Чорний Лицар узяв його в полон.)
19. Чи всіх полонених вдалося врятувати? (*Ні, Айвенго, леді Ровену та Ісака було врятовано, не знайшли лише Ребеку, бо Буагільбер під час пожежі забрав її з собою до прецепторії (укріпленого монастиря).*)
20. Що сказав Локслі, коли впала вежа замку? (*«Радійте, йомени, гніздо тиранів зруйноване! Тягніть здобич до дуба.*)
21. Як лісові розбійники й звільнені бранці біля священного дуба відсвяткували перемогу? (*Седрік подарував свободу слугам Вамбі та Гурту, а Чорний Лицар відпустив на волю де Брасі. На прощання Локслі дав Чорному Лицарю мисливський ріг, що будь-якої хвилини міг скликати на допомогу лісових братів.*)
22. Куди подався де Брасі ? (*Наступного дня дістався Йоркського замку, де перебував принц Джон.*)
23. Навіщо принц Джон влаштував бенкет у Йоркському замку? (*Щоб заручитися допомогою дворян і церковників, яких він запросив, у захопленні престолу свого брата.*)
24. Хто були його головні змовники? (*Нормани Бріан де Буагільбер та Фрон-де-Беф, які зникли.*)
25. Про що розповів де Брасі принцу Джону? (*розповів про розгром замку Фрон-де-Бефа і повідомив, що Чорний Лицар є королем Річардом.*)

Приголомшеним принц віддав наказ потайки схопити брата, але де Брасі відмовився його виконувати.)

26.Хто погодився узяти на себе цю чорну справу?(зголосився Вальдемар Фіц-Урс.)

27.Чому Ісак прибув до Темплстоу?(щоб викупити Ребеку, але, на біду, натрапив там на великого магістра Луку Бомануара. Цей суворий чоловік прибув з метою очистити орден тамплієрів від розпусти й всездозволеності. Звістка про те, що в монастирі знаходиться єврейська дівчина, викрадена одним з лицарів Храму, обурила великого магістра.

28.Чи домігся Буагільбер прихильності Ребеки?(Ні, тому вирішив помститися їй.)

29.Як Буагільбер хотів налякати Ребеку?(Звинуватив її у чаклунстві і призначено було суд.)

30.Чи допоміг Бомануар Ісаку?(Замість покарати злочинця, переклав усю провину на плечі бідлашної дівчини. Він заявив, що храмовник учинив зле не з власної волі, а під впливом диявольських чар молодій єврейки. Аби довести її провину, магістр організував суд, на якому брехливі свідки навели численні «факти» чаклунства Ребеки.)

31.Що чекало тепер на Ребекку?(Під час лицемірного судилища дівчина поводитися надзвичайно мужньо, на відміну від Буагільбера, який так і не наважився сказати правду. Не визнавши своєї провини, Ребека скористалася останньою можливістю врятуватися — правом Божого суду. За законом, звинувачену могли виправдати, якщо її захисник у двобої переможе храмовника. У разі відсутності такого захисника або його поразки Ребеку мали стратити як чаклунку. Для пошуків оборонця дівчині було надано лише два дні. Про все це Ребека сповістила батькові, і той кинувся розшукувати Айвенго. Тим часом Буагільбер спробував переконати дівчину втекти з монастиря разом з ним. Розуміючи, що за порятунок доведеться платити прихильністю, Ребека рішуче відмовилася).

Розділ XL

1. Чи справився Вальдемар Фіц-Урс із своїм завданням?(Чорний Лицар їхав лісом у супроводі Вамби. Несподівано на них напав загін озброєних вершників. Чорний Лицар мужньо прийняв бій.)

2. Хто допоміг чорному лицареві?(Вамба засурмив у ріг, підспіли лучники під проводом Локслі)

3. За що мстив Фіц-Урс Річарду?(За свою дочку, з якою Річарде не захотів узяти шлюб. Вважав, що це достатня образа для нормана не мени високого роду, ніж у короля)

4. Як наказав Річард Вальдемара?(Відпустив його. Стор. 86: «лев не живиться падлом. Дарую тобі життя, але з тією умовою, що протягом трьох днів ти покинеш Англію, поїдеши і заховаєши свою ганьбу у своєму норманському замку)

5. Як зреагував Локслі з розбійниками, коли почули, що Чорний лицар- це король Річард?(злякалися і улякли на місці, шанобливо виказуючи свою вірність і просячи в нього прощення за свої провини.)
6. Чи пробачив Седрик Сакс свого сина?(Чорний Лицар і Айвенго приїхали до Сакса. Дізнавшись, що Чорний Лицар — це Річард Левове Серце, Седрик розгубився, але отямившись, визнав владу короля й помирився із сином.)
7. За кого видав Седрик леді Ровену?(Ательстан, з яким Седрик мріяв одружити свою вихованку, відмовився від шлюбу, пояснивши це тим, що Ровена й Айвенго давно кохають одне одного. Відтак щасливий Седрик з легкою душею дав згоду на їхнє весілля)
8. Чому Айвенго вирушив до прецепторії?(Тим часом Ісак передав Айвенго листа від Ребеки. Попри фізичну слабкість, юнак одразу вирушив у дорогу.)

Суд над Ребекою

Розділ XLIII

1. Яке ще видовище було поширене за часів середньовіччя, крім лицарських турнірів? (Інквізиція, спалювання чаклунів.)
2. Як повинні були наказати Ребеку за чаклунство? (Спалити на вогнищі.)
3. Чого чекали на суді?(Заходу сонця.)
4. Чому? (Чи не з'явиться хто заступитися за підсудну.)
5. Що могло врятувати Ребеку?(За правилами, заступник, якщо він є, може викликати на двобій образника. І якщо він переможе – її відпускають.)
6. Чи чекала когось Ребека?(Ні, надіялася на Бога.)
7. Що запропонував Ребеці Буагільбер?(Втечу, але вона відмовилась)
8. Хто з'явився її боронити?(Айвенго).
9. Чому натовп, побачивши лицаря, був розчарований?(Сторінка 89: «Його кінь падав від втоми, та й сам вершник, що так відважно примчав на бойовище, ледве тримався в сідлі через те, що був або недужий, або зморений, або й від того й від того водночас.»)
10. Як називає лицар Бріана де Буагільбера?(Зрадником, убивцею і брехуном.)
11. Як називає себе лицар? (Вілфред Айвенго.)
12. Чи погодилася Ребека визнати його своїм заступником?(Так, проте просила: «..Рани не загоїлись. Не бийся з цим пихатим чоловіком. Навіщо й тобі гинути?»).
13. Який наказ оголосили перед поединком?(Ніхто під страхом смерті не має права ані словом, ані якимсь рухом перешкодити або втрутитись у цей чесний двобій.)
14. Що служило початком двобою?(Рукавичка Ребеки, кинута на бойовище.)
15. Перекажіть епізод «Поєдинок Айвенго з Буагільбером». Чим закінчився поєдинок? (стор.90. Буагільбер помер.)
16. Причина смерті храмовника?(Власні непогамовані пристрасті. «Воістину суд Божий!»)

Розділ XLIV

1. Хто ще прискакав на допомогу ?(*Численний загін кінних вояків на чолі з Чорним Лицарем.*)
2. Ким виявився Чорний Лицар?(*Король Річард Плантагенет.*)
3. Кого король велів заарештувати за зраду?(*Альберта Мальвуазена.*)
4. Хто оголошує, що буде чинити опір вироку короля і подасть скаргу до Риму?(*Великий магістр прецепторії Бомануар.*)
5. Що відповів король?(*Щоб їхав до іншої прецепторії, якщо тільки знайдеться така, яка не стала осередком зрадницької змови проти короля Англії, або залишався гостем тут і дивився, як вершитиметься правосуддя, бо на вежі замку замість орденської корогви уже майорів королівський стяг Англії.*)
6. Що ж вчинив великий магістр?(*Зібрав у лави своїх храмовників і дав знак до відходу, а не до бою з набагато могутнішим військом.*)
7. Які слова сказав услід їм король. (*Шкода, що ці храмовники такі підступні, бо поставою і хоробрістю вони можуть похвалитися.*)
8. Як розправився король з братом принцом Джоном?(*Навіть не насварив, а братів Мальвуазенів стратив, інші втекли з Англії.*)
9. Куди запросили Седріка Сакса?(*До Річардового двору.*)
10. Як поставився до запрошення Седрік?(*Скорився, бо повернення Річарда поклато край його надіям.*)
11. На що ж надіявся Седрік?(*Відновити на англійському троні саксонську династію.*)
12. Чому він змирився?(*Бо Річард був надзвичайно популярним, його любили за особисті чесноти й бойову славу.*)
13. Що ще було на заваді до одруження Айвенго і леді Ровени? (*Седрікова впертість і упереджене ставлення до норманської династії.*)
14. Навіщо запросив його король?(*Помирити батька з сином.*)
15. Чи вдалося Річарду вплинути на Седріка Сакса? (*Так, він дав згоду на шлюб своєї вихованки леді Ровени зі своїм сином Вілфредом.*)
16. Як склалися подальші стосунки між саксами і норманами? (*Почали вступати у шлюбні зв'язки, змішувалася мова, поступово скінчилися чвари.*)

Узагальнюємо і перевіряємо свої знання

1. Хто головний герой роману?(*Айвенго.*)
2. Що для Айвенго є святим обов'язком? (*Служіння лицарській честі.*)
3. Кого вважали лицарем за доби середньовіччя?(*Лицар – це феодал, який належав до військово-землевласницького стану. Кінний воїн із важким озброєнням та повним спорядженням.*)
4. Розкрийте непряме значення слова лицар.(*Самовіддана, благородна людина, яка захищає когось або щось. Вихований, шляхетний, витончено чемний чоловік. Той, хто самовіддано й безкорисливо служить на якійсь ниві, захищає ідею, етичні засади тощо.*)

5. Визначте складові кодексу лицарської честі. (*Вірне служіння сюзеренові. Збереження лицарської честі (бути сміливим, хоробрим, захищати віру й церкву). Високий рівень володіння зброєю. Шанобливе ставлення до жінки. Шляхетне ставлення до тих, які потребують допомоги. Захист інтересів країни. Заборона чинити насильство над безпомічним лицарем.*)

6. Наведіть основні епізоди, у яких бере участь Айвенго. (*Вечеря в будинку Седрика Сакса (Паломник), лицарський турнір (Лицар, Позбавлений Спащини, Дездішадо), у полоні в замку, захист Ребеки.*)

7. Чотири епізоди за участю головного героя – це багато чи мало, щоб скласти повне уявлення про нього?

8. Яка ще інформація доповнює образ? (*Події «за кадром»: розповідь про турнір у хрестовому поході, причина зречення Седрика сина, думки інших персонажів про нього.*)

9. Як виглядає щит героя і який на ньому начертано девіз? Чи правильно він відображає ситуацію? (*Молодий дуб, вирваний з коренем, «Дездішадо» - позбавлений спадщини.*)

10. Які вчинки несумісні зі званням лицаря? (*Зрада честі та обов'язку. Розплата за такий злочин – смерть.*)

11. Хто із героїв порушує закони лицарства? (*Моріс де Брасі, Фрон-де-Беф, Бріан де Буагільбер, брати Мальвуазен.*)

12. Хто із героїв роману є ідеалом лицарства? (*Айвенго.*)

13. Кого, крім Айвенго, можна назвати справжнім лицарем? (*Чорного Неробу, тобто Річарда Левове Серце.*)

14. **Провокаційні запитання.** Проте чи можна вважати Айвенго справжнім лицарем, якщо певні риси героя ставлять це під сумнів. **Доведіть, що це не так:**

- Якби Айвенго був героєм, то мав би ім'я історичної особи, а не вигадане? (*Автор пояснює такий вибір тим, що хотів зобразити особливу людину, яка не нагадувала б читачам реальних історичних діячів, а втілила б лише кращі риси, тобто автор вважає його винятковим героєм.*)

- Як могло статися, що героя було вигнано і від нього зрікся рідний батько – патріот і гідна людина? (*Айвенго розумів, що впертість батька не поверне саксонцям незалежності, а лише викличе гнів норманів. У королі Річарді він вбачав благородство і добре ставлення до саксонців. Айвенго мріяв про любов батька і зумів її повернути.*)

- Чому Айвенго прийняв титул переможця турніру, адже йому допоміг Чорний лицар? (*Айвенго поважає право Чорного лицаря на таємницю.*)

- Як міг Айвенго, кохаючи Ровену, так завзято боротися за порятунок Ребеки? (*Він бачить, що дівчина беззахисна, до того ж вона доглядала і лікувала його в полоні. Як порядна і благородна людина, Айвенго не міг залишити її в небезпеці.*)

- Седрик хоче видати Ровену заміж за Ательстана, єдиного спадкоємця саксонської корони. Чому герой знову йде проти волі батька? (*Айвенго знає,*

що мрії батька наївні: двоє людей не можуть змінити короля. А почуття Айвенго і Ровени взаємні.)

Висновок: Вілфрід Айвенго – справжній лицар, відважний і чесний.

15. Підтвердити цитатою з тексту думку, що Річард – не ідеальний лицар. (*«Всі любили цього короля за його особисті чесноти та бойову славу, незважаючи на те, що, правлячи державою, він виявляв примхливу легковажність і був надто поблажливий, то вкрай суворий і майже деспотичний»*).

16. Хто з героїв роману історичні особи, а хто – вигадані персонажі? (*Король Річард, принц Джон – історичні особи, головні герої – вигадані, легендарний персонаж – Локслі (Робін Гуд)*).

17. Доведіть, що це історичний роман. (*Твір цей значний за обсягом, долю вигаданих героїв – Айвенго, Ровени, Ребеки та інших зображено у зв'язку з історичними подіями, а саме, хрестові походи у XII столітті, доба англійського короля Річарда Левове серце, усобиці між норманами та саксами*).

18. Які проблеми порушено у творі? (*Патріотизму, морального вибору, родинних стосунків, ролі жінки в суспільстві, церкви в державі, віри та інші*).

19. Чому Айвенго мав неодмінно бути на лицарському турнірі в Ашбі? (*У разі перемоги Ательстана Ровена неодмінно мала стати його дружиною; Айвенго не міг цього допустити*).

20. Яка ідея роману. (*Ідея віротерпимості й національної толерантності*).

21. В яких епізодах роману розкривається ставлення різних героїв твору до євреїв, нетерпимість до єврейської віри, деспотичний гніт релігійних забобонів? (*Вечеря у замку Сакса, сцена на турнірі, сцена суду над Ребекою*).

22. Чи віддає автор перевагу якійсь із релігій?

23. До якого висновку підводить письменник читачів роману? (*«...мирними засобами можна досягти значно більших успіхів, аніж унаслідок здобутку в міжусобній війні»*).

24. Назвіть слова, які передають історичний колорит. (*Герольд, плюмаж, менестрель, бард. Герой, лицар, турнір, забрало...*)

Кросворди

1. Слуга Седрика Сакса, блазень.
2. Командир ордену храмовників, лицар, над яким звершився Божий суд.
3. Розпорядник турніру.
4. Титул Річарда.
5. Наречений леді Ровени.
6. Вільний селянин.
7. Королева турніру в Ашбі.
8. Прецепторія, де мали судити красуню -єврейку.
9. Дочка Ісака.

10. Легендарний герой роману, який разом зі своїми людьми та Чорним Лицарем оточив замок Фрон-де-Бефа.

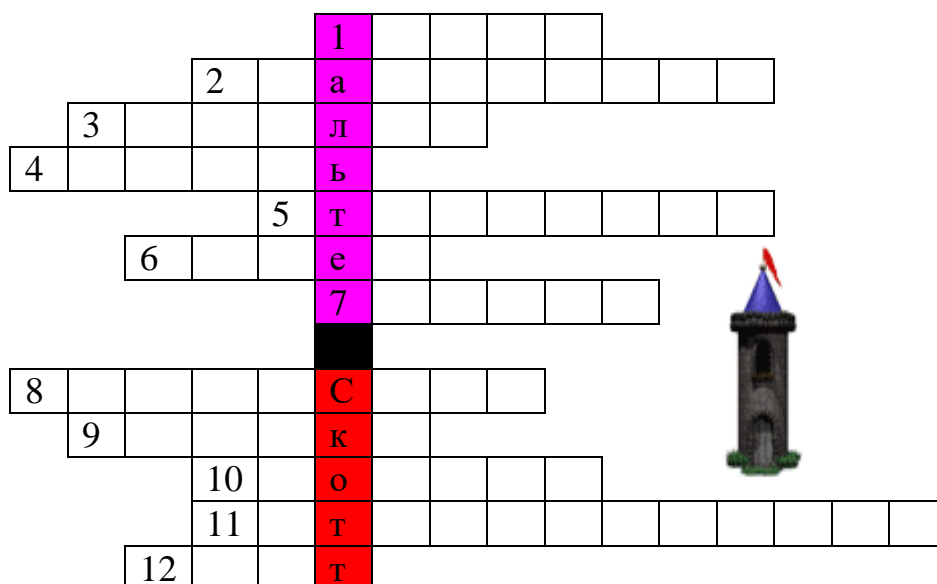
11. Прізвище Седрика.

12. Свинопас Седрика Сакса.

Відповіді: 1. Вамба. 2. Буагільбер. 3. Герольд. 4. Король. 5. Ательстан. 6.

Йомен. 7. Ровена. 8. Темплстоу. 9. Ребека. 10. Локслі. 11. Ротервудський. 12.

Гурт.

Літературний турнір

1. Нормандський завойовник Англії в XI столітті. (*Вільгельм*).

2. Наречений леді Ровени. (*Ательстан*).

3. Прізвище Щедрика. (*Ротервудський*).

4. Ім'я брата короля Англії. (*Джон*).

5. Титул Фрон де Бефа. (*Барон*).

6. Духовний чин Еймера. (*Пріор*).

7. Титул Джона. (*Принц*).

8. Мандрівний богомолець, пілігрим. (*Паломник*).

9. Вільний селянин (*Йомен*).

10. Церковні організації в середньовічній Англії. (*Ордени*).

11. Голова духовного лицарського ордену храмівників. (*Великий магістр*).

12. Католицький священик. (*Капелан*).

13. В середні віки оповісник, глашатай; повідомляв населенню розпорядження правителів, оголошував про війну та мир; розпорядник на лицарських турнірах. (*Герольд*).

14. Прикраса із пір'я на головному уборі або на кінській зброї. (*Плюмаж*).

15. Мандрівний поет – співак і музикант в середні віки у Франції та в Англії. (*Менестрель*).

16. Поет – співак у давніх кельтів. (*Бард*).

17. Назвіть обладунки лицаря. (*Меч, ратище, булава, сокира, шолом*).

18. Де відбувалися лицарські турніри? (На арені).
19. Хто займав тронну ложу напроти короля? (Королева турніру).
20. Яка роль жезла та палиці в правилах змагань лицарів? (Кинуті на арену жезл та палиця – знак припинення турніру.)
21. Кому на руку надівали щит кінцем догори? (Порушнику правил турніру.)
22. Які звуки відкривали лицарські турніри? (Урочиста музика сурм.)
23. З якого металу виготовлені нашійники у Гурта і Вамби? (У Гурта – бронзовий (мідний), у Вамби – з срібла).
24. Що було прикріплено до шапки Вамби? (Дзвіночки.)

Кросворд «Відважний лицар»

Відгадайте кросворд, і у виділеній колонці прочитаєте ім'я справжнього лицаря.

1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			

1. Настоятель католицького чоловічого монастиря, підлеглий безпосередньо папи римського.
 2. Назва містечка, в якому одружилися Айвенго і леді Ровена.
 3. Блазень Седріка Сакса.
 4. Ім'я пріора, який явився в замок Ротервуд разом з Бріаном Буагільбером.
 5. Прізвисько Ательстана.
 6. Титул Вільгельма Завойовника.
 7. Ім'я кравчого Седріка Сакса.
- Відповіді: 1. Абат. 2. Йорк. 3. Вамба. 4. Еймер. 5. Неповороткий. 6. Герцог. 7. Освальд.

Кросворд «Прославлена країна»

Відгадайте титул дійових осіб, назвіть прославлену країну, в якій відбуваються події роману.

				1															
			2																
						3													
			4																
						5													
6																			

1. Титул Фрон де Бефа.
 2. Титул Джона.
 3. Титул Вільгельма.
 4. Титул Річарда.
 5. Духовний чин Еймера.
 6. Місцевий орган управління справами ордена тамплієрів.
- Відповіді: 1. Барон. 2. Принц. 3. Герцог. 4. Король. 5. Пріор. 6. Прецепторія.

Літературний диктант до роману В.Скотта «Айвенго»

1. Який основний конфлікт епохи зображено у романі? (Боротьба англосаксів проти норманів)
2. З якої родини походив Айвенго? (Був сином англосакського феодала Седрика)
3. Чому батько вигнав Айвенго з дому? (Хотів одружити Ровену з Ательстаном, а вона кохала Айвенго)
4. Кому служив Айвенго? (Королю Річарду I)
5. Під яким ім'ям вийшов Айвенго на перший турнір? (Позбавлений Спадщини)
6. Кого із жінок Айвенго обрав королевою турніру? (Ровену)
7. Чому з Ребекки під час суду зняли всі прикраси? (Боялися, що там можуть бути амулети)
8. Чому Бріан де Буагільбер обвинуватив Ребекку у чаклунстві? (Бо вона відмовила йому у коханні)
9. Хто міг врятувати Ребекку від страти? (Лицар, який погодиться битися з Бріаном де Буагільбером)
10. Чому Ребекка прийшла до Ровени? (Подякувати за те, що Айвенго її врятував)
11. Чому Ребекка не подякувала самому Айвенго? (Бо вона його любила)
12. Чому вирішила присвятити своє життя Ребекка? (Служінню людям)

Тести до роману В.Скотта «Айвенго»

1. Що намагалися зібрати до купи вірні слуги Седрика, щоб не потрапити під зливу:
 - а) отару овець; б) стадо корів; в) купу свиней?
2. Хто вказав пріорові Еймеру неправильний шлях до будинку Седрика:
 - а) Гурт; б) пілігрим; в) Вамба?
3. Що було написано на щиті у лицаря-переможця:
 - а) «борець за правду»; б) «лицар без спадку»; в) «найхоробріший воїн»?
4. Що вчинив Айвенго з чесно виграними кіньми і обладунками:
 - а) залишив їх собі; б) дозволив їх викупити за мізерну ціну; в) усе продав?
5. Що було призом на змаганнях у Ашбі серед йоменів:
 - а) срібна стріла з золотим кінцем; б) мисливський ріг у срібній оправі і медальйон святого Губерта; в) скульптура вершника?
6. Хто виявився найкращим лучником:
 - а) Чорний Лицар; б) Гурт; в) Локслі?

7. Хто забрав закривавленого Айвенго з поля бою:
 - а) Ровена зі слугами; б) Ребекка з батьком; в) принц Джон?
 8. До чийого замку потрапили Седрик зі своїми супутниками:
 - а) Фрон де Бефа; б) Бріана де Буагільбера; в) принца Джона?
 9. У кого переодягнувся Вамба, щоб врятувати з полону свого господаря:
 - а) у лицаря; б) в охоронця; в) в монаха?
 10. Хто підпалив замок Фрон де Бефа:
 - а) Ребекка; б) Ровена; в) Ульріка?
 11. Хто врятував Ребекку від смерті на вогнищі:
 - а) Ательстан; б) Локслі; в) Айвенго?
 12. Як звали дружину Айвенго:
 - а) Ульріка; б) Ребекка; в) Ровена?
- Відповіді: 1-В; 2-В; 3-Б; 4-Б; 5-Б; 6-В; 7-Б; 8-А; 9-В; 10-В; 11-В; 12- В.

Тести

1 варіант.

1. Знать і лицарі розмовляли:
 - а) французькою мовою, б) англосаксонською, в) англійською.
2. Яка доля спіткала короля Річарда?
 - а) сидів у в'язниці, б) перебував у полоні, в) потрапив на безлюдний острів.
3. Від чого страждав народ?
 - а) від непомірних податків, б) від засухи, в) від міжусобиць.
4. Хто був нареченою Ательстана, королевою турніру?
 - а) Ребека, б) Ульріка, в) Ровена.
5. Який знак мав припинити спільний турнір?
 - а) Принц Джон кидає свого жезла,
 - б) принц Джон підіймає праву руку,
 - в) принц Джон махає хусткою.
6. Чому принц Джон припинив поєдинок на лицарському турнірі?
 - а) Щоб врятувати Лицаря, Позбавленого Спадку, від поразки,
 - б) щоб врятувати Бріана де Буагільбера від ганьби,
 - в) більшість лицарів були пораненими та непритомними.
7. Чому Старий Седрик позбавив Айвенго спадку?
 - а) той відмовився брати участь у війні,
 - б) зрадив свого короля,
 - в) закохався в леді Ровену всупереч волі батька.
8. Яким даром володіла Ребека?
 - а) уміла зціляти людей,
 - б) складала пісні, в) передбачала майбутнє.
9. Хто взяв у полон Седрика, Айвенго, леді Ровену, Ісака і Ребеку?
 - а) Сакс Ательстан,
 - б) норман Фрон де Беф, в) принц Джон.
10. Хто врятував пораненого Айвенго з палаючого замку?
 - а) Буагільбер, б) Локслі, в) Чорний лицар.

11. Як сприйняли смерть хрестоносця Буагільбера магістр та інші:
а) як Божий суд,
б) як непорозуміння, в) як нещасний випадок.
 12. Хто в романі розмовляє англосаксонською мовою:
а) знать, б) воїни, в) нижчі верстви населення.
- Відповіді: 1а, 2б, 3в, 4в, 5а, 6б, 7в, 8в, 9б, 10в, 11а, 12в.

2 варіант

1. Хто у вигляді звичайного прочанина з'явився у замку Седріка:
а) Айвенго, б) Ісак, в) Локслі.
 2. Розвагою для знаті, лицарів і простих людей були:
а) ярмарки, б) турніри, в) театралізовані дійства.
 3. Як вітали переможця турніру:
а) королева турніру увінчувала почесним вінком,
б) на честь нього випускали голубів у небо,
в) устеляли дорогу квітами?
 4. Що Річард Левове серце зробив із зрадником Фіц – Урсом:
а) кинув до в'язниці, б) вигнав з країни,
в) вбив у двобої?
 5. У чому звинуватили Ребеку:
а) у шахрайстві, б) у змові, в) у чаклунстві?
 6. Хто захистив Ребеку від страти:
а) Буагільбер, б) Ісак, в) Айвенго?
 7. Чим скінчилася осада замку Фрон де Бефа:
а) голодом, б) пожежею, в) холерою?
 8. Що було зображено на щиті Айвенго:
а) дуб, вирваний із коренем,
б) ворон, що летить з черепом у пазурах,
в) голову бика?
 9. З ким вступив у двобій Айвенго:
а) з Морісом де Брасі,
б) з Бріаном де Буагільбером,
в) з Фроном де Бефом?
 10. Хто не був слугою Седрика Сакса:
а) Локслі, б) Освальд, в) Вамба?
 11. Чий замок довелося взяти в облогу:
а) Седріка Сакса, б) Фрона де Бефа, в) Ательстана?
 12. Ким був Седрік для леді Ровени:
а) батьком, б) опікуном, в) дядьком?
- Відповіді: 1а, 2б, 3а, 4б, 5в, 6в, 7б, 8а, 9б, 10а, 11б, 12б.

3 варіант

1. Що було викарбувано на щиті Айвенго:
а) «Стережися, це я», б) «Стережися крука»,
в) «Позбавлений Спадку»?
2. Хто допоміг Айвенго у вирішальному поєдинку на лицарському турнірі:

- а) Ательстан, б) Чорний Лицар, в) Седрік Сакс?
3. Яка річ Ребеки стала символом виклику на бій:
а) хусточка, б) рукавичка, в) квітка?
4. Кого з норманських лицарів повалив Чорний Нероба:
а) Фрона де Бефа і Ательстана,
б) Моріса де Брасі і Буагільбера,
в) Фрона де Бефа і Буагільбера?
5. Батько Ребеки – це:
а) Седрік Сакс, б) Джон, в) Ісак?
6. Як звали короля Англії:
а) Альберт Мальвуазен, б) Вальдемар Фіц – Урс,
в) Річард I Плантагенет?
7. Над яким лицарем звершився Божий суд:
а) над Ательстаном, б) над Буагільбером,
в) над Фроном де Бефом?
8. Роман «Айвенго» написаний на основі подій: а) англійської історії, б) історії Франції, в) історії Італії?
9. Епізоди зустрічі короля з відлюдником і розбійником Робіном Гудом запозичені автором:
а) з лицарських романів, б) вигадка автора,
в) з англійських балад?
10. Захисником стародавніх звичаїв і традицій в романі виступає:
а) король Річард, б) Ательстан, в) Седрік Сакс?
11. Хто і про кого сказав: «Ніколи вінець рицарства не був покладений на більш достойне чоло»:
а) Ровена про Айвенго, б) король про Айвенго,
в) принц Джон про Чорного лицаря?
12. Дія роману відбувається:
а) у XII столітті, б) у X столітті, в) у XIII столітті.
- Відповіді: 1в, 2б, 3б, 4а, 5в, 6в, 7б, 8а, 9в, 10в, 11а, 12а.

Ідейно-художній аналіз роману «Айвенго»

Автор: Вальтер Скотт

Дата створення: 1819 р.

Жанр: історичний роман

Тема твору: розповідь про подвиги Айвенго, Річарда на тлі ворожнечі норманів і саксів.

Проблематика: боротьба за незалежність, владу, об'єднання країни, кохання, честі, зради, віри, вірності.

Конфлікти: політичний, національний, релігійний.

Ідея твору: пам'ятати і вивчати історичне минуле, намагатися уникнути помилок, які мали серйозний вплив на подальший розвиток країни.

Сюжет роману:

1. Зав'язка – зустріч героїв: пріора Еймера, Бріана де Буагільбера, Ісаака, Айвенго, переодягненого пілігримом, в будинку Седріка Сакса

2. Розвиток подій – а) турнір в Ашбі; б) саксонці у полоні норманів у замку Фрон де Бефа; в) штурм замку Фрон де Бефа Локслі(Робін Гуд) та Чорним лицарем (Річард Левине Серце); г) суд над Ревеккою
3. Кульмінація – поєдинок між Айвенго та Буагільбером
4. Розв'язка – смерть Буагільбера, повернення престолу Річарду, одруження Айвенго та Ровени

Розділ 2 *Література проти війни (до сторінок 91-114)*

Вірші, опалені вогнем війни

Літературний диктант

1. **А. Маргул – Шпербер** народився на (Буковині).
2. Національність . (Єврей)
3. Навчався у гімназії м. (Чернівці).
4. Під час Першої світової війни Шпербери перебралися у (Відень).
5. Пацифістський цикл віршів називається («Болючий час»).
6. Після війни поет повернувся до (Чернівців).
7. Там він вивчав (юриспруденцію).
8. Протягом 1920-24 рр. здійснив подорожі до (Франції та Америки).
9. Поет мусив працювати (вуличним торговцем, робітником – металістом, мийником посуду, клерком).
10. У Чернівцях працював (редактором газети).
11. На ковбасній фабриці служив (секретарем).
12. У 1940р. емігрував у м. (Бухарест).
13. Друзі врятували Шпербера від (нацистських таборів).
14. Коли гітлерівська Німеччина розпочала Другу світову війну? (1 вересня 1939 року.)
15. Де знаходився концтабір Бухенвальд?(біля Веймара)
16. Чим Бухенвальд нагадує Шперберу рідну Буковину?(дослівно «Бухенвальд» перекладається як «буковий ліс», а Буковина- край буків)

Проаналізувати вірш «Про назву концтабору Бухенвальд»

Тема: розповідь про назву концтабору та згадка про щасливе минуле, пов'язане з Буковим лісом.

Ідея: заклик не забувати жахи фашизму та застерегти людство від страждань війни.

Ліричний герой: збентежений, гнівний, співчутливий.

Художні засоби: а) епітети: невимовний гнів, з ніжних трав, біляві хмари, лютий час, сон дитячий, біляве пасмо;

олюднення: Веймар гомонів, мовкли голоси, пливли хмари, вповз кошмар;

метафори: час, що сон дитячий стер; час кожен спомин взяв у колію; кошмар, який виймає серце із грудей;

Риторичне питання: А чи оте біляве пасмо хмар було не димом спалених людей?

Константи Ільдефонс Галчинський

Літературний диктант

1. Батько поета працював (залізничним техніком).
2. Під час Першої світової війни Галчинські переїхали (до Москви).
3. Навчався у закладах(польській школі, гімназії, Варшавському університеті).
4. Сатиричні вірші К. Галчинського були надруковані (в 1923р. в журналі «Квадрига»),
5. Службу в армії закінчив (рядовим).
6. Упродовж 1931-1933 рр. обіймав посаду (аташе з питань культури у польському посольстві в Берліні).
7. У 1936р. друкувався в журналі («Просто з мосту»).
8. Під час Другої світової війни провів у концтаборах (5 років).
9. Після звільнення з полону у Кракові поет (друкувався у журналі «Огляд», заснував театр «Зелений гусак», співпрацював з кабаре «Сім котів»).
10. Завжди мріяв бути (фокусником).
11. В основу вірша «Пісня про солдатів з Вестерплатте» покладено (епізод оборони півострова від нацистів упродовж першого тижня Другої світової війни).
12. Солдати з Вестерплатте поетично порівнюють себе (зі снігом).

Тести

1. Коли гітлерівська Німеччина розпочала Другу світову війну?
А) 1 вересня 1939 року, Б) 22 червня 1941 року, В) 1 березня 1940 року.
2. Де народився Константи Галчинський:
А) у Кракові, Б) у Варшаві, В) у Гданську
3. У якій родині народився письменник:
А) юриста, Б) залізничника, В) учителя, Г) лікаря.
4. Скільки років пробув у таборах: а) 3, б) 4, в) 5, г) 2.
5. Де народився А.Маргул-Шпербер:
А) у Польщі, б) у Німеччині, в) на Буковині.
6. Якою мовою писав Маргул-Шпергер свої твори?
А) українською, б) німецькою, в) румунською, г) ідиш.
7. Яка квітка згадується у вірші «Пісня про солдатів з Вестерплатте»:
А) мак, б) верес, в) жасмин.
8. Яке слово пропущене у тексті:
Стояли в ... ми, як мур,
Не брали нас гармати.
А) Гданську, б) Варшаві, в) Берліні, г) Вестерплатте.
9. Який театр заснував Константи Галчинський:
А) «Зелений гусак», б) «Зелений їжак», в) «Зелений жираф»
10. «Хлопчиськом на поляні я лежав,
Пливли біляві хмари в вишині.»
Дані рядки з твору...

- а) К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»»;
- б) А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд»»;
- в) Б. Окуджави «До побачення, хлопчики»».

«Впізнай поезію та назви автора»

1. «Вони співали: - О, забудь, що так боліли рани, Яка ж веде солодка путь на ті небесні поляни» (К.І.Галчинський «Пісня про солдатів з Вестерплатте»)
2. «Відігрілись ми ледве-ледве, Раптом наказ: «Виступати, вперед!» Знову поряд в вогкій шинелі Світлокосий іде солдат» (Ю.Друніна «Зінка»)
3. «Наші матері плачуть і ровесниці мовчки сумують. Ми не знали любові, не зазнали щастя ремесел...» (С.Гудзенко «Нас не треба жаліти»)
4. «А хто з нас занедужає чи змориться І, лігши навznak, гляне в небесну блакить Побачить лиш одне-як зграя чорна кружить, Хоча і не спускається у цю ж мить.» (І.Вайсглас «Круки»)
5. «Я і забув: під Веймаром був він, Лиш пам'ятаю: там палили людей у вогні...» (А.Маргул-Шпербер «Про назву концтабору Бухенвальд»)
6. «У тебе є друзі, коханий, У мене-лише вона одна.» (Ю.Друніна «Зінка»)

Юлія Друніна «Зінка»

Літературний диктант

1. Юлія Друніна народилася в сім'ї ... (вчителя)
2. Скільки років було поетесі, коли вона пішла на фронт? (17)
3. Доберіть антоніми до слова «війна» (мир, спокій)
4. Доберіть синоніми до слова «жінка» (дочка, мати, кохана)
5. Кому присвячена поезія «Зінка»? (однополчанці Зіні Самсоновій)
6. У формі чого побудований твір? (Діалог змінюється монологом)
7. У кого з ліричних героїнь є друзі, коханий? (У Юлі)
8. Хто чекає з війни Зіну? (мама)
9. Як склалась доля дівчат? (Зінка загинула на полі бою; Юля залишилась жива)
10. Продовжіть фразу «Ми не чекали посмертної слави, ми хотіли зі славою ...» (жить)
11. Символом чого є запалена свічка біля образа? (символом віри, надії)
12. Що забирає війна у людей? (найдорожче: дітей, рідних, близьких).

Сила людських почуттів проти сили війни

Василь Биков

1. Коли народився В.В.Биков (19 червня 1924 року)
2. Батьківщина письменника (Білорусія)
3. Ким були батьки письменника (прості селяни)
4. Де навчався?(У Вітебському художньому училищі на скульптурному відділенні)

5. Чому Василь не зміг закінчити навчання?(було скасовано стипендії, а грошей не було)
6. Де застала війна (в Україні)
7. Чим займався Биков після мобілізації у 1942 р. (спочатку служив у піхоті, потім винищувачем у протитанковій артилерії)
8. Кому птсьменник поклав квіти біля обеліска над братською могилою на Кіровоградщині (собі, серед полеглих було і його прізвище)
9. Головна тема творів (війна)
- 10.Які книжки Бикова ви можете назвати(«Обеліск», «Знак біди», «Сотников»...)
- 11.Поясніть, що таке художній час, художній простір, пейзаж? (с.97)

В.Биков «Альпійська балада»

Розділи 1-9

1. Події у повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» відбуваються (**під час Другої світової війни**).
2. Іван із повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» утік із полону, коли (**робітники підірвали нерозірвану бомбу**)
3. Слідом за Іваном бігла (вівчарка)
4. Іван убив собаку з... (з пістолета)
5. Чим закінчився двобій з вовкодавом(перемогою Івана)
6. Який твір вам нагадує цей епізод? (Джек Лондон «Жага до життя», поєдинок з вовком)
7. Хто ще наздогнав Івана (дівчина)
8. Опишіть одяг полонених(смугаста куртка з червоним трикутником на грудях, смугастий берет, колодки)
- 9.За що Іван ляснув дівчину по щоці?(діставала колодку, коли зовсім близько гуркотіли мотоциклісти)
10. Дівчина постійно губила свої (колодки)
11. Що запропонував їй Іван (кинути їх, і йти босоніж, як він)
12. Коли поглянув на дівчину приязніше (коли зубами витягла йому колючку з п'яти)
13. Де Іван взяв пістолет, яким вбив вівчарку?(забрав у німця Зандлера під час вибуху бомби)
- **Які епізоди повісті свідчать про те, що в полоні Іван не втратив людської гідності?**
14. Що есесівець Зандлер заставив робити Івана (чистити йому чоботи)
15. Що розгнівало Івана (зверхність німця, приниження, він заїхав німцемі в щелепу)
16. Що врятувало Івана від пострілу німця (вибух бомби)
17. Що ще допомогло Івану втекти (курява від вибуху)
18. Як звали супутницю Івана?(Джулія)
19. Втікачі планували подолати Альпи і (приєднатися до партизанського

загону)

20. Як вчинили з австрійцем, якого зустріли у лісі?(Іван як злодій змушений був забрати у нього шкіряну куртку і черству хлібину)

Розділи 10 – 16

1. Яку роль відіграє мотив хліба в протиставленні жахить війни справжнім людським цінностям? Де взяли хліб? Перекажіть епізод, як Іван ділив хліб.
2. Хто злякав Джулію? (Осторонь од них сидів на скелі страшний, у подертій куртці гефтлінг і темними божевільними очима-ямами вп'явся в них.)
3. Яке рішення прийняв Іван? (Іван розумів, що божевільний наробить галасу й викаже їх есесівцям , він відламав шматок хліба й залишив його на камені, а самі вирушили далі)
4. Що повідомила Джулія дорогою про себе (що її батько, хазяїн фірми, підтримав нацистів, а сама вона — переконана антифашистка.)
5. А що Іван розповів про своє життя (що мешкав у білоруському селі Терешки, батька не пам'ятає, бо той рано помер, залишивши матір із чотирма малими дітьми)
6. Яких квітів було багато в альпійській долині (червоних маків)
7. Що подарував Іван Джулії біля водоспаду?(букет маків).
8. Як далі розвивалися їхні стосунки (вони покохали один одного)
9. Яку пісню заспівала Джулія («Катюша».)
- 10.Глянувши на широкі плечі хлопця, Джулія назвала його ...(Геркулесом)
- 11.Де подівся божевільний німець-утікач (він невідступно тягся за Іваном і Джулією. Хліба було обмаль, але не витримавши погляду голодних очей, Іван поділився з нещасним останніми крихтами.)
- 12.Прокинулися втікачі від крику: це есесівці ...(спіймали божевільного й от-от могли побачити їх.)

Розділ 24

1. Як вели себе полонені, потрапивши у пастку. (Спочатку Джулія плакала, потім стала навколішки обличчям до німців і вже звичайно, без усякого переходу від страшного до радісного, заспівала «Катюшу»
2. Реакція німців (пісня збентежила німців, спочатку оторопіли, потім один випустив чергу з автомата)
3. Що зробив Іван, щоб врятувати Джулію (кинув її у глибоке провалля на сніг)
4. Чому сам не плигнув? (з хворою ногою не зміг)
5. Як загинув Іван?(на нього випустили 5 собак- вовкодавів, загризли)
6. Опишіть останню мить у житті Івана (відчув шалений удар у груди, нестерпний біль пронизав йому горлянку, блискавично майнуло захмарене небо, і все зааніміло назавжди.)
7. Розділ «Замість епілога» - це ... (лист Джулії до родичів Івана)
8. Де проживає Джулія Новеллі (Рим)
9. Із листа ми дізналися, що полонені перебували в Альпах лише ...(3 дні)
- 10.Хто народився у Джулії (син Джіованні, якому вже 18 років)
- 11.Хто і коли екранізував фільм?(У 1965 р. білоруський режисер Борис

Степанов зняв фільм за повістю В. Бикова «Альпійська балада» (автором сценарію виступив сам письменник). Однойменно кінострічка розповідає про в'язнів нацистських таборів часів Другої світової війни, про тих, хто не дожив до звільнення у квітні 1945 р.)

12. Хто зіграв ролі білоруського солдата та італійської дівчини, що знайшли своє кохання в пеклі війни (Станіслав Любшин та молода акторка Любов Рум'янцева.)

13.♦ Поясніть назву твору В. В. Бикова «Альпійська балада». (Балада — жанр ліричної поезії епічного характеру; віршована оповідь на легендарну або історичну тему; для балади характерні трагізм, таємничість, уривчаста оповідь, драматичний діалог; головна тема балад — зіткнення з долею, фатумом. Усе це є у творі В. В. Бикова. Разом із тим балада — жанр романтичний. В «Альпійській баладі» оспівується таке кохання, яке кінець-кінцем перемагає все: холод і голод, муки й страждання, війну та смерть.)

14.♦ Знайдіть символічні деталі в повісті, поясніть їхній смисл. (Мак — символ краси та молодості, символ крові, пролитої в боях, символ пам'яті. Небо — символ бога, провидіння, сили, що керує світом. Символізує також справедливість, вічність, краще, що є в душі людини. Імена — Джулія-Джульєтта, Іван — Божа милість, узагальнене ім'я росіянина.)

15.♦ Визначте головні думки повісті «Альпійська балада».

(♦ Осуд війни, жорстокості, несправедливості.

♦ Утвердження сили кохання.

♦ Уславлення сили духу людини.)

САМОСТІЙНА РОБОТА

I ВАРІАНТ

1. Жанр твору «Альпійська балада»- це (повість)
2. У творі ... розділів (24)
3. Вік Івана ...(років).(25)
4. Джулія родом із ... (країна). (Італія)
5. Іван під час вибуху забрав у офіцера ...(предмет). (пістолет)
6. Скільки пострілів зробив втікач у вівчарку ? (2)
7. Колір очей Джулії ...(який?) чорні
8. Колодка (за текстом)- це ... (що?) (взуття)
9. Кому адресований лист Джулії ? ... (перерахувати всіх)
10. Іван нарвав для Джулії букет ...(квіти) маків
11. Джулія співала російську пісню ...(назва) («Катюша»)
12. В якому творі, вивченому в 6 класі, теж показано двобій за життя між людиною та твариною? (назва твору)... (Дж.Лондон «Жага до життя»)

II варіант

1. У творі – ... (число) сюжетних ліній.
2. Іван родом із села ... (назва) Терешки
3. Іван розбирав завали перед втечею ...(де? Місце) на заводі

4. Есесівець примусив Івана чистити ... (що?) чоботи
5. На якому транспорті втікачів переслідували німці?... мотоцикли
6. До кого добрався Іван із Джулією через Альпи?... До партизан
7. Божевільний гефтлінг просив у втікачів... (що?) хліба
8. Джулія позбавила Івана від болі у ... (чому?) нозі, колючка
9. Син Джулії мріє стати ... (ким?) журналістом
10. Скільки втеч із табору було в Івана? ...4
11. У кого німці *«тицяли ... цигарками — то в лоба, то в спину»*? (божевільного гефтлінга-втікача, який ішов за Іваном і Джулією.)
12. Яка ідея твору?

Тести

1. Ім'я головного героя?
 - а) Петро, б) Степан, в) Андрій, г) Іван
2. Події повісті відбуваються в...
 - а) Чехії, б) Норвегії, в) Німеччині, г) Австрії
3. Тікаючи з полону головний герой задушив
 - а) вовкодава, б) ворога, в) вовка, г) поліція
4. Свою супутницю головний герой
 - а) заховав у печері, б) здав у поліцію, в) скинув зі скали, г) відвів до партизанів
5. Дівчина була
 - а) єврейкою, б) українкою, в) росіяною, г) італійкою
6. Як називалось взуття полонених
 - а) чоботи, б) колодки, в) бутси, г) черевики
7. Що відрізняло полонених від інших жителів міста
 - а) мішень на грудях, б) шинель, в) головний убір, г) смугаста роба
8. Кому вдалося втекти з полону
 - а) Івану і Джулії, б) Степану і Джулії, в) Івану, Джулії та божевільному німцю, г) Німцю та Джулії
9. Іван жив в Білорусії, в селі...
10. Іван мав....років.

Літературний диктант

1. Де відбуваються події в повісті? (В Австрії)
2. Хто за національністю Іван Терешка? (Білорус)
3. Якої національності Джулія? (Італійка)
4. Якими були її політичні переконання? (Комуністичними)
5. Чому вона не повірила розповідям Івана про голод, репресії? (Була під впливом облудної пропаганди.)
6. У чому полягав план утечі полонених? (Підірвати в цеху бомбу, яка не розірвалася під час авіанальоту.)
7. Де Іван узяв зброю? (Розправився з гітлерівцем, який над ним знущався.)
8. Що зробив Іван, коли Джулія від втоми не змогла йти? (Поніс на руках)

9. Де молоді люди відчули себе щасливими? (На альпійських луках, укритих маками)
10. Про що мріяла Джулія? (Про мирне життя, про дітей, щасливу родину)
11. Із ким вступив Іван у двобій? (Із вівчарками)
12. Як він урятував свою дівчину? (Кинув у провалля на сніг)

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: книжкове частування

ЛІТЕРАТУРА ПРОТИ ВІЙНИ

Михайло Шолохов

1. Що визначило самобутність творчості Шолохова? (*Всі твори про Дон. «Шолохов відкрив Дон, як Колумб відкрив Америку», - так визначили місце письменника у світовій літературі.*)
2. Де і коли народився письменник? (*В Росії, у 1905 році на хуторі Кружиліно серед донських козаків.*)
3. Ким були батьки письменника? (*Батько родом з Рязанської губернії. Мати – українка із Чернігівщини, донька кріпака.*)
4. Хто привчив його цінувати прекрасне? (*Мати, яка любила співати, любила природу.*)
5. З скількох років почав читати? (*З п'яти.*)
6. Які твори написав Шолохов? (*Дві збірки «Донських оповідань», романи «Тихий Дон», «Піднята цілина», «Вони воювали за Батьківщину», оповідання «Доля людини».*)
7. Де був Шолохов під час Другої світової війни? (*Як військовий кореспондент часто виїжджав на місця боїв, розмовляв із солдатами писав нариси та розділи своїх творів у газеті «Правда».*)
8. Що сам Шолохов говорив про мету своєї творчості? (*«Я хотів би, щоб мої книги допомагали людям стати кращими, чистішими душею, пробуджували любов до людини».*)
9. Де вперше було надруковане оповідання «Доля людини»? (*У газеті «Правда» у 1957 році.*)
10. Як поставилися до оповідання працівники редакції? (*«Оповідання вразило всіх. Забувши про час, слухали читання нового рукопису.»*)
11. Хто головний герой оповідання? (*Андрій Соколов.*)
12. Чим цей герой відрізняється від героїв творів Твардовського і Белля? (*Він уцілів у пеклі війни, вижив, повернувся цілим і неушкодженим. Але війна торкнулася його душі, вплинула на його подальшу долю.*)
13. У яких словах виражена головна думка оповідання? (*« На те ти й чоловік, на те й солдат, щоб усе витерпіти й перенести, коли тебе на це лиха година покликала.»*)
14. Яка історія написання твору? (*У перший післявоєнний рік на полюванні біля хутора Моховського від перехожого чоловіка почув дуже схожу історію. Саме вона була покладена в основу оповідання, яке написав майже після 10 років від зустрічі з прототипом твору.*)

15. Коли і ким було екранізоване оповідання? (В 1959 році режисером С. Бондарчуком, він зіграв і головну роль).

«Доля людини»

Вступ і довоєнне життя. Трагічна доля однієї людини як втілення трагедії всього народу під час Другої світової війни.

1. Коли і де відбуваються події в оповіданні? (На Верхньому Дону у першу повоєнну весну (кінець березня) – 1946 рік).
2. Куди направилися автор з товаришем? (В станицю Букановську).
3. Чому шлях у 60 км. вони так довго не могли подолати? (Бездоріжжя, розмоклий сніг. 30 км подолали за 6 годин).
4. Чому коней з бричкою відправили назад? (Далі треба було переправитися через річку, яка розлилася на цілий кілометр, а на тому боці їх чекала машина).
5. Як називалася річка, через яку треба було переправитися? (Єланка).
6. На чому переправляються? (На плоскодонному човнику, що міг узяти не більше як три чоловіки).
7. Марка автомобіля, який дожидав їх на тому березі у колгоспному сараї? («Віліс», який бував у бувальцях).
8. Чого автор змушений був чекати на тому березі ще 2 години? (Бо шофер його перевіз на човні, а тепер поїхав по товариша, який залишився на тому березі з речами).
9. Чим спершу зайнявся автор? (Почав пересушувати свої цигарки, які намокли під час переправи).
10. Які ознаки свідчать про те, що перед нами людина із міста, яка приїхала по відповідальному дорученню? (Курив «Біломор», «Мені ніяково було розчарувати його, що я не шофер», «А ти багато живеш, цигарки куриш»).
11. Чи хизується він своїм становищем? Що говорить про те, що йому часто приходиться спілкуватися з людьми? (Прийняв звертання на «ти», зразу потис протягнуту руку, не став віднікуватися, що не шофер, підтвердив, що пройшов усю війну, не відмовився закурити міцного самогосяду).
12. Чи можна сказати, що це сам письменник?
13. Хто ж підійшов до нього? (Чоловік із хлопчиком).
14. Опишіть зовнішність випадкового співрозмовника автора? (Високий, сутулуватий чоловік, приглушений басок, велика шкарубка рука. Пропалена в кількох місцях ватянка недбало й грубо заштопана, латка на старих захисних штанях не пришита як слід, а скорше пристебнута широкими, чоловічими стібками; на ньому були майже нові солдатські черевики, але грубі вовняні шкарпетки побиті міллю, їх не торкнулася жіноча рука).
15. На яку деталь у портреті автор звертає більше уваги? Від чого автору зробилося аж моторошно? («Ви бачили коли-небудь очі, немов присипані попелом, сповнені такої невігдойної смертної туги, що в них несла дивитись?»).

16. Чому для порівняння автор вибрав асоціацію з попелом? (*Попіл пожарищ війни, попіл – все згоріло дотла.*)
17. Скільки років хлопчику? (*5-6 років.*)
18. Чому люди іноді заводять відверту розмову? (*У поїзді, у автобусі з незнайомими людьми, щоб вилити все, що на душі, бо більше цю людину не побачиш; коли перед тобою людина, яка вміє просто вислухати. Коли вже дуже наболіло на душі.*)
19. Які слова свідчать про те, що у цього чоловіка дійсно наболіло на душі? («*За що ж ти, життя, так мене скалічило? За що так покарало? Та нема мені відповіді ні в темряві, ні при ясному сонечку... нема, й не діждусь!*»)
20. Далі йде розповідь солдата про своє життя. Як називається цей прийом в оповіданні? (*Оповідання в оповіданні, оповідання з обрамленням.*)
21. З чого починається розповідь чоловіка? («*Попервах життя моє було звичайне*»)
22. Що ви розумієте під цими словами – «звичайне життя»? Докажіть по тексту, що герой дійсно прожив саме звичайне життя – таке, як багато людей в його місті, в країні. (*Учився, одружився, мав дітей, працював.*)
23. А ким може ще бути життя людини? Що, на вашу думку, складає поняття «щасливе життя»?
24. Чи можна назвати життя героя щасливим? («*Чого ще більше треба? Діти кашу їдять з молоком, дах над головою, одягнені, взуті, отже, все гаразд*»).
25. З чого ж починаються зміни в цьому звичайному щасливому житті? («*І от тобі раз – війна*».)
26. Як звали дружину? (*Ярина.*)
27. Скільки було дітей в сім'ї? (*Троє: Анатолій, Настуся й Оленка.*)
28. Скільки років прожив з дружиною? (*17.*)
29. Чи вважає герой оповідання свій призив на війну чимось незвичайним, трагічним? (*Це його обов'язок - захищати свою країну, своїх рідних, своє звичайне щасливе життя.*)
30. Чи є в цьому фрагменті розповіді пророцтво біди, чогось трагічного? («*Якби моя хатина була в іншому місці, може, й життя склалося б інакше...*», слова жінки: «*Не побачимося ми більше з тобою на цьому світі*»).
31. Де ж була побудована його хатина? (*Неподалік від авіазаводу.*)
32. Яка деталь вказує на те, що чоловіку важко про це згадувати? («*Він на півслові раптом замовк, і в тиші, що запанувала, я почув, як у нього щось клекоче й булькотить у горлі. Намагався скрутити цигарку, та газетний папір рвався, тютюн сипався на коліна...*»).
33. Який висновок ми можемо зробити, прочитавши першу частину оповідання? (*1. Війна приносить людині не лише фізичні, а й моральні страждання, змінює долю. 2. На фоні спогадів про жахи війни звичайне мирне життя сприймається як найщасливіший час. 3. Час не може притупити горе, людина, яка пройшла війну, буде відчувати себе винною*)

перед мертвими. 4. Іноді людині треба розповісти про своє минуле, щоб вилити душу, отримати від співрозмовника співчуття і розуміння.)

34. То ж якою була доля героя? Як вона сприймається в оповіданні? (Трагічна доля однієї людини сприймається як втілення трагедії всього народу під час Другої світової війни).

Уміння Андрія Соколова залишатися справжньою людиною і патріотом у будь-якій ситуації. Випробування

1. Як звати літературного героя твору? Де і коли ми вперше почули його ім'я? Чому він зразу не відрекомендувався співрозмовнику? (Андрій Соколов. Коли розповідає, як треба було перевезти снаряди: «Командир нашої автороти питає: «Проскочиш, Соколов?»»)

2. Чому в своїй розповіді про події на війні він детально передає навіть діалоги? (Цим підкреслюється справжній драматизм подій.)

3. Чи можна назвати Соколова патріотом, справжньою людиною?

4. Чому оповідання називається не «Життя Андрія Соколова», «Доля Солдата», «Доля Андрія Соколова», а «Доля людини»? (Бо Соколов набуває образу узагальнюючого, типового. Не просто воїн, солдат, а той, хто зміг зберегти в собі людські риси, не перетворитися на худобу).

5. Що таке доля? (Перебіг подій, збіг обставин, напрям життєвого шляху, що ніби не залежить від волі і бажання людини.)

6. Який можна зробити висновок? (Справжня людина гідно пройде всі випробування долі).

7. Щира, дуже детальна розповідь про своє життя, думки, переживання називається... (сповідь)

8. Почуття, яке змусило Андрія Соколова все розповісти про себе співрозмовнику, розкрити душу, довірити свої думки, називається... (довіра).

9. Те, з чого починається співпереживання, співчуття до співрозмовника, те, з чим автор ставиться до героя, називається... (розуміння).

10. Себелюбство, надання переваги особистим інтересам, не увага до оточуючих, невміння думати про інших, про загальну справу – те, чого не було в характері Андрія Соколова, називається... (егоїзм).

11. Слово, яким часто визначають не лише біологічну приналежність живої істоти до певного класу, а і виражає його внутрішню суть, поведінку в життєвих випробуваннях, -... (Людина).

12. Те, що болить не лише від фізичних перевантажень, а і від переживань, те, що вміє радіти і відгукуватися на радість і біль іншої людини, вміє любити не за розрахунком, - це... (серце).

13. Чи можемо розповідь солдата назвати сповіддю? (Так, він побачив перед собою на переправі людину, яка може вислухати, зрозуміти, якій можна довірити свій не вигойний сердечний біль).

14. Чи важко йому згадувати минуле? (Так. «Як згадаєш нелюдські муки, які довелося витерпіти там, у Німеччині, як згадаєш усіх друзів – товаришів,

котрі загинули, замучені там, у таборах, - серце вже не в грудях, а в горлі б`ється, і важко стає дихати...»)

15. Як годували в таборі? (150 грамів ерзац-хліба навпіл з тирсою та ріденький кандьор із брукви. Окріп не скрізь давали. Перед війною Соколов важив 86 кг, а в таборі – до 50).

16. Яку роботу повинні були виконувати у таборі Б – 14 полонені, яким свою шкіру на кістках було важко носити? (Працювали на кам`яному кар`єрі, вручну довбали німецький камінь, ще й норму повинні виконати – 4 кубометри за день на душу.)

17. Хто був комендантом табору? (Німець Мюллер).

18. Під яким номером був Андрій Соколов у таборі? (331).

19. Яку «профілактику від грипу» Мюллер проводив щодня у таборі? (Вишикує полонених перед бараком і б`є правою рукою у шкіряній печатці з свинцевою прокладкою кожного другого в ніс, кров пускає»).

20. За що Соколова викликали до коменданта? (Хтось доніс, що він висловив незадоволення роботою, сказав, що велика норма).

21. Скільки склянок горілки випив у комендантській? (Три, «хоч нап`юся перед тим, як з життям розлучатися»)

22. Чому Мюллер передумав розстрілювати Соколова?? (Сподобалася людська гідність солдата: не накинувся на їду, не відмовився від своїх слів, не захотів пити за їхню перемогу, а пив за свою погибель, не закусував. А до того ж, вони святкували перемогу, їх «війська вийшли до Волги і зайняли весь Сталінград. Це для нас велика радість, а тому я великодушно дарую тобі життя»).

23. Як назвав Мюллер Соколова? («Ти – справжній російський солдат. Ти хоробрий солдат. Я – теж солдат і поважаю гідних ворогів»).

24. Чим нагородив Мюллер Соколова за сміливість? (Подарував життя і дав «невеликий буханець хліба і шматок сала»).

25. Що найбільше вражає вас у епізоді його повернення до бараку? (Голодний – але не накинувся на хліб з салом у дворі, приніс з собою; в бараці всі теж голодні, проте ніхто не з`їв той хліб аж поки Соколов не проснувся).

26. Скільки хліба й сала дісталася кожному? (По шматочку завбільшки як сірникова коробка, а сала – тільки губи помастити.)

27. Коли у полоні Соколову стало легше? (У 1944 направили у місто Потсдам працювати шофером).

28. Де він там працював? (У конторі для будівництва доріг та оборонних споруд. Возив на «опелі» німця-інженера в чині майора армії.)

29. Коли і чому Соколов забув про сон? (Коли його майора послали в прифронткову смугу на будівництво оборонних рубежів проти наших. Думав, як би втекти).

30. Як готувався до втечі? (Знайшов 2 кг гирку, обмотав її ганчіркою, телефонного дроту прихопив на дорозі, все ховав під переднє сидіння одного п`яного німця витрусив з мундира і забрав пілотку).

31. Коли вдалося Соколову втекти з полону? (29 червня 1944 року).

32. За що вже наш полковник хотів представити Соколова до нагороди? (*Привіз дорогий гостинець від німців – майора з портфелем.*)

33. Коли і як загинула сім'я Соколова? (*Ще в червні 1942 року німці бомбили авіазавод і одна бомба влучила у хату.*)

34. Чому Анатолій залишився живим? (*Він під час бомбування був у місті, в хаті були лише Ярина з дочками.*)

35. Чому Соколов страшенно пишався своїм сином? (*У школі гарно вчився, мав талант до математики, пішов добровольцем на фронт, закінчив з відзнакою артилерійське училище, командує батареєю, має 6 орденів і медалі. «Об'їхав батька з усіх боків!»*).

36. Як і коли загинув син Соколова? (*Саме 9 травня вранці, в День Перемоги, вбив його німецький снайпер у Берліні.*)

37. Як пережив цю втрату Соколов? (*«І щось у мені наче обірвалось... демобілізували. Куди йти?»*).

Оптимістичний пафос оповідання. Соколов і Ванюшка

1. Ми разом з Андрієм Соколовим пройшли важкими шляхами солдата, який втратив сім'ю, дім, останню надію. Він повернувся з війни цілим, фізично здоровим, він не зрадив Батьківщину і друзів, не просто вижив, а залишився в полоні людиною, не втратив повагу людей. Проте жити йому не хочеться: війна спалила його душу, і цей опік невиліковний. Тому Андрій Соколов опустил руки, жити не хочеться, почав випивати. Невже задля такого життя він воював? (*Ні, він переїхав до іншого міста – подалі від Воронежу, щоб зайвий раз не нагадувало про біль втрат; приймає допомогу старого фронтового друга, працював шофером і, правда, почав випивати «до цього поганого діла я вже приохотився як слід»*).

2. А що ще повинно бути в житті людини, яка звикла жити не лише для себе? (*Повинно бути піклування про когось, треба віддавати себе конкретним близьким людям. Він хотів жити хоч для онуків та син загинув.*)

3. Що стає початком нового життя Андрія Соколова? (*Зустріч з хлопчиком біля чайної*).

4. Які слова проносяться в думках героя, коли він думає про хлопчика? Яка лексична окраска цих слів? (*Зменишувально-пестливі слова. «Маленький обідранець, личко замурзане, хлопчина, ніжками дригає, оченята широко розкрив, мале пташеня.*)

5. На які слова потрібно звернути особливу увагу? (*«А оченята - як зірочки вночі після дощу!» Порівняйте з очима «неначе притрушеними попелом»*).

6. Якими словами говориться про рішення Андрія? (*«Закипіла тут у мені пекуча сльоза...»*).

7. В чому головна, свята суть його вчинку, обов'язкова складова доброї справи? (*«Не бути тому, щоб нам нарізно пропадати!» Не тільки він потрібний Ванюші, а й Ванюшка потрібний йому.*)

8. Яким словами говорить Андрій про зміни у своєму житті? (*«І вперше за довгий час заснув спокійно...»*).

9. Що говорять про героя такі рядки: «Списався з одним приятелем, також товаришем по службі, - і він запросив мене до себе теслею працювати», «журба мені не дає на одному місці засиджуватись», «Серце у мене розкачалось...Боюся, що у сні помру і налякаю свого синочка», «Майже щоночі своїх покійних рідних у сні бачу», «Вдень я міцно себе тримаю, з мене ні «охів», ні «вздохів»? *(Що минуло так і не дає спокою, душевні рани війни дають про себе знати. «Людська душа – це чаша для горя» Коли чаша повна, скільки не лий – уже більше не вміститься», - вважав О.Довженко. Чаша горя нашого героя справді була переповнена, але він все ж таки зумів знайти сили жити не для себе, проклинаючи долю, а бути потрібним хлопчику, подарувати йому майбутнє, нерозтрачену ніжність).*

10. Які рядки оповідання можуть бути гідним закінченням історії, висновком?*(«І хотілося б думати, що цей російський чоловік, людина незламної волі, все подужає, і коло батькового плеча виросте той, хто, підрісши, зможе все витерпіти, все подолати на своєму шляху, якщо на це покличе його батьківщина»).*

11. Чи можна сказати, що в цих словах багато пафосу? Що таке пафос?*(Від грец. страждання, піднесення, пристрасть) – пристрасне піднесення, поривання, запальний ентузіазм, стан, пов'язаний із сильними переживаннями. Синоніми – емоції, почуття, запал, насага...Пафос – емоційно-оцінне ставлення до того, про що розповідається, відрізняється великою силою почуттів (глибоке пристрасне почуття). Розрізняють пафос: героїчний, трагічний, комічний, стверджувальний, заперечувальний, піднесений, виправдовувальний, оптимістичний, романтичний.)*

12. Який пафос оповідання? *(Оптимістичний).*

13. «Перемога ціни не має. Різні долі. Вона – одна, - стверджує поет Микола Луків. Хоч би як склалися долі героїв оповідання, День Перемоги – це об'єднуюче свято для народу, кожної особистості. Оповідання Шолохова допомогло нам зрозуміти значення даної події для нашого народу. Тому 9 травня цього року, сподіваюсь, перед вам по-справжньому розкриється сенс слів пісні: «День Победы - это радость со слезами на глазах...»

14. Прочитати оповідання О.М.Толстого «Російський характер». Порівняти долі Андрія Соколова і Єгора Дрьомова.

Тестова перевірка знань

(за оповіданням М. Шолохова "Доля людини")

1. Від чийого імені ведеться розповідь у оповіданні "Доля людини"?

а) автора; б) А. Соколова; в) шофера-фронтовика.

2. Де відбуваються події, описані у творі?

а) на Верхньому Дону; б) у Воронежі; в) у Вешенській губернії.

3. Про що розповідають А. Соколов та шофер-фронтовик?

а) про важкі життєві долі; б) про бої; в) про випробування, що випали на долю одного з них.

4. Андрій Соколов родом з:

- а)Дону;б)Воронезької губернії;в)Вешенської губернії.
- 5.Хто допоміг Андрієві облаштувати своє життя?
а)батько з матір'ю;б)рідня, друзі;в)він сам.
- 6.Що стало на заваді до щасливого життя?
а)війна;б)зрада дружини;в)нестача грошей.
- 7.У травні 1942 А.Соколов:
а)отримав листа від дружини;б)потрапив у полон;в)втратив сина.
- 8.Як А.Соколову вдалося потрапити з полону до своїх?
а)він втік;б)він втік, захопивши німецького майора;в)його звільнили.
- 9.Що побачив А.соколов, приїхавши у Воронеж у відпустку:
а)воронку від розриву бомби;б)щасливу дружину;в)усю родину.
- 10.Що не міг пробачити собі герой до останнього дня, до останньої години:
а)втрату дружини і сина;б)смерть сина;в)прощання з дружиною, коли він ішов на фронт.
- 11.9 травня для А.Соколова:
а)День Перемоги;б)день прощання з останньою радістю, що поховав на німецькій землі;в)демобілізація.
- 12.У образі А Соколова автор показує:
а)усіх, хто вистояв у важкій боротьбі з ворогом;б)незламного, мужнього бійця;в)героя-батька: відповідального, люблячого.
- Ключ: 1-а;2-а"3-в;4-б;5-в;6-а;7-б;8-б;9-а;10-в;11-б;12-а.

Урок позакласного читання

Олексій Толстой «Російський характер»

- «Мужня людина зазвичай страждає, не жаліючись, слабка жаліється, не страждаючи», - вважав П'єр Буаст. Герої, з якими ми познайомилися на останніх уроках зарубіжної літератури, - мужні люди. Заборгувала історія перед героями оповідань Белля, Шолохова, Толстого. «За що?» - часто запитує ночами в долі Андрій Соколов. «За що?» - це питання турбує і безіменного героя Белля. Проблема долі людини і людства звучить в оповіданнях Шолохова, Белля, Толстого, в поезіях Твардовського. Знайдіть спільне і відмінне в оповіданнях. (*Спільне: в основі оповідань лежать події Другої світової війни, героями є описані долі учасників війни, розповідь ведеться від імені героя, у якого війна знищила надії на збереження довоєнного бачення суті життя; засудження війни. Відмінне: у Белля «Подорожній, коли ти прийдеши у Спа..» - пафос трагічний, у Шолохова «Доля людини», Толстого «Російський характер» - пафос оптимістичний*).
- Чим оповідання О.Толстого відрізняється за характером розповіді від оповідання Шолохова?(*Розповідає про героя вигаданий письменником автор Іван Сударєв, розповідь про історію особистого життя свого приятеля.*)
- Як у характеристику дає йому автор на початку розповіді?(*Людина проста, тиха, звичайна, завжди приязна, колгоспник із приволзького села Саратовської області*).
- Як звали героя оповідання?(*Єгор Дрьомов*).

5. Кого любив Єгор?(*Матір Марію Полікарпівну, батька Єгора Єгоровича, наречену Катю*).
6. Що він говорив про свою наречену? (*«Хороша дівчина, і якщо сказала, що чекатиме, то дочекається, хоч би повернувся на одній нозі...»*).
7. Яку головну рису характеру підкреслює автор у своєму героєві?(*Не любив розмовляти, розповідати про свої подвиги, мовчазний*).
8. Чого повчав його батько?(*«Ти багато побачиш на світі і за кордоном побуваєш, але російським званням – гордись...»*).
9. Звідки ми дізнаємося про бойові подвиги його танка?(*Із розповідей водія танкового екіпажу Чувильова*).
10. Яке мав звання Єгор Дрьомов? (*Лейтенант*).
11. Де з ним трапилося нещастя?(*Під час Курської битви*).
12. Що трапилося з танком і з героєм під час бою?(*Танк був підбитий, зірвався, Чувильов встиг витягти лейтенанта з танка. Дуже обгорів, особливо обличчя*).
13. Скільки пробув у госпіталі та які операції витримав?(*8 місяців, пластичні операції: відновлювали ніс, губи, повіки, вуха*).
14. Як відреагував, побачивши своє нове обличчя у дзеркалі?(*«Буває гірше, з цим жити можна», проте більше в дзеркало не дивився*).
15. Як реагували на його нове обличчя оточуючі?(*Медсестра відвернулася і заплакала, генерал під час розмови намагався не дивитися на нього*).
16. Про що просить Єгор генерала і що говорить про своє здоров'я?(*Повернутися в свій полк, на слова генерала «Ви інвалід» сказав : «Ні, я виродок»*).
17. Яку відпустку отримав?(*На 20 днів, у березні приїхав додому*).
18. Що вирішив Єгор, дивлячись у віконце на свою матір?(*Не можна її лякати*).
19. Як він відрекомендувався дома?(*Герой Радянського Союзу Громов*).
20. Як почував себе Єгор у батьківському домі?(*«Чим більше сидів невпізнаний і розповідав про себе, тим більше не можна було встати і сказати: та пізнайте ж ви мене, урода, мамо, батьку! Йому було добре за батьківським столом і образливо»*).
21. Що вирішив вранці? (*Побачитись з нареченою Катериною Малишевою*).
22. Ким працювала Катя в селі? (*Вчителькою*).
23. Якою побачив він наречену?(*«Широкі сірі очі блищали, брови розліталися, на щоках радісний рум'янець... Поцілувати б це тепле, світле волосся! Свіжа, ніжна, весела, добра, гарна так, що увійшла, і вся хатина стала золота...»*).
24. Як зреагувала вона, побачивши його обличчя?(*«Глянула, і наче її легенько вдарили в груди, відкинулася, злякалася*).
25. Що тоді вирішив Єгор? (*Твердо вирішив сьогодні ж піти*).
26. Що принесло йому полегшення?(*Коли повернувся в свій полк, друзі щиро раділи зустрічі, і йому стало легше на душі «звалилося з душі те, що не давало ні спати, ні їсти, ні дихати»*).

- 27.Що трапилося через два тижні? (*Прийшов лист від матері*).
- 28.Зачитаємо цей лист. Що вражає?(*Мати серцем таки пізнала сина, але сумнів: чому б син не сказав. «Таким обличчям гордиться треба»*).
- 29.Що порадив Єгору товариш Іван Сударєв? (*Просити у матері пробачення*.)
- 30.Зачитаємо епізод зустрічі Єгора з матір'ю і Катею. В чому самозреченість і цільність характеру дівчини? Чим подобаються нам герої оповідання? (*Людська краса*).
- 31.Як розумієте назву оповідання. В яких рядках виражена основна думка?(*Останній абзац*).

Клоуз – тести з теорії літератури

Тест-нагадування:

- 1. Історичний роман** — роман, у якому змальовано історичні події та картини життя минулих епох.
- 2.** В епізодах, мові персонажів історичних романів наявні прикмети минулого, як-от: імена історичних героїв, описи давніх звичаїв, згадки про історичні події, відтворення особливостей мови певної доби тощо. Сукупність таких елементів називають **історичним колоритом**.
- 3. Місцевий колорит** — описи побуту, традицій та уявлень, які визначають своєрідність характеру й способу життя певного народу.
- 4. Художній час** — час, відтворений у літературному тексті. Події в сюжеті можуть розгортатися послідовно, відбуватися одночасно, повертатися в минуле або «забігати» наперед.
- 5. Художній простір** — важливий компонент літературного твору, який визначає місце, де відбуваються події, зв'язуються сюжетні лінії, діють персонажі.
- 6. Пейзаж** — картини природи в художньому тексті.

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Історичне минуле в літературі (тести, розгорнуті відповіді на запитання)

Тести

- 1.Засновником жанру історичного роману був ...**
а) В. Скотт ; б) Р. Л. Стівенсон ; в) Ж. Верн ; г) В. Биков.
- 2. Під одягом невідомого палігрима, що завітав до дому Седріка в негоду, приховувався ...**
а) Фрон де Беф ; б) Моріс де Брасі ; в) Айвенго ; г) Локслі.
- 3. Айвенго служив...**
а) королю Річарду I ; б) принцу Джону ; в) французькому королю Філіпу: г) нікому не служив.
- 4.Ребекка – це ...**
а) чаклунка ; б) дочка єврея Ісаака ; в) вихованка Седріка Сакса; г) наречена Айвенго.

5. «І так співали: «То пусте, Що нам боліли рани...» Дані рядки з твору...

- а) К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»;
- б) А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд»;
- в) Ю. Друніної «Зінка»; г) Б. Окуджави «До побачення, хлопчики».

6. У якому творі перегукується тема війни та щасливі спогади дитинства?

- а) К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»;
- б) А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд»;
- в) Ю. Друніної «Зінка»; г) Б. Окуджави «До побачення, хлопчики».

7.«Хлопчиськом на поляні я лежав,

Пливли біляві хмари в вишині.»

Дані рядки з твору...

- а) К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»;
- б) А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд»;
- в) Ю. Друніної «Зінка»; г) Б. Окуджави «До побачення, хлопчики».

8. Головний герой повісті В. Бикова «Альпійська балада» утік з полону внаслідок...

а) бунту полонених; б) вбивства охорони; в) вибуху на заводі; г) хитрого плану героя.

9. Провідною темою повісті В. Бикова «Альпійська балада» є

- а) жорстокість нацистів щодо полонених; б) зображення потворного обличчя війни;
- в) трагічна доля жінки під час війни;
- г) протиставлення сили дружби й кохання світу насильства.

10. Гімн патріотизму та самозреченню в ім'я Вітчизни звучить в словах ліричних героїв твору

- а) К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»;
- б) А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд»;
- в) Ю. Друніної «Зінка»;
- г) Б. Окуджави «До побачення, хлопчики».

11.Які почуття в Івана викликала неочікувана зустріч із Джулією?

а) Іван щиро зрадів дівчині; б) хлопець одразу закохався у Джулію;

в) герой сприйняв дівчину як ворога; г) Іван сприйняв Джулію як неприємний тягар.

12.Чому В. Биков назвав твір «Альпійська балада»?

- а) твір відповідає жанровим особливостям балади;
- б) твір про кохання, велике й прекрасне, яке в умовах смерті народжує життя; в) автор підкреслює фантастичність оповіді;
- г) герої такі ж сильні та хоробрі, як герої відомих балад.

13.Щит з написом "Desdichado" належить ...

- а) Чорному Лицареві ; б) Бріану де Буагильберу ; в) лицарю Айвенго;
- г) Ательстану.

14.Седрік мав намір одружити леді Ровену з Ательстаном, щоб...

а) допомогти закоханим ; б) провчити сина ; г) врятувати Ровену від де Брассі, в) об'єднати англосаксонські політичні партії для опору норманам ;

15. «Коли ж подмуть вітри зими

І стане сніг кружляти Понад Варшавою...»

В даних поетичних рядках використовується художній засіб...

а) епітет; б) порівняння; в) метафора; г) гіпербола.

16. Чому ліричний герой поезії А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд» не може згадувати своє дитинство?

а) Ліричному героєві крає серце б) не хоче згадувати нещасливе дитинство;
в) тужить за батьками; г) війна увірвалася у дитинство героя.

17. Чому Іван і Джулія хотіли дістатися Трієсту?

а) Там на них чекали друзі; б) герої хотіли приєднатися до партизанів;
в) там була домівка Джулії; г) там не було війни.

18. Яка думка міститься у фіналі повісті В. Бикова «Альпійська балада»?

а) Розповісти читачам про життя Джулії; б) захистити пам'ять Івана;
в) наголосити, що кохання та життя завжди перемагають війну та смерть;
г) донести до земляків Івана, що він справжній герой

19. Джулія урятувалася:

А) коли Іван перестріляв всіх переслідувачів, б) сховавшись за виступом скелі, а Іван пішов назустріч фашистам, в) перевдягнувшись в місцеву жительку, г) Іван скинув її у прірву.

20. Іван не врятувався від переслідувачів, бо

А) його тяжко поранили й він не міг рухатися, б) захищав Джулію і не мав сили стрибнути в прірву, в) вирішив повернутися на завод і продовжити підпільну боротьбу, г) своєю загибеллю хотів висловити усе своє презирство до ворогів.

II рівень, середній (0,5 бала за кожную правильну відповідь на чотири запитання за вибором)

1. Дайте визначення жанру історичного роману.

2. Назвіть європейських поетів, які у своїх віршах зверталися до теми Другої світової війни.

3. Назвіть головних героїв повісті В. Бикова «Альпійська балада».

4. Кого вважають засновником жанру історичного роману?

5. Назвіть головних героїв роману В. Скотта «Айвенго».

6. Назвіть образи-символи, що діють у поезії К.І. Галчинського ««Пісня про солдатів Вестерплатте»».

III рівень, достатній (1 бал за кожную правильну відповідь на два запитання)

1. Чому Айвенго виступив на турнірі під ім'ям «лицар Позбавлений Спадку»?

2. Розкрийте основну думку поезії А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд».

3. Які життєві цінності протиставлені жахіттям війни в повісті В. Бикова «Альпійська балада»?
4. Які трагічні мотиви об'єднують твори К.І. Галчинського та А. Маргул-Шпербера?

IV рівень, високий (3 бали)

Напишіть твір-мініатюру на тему «Поезія проти війни» (на основі творів, вивчених у темі «Історичне минуле в літературі») або
 Напишіть відгук про один із вивчених творів у теми «Історичне минуле в літературі».

Варіант II

Початковий та середній рівні (6 б.)

1. Седрік Сакс — це:
- а) суперник Айвенго в боротьбі за руку Ровени;
 - б) батько Айвенго й опікун Ровени;
 - в) противник Айвенго на рицарському турнірі;
 - г) король саксів у вигнанні.
2. Коня й зброю для участі Айвенго в турнірі дістав:
- а) Вамба;
 - б) Гурт;
 - в) Ісаак;
 - г) Седрік.
3. Події у повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» відбуваються:
- а) під час Другої світової війни;
 - б) під час Першої світової війни;
 - в) у повоєнні часи;
 - г) у наш час.
4. Іван із повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» утік із полону, коли:
- а) на завод налетіли бомбардувальники;
 - б) робітники підірвали нерозірвану бомбу;
 - в) полонених вивели на вирубку лісу;
 - г) полонених переводили з одного табору в інший
5. Джулія з повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» урятувалася:
- а) коли Іван перестріляв усіх їхніх переслідувачів;
 - б) сховавшись за виступом скелі, а Іван пішов назустріч фашистам;
 - в) переодягнувшись у місцеву жительку;
 - г) коли Іван скинув її в прірву на сніг
6. Продовжте речення.
 «Художній час — це...»
7. Чорний Рицар — це:
- а) лісовий розбійник Робін Гуд;
 - б) найбагатший і найвпливовіший із норманських завойовників;
 - в) король Річард Левове Серце;
 - г) претендент на руку й серце Ровени.
8. На щиті в Айвенго було написано:
- а) «Позбавлений спадку»;
 - б) «Вірність і відвага»;
 - в) «Відданий королю»;
 - г) «Геть норманів-завойовників».

9. Події повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» відбуваються:
- а) в Німеччині; б) в Білорусі;
в) в Австрії; г) в Італії.
10. Джулія з повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» була:
- а) італійською партизанкою; б) радянською розвідницею;
в) перекладачкою з німецької; г) селянкою з Білорусі
11. Іван з повісті В. В. Бикова «Альпійська балада» не врятувався від переслідувачів, бо:
- а) його тяжко поранили й він не міг рухатися;
б) захищав Джулію і не мав сили стрибнути в прірву;
в) вирішив повернутися на завод і продовжити підпільну боротьбу;
г) своєю загибеллю хотів висловити усе своє презирство до ворогів
12. Продовжте речення.
«Художній простір — це...»
Ключ: 1 — б); 2 — в); 3 — а); 4 — б); 5 — г).
7 — в); 8 — а); 9 — в); 10 — а); 11 — б).

Достатній рівень (2 бали)

- Зробіть короткий ідейно-художній аналіз вірша К. І. Галчинського «Пісня про солдатів з Вестерплатте» або «Лист із полону».
- Зробіть короткий ідейно-художній аналіз вірша А. Маргул-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд» або І. Вайсгласа «Круки».

Високий рівень (4 бали)

- Виконайте одне із завдань.
 - Висловіть своє судження про значення культури, літератури в боротьбі за мир, демократичні та загальнолюдські цінності (на прикладі вивчених творів та власних спостережень)
 - складіть порівняльну характеристику героїнь роману В. Скотта «Айвенго» Ровени та Ребеки.
 - Висловіть своє судження про значення кохання, щирих людських стосунків у житті людей (на прикладі вивчених творів та власних спостережень)
 - складіть порівняльну характеристику героїв роману В. Скотта «Айвенго» Бріана де Буагильбера та Айвенго.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Духовне випробування людини

Розділ I Сила людського духу (до сторінок 116-130)

Джеймс Олдрідж

- Яка головна тема у книжках Олдріджа?(Вибір. Вибір шляху, вибір долі, вибір дії, світогляду.)
- Де і коли народився письменник?(10 липня 1918 року в невеличкому селищі австралійського штату Вікторія.)

3. Скільки дітей у сім'ї? (5).
4. Як ставився до навчання?*(Щоб мати можливість вчитися, до ночі працював у редакції газети вантажником, виконував будь-яку допоміжну роботу. Хотілося побачити Англію – землю своїх батьків, тому туди й поступив навчатися (до Лондонської економічної школи).*
5. Він закінчив навчання?*(Ні. Вирішив бути журналістом.)*
6. Де він побував як журналіст?*(В Іспанії, Фінляндії, в бліндажах діючих частин російської армії – військовим кореспондентом.)*
7. Назвіть автобіографічне оповідання і перші романи. («Батькова сорока», «Справа честі», «Морський орел».)
8. Улюблені захоплення письменника (мисливство, риболовля, авіація, підводне плавання)
9. Одним із керівників якої міжнародної організації він став у 1951 році?*(«Письменники за мир»).*
10. До якої книги ввійшли його оповідання та новели, коли вийшла книга?*(У 1960 році «Золото і пісок»).*
11. Якій проблемі автор присвятив оповідання «Останній дюйм»? *(Проблемі людського взаєморозуміння, проблемі батьків і дітей).*
12. Хто ж не може налагодити стосунки?*(Батько і син).*
13. Якої думки автор про поведінку людини у складних обставинах?*(В таких обставинах людина проявляє кращі риси характеру і спроможна подолати «останній дюйм» на шляху до мети і до взаєморозуміння з іншими людьми.)*
14. Що ви взагалі можете сказати про взаємини між батьками і дітьми з власного досвіду?
15. Поясніть терміни.*(Дюйм – одиниця довжини в англійській системі мір, рівна 2, 54 см. Авантюра – ризикована сумнівна справа, розрахована на випадковий успіх.)*
16. Хто екранізував твір і коли?*(радянські режисери Микита Курихін і Теодор Вульфович зняли фільм «Останній дюйм» у 1958 р.)*
17. Хто зіграв головні ролі?*(Микола Крюков та Слава Муратов)*

«Останній дюйм»

1. Хто за професією батько хлопчика? *(Льотчик.)*
2. Чим займалася компанія, в якій він працював? *(Нафтоекспортна компанія, розвідка нафти по єгипетському узбережжю.)*
3. Які стосунки склалися у сім'ї?*(Байдужа дружина, син, для якого він був – стороння людина.)*
4. Скільки років сину?*(10).*
5. Як звали героїв?*(Батько Бен, син Деві).*
6. Які взаємини у сім'ї між батьками та дитиною? Зачитайте.*(с.118: Син «чужий їм обом, самотній, неприкаяний»).*
7. Як ставився до нього батько?*(«Стороння людина, яка не знає про що з ним говорити, різка, небагатослівна в ті лічені хвилини, коли вони були разом.)*
8. Що вирішив Бен?*(Взяти з собою у політ сина).*

9. Чому він про це пожалкував?(*Хлопчик мав дуже нещасний вигляд, переляканий, його дуже нудило, він опустив голову і тихенько заплакав.*)
10. Які риси характеру притаманні батькам?(*Черства, плаксива, провінційна мати і різкий, нервовий батько.*)
11. Що наказав батько сину, жалів його?(*Наказував не плакати, знав, що тон у нього різкий, і сам завжди дивувався, чому не вміє розмовляти з хлопчиком.*)
12. Що найголовніше для льотчика?(*Посадити літак.*)
13. На якій відстані треба вирівнювати літак перед посадкою?(*6 дюймів. Головне – останній дюйм.*)
14. Як батько посадив літак?(*Легко, мов сніжинка, літак торкнувся землі.*)
15. Як називалася бухта і чому?(*Акуляча, бо в ній сила-силенна акул.*)
16. Звідки запливали акули?(*З Червоного моря.*)
17. Чого батько сюди прилетів?(*Знімати на кіноапарат акул.*)
18. Скільки годин він може бути під водою у акваланзі?(*Більше години.*)
19. Які плани були у батька?(*Назнімати їх на три тисячі доларів.*)
20. Що використовував для приманки акул?(*Пів кінської ноги.*)
21. Що хвилювало хлопчика?(*Чи може їх хтось знайти.*)
22. Чи заспокоїв батько сина?(*Ні. Ще більше налякав. Бо пізно зрозумів, що Деві хвилюється не через страх бути спійманим, а боїться лишитися сам. А він навпаки признався, що ніхто-ніхто не знайде їх і не знає, де вони.*)
23. Хто знав, що Бен із сином на острові?(*Ніхто.*)
24. Чи розуміє Бен, що несправедливий до хлопця?
25. У чому виявляється відсутність звички турбуватися про сина?(*Не взяв для нього води, не нагадав, щоб взяв вудочки або щось собі для розваги.*)
26. Чиїми очима ми бачимо підводне царство?
27. Що ми можемо сказати про Бена як про льотчика, кінооператора, людину?
28. Чи можемо зробити висновки, що перед нами неординарна людина?
29. Чому ж сталося так, що він навчився за життя багато, але не навчився розуміти власного сина?
30. Скільки акул накинулись на принаду?(5).
31. Опишіть акул. (стор. 121: «Вони кинулись прямо на шматок конини. ... він їх ненавидів і дуже боявся, але не міг не захоплюватися ними.»)
32. Пересвідчившись, що плівка скінчилася, він підвів очі і побачив ... (Що вороже настроєна акула-кішка пливе просто на нього.)
33. За яку необережність він себе проклинав?(*Руки і груди вимазані кров'ю від кінського м'яса.*)
34. Чим він відбивався? (*Кіноапаратом.*)
35. Зачитайте поєдинок акули і Бена.(*Сторінка 122 : «Кішка випередила його... повалився на пісок, як сніп».*)
36. Що сталося з батьком Деві? (*Покусали акули.*)
37. Чи серйозні були рани? (*Так, ноги порізані, а рука права майже зовсім одірвана, а ліва схожа на шматок пожованого м'яса.*)

38. За що найбільше переживав батько? *(Що коли його не стане, хлопця теж ніхто не знайде тут).*
39. Що він наказав робити синові? *(Розірвати сорочку і перев'язати руки міцно вище ран, щоб зупинити кров).*
40. Як поставився до цього завдання Деві? *(Серйозне, напружене, бліде личко скривилось від жаху, але він з відчайдушною мужністю старався виконати своє завдання.)*
41. Що повинна була ще зробити 10 – річна дитина, щоб вижити? *(Витягти батька з акваланга, - поки батько знову втратив свідомість, він його витяг; дотягти батька до машини (Деві тягнув, а він відитовхувався п'ятами), підняти літак у повітря, вести його і посадити на землю).*
42. Як йому вдалося затягти батька в літак? *(Батько підказав йому наносити каміння, коралів, навалити високо до правих дверцят літака як східці, потім наказав об'язати його груди рушником, залізти у літак і тягти, а сам відитовхувався ногами).*
43. Чому Бен був здивований і подумав: невже можна роками жити з сином і не розгледіти його обличчя? *(Коли батько пожалів хлопця, який був знесилений від напруження, він запитав: ти замучився? Син сердито відповів, що не втомився. Батько ніколи ще не чув у голосі сина ні протесту, ні люті.)*
44. Що допомогло батькові майже непритомному забратися в літак і перетерпіти біль? *(Надія досягти мети).*
45. Яка найдальша мета була у батька? *(Вижити хоч до Каїра і показати хлопцеві як садити літак, врятувати сина).*
46. Коли вже Бен з Деві були нарешті в літаку, куди Бен знову послав сина? *(До води по кіноапарат).*
47. Скільки в оповіданні описів польоту? *(Два: туди й назад).*
48. Який опис детальніший, яскравіший? *(Другий) Чому саме?*
49. Як орієнтувався хлопець у польоті? *(Вів літак вздовж берега.)*
50. Що допомагає і водночас заважає йому? *(Вітер).*
51. Чи змінилося ставлення батька до хлопчика? *(У діалозі та роздумах з'являються звертання: «хлопчику», «синку», «бідолаха», «малюк»; бажання не налякати Деві, вибачитись перед ним: «Не засмучуйся, якщо я на тебе нагримаю», «намагався говорити якомога м'якше». Обіцяв наступного разу взяти кока-коли).*
52. Чи можемо ми сказати, що льотчик злякався за себе і вирішив підлеститися до хлопчика, щоб той не кинув його? *(Ні, він більше думав про хлопця. «Десятирічному хлопчикові випало виконати справу, яка була надскладною. Якщо він хоче вижити.» «Знову зомлів,- подумалося Бену. Він занурився на кілька хвилин у легкий приємний сон, але прагнув утримати останню нитку свідомості. Він учепився за неї: адже в ній одній був порятунок для сина.»)*

53. Чи вдається Беніві зблизитися з хлопцем настільки, щоб той його зрозумів? Що повинно було статися? (*Хлопець побачив сльози батька, почув щирі слова. «Він намацав шлях до серця хлопчика»*).

54. Яку хвилину Бен назвав вирішальною? (*Посадити літак на землю*).

55. Яку фразу в першому і останньому описі польоту повторює автор? (*«Шість дюймів»*).

56. Що таке дюйм? (*Англійська міра довжини, що дорівнює 2, 54 см.*)

57. Прочитайте останні рядки абзацу, де описано посадку. (*Сторінка 128, «На останньому дюймі, що відділяв їх від землі, Бен усе-таки втратив самовладання.... Настала тиша...»*).

58. Чи вдалося Деві посадити літак? (*Так, батько в лікарні, літак цілий*).

59. Як йшли справи батька у лікарні? Чому єгипетські лікарі вірили в успіх? (*«Вся справа в адреналіні, а ви його виробляєте, як атомну енергію». Проте втратив ліву руку, а вслід за нею професію льотчика.*)

60. Чого батько боявся при зустрічі з сином? Зачитайте (*«Тут або все почнеться, або знову закінчиться, і, можливо, назавжди»*).

61. Як ви вважаєте, чи зміняться їхні взаємини? (*Зачитайте сторінка 129: «Їм обом потрібен час... заради нього віддасть усе. На це варто витратити час ...»*).

62. Як ви розумієте слова: «Останній дюйм, який розділяє всіх і все, нелегко подолати, якщо не бути майстром своєї справи».

63. Встановіть відповідність та з'єднайте стрілками:

Експозиція Політ до Акулячої бухти, Бен під водою, Деві чекає батька, сутичка з акулами.

Зав'язка Стисла розповідь про події до польоту.

Розвиток дії Бен бере сина з собою. Відчуження між рідними людьми.

Кульмінація Успішне приземлення. Початок нових родинних стосунків.

Розв'язка Батько та син рятують один одного.

64. Відтворіть ланцюжок подій, проставивши правильну нумерацію.

Страх Деві

Зйомки під водою

Самостійний політ Деві

Акуляча бухта

Допомога пораненому батькові

Сутичка Бена з акулою

Зустріч у лікарні

65. Дайте кілька порад Беніві, як йому будувати стосунки з сином після одужання.

66. Закінчіть міркування.

- У прямому значенні «останній дюйм» - це...
- У переносному значенні останній дюйм» - це...
- Подолати «останній дюйм» для Бена – льотчика означає...

- Подолати «останній дюйм» для Бена – батька означає...

67. **Головна думка** оповідання. *(Необхідність боротися до останнього дюйма, а також подолання «останнього дюйма», що розділяє людей.)*

68. Що таке епізод, ключовий епізод. Визначте ключові епізоди твору. *(Епізод – це невеликий уривок, фрагмент, порівняно завершена та самостійна частина літературного твору, де зображено закінчену дію або важливий у долі персонажа момент. Ключові епізоди – ті, які зображують події, що відіграють важливу роль у житті персонажів, мають емоційну виразність, вказують на грань розв'язання конфлікту твору, мають відносний початок і закінчення.)*

Ключові епізоди в оповіданні:

- 1) *Переліт до Акулячої бухти.*
- 2) *«Що мені робити?.. Бачиш, що з тобою сталося?»*
- 3) *«Довго вибиралися вони схилом».*
- 4) *Переліт Акуляча бухта – Каїр.*
- 5) *«Коли привели Деві...»).*

69. Визначте епізод найвищої напруги в оповіданні. *(Хлопчик вперше сідає за штурвал літака, а непритомний батько не в змозі йому допомогти.)*

70. Причина непорозумінь між батьком і сином? *(Конфліктні ситуації).*

71. Що таке конфлікт? *(Це зіткнення поглядів, смаків, уявлень. Це той маленький вузлик, не розв'язавши якого, неможливо йти далі.)*

72. Який рецепт пропонує письменник для подолання відчуженості між батьками і дітьми, між людьми? *(Подолати останній дюйм у непорозуміннях. (Взаєморозуміння та прагнення зробити добро іншому).)*

73. Невже потрібна була екстремальна ситуація, щоб наші герої побачили і розгледіли обличчя один одного? *(Екстремальна ситуація допомагає розкрити сутність людини. Людина перестає грати чи вдавати з себе хорошу чи погану, вона діє. Адже в екстремальній ситуації існує загроза для життя – і тут найкраще проявляються справжні риси характеру, вдача. Справжню людину можна побачити в ситуації, що загрожує її життю).*

74. Чи існує проблема батьків і дітей зараз? *(Так, в сьогоденніньому складному житті ваші батьки також мають багато проблем. Вони зайняті, заклопотані, їм постійно не вистачає часу. Саме тому вони бувають іноді неуважними до вас. Можливо, і вам потрібно зробити їм крок назустріч?)*

75. Які символічні образи допомагають нам зрозуміти підтекст оповідання? *(Пустеля – символ відчуження, непорозуміння, самотності; вітер – символ змін, випробування духу людини. Хлопчика дуже лякає вітер. Акула – символ хижацтва, зла.)*

76. Яке значення в оповіданні набуває словосполучення «останній дюйм»? *(Візьміть лінійку і накресліть відрізок довжиною 2, 54 см. Яке враження на вас справляє довжина відрізка? Міра довжини, відстань. Стосунки між людьми.)*

77. Користуючись словниками крилатих слів, фразеологізмів, назвіть словосполучення до складу яких входить слово останній. *(До останньої*

краплі крові, до останнього подиху, остання надія, останній доказ королів, останній і вирішальний бій, останній із могікан).

78. Порівняйте значення слова «останній» у новелі О.Генрі та оповіданні Олдріджа. (Спільне – компонент значення «важливий», «вирішальний», «головний»).

79. Яка головна думка оповідання? (Вирішення проблеми стосунків батьків і дітей можливе лише за обопільних зусиль як батьків, так і дітей. Необхідність боротьби до «останнього дюйма»).

Тестова перевірка знань (за новелою Дж.Олдріджа "Останній дюйм")

1. Скільки років було Бенові?

а)42; б)44; в)43.

2.3 якою метою Бен літав на Червоне море?

а)відпочивати; б)знімати акул та рибу-молота на замовлення телекомпанії, в)проводити дослідження.

3. Як називався літак, на якому здійснювався переліт?

а)"Остер"; б)"ДС-3"; в)"Фейрчальд".

4. Чому на борту літака опинився Деві?

а)мав допомагати батькові; б)хотів навчитися керувати літаком; в)батько узяв його, щоб зміцнити родинні стосунки.

5. Яка пригода сталася з Беном та Деві в Акулячій бухті?

а)літак зазнав катастрофи; б)Бен був поранений акулою; в)Бена та Деві заарештували за вторгнення на чужу територію.

6. Через що Бен ледве не поплатився життям?

а)на одязі залишилися сліди крові від приманки; б)впала камера- його помітили акули; в)не міг справитися з величезною зграєю акул.

7. Що допомогло Бенові та Деві врятуватися?

а)уміння Бена керувати; б)слухняність Деві; в)виконання надзвичайно складної справи для десятирічної дитини, яка хоче вижити.

8. останній дюйм для Бена - це:

а)останні хвилини життя; б)уміння перебороти страх перед смертю; в)останній політ.

9. Як скалася подальша доля героя?

а)його врятували лікарі; б)він помер; в)він трагічно загинув.

10. Як змінилися стосунки між Деві та Беном?

а)Бен вирішив, що заради Деві він має жити; б)Бен залишився грубим і різким; в)Деві і надалі відчував себе самотнім.

11. "Останній дюйм" за жанром це:

а)новела; б)оповідання; в)казка.

Ключ: 1-в; 2-б; 3-а; 4-в; 5-б; 6-а; 7-в; 8-б; 9-а; 10-а 11-б.

1. «Останній дюйм» Джеймса Олдріджа за жанром - це:

А) оповідання; Б) повість; В) роман; Г) поема.

2. За фахом Бен був:

А) аквалангістом; Б) льотчиком; В) лікарем; Г) військовим.

3. Що Деві довелося робити самому?

А) Вести літак; Б) готувати їжу; В) знімати на камеру акул; Г) ремонтувати літак.

4. Чому бухту назвали Акулячою?

А) Була схожа за формою на акулу; Б) в ній було багато акул;
В) в ній жила одна велика акула; Г) тут люди вирощували акул.

5. Хто знав, що Бен із сином на узбережжі Червоного моря?

А) Прикордонники; Б) рідні; В) ніхто; Г) батькові друзі.

6. Чому Бен узявся за підводну зйомку (за оповіданням Дж. Олдріджа «Останній дюйм»)?

А) щоб заробити на життя; Б) щоб змінити професію;
В) йому подобалося плавати під водою; Г) щоб придбати новий дім.

7. Що спитав батько в сина, лежачи на лікарняному ліжку?

А) «Ну як, Деві?.. Ти не боявся?»
Б) «Ну як, Деві?.. Здорово було, га?»
В) «Ну як, Деві?.. Ти гарно почувашся?»
Г) «Ну як Деві?.. Будеш льотчиком?»

8. Бен вирішив, що не варто витратити час на:

А) заробіток; Б) оволодіння професією; В) виховання сина; Г) на розваги.

9. Що сталося з батьком Деві?

А) його покусали акули; Б) мало не втопився; В) заблукав у морі;
Г) отримав травму, вдарившись об підводну скелю.

Обери правильну відповідь.

10. Бен прилетів до Акулячої бухти, щоб:

- а) здійснити зйомку підводного світу,
- б) досліджувати поведінку акул, в) ловити акул,
- г) показати красу бухти синові?

11. Хто знав про місце перебування Деві і Бена:

- а) мати, б) ніхто, в) прикордонники, г) друзі Бена?

12. Джеймс Олдрідж народився в:

- а) Англії, б) Австралії, в) Франції, г) Росії.

13. Герой оповідання «Останній дюйм» пропрацював пілотом:

- а) 15 років, б) 25 років, в) 20 років, г) 30 років?

Розділ 2. Навчитися жити гідно (до сторінок 131- 140)

МИСТЕЦТВО БУТИ ЛЮДИНОЮ

1. Що таке мистецтво? (Творче відтворення дійсності в художніх образах. Окрема галузь творчої художньої діяльності. Уміння, майстерність, тонке достеменне знання своєї справи.)

2. Чи можна опанувати мистецтво бути людиною? (Займатися самовихованням, ставити перед собою благородну ціль – бути людиною!).

3. Що допоможе опанувати це мистецтво? (Читати художню літературу, яка відкриває шляхетні риси людини і справжні моральні вартості, бо

кожний письменник ставить перед собою завдання звернути увагу читача саме на те, як стати справжньою людиною.)

4. Які є закони міжлюдських відносин? Чи дотримуетесь ви їх? (Дотримуватися даного слова, поважати інших людей, не хизуватися собою, робити добрі справи, протистояти ницим смакам, боронити слабших, не образити своєю поведінкою інших, зберегти повагу до себе тощо).

5. Фраза «Література – книга життя» стара, як світ, але за банальними, на перший погляд, словами приховано важливий зміст. Цілий рік ми вивчали твори про героїчне минуле, розкривали красу чистих людських взаємин, акцентували увагу на загальнолюдських цінностях, що притаманні будь-якому народові. Сьогодні ми завершуємо основну тему всього курсу зарубіжної літератури в 7 класі, яку можна висловити ще в одній фразі: «Бути людиною!» В яких творах, вивчених в 7 класі, ми зустрілися з героями – людьми з великої літери, стисло охарактеризуйте їх. (Балади про Робіна Гуда, Шіллера «Рукавичка», Стівенсона «Вересовий мед», Скотта «Айвенго» Рільке «Пісня про правду», Гоголя «Тарас Бульба» тощо...).

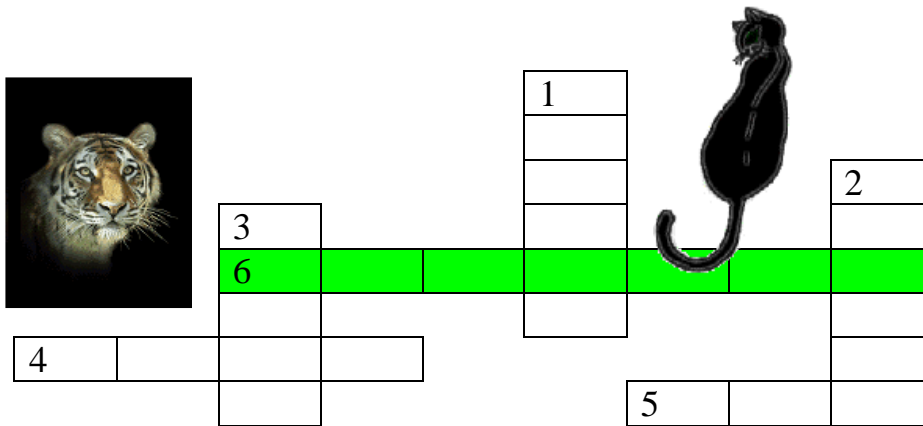
6. Який твір ми сприймаємо як заповіт-послання мудрого наставника, звернене до кожного з нас? (Вірш Кіплінга «Якщо»).

Джозеф Редьярд Кіплінг «Незакінчене речення»

1. Д.Р.Кіплінг народився у ... (1865р)
2. У дванадцятирічному віці його відправляють до ... (Англії)
3. Рідною країною вважав... (Індію)
4. У 1907 році Кіплінг став першим англійцем, якому за літературну творчість присуджено ... (Нобелівську премію)
5. У 1915 році на фронті загинув старший син письменника, якому свого часу був присвячений вірш ... («Якщо»)
6. Кіплінг написав баладу про зіткнення двох цивілізацій. Це... («Балада про Схід і Захід»)
7. Школою письменницької майстерності для Кіплінга стала ...(журналістика)

Кросворд

1. Людина, яку усиновили джунглі і яка стала повноправним членом вовчої зграї. (Мауглі).
2. Спритна й красива кішка, яка понад усе цінувала особисту свободу і поважала свободу інших. (Багіра).
3. ватажок вовчої зграї, який вмів обстоювати свої принципи і друзів. (Акела).
4. Той, хто навчив великого закону: «Ми з тобою однієї крові». (Балу).
5. Втілення мудрості й таємничої сили. (Каа).
6. За опорними літерами у центральних клітинах назви автора цієї казки. (Кіплінг).

7. Як ви думаєте, навіщо ми звернулися до казки Кіплінга? *(Тому що для Мауглі та інших героїв казки було головним – не поступатися принципами, не кидати друзів у небезпеці, не поступатися переконаннями, не віддавати перевагу матеріальним цінностям, допомагати слабким.)*
8. На які роздуми наштовхує нас порівняння людини з мешканцями джунглів?*(Мешканці джунглів постають перед нами кращими, ніж мешканці селища. Значить право носити високе ім'я Людини визначає не просто приналежність до певної біологічної категорії, а щось інше.)*
9. Що вам відомо про автора казки – Кіплінга? *(Відомий англійський письменник, якого називають літературним нащадком Дікенса, перший англієць – лауреат Нобелівської премії.)*
10. Яку ще країну він вважає своєю батьківщиною і чому?*(Індія. Тут він народився у 1865 році, тут пройшло його дитинство до 5 років.)*
11. У якому місті народився Кіплінг? *(У столиці Індії – Бомбеї).*
12. Де пройшли роки навчання?*(У Англії, спочатку в приватному пансіоні, а потім у приватному Девонському училищі?)*
13. На який талант сина звернув увагу батько?*(Уміння писати оповідання і нариси, до чого його заохочував директор училища.)*
14. Що запропонував йому батько?*(Працювати журналістом.)*
15. Чи погодився Кіплінг?*(Так, у 1882 році приїздить до Індії, подорожує, пише репортажі, нариси, оповідання, вірші.)*
16. Які твори принесли йому славу?*(Шість збірок оповідань.)*
17. Де письменник написав свої кращі твори? Які?*(У США, коли проживали у родичів дружини. «Книга Джунглів», «Друга Книга Джунглів», збірник поезій «Сім морів», повість «Відважні мореплавці».)*
18. Коли і за що присуджено Нобелівську премію?*(У 1907 році за літературну творчість.)*
19. Чим займався у роки Першої світової війни?*(Виступав проти війни у газетах, разом з дружиною працював у підрозділах «Червоного Хреста», стає членом Комісії з військових поховань.)*
20. Яку фразу він обрав дляobelісків?*(«Їх імена житимуть вічно»).*

21. Кому присвятив Кіплінг свій вірш «If»? Як перекладається українською мовою його назва? (*Синові, який пізніше загинув на фронті у 1915 році. «Якщо»*).

22. Як ще можна перекласти назву вірша українською мовою? (*Коли, якщо, як*).

23. Хто переклав вірш Кіплінга «Якщо» українською? (*Євген Сверстюк та Василь Стус*).

24. Як назвав свій переклад Стус? («Синові», бо теж свій переклад присвятив своєму синові Дмитру і писав з ув'язнення у 1981 році).

25. Що писав Василь Стус своєму синові про вірш Кіплінга? («Дорослий, сину. Ти мусиш швидко доросліти. Убережися зараз од багатьох зваб... якраз до цього твого віку повторюю свій переклад пречудового вірша Редьярда Кіплінга (він теж писав вірша синові, хоч назвав його «If»).

26. Як ви думаєте, чому Стус так назвав свій переклад? (*Батько не лише вчить сина, а й висловлює свої погляди на життя і розуміння того, що таке справжня людина. Адже поезій такої емоційної і наставницької сили у світовій літературі не так і багато.*)

Аналіз вірша «Якщо»

1. Зверніть увагу на те, із скількох речень складається вірш? (*Одне велике речення*).

2. Як побудоване речення, яке починається сполучником якщо? (*У ньому обов'язково присутня друга головна частина – підтвердження того, що відбувається за певних умов.*)

3. Давайте відразу знайдемо головну частину складнопідрядного речення з багатьма однорідними підрядними? (*У перекладі Сверстюка: «Тоді весь світ тобі належить, сину, і більше: ти - Людина, сину мій», а в перекладі Стуса: «Тоді я певен: ти єси людина і землю всю своєю назовеш.»*)

4. Яка ідея вірша? (*Кіплінг сам був непересічною особистістю. В своїх творах він ушлявлює сильну особистість, здатну за будь-яких умов і обставин залишатися Людиною.*)

5. Що, з точки зору Кіплінга, необхідно зробити, щоб мати право називатися Людиною?

6. Читаємо першу строфу. У яку ситуацію потрапляє людина? (*Всі проти неї, зневірилися, упали духом, клянуть, ненавидять, оббріхують. Життєві випробування.*) Як веде в такій ситуації себе справжня людина? (*Вірить в себе, намагається вистояти, з'ясовує, чому так сталося, невтомно чекає свого часу.*) Які риси для цього необхідні? (*Сила духу, терпіння, спокій, віра в себе.*) Як розумієте слова: «не грати цноти ані доброти»? (*Цнота - добродієність, чеснота, моральність. Невинність, незайманість, непорочність, цнотливість. Не прикидатися добродієм, добрим, не виправдовуватися, не загравати, а бути таким насправді.*)

7. Сформулюйте головний заповіт першої строфи. (*За будь-яких життєвих негараздів вистояти, не впасти духом, невтомно чекати свого часу і «не грати цноти», тобто не виправдовуватися, не загравати, коли тебе*

оббрешуть, а залишатися правдивим, таким, яким ти є насправді - людиною.)

8. Читаємо другу строфу. Від чого застерігає автор людину?*(Від мрійництва, культу думки, зазнайства. Буде дано дар, талант, мрії, думки – не створюй кумирів, не зазнавайся).* Чому автор порівнює Тріумф і Нещастя?*(Тріумф – видатний, блискучий успіх, перемога, торжество. Почуття гордості і радості за свій успіх. В такій ситуації люди часто зазнаються, пишаються собою, а в нещасті більш простіші, страждають, обдумують. «Страждання олюднює!»). Тому автор застерігає бути людиною і в перемогах, і коли ти переможений. Прийде слава або станеш нещасливим, все втрапиш – залишайся незворушним. Не опускай руки у розпачі.)* Про яке випробування йдеться в рядках: *«Якщо впаде все, чим ти жив, і знову зумієш все почати – і звести...»?**(Все втративши, ризикуй і почни усе спочатку.)*

9. Назвіть риси характеру, які повинна в собі виховувати справжня людина для подолання труднощів, котрі підстерігають її на життєвому шляху?*(Скромність, оптимізм, стійкість наполегливість,...)*

10. Читаємо третю строфу. Про які труднощі говориться у цій строфі?*(Втрата останньої надії).* Що ж в такій ситуації повинна робити справжня людина?*(Бути сильною не лише фізично, а й морально. Зібрати усю свою волю і вистояти. Отже, мусить жити і боротися, навіть все втративши. Не жаліти матеріальне, а дбати про духовне.)*

11. Назвіть головні образи четвертої строфи. *(Юрба, Король, весь світ).*

12. Яку алегорію втілено в образах юрби і Короля?*(Простий народ і влада).*

13. Які чесноти повинна мати людина, щоб не загубитися в юрбі та не пнутися до високих чинів?*(Якщо опинишся на соціальному дні, або зумієш піднятися – не втрадь себе, не зрадь собі. Веди себе гідно з найгіршими людьми і не втрачай простоти, ставши відомим чи при владі. Шляхетність, простота. Шляхетний – який відзначається високими моральними якостями, який дістав добре виховання, благородний, лицарський, чесний. Вести себе так, щоб «ні враг, ні друг, котрого любиш, нічим не можуть дорікти.»)*

14. Як називається такий художній прийом? Яке його значення?*(Тріумф – нещастя; «вистойи» - «упали духом», юрба – Король. Це антитеза. Протистояння Людини нищим смакам і думкам юрби, здатність залишатися гідною у стосунках з можновладцями, робити добрі справи, не хизуючись цим.)*

15. Який заповіт дає сину щодо кожної хвилини життя?*(Берегти кожну хвилину. Працювати над собою, не шкодуючи себе. Кожна хвилина наповнена змістом.)*

16. Як називається єдино початок, повторення однакових слів чи синтаксичних конструкцій на початку віршованих рядків, строф або речень?*(Анафора – «Якщо»).* У яких раніше вивчених творах ми зустрічалися

з анафорою? (Шандор Петефі «Коли ти муж – будь мужнім...», Франсуа Війон «Я знаю...»)

17. Що ж, на думку Кіплінга, треба зробити, щоб мати право називатися Людиною? (Бути стійким у випробуваннях, залишатися самим собою, робити добрі справи, не втрачати гідності, не шкодувати себе, постійно працювати над собою. Якщо ти зможеш так жити, то світ, випробувавши тебе, відступить і належатиме тобі, бо ти – Людина!)

18. Яка провідна думка твору? (Людиною має право називатися лише той, хто в будь-яких ситуаціях прагне і вміє залишатися самим собою, йти своїм шляхом у житті, не втрачати почуття гідності ані перед юрбою, ані перед королем, робити добрі справи, не хизуючись цим.)

19. До якого виду лірики належить вірш? (Філософська лірика. Намагається одним складним реченням дати відповідь на філософське питання про справжню сутність Людини.)

20. Кого із героїв вивчених літературних творів можна назвати справжньою Людиною?

«Віднови текст»

1. «Якщо впаде все, чим ти жив і знову Зумієш все ...» (почати і звести)
2. «Усе згоріло, вигасло – ти лишилась ... - встоять в боротьбі» (одна лиш воля)
3. «Як вистоїш ... - Упали духом і тебе клянуть» (коли всі проти тебе)
4. «Тоді ..., сину, І більше: ти – Людина, сину мій» (весь світ тобі належить)

Гра «Так – ні»

1. Вірш «Якщо» Кіплінг присвятив своєму другу
2. Є тільки один переклад українською мовою вірша Кіплінга
3. Василь Стус зробив переклад вірша «Якщо»
4. У вірші «Якщо» поет використав анафору
5. Вірш був написаний у 1901 році
6. Поезія «Якщо» є настановою людині
7. Ідея вірша – це уславлення сильної особистості.
8. Вірш написаний у формі листа до сина, у формі звертання.

Кіплінг «Балада про Схід і Захід»

Перевір свої знання

1. Яка фраза з балади стала крилатим виразом? (Схід це Схід, Захід це Захід)
2. Хто головні герої балади? (Камал, син полка)
3. Які слова виступають антитезою вислову «Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм не зійтися вдвох?» (Та Сходу і Заходу вже нема, границь нема поготів, Як сильні стають лицем у лице, хоч вони із різних світів)
4. Яку композицію має балада? (Кільцеву, рядки, наведені вище, повторюються в кінці твору)
5. Назвіть представників двох цивілізацій Заходу і Сходу? (Захід – син полка Схід – Камал)
6. Як Кіплінг у баладі показав зіткнення двох ворогів – представників різних цивілізацій? (Сутичка двох рівних противників, двох вовків із різних зграй)

6. Чому автор у баладі порівнює воїна з вовком? (Це сягає своїм корінням індоєвропейської міфології)
7. Які традиції змальовує у баладі Кіплінг? (Поєднує Західну і Східну традиції)
8. Через що син полковника та розсердився на Камала? (Камал втік до кордону й забрав кобилу полковника)
9. Які художні засоби використав автор у баладі? Наведіть приклад.
10. Як син полковника переконав Камала мирно розійтися? (Верни мені кобилу батька й тоді мирно розстанемось ми)
11. Який «дар за дар» отримав син полковника від Камала? (Свого сина)

Міні-тест

1. **Що пропонує Камаль Полковничому сину на знак примирення (за твором Р.Кіплінга «Балада про Схід і Захід»)?**
А) рушницю; Б) власного сина; В) їжу; Г) дружбу.
2. **До чого закликає Р.Кіплінг у «Баладі про Схід і Захід»?**
А) до єднання і порозуміння; Б) до війни; В) до боротьби за рідну землю; Г) до повстання проти тиранії іноземців.
3. **Чим закінчується зустріч двох воїнів (за твором Р.Кіплінга «Балада про Схід і Захід»)?**
А) Битвою; Б) примиренням; В) втечею одного з воїнів; Г) загибеллю героїв.
4. Напишіть розгорнуту відповідь на запитання «Чи важливі мир і дружба для людей?» (на матеріалі «Балади про Схід і Захід» Р.Кіплінга).
5. Напишіть листа другу з іншої країни про необхідність миру на Землі (на матеріалі «Балади про Схід і Захід» Р.Кіплінга).

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота за творчістю Дж. Олдріджа, Р. Кіплінга

Варіант I

Початковий та середній рівні (по 1 балу за кожну правильну відповідь)

1. Основна проблема оповідання Дж. Олдріджа «Останній дюйм»:
а) взаємини батьків і дітей; б) охорона природи;
в) технічний прогрес та його наслідки; г) дружба та кохання.
2. «Останній дюйм» для посадки літака (за однойменним оповіданням Дж. Олдріджа) — це:
а) сигнал для диспетчерів аеродрому про надання смуги для посадки;
б) запорука вдалої посадки;
в) сигнал небезпеки;
г) межа, за якою треба стрибати з парашутом.
3. «Тобі, бідоласі, доведеться все робити самому, так уже сталося», — сказав

батько з оповідання Дж. Олдріджа «Останній дюйм» своєму синові. Йдеться про те, що Деві потрібно буде:

- а) підтягти літак до води;
- б) перейти пустелю до найближчого оазису;
- в) вести літак до аеродрому;
- г) зробити пліт і перепливати на сусідній острів

4. Камаль із твору Р. Кіплінга «Балада про Схід і Захід» порівняв себе і полковничого сина з:

- а) двома тиграми; б) двома вовками;
- в) двома шакалами; г) самотніми мисливськими псами

5. Основним художнім засобом, який використаний у вірші Р. Кіплінга «Якщо...», є:

- а) анафора; б) антитеза; в) алегорія; г) алітерація

6. Малолітньому синові Бена з оповідання Дж. Олдріджа довелося самому вести літак, тому що:

- а) це був подарунок батька йому на день народження;
- б) батько загинув, фільмуючи акул;
- в) батько був тяжко поранений акулами;
- г) Деві порушив батьківську заборону і вирішив сам покататися на літаку

7. Головною думкою оповідання Дж. Олдріджа «Останній дюйм» є:

- а) уславлення мужності та героїзму головних героїв твору;
- б) засудження жорстокого ставлення до природи;
- в) утвердження віри у внутрішні можливості людини, сімейних цінностей;
- г) схвалення дій хлопчика, який урятував свого батька

8. «Кішка випередила його, і камера тільки злегка ковзнула по ній». Ця кішка:

- а) акула; б) тигриця; в) пантера; г) домашня кішка

9. Конфлікт у творі Р. Кіплінга «Балада про Схід і Захід» стався через:

- а) повстання афганців;
- б) украдену Камалем лошицю;
- в) незадоволення індійців своїм становищем;
- г) відняту у місцевого населення отару овець

10. У рядках вірша Р. Кіплінга «Якщо...»

А як загубиш, все почнеш спочатку,

Зібравши речі в нову дальню путь... —

використано як основний художній засіб:

- а) порівняння; б) гіперболу; в) метафору; г) анафору

Ключ: 1 — а); 2 — б); 3 — в); 4 — б); 5 — а). 6 — в); 7 — в); 8 — а); 9 — б); 10 — в) .

11. Продовжте речення.

«Антитеза — це...»

12. Продовжте речення.

«Анафора — це...»

Достатній рівень (2 бали)

1. Охарактеризуйте образ Бена з оповідання Дж. Олдріджа «Останній дюйм».

або

2. Охарактеризуйте образ Деві з оповідання Дж. Олдріджа «Останній дюйм».

Високий рівень (4 бали)

1. Виконайте одне із завдань.

а) висловіть своє судження про проблему духовного випробування людини та її моральної стійкості у творах письменників та в нашому житті

б) Продовжте історію Камалю та полковничого сина (за віршем Р. Кіплінга «Балада про Схід і Захід»).

в) Висловіть своє судження про те, що таке сімейні цінності та як вони утверджуються у творі Дж. Олдріджа та в нашому житті

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

Дружба і кохання

Розділ I Радість дружби (до сторінок 142 – 147)

О. Пушкін. Біографія.

Доповніть речення

1. О.С.Пушкін народився у ... році (1799)

2. Дитинство поета пройшло у... (Москві та Захаровому)

3. Першим яскравим враженням від російських казок О.Пушкін завдячував... (Бабусі Марії Олександрівні та Орині Родіонівні).

4. У 12 річному віці О.Пушкіна віддали на навчання до... (Царськосельського ліцею)

5. Юний ліцеїст О.Пушкін вільно володів французькою мовою, тому його називали... (Француз)

6. Вірші поет почав писати у... (Ліцеї)

7. В період свого південного заслання О.Пушкін побував у ... (Києві)

8. В Україні О.Пушкіна перекладали... (П.Грабовський, М.Старицький, І.Франко, М.Рильський)

9. Творчість О.Пушкіна любив і знав український поет... (Т.Шевченко)

10. Назвіть відомі вам поезії О.Пушкіна, в яких звучить уславлення дружби та вірності... («19 жовтня 1825 року», «До Чаадаєва», «І.І. Пуціну»)

11. Крім віршів О.Пушкін писав... (Казки, поеми, повісті, роман у віршах)

12. Причиною смерті О.Пушкіна стала... (Дуель з Дантесом)

О.Пушкін «19 жовтня 1825 року»

Літературний диктант

1. Де було написано вірш «19 жовтня 1825 року»? (В Михайловському.)

2. Якій події присвячений цей твір? (Відкриттю ліцею в Царському Селі 19 жовтня 1811 року.)

3. Чому вірш починається з опису осіннього пейзажу? *(Відкриття лицю відбулося в жовтні місяці.)*
4. Який настрій автора у вірші? *(Сумний.)*
5. Які почуття ми простежуємо у вірші? *(Ніжність, любов до друзів.)*
6. Чому поет не зміг потрапити на зустріч випускників? *(Перебував у засланні.)*
7. Які слова можна вважати гімном «лицейському братству»? *(«Міцний навек, о друзі, наш союз!»)*
8. Кому ліричний герой висловлює особливу подяку? *(Царю, за те, що заснував лицей.)*
9. Про кого згадує автор у вірші? *(Про друзів, про те, що деяких вже немає в живих.)*
10. Яких ви знаєте лицейських друзів О.Пушкіна? *(Івана Пуштина, Горчакова, Антона Дельвіга, Вільгельма Кюхельбекера Ф. Матюшкін.)*
11. Кого Пушкін називає своїм першим другом? *(Пуштина, бо саме він попри заборону прагнув його відвідати та підтримати.)*
12. Яка тема вірша? *(Уславлення дружби та вірності.)*
13. Що значить для поета дружба і друзі? *(Лицейне братство є вищий ідеал, який поет зберігає в своєму серці)*

Ідейно-художній аналіз поетичного твору

Автор. О.С.Пушкін

Назва. «19 жовтня 1825 року»

- ◆ Якій події, кому присвячений цей твір? *(Відкриттю Лицею в Царському Селі 19 жовтня 1811 року)*
- ◆ Чому вірш починається зі змалювання осіннього пейзажу? *(Відкриття навчального закладу відбулося восени.)*
- ◆ Чому поетові сумно? *(Він не зміг потрапити на зустріч випускників, був у засланні.)*
- ◆ Хто ще не зміг приїхати на зустріч? *(Корсакова вже не було серед живих, Матюшкін був у навколосвітній подорожі.)*
- ◆ Які рядки можна вважати гімном «лицейському братству», яке їхнє звучання?
*(Міцний навек, о друзі, наш союз!
Він, як душа, одвічний, неподільний;
Незрушний він, прекрасний і свавільний.)*
- ◆ Розлучившись із лицейськими друзями, ліричний герой знаходить інших, але чим вони відповіли? *(Гірким і небратським був їхній привіт.)*
- ◆ Кого Пушкін називає своїм першим другом? *(Пуштина, який, незважаючи на заборону, вважав своїм обов'язком відвідати друга, підтримати його.)*
- ◆ кого Пушкін називає щасливцем з перших днів, чому? *(Горчакова, який був найосвіченішим серед друзів і теж відвідав Пушкіна в Михайлівському)*
- ◆ Хто був третім, який приїхав до покараного поета? *(Дельвіг, він же таємно відправив у журнал вірші Пушкіна, де вперше їх і надрукували.)*

- ◆ У що переростають елегійні спогади? (У здоров'я)
 - ◆ Кого шкода Пушкіну? (Останнього ліцеїста з його випуску, який залишиться серед живих. Ним виявиться Горчаков.)
 - ◆ Що допомогло ліричному героєві подолати сум, про який він говорив на початку вірша? (Думки про друзів)
 - ◆ Що ж для Пушкіна дружба й друзі? (Це те, що захистить, підтримає у важку хвилину, що порушить суворі приписи заслання, пом'якшить покарання)
 - Сміслові частини (мікротеми) тексту
- Очікувана відповідь
1. Осінній пейзаж.
 2. Почуття опального поета.
 3. Хто не прийшов на свято?
 4. Гімн ліцейському братству.
 5. Нові друзі — друзі з іншою душею.
 6. Спогади про друзів, що відвідали його в Михайлівському.
 7. Спогади про Кюхельбекера.
 8. Передбачення поета.
 9. Здоров'я.
 10. Звернення до друзів із закликом «Бенкетуйте!».
 11. Почуття жалощів до останнього ліцеїста
- ◆ Складіть висловлювання «Мої друзі через 15 років».
 - ◆ Продовжте речення.
«Шкільна дружба для мене — це...»

Розділ 2 Смак першого кохання (до сторінок 148 – 160)

1. Що означає слово «шолом алейхем» (Доброзичливе вітання єврейською «Шолом алейхем» в перекладі означає «Мир вам», «Здрастуйте»)
2. Чий це творчий псевдонім?(Соломон Рабинович)
3. Де народився письменник?(народився 2 березня 1859 р. в українському місті Переяславі (нині — Переяслав-Хмельницький) у багатодітній єврейській сім'ї)
4. Якими легендами захоплювався у дитинстві?(легендами й переказами про Мазепу, Богдана Хмельницького та інших народних героїв).
5. Яке нещастя спіткало у тринадцять років?(Соломон утратив матір).
6. Чим завдячував своїй мачусі?(був зобов'язаний своїм першим «професійним досвідом»: усі лайливі слова, почуті від мачухи, він ретельно занотовував у алфавітному порядку. Уклав словник лайливих слів)
7. Чому здобувати загальну освіту хлопцеві було нелегко, якою мовою розмовляли в родині?(в училищі викладали російською, а в родині розмовляли ідишем)
8. Перелічіть риси характеру письменника(наполегливість , допитливість, весела вдача і талант пересмішника.

9. Який роман надихнув його на творчість у п'ятнадцятирічному віці?(прочитавши «Робінзона Крузо» Дефо, він написав власну версію роману рідною мовою і вирішив будь-що стати літератором.)

10. Кого ще можна вважати одним з його літературних учителів?(Т. Шевченка.)

11. Яку традицію зламав Шолом-Алейхем і що започаткував?(став засновником національної літератури єврейського народу. Тривалий час вважалося, що ідиш — розмовна мова простих євреїв — призначений суто для повсякденного вжитку, а отже, «не гідний» красного письменства (і церковну, і світську літературу видавали івритом — «високою» давньоєврейською мовою).: від 1883 р. він почав писати переважно ідишем, усіяко сприяючи його визнанню.)

12. Як батько шістьох дітей Соломон Наумович жартома називав свою родину?(«республікою», був її справжнім янголом-охоронцем.)

13. Як зазвичай Шолом-Алейхем писав твори?(стоячи, за високим столиком, що обертався на всі боки.)

14. Типовий персонаж письменника — це.. («людина повітря».)

15. Хто така «людина повітря»?(Це дивак, «маленька людина» з єврейського містечка зі скромними заробітками й життєвими планами, що лопають, як мильні бульбашки. Він невдаха, але з гумором сприймає свої поразки. Утім, «люди повітря» саме тому й зазнають невдач, що надто високо підносяться в мріях. Вони «літають», завиграшки долаючи межу між небом і землею, буденним і романтичним, трагічним і комічним.)

16. Через віру у забобони як позначав в рукописах тринадцяту сторінку?(«12-А»)

17. За гумор, життєрадісність, уміння про складне говорити просто, а про сумне — весело Шолом-Алейхема назвали... (єврейським Марком Твенном.)

18. Де проживав в Україні?(у Києві мешкав майже п'ятнадцять років, у Львові)

19. Чому письменнику довелося шукати кращої долі на чужині?(У 1905 р. після хвилі єврейських погромів він виїхав з України і відвідав Женеву, Лондон, Варшаву, Вільно, Берлін та інші міста світу, де виступав перед своїми читачами (на той час він уже був письменником зі світовим ім'ям).

20. Де Шолом-Алейхем завершив свої найвідоміші твори? Які саме?(У 1915 р. митець оселився в Нью-Йорку. «Тев'є-молочник», «Менахем-Мендл», «Хлопчик Мотл», «Пісня пісень».)

Повість «Пісня пісень»

1. Коли почав працювати над повістю?(у 1909 р.)

2. Який підзаголовок має «Пісня пісень» («Юнацький роман».)

3. Звідки запозичив назву твору?(з однойменної книги Старого Заповіту, приписувана царю Соломону. До неї увійшли любовні гімни, що оповідають про взаємні почуття правителя Ізраїлю й селянки Суламіфі.

4. Хто виступає оповідачем у повісті?(сам головний герой- юнак Шимек)

5. Кого кохав Шимек?(Бузю, Люба-Любузя-Бузя)

6. Як звали старшого брата і чим він займався?(Беня, батько Бузі, орендував млин, умів стріляти з рушниці, їздити верхи на коні і плавати, як чортяка. Одного разу влітку купався він у річці й потонув.)
7. Улюблене свято дітей (Пасха)
8. Що згадує хлопець, дивлячись на Бузю?(«Пісню пісень»)
9. Чого найбільше хочеться хлопцю в цей святковий день?(Літати)
10. Знання чого могли б допомогти літати і знати всі таємниці?(Кабали)
11. Що таке кабала?(Кабала — тут: зібрання найдавніших знань, що містить приховані століттями ключі до таємниць Усесвіту та секретів людської душі.)
12. Куди збирається полетіти Шимек і чому? (До Крижаного моря (Льодовитий океан), щоб визволити царівну)
13. Хто перервав мрії Шимека і Бузі?(Мама, покликкала додому)

Частина друга

1. Що Шимек називає своїм раєм, своїми маєтками?(леваду, велике поле)
2. Про що не любить слухати Бузя і чому сердиться?(розповіді про царівну, яку хоче врятувати Шимек)
3. Як ставиться Бузя до хлопця(соромиться, червоніє, любить з ним мріяти)
4. Чому діти пішли на леваду(нарвати зелені до Зелених свят)
5. Що розповідає Шимек Бузі?(казки про все, що буде через багато років, коли вони стануть дорослими і поберуться)
6. Що вони зможуть тоді зробити за допомогою чарівного слова?(здіймемося в повітря понад хмари й об'їдемо цілий світ, відвідаємо всі країни, де бував Александр Македонський. А далі подамося до Палестини. Там побуваємо на всіх запашних горах, у всіх виноградниках, напхаємо повні кишені інжиру, фініків, маслин і полетимо звідти ще далі й далі. І в кожному місці утнемо щось інше, бо ж ніхто нас не бачитиме)

Частина третя

1. Що сталося, коли Шимек подорослішав?(Поїхав учитися)
2. про що написав у листі до сина батько?(Щоб приїхав на Пасху, повідомив, що незабаром відбудеться Бузине весілля.)
3. Що змінився дома?(Не може тепер сприймати світ і все як у «Пісні пісень» Батьки постаріли)
4. Як ставиться тепер до Бузі?(Коли Шимек дивився на дівчину, у його душі знову, як і багато років тому, звучала «Пісня пісень»..)
5. Чому гнів палає у серці Шимека? (Гнів проти самого себе і на ті мрії, дурні, хлоп'ячі, золоті мрії, задля яких покинув батька й матір, забув Бузю. Утратив своє щастя, утратив навіки...)
6. Про що хлопець шепчеться з ніччю?(Невже він прогавив своє щастя навіки? Невже власними руками спалив свій дивовижний палац і випустив гарну божественну царівну, яку колись зачарував?..А може приїхав своєчасно?)
7. Про яку новину довідався цієї ночі?(Що кохає Бузю тією святою, полум'яною, пекельною любов'ю, яку так чудово оспівано в «Пісні пісень».)

Частина четверта

1. Яке рішення прийняв Шимек (відверто поговорити з дівчиною)
2. Що сказала Бузя про свого нареченого (Багатий, але йому далеко до Шимека)
3. Що сталося під час прогулянки?(згадували дитинство, зізнався їй у коханні)
4. Як сприйняла це Бузя (почала плакати)
5. Чому вона плакала?(Занадто пізно згадав Шимек про Бузю — дівчина вже вирішила пов'язати свою долю з іншим.
6. Чим займався Шимек у батьків(Щодня він приходив на гору, де гуляв з Бузею, де причаїлися спогади про навіки втрачене щастя. Він оплакував незабутню Суламіф свого юнацького роману...)
7. Основна думка твору – гімн великому коханню. У біблійні часи мудрець Соломон спромігся зізнатися в любові, здатній змінити світ і наповнити світлом душу. У ХХ ст. закоханий юнак Шимек проголосив, що відчуває до Бузі «ту святу, полум'яно-пекельну любов, яку оспівано в «Пісні пісень»». «Любов понад усе!» — стверджують і Соломонові гімни, і повість єврейського письменника.
8. Хто така Бузя і чому Шимек увесь час про це нагадує?(Це не просто його родичка, а найцінніше для нього в домі)
9. Із чого складається світ Шимека?(Казки, вигадані історії, фантазії, традиції, свята)
- 10.Що ми можемо сказати про мову Шимека, про його вигадки?(Він дуже красиво та образно розповідає, він ніби наслідує мову класичних творів про кохання)
- 11.Рядки і образи якого твору часто згадує хлопець, коли думає про Бузю ?(«Пісню над піснями»)
12. Визначте провідну тему твору Шолом-Алейхема «Пісня над піснями». (Центральна тема твору – це тема кохання, точніше, втраченого кохання.)
13. Визначте жанр «Пісні над піснями». Наведіть аргументи на підтвердження своєї думки. (За жанром це повість, але сам автор визначив його як «юнацький роман».)
14. Як ви вважаєте, чому автор обирає розповідь від першої особи? (Композиційний прийом – розповідь від першої особи – Шолом-Алейхем використав, щоб глибше розкрити внутрішній світ героя.)
15. У чому полягають особливості композиції твору? (Повість «Пісня над піснями» складається з чотирьох частин. У I і II частинах розповідається про підліткове кохання Шимека і Бузі, а в III і IV частинах мова йде про зустріч вже дорослих героїв напередодні заміжжя Бузі.)

Розділ 3 Вітрила надії (до сторінок 161 – 181)

Олександр Грін. Біографія.

Літературний диктант

1. Справжнє прізвище Олександра Гріна? (Олександр Степанович Гріневський)
2. Де народився Олександр Грін? (У В'ятській губернії. Росія)
3. Що приносило найбільшу радість майбутньому письменникові у дитинстві? (читання книг)
4. Твори яких письменників найбільше йому подобались? (Жуля Верна, Е. По, Майна Ріда, Дж. Свіфта, Джека Лондона)
5. У якому році Олександр Грін починає друкувати свої твори? (1906)
6. У яке місто України переїхав 16-річний Олександр? (Одеса)
7. Ким мріяв стати Олександр Грін? (моряком)
8. Ким працював, коли залишив морську справу? (лісорубом, золотошукачем на Уралі)
9. За що потрапив до в'язниці? (за революційну агітацію)
10. Коли і де помер Олександр Грін? (1932 р. у м. Старий Крим)
11. В яких містах України є музеї письменника? (Херсон, Феодосія, Старий Крим)
12. Назвіть найвідоміші твори, які належать перу Олександра Гріна.

Олександр Грін «Пурпурові вітрила»

«Упізнай героя за реплікою»

1. «Перемога на твоєму боці, шельмо.» (Капітан Гоп)
2. «Дякую. Ви були добрим товаришем. Ну, прощай, старий товаришу.» (Грей)
3. «Це, певне, «Корабельна Ассоль», ніхто інший. Вона недоумкувата.» (Хін Меннерс)
4. «Він бреше. Його батько теж брехав, брехала й мати. Така порода.» (Вугляр)
5. «Люб'язний капітане, не зрозуміти цього може тільки глухий.» (Летіка)
6. «Чого ти став, як пень? Бачиш, мене відносить; кинь причал!» (Меннерс)
7. «...хіба вони вміють любити? Треба вміти любити, а цього вони не можуть.» (Лонгрен)
8. «Я люблю казки і пісні... Але у вас не розповідають казок. У вас не співають пісень». (Егль)
9. «Ах ти так, капітане! Тоді я тебе посаджу назад у кошик.» (Ассоль)
10. «За тих, що плавають, мандрують, хворіють, страдають і перебувають у польоті і хлопчикові моєму...» (Мати Грея Ліліан)
11. «Дай, хазяїне, покурити бідній людині.» (Жебрак)
12. «Ви мене зворушили. Піду я вниз і попрошу пробачень в Нікса, якого я вчора лаяв за втоплене відро.» (Пантен)

Олександр Грін «Пурпурові вітрила».

Уважний читач

«Провість»

1. Яку країну вигадав письменник?(Грінляндія)
2. Де відбуваються події?(Каперна)
3. Кому присвячена повість?(Дружині)
4. Де знаходиться музей Гріна?(Феодосія, Старий Крим)
5. Жанр твору (повість – феєрія)
6. Кого в селищі ненавиділи?(Лонгрена)
7. Які іграшки майстрував батько Асоль на продаж(кораблики, яхти)
8. Кого зустріла Асоль в лісі? Хто піймав її яхту?(Егль- збирач казок, легенд)
9. Про що розповів Егль дівчинці?(що по неї припливе корабль)
10. Як поставився до цієї розповіді батько?(підтримав)
11. А люди?(насміхалися)
12. Ким був батько Асоль (Моряком)
13. Чому він виховував доньку сам? (Дружина померла в бідності від хвороби.)
14. Через кого померла мати Асоль?(Меннерс, трактирник)
15. Чим заробляв Лонгрэн на життя? (Виготовляв іграшки)
16. Чому в селі не любили Лонгрена? (Був відлюдкуватий)
17. Який випадок остаточно посварив моряка і його доньку з односельцями? (Не допоміг крамарю під час шторму.)
18. Чим займалася Асоль, коли піросла? (Вела господарство, допомагала продавати іграшки)
19. Хто сказав Асоль про принца на кораблі з пурпуровими вітрилами? (Егль, збирач фольклору, який назвавсь чарівником.)

Для тих, хто читав повний текст

1. На якому кораблі служив Лонгрэн? («Оріон»)
2. Скільки років Лонгрэн прослужив матросом? (10)
3. Кого не застав вдома Лонгрэн, повернувшись із чергової морської подорожі?(Дружини Мері)
4. Що сталося із дружиною Лонгрена? (померла від запалення легень)
5. Кого Лонгрэн звинуватив у смерті Мері? (Меннерса)
6. Якого віку була донька Лонгрена, коли він вперше її побачив? (8 місяців)
7. Хто доглядав маленьку Асоль у перші роки її життя? (сусідка-вдова)
8. Яким за характером був Лонгрэн? (відлюдкуватий самітник, мовчазний, нетовариський)
9. Як Лонгрэн заробляв на життя після того, як звільнився з корабля і почав сам виховувати доньку? (робив іграшкові кораблі)
10. Якими були стосунки Лонгрена з односельчанами? (холодне відчуження)
11. Що любила робити Асоль, сидячи на колінах у батька? (співати матроські пісні)

- 12.Що робив Лонгрен, коли відпочивав від роботи? (розповідав Ассоль цікаві історії про морські подорожі, матроські забобони)
- 13.Чому Меннерс опинився у бурхливому океані? (човен віднесло від берега бурею)
- 14.Як відреагував Лонгрен на заклики Меннерса про допомогу? (стояв і мовчав)
- 15.Які слова прокричав Лонгрен Меннерсу ? (« Вона так само просила тебе»)
- 16.Як назвав свій вчинок Лонгрен? (чорною забавкою)
- 17.Що кричали хлопчачки вслід Лонгрену? (« Лонгрен утопив Меннерса»)
- 18.Чим закінчувались спроби Ассоль зблизитись з однолітками? (плачем, синцями, подряпинами)
- 19.Що відповідав Лонгрен на питання Ассоль: « Скажи, чому нас не люблять» ? (« Хіба вони вміють любити?»)
- 20.Як прикажчик знижував собі ціну на товар Лонгрена? (приносив Ассоль яблука, горіхи, пиріжок)
- 21.Який іграшковий корабель зробив Лонгрен? (з пурпуровими вітрилами)
- 22.Що зробила Ассоль з корабликом? (пустила на воду струмка)
- 23.З якою уявною істотою розмовляла Ассоль, йдучи за корабликом? (з капітаном)
- 24.Хто перехопив дорогою кораблика-втікача? (піший мандрівник)
- 25.Ким назвався піший мандрівник? (чарівником)
- 26.Як звали пішого мандрівника? (Егль)
- 27.Що напрозорочив Егль Ассоль? (до неї прибуде красивий принц на кораблі з пурпуровими вітрилами)
- 28.Хто підслухав розмову Лонгрена і Ассоль про «чарівника»? (жебрак)
- 29.Що просив жебрак у Лонгрена? (закурити)
- 30.Чому Лонгрен відмовив жебраку? (у нього на руках спала Ассоль)
- 31.Що сказали люди, коли жебрак їм розповів про розмову Лонгрена і Ассоль про чарівника? (« Лонгрен із дочкою здичавіли, а, може, схибилась?»)

«Грей»

1. Ким хотів бути Грей?(Капітаном)
2. Яку картину зіпсував і чому?(Замалював фарбою кров і цвяхи на розп'ятті Христа)
3. Чому він це зробив?(«Я не можу допустити, щоб на моїх очах з рук стирчали цвяхи і текла кров»)
4. Хто став йому справжнім другом у 10 років?(Кухарка Бетсі, якій було 20 р)
5. Який випадок їх здружив?(Вона обпекла руку і він теж, а потім повів її до лікаря)
6. Яке тверде рішення прийняв Грей у 12 років?(Стати капітаном)
7. У якій родині зростав Грей? (Багатій і знатній, але байдужій до нього)
8. Як він став моряком? (Утік із дому)
9. У якому віці втік з дому (15 років)

10. На якому кораблі влаштувався юнгою? («Ансельм»)
11. Хто допоміг Грею стати справжнім капітаном? (Капітан Гоп)
12. Що означають слова «роза-мімоза» і кому належать? (Капітану Гопу, який насміхався спочатку з тендітного хлопця, не вірив, що він витримає, а втече до мами)
13. Який корабель купив собі Грей? («Секрет»)
14. До якого міста приплив через три роки? (Лісс)

Для тих, хто читав повний текст

1. Яким був будинок, у якому народився Грей? (похмурим усередині й величним зовні)
2. Яке майбутнє готували батько і мати Грею? (прожити життя за наперед складеним планом без плямування родової честі)
3. Яка помилка закралась у план батьків щодо Грея? (« Грей народився із живою душею», зовсім не схильною продовжувати лінію фамільного зображення)
4. Що уособлював у собі 8-річний Грей? (тип лицаря химерних вражень, шукача і чудотворця)
5. Яку шкоду зробив Грей з картиною ? (замалював цвяхи і кров на руках і ногах Христа)
6. Чому батько не покарав сина за зіпсовану картину ? (побачив у синові себе)
7. Що любив робити Грей у вільний час ? (вивчати замок)
8. Де у замку найбільше любив бувати Грей? (на кухні й у винному погребі)
9. Що було написано на бочці вина, привезеного в 1793 році пращуром Грея? (« Мене вип'є Грей, коли буде в раю»)
10. Де знаходився, за словами Грея, рай? (у нього в долонці, осяяній сонцем)
11. Що зробив Грей, коли Бетсі обпекла руку? (видерся на табурет, зачерпнув гарячої рідини і капнув собі на руку)
12. Для чого Грей свідомо обпек собі руку? (щоб відчутти біль, який відчула Бетсі)
13. Який подарунок зробив Грей Бетсі? (подарував їй 100 фунтів на посаг)
14. Яку записку поклав Грей разом з грошима у скриню Бетсі? («Бетсі, це твоє. Ватажок зграї розбійників»)
15. Як звали матір Грея? (Ліліан)
16. Що пробачає мама синові? (перебування на кухні , огиду до уроків, неслухняність і численні чудасії).
17. Що зробив батько для того, щоб відокремити Грея від низького суспільства? (вигнав із замку всіх дітей слуг)
18. Скільки було років Грею, коли він вперше побачив на картині корабель? (12)
19. Символом чого стала ця картина? (майбутнього Грея, він вирішив стати моряком, капітаном)
20. Яка подія сталась ужитті Грея, коли йому було 15 років? (він втік з дому і найнявся на корабель « Ансельм» юнгою)

21. Чому капітан « Ансельма » скептично ставився до Грея? (вбачав у вчинку Грея ексцентричну примху багатія)
22. Чому капітан Гоп змінив свою думку про Грея? (тому Грей, зціпивши зуби, працював на рівні з усіма матросами і не скаржився)
23. Які знання отримав Грей від капітана? (навігація, кораблебудування, морське право, лоція, бухгалтерія)
24. Коли Грей повернувся додому? (йому було 20 років; після листа матері)
25. Скільки пробув Грей удома? (7 днів)
26. Чому Грей залишив службу на « Ансельмі»? (купив собі корабель і став там капітаном)
27. Як називався корабель Грея? (« Секрет »)

«Світання»

1. Чому Грей разом з одним матросом поплив до Каперни ? (вудити рибу; заспокоїти хвилювання, його гнітили передчуття)
2. Як називав Грея Летіка? (заковиристий капітан)
3. Кого побачив Грей вранці на березі ? (сплячу Ассоль)
4. Як Грей познайомився з Ассоль? (Випадково натрапив на сплячу, коли їздив на берег рибалити, потім розпитав про неї.)
5. Що зробив Грей, коли ближче роздивився Ассоль? (зняв зі своєї руки перстень і одягнув їй на мізинець)
6. Що Грей залишив Ассоль на знак дива? (Дорогу обручку)
7. Про кого розпитував Грей у трактирі Меннерса? (про Ассоль)
8. Як охарактеризував Меннерс Ассоль? (недоумкувата, без клепки в голові)
9. Про що розповів Меннерс Грею? (про те, що дівчина чекає на корабель із пурпуровими вітрилами)
10. Як її всі називали (Корабельна Ассоль)
11. Хто заперечив слова Меннерса про Ассоль? (вугільник)
12. З якою метою Грей залишив Летіку в трактирі? (Летіка повинен був дізнатись більше про Ассоль)
13. Яким був настрій у Грея, коли він вийшов з трактиру? (його не полишало відчуття надзвичайних відкриттів?)

«Напередодні»

1. Чому Ассоль повернулась додому сумна? (господар іграшкової крамниці повідомив їй про великі борги)
2. Як пояснив господар іграшкової крамниці наявність великого боргу? (іграшки Лонгрена не купують)
3. Який висновок зробив Лонгрена після оповіді Ассоль? (йому потрібно знову йти в море матросом)
4. Чому Ассоль іноді вночі ходила на морський берег? (виглядала корабель з пурпуровими вітрилами)
5. Яким був улюблений сон Ассоль? (квітучі дерева, туга, чарівність, пісні і таємні явища)
6. З ким Ассоль йшла на берег моря? (з собакою)

7. Про що мріяла Ассоль на березі моря? (про те, як на горизонті з'явиться корабель її мрії)
8. Хто розбудив Ассоль? (муха)
9. Що побачила Ассоль на своїй руці? (перстень)

« Бойові приготування»

1. Чому помічник Пантен вирішив, що з Греєм щось сталося? (Грей був неуважний, з « усмішкою лунатика»)
2. Чому Грей поїхав до Лісса (купити пурпуровий шовк для вітрил)
3. Які розпорядження дав Грей Пантену? (без запитань перебралась до гирла Ліліани; повідомити матросів, що буде ремонт судна)
4. Чому Пантен був спантеличеним? (він думав, що Грей хоче зайнятись контрабандою, стати піратом)
5. Що робив Грей у Ліссі? (ходив по крамницях)
6. Що шукав у крамницях Грей? (тканину потрібного кольору)
7. Якого кольору шовк купив Грей у крамаря? (пурпурового)
8. Скільки метрів шовку купив Грей? (2000 м)
9. Що почув Грей , вийшовши з крамниці? (звук флейти)
10. Як звали музиканта-віолончеліста? (Циммер)
11. Як називав Циммер свою віолончель? (Кармен)
12. Яку назву дав Грей скрипці? (Ассоль)
13. Що Грей запропонував Циммеру? (зібрати оркестр і прибути ввечері на « Секрет»)
14. Як пояснив Грей команді причину своїх дивних розпоряджень? (Грей їде до майбутньої дружини)

« Ассоль залишається сама»(позакласне читання)

1. Про що думав Лонгрен вночі у човні посеред моря? (про майбутнє, про бідність, про Ассоль)
2. Про що запитав Лонгрен у Ассоль, коли вона повернулася додому? (Чи не хвора вона?)
3. Де вирішив працювати Лонгрен? (на поштовому пароплаві , що ходить між Кассетом і Ліссом)
4. Як пояснила Ассоль своєму батькові свою схвильованість? (збирала горіхи)
5. Куди пішла Ассоль після від'їзду Лонгрена? (до Ліссу)
6. Що робила у Ліссі Ассоль? (гуляла вулицями міста, ходила до фонтану)
7. Кого побачила Ассоль по дорозі додому? (вугільника Філіппе)
8. Про що розповіла Ассоль вугільнику? (про те, що скоро залишить Каперну)
9. Як Ассоль попрощалась з вугільником? (потисла йому його чорну руку)

« Пурпуровий « Секрет»

1. Який звук розірвав вранішню тишу? (звук кларнета)
2. Хто почув у лісі звуки музики? (мисливець)
3. Що побачив мисливець у морі недалеко берега? (корабель)

4. Про що розмовляв Грей з Пантенем, стоячи за кермом корабля? (про те, як добре робити дива своїми руками)
5. Хто зустрівся Грею у морі? (військовий корабель)
6. Який настрій панував на « Секреті»? (неслужбовий, збитий під знаком кохання)
7. Що побачив Грей у підзорну трубу? (Ассоль читала книгу біля будиночку)
8. Що побачила Ассоль у морі недалеко від берега? (корабель з пурпуровими вітрилами)
9. Що сталося у Каперні? (все населення мчало на берег подивитись на корабель)
10. Що кричала Ассоль людям у човні? (« Я тут, я тут! Це я!»)
- 11.Що сказала Ассоль Грею, коли той простягнув до неї руки? (« Точнісінько такий...»)
- 12.Як поставилася до Грея, якого ніколи не бачила, Ассоль? (Упізнала свою мрію зі снів)
- 13.Про що попросила Ассоль Грея? (взяти до них Лонгрена)
- 14.Як назвав Ассоль Летіка у розмові з Греєм? (найкращим вантажем, кращим призом « Секрета»)
- 15.Про що думав Циммер, сидячи на кормі « Секрета»? (думав про щастя)

“Пурпурові вітрила” аналіз

Жанр. Повість-феєрія.

Тема. Тяжкий шлях Ассоль до своєї мрії.

Ідея. Письменник утверджує думку про те, що треба завжди сподіватись на краще, не втрачати мужності та надії. “Чудеса треба робити своїми руками...”

Конфлікт. Мрії Ассоль і дійсність; піднесена натура та реальне життя; Каперна – мрія.

Проблематика. Зіткнення мрії з брутальною дійсністю, кохання, доброта, батьківська відданість, заздрість і лицемірство, праця, почуття обов’язку; протест проти “законів натовпу; особистість і колектив; добро і зло.

Місце дії. Вигадане селище Каперна на мальовничому морському узбережжі, де мешкають герої з дивними іменами.

Головні герої – Ассоль (з іспанської «al sol» – «до сонця») і Грей.

Другорядні персонажі: Лонгрена і Мері – батьки Ассоль, батьки Грея (Ліонель і Ліліан) та жителі Каперни (узагальнений образ: чоловіки, жінки, діти), Меннерс – власник крамниці, Хін Меннерс його син.

Епізодичні персонажі: добросерда сусідка, вугляр, збирач фольклору Егль, слуга Польдішок, кухарка Бетсі, конюх Джон, капітан «Ансельма» Гоп, матрос Летіка, скрипаль Циммер та інші музики, помічник капітана Грея – Пантен, молодий злидар

Композиція : Твір складається із семи розділів, кожен розділ має свою назву: I. Пророкування Грей III. Світанок Напередодні Бойові приготування Ассоль залишилася сама

VII. Пурпуровий «Секрет»

Твір побудовано так, що розповіді про кожного героя присвячено по три розділи, останній розділ присвячено їм обом. Така композиція дає можливість послідовно спостерігати за героями, свідчить про прагнення автора викликати в читача інтерес до обох персонажів, підкреслити їхню духовну спорідненість

Експозиція. Розповідь про дитинство Ассоль та Грея

Зав'язка. Пророкування, мрія, яку подарував Ассоль Егль

Кульмінація. Грей готує пурпурові вітрила для корабля «Секрет»

Розв'язка. Корабель з пурпуровими вітрилами у бухті Каперни

Сюжет. Спочатку сюжет розвивається у паралельних площинах: окремо доля Ассоль, окремо – доля Артура Грея. Але з III розділу автор зводить «жіночу» й «чоловічу» лінії сюжету в одне річище, зближуючи й перетинаючи долі головних героїв, готуючи їм зустріч віч-на-віч. Таким чином Грін робить казку про пурпурові вітрила реальністю, яка приносить щастя двом прекрасним молодим людям, котрі не розучилися вірити в чудо.

Реальне і фантастичне

Реальне: життя бідних рибалок, їхній побут, становище дітей- напівсиріт, негативне ставлення оточуючих до тих, хто на них не схожий, особливо серед дітей.

Фантастичне: чарівник Егль, здійснення чуда, фантаст пейзажі, щасливий кінець

Риси чарівної казки. Вигаданість подій і ситуацій, герої мають незвичні імена, перемога добра й кохання у фіналі твору, піднесений стиль тощо)

Символічні образи:

Пурпурові вітрила — символ мрії, надії на краще, величі кохання, що є рукотворним дивом. Назва яхти Грея «Секрет» — символ пошуку смислу людського буття, таємниці життя. Каперна — символ людського зла, жорстокості, нищості.

Море — символ непередбачуваного життя людини, бурхливої долі й водночас символ волі, природної гармонії.

Слово «рай» (у написі на старих бочках) — символ духовної єдності душ, піднесеного життя. Зоря — символ здійснення мрій, пробудження душі, кохання.

Сонячне світло (коли Грей побачив Ассоль) — символ просвітлення душі, кохання, ідеалу.

Ознаки феєрії- Фантастичний сюжет, уявний час і простір, незвичайні персонажі, несподівані, фантастичні події, використання чарівних і яскравих ефектів.

Ознаки повісті - Художнє дослідження невеликого кола проблем, незначна кількість персонажів і подій, сюжет розгалужений, зображення певного

періоду, епізодів з життя героя (героїв), велика роль описів (у тому числі портретів, пейзажів), важливе значення голосу автора або розповідача, відкритий фінал. У «Пурпурових вітрилах» Грін змальовує невідому країну, якої не існує, та героїв, що мають незвичайні імена. Проте це не чарівна казка про Попелюшку, котрій принц приніс кришталевий черевичок. Ассоль дочекалася дива, адже вона так вірила у свою мрію і ніколи не відмовлялася від неї, хоча й терпіла злидні та насмішки. **Письменник утверджує думку про те, що треба завжди сподіватись на краще, не втрачати мужності та надії.** Письменник утілює у творі думку про пошуки ідеального світу, де живуть сильні й красиві герої, здатні боротися за свою мрію й знаходити рідних по духу людей. Головний герой повісті Грей зробив те, про що все життя мріяв сам письменник, — став капітаном і подарував казку своїй коханій. Твір «Пурпурові вітрила» просякнутий світлою вірою в те, що людина може створити справжнє диво своїми руками.

Письменник К. Паустовський сказав про цю повість: «Світ героїв Гріна здається нереальним лише людині, нищій духовно». Твір вчить бачити у буденному таємниче, відчувати добро і прагнути його, бути сильним духом та перемагати життєві негаразди, мати високу мрію і вірити, що мрії здійснюються

Поетичність мови О. Гріна

Художні засоби : Антитеза — основа побудови твору- Лонгрен — жителі Каперни; бідність — розкіш; Ассоль (чекання) — Грей (дія); Мрія Ассоль — сіре буденне життя Каперни Епітети- Замшілі стовбури, осяйна блакить

Порівняння- Очі сірі, як пісок; тепле, як щока, повітря; щастя сиділо в ній пухнастим кошеним

Метафори, уособлення -Охололі головешки багаття чіплялися за життя; земна куля дихала Історія написання “Пурпурові вітрила”

Грін написав твір у голодному післяреволюційному 1921 році, потерпаючи від безгрошів'я, хвороб та виснаження, і назвав феєрією. Присвятив її своїй дружині Ніні Миколаївні. Спершу назва повісті російською звучала як «Красные паруса», але тотожність кольору цієї назви кольору більшовицької символіки та страшні події, що відбувалися в тогочасному Петрограді після жовтневого перевороту 1917 року, змусили Гріна змінити назву свого твору. Відтоді російською назва повісті звучить як «Алые паруса».

Тести

1. Назва судна, на якому плавав Лонгрен?
а) «Пілігрим»; б) «Оріон»; в) «Вальдек».
2. Чим заробляв Лонгрен на життя, коли звільнився зі служби?
а) робив кораблики; б) ловив рибу; в) малював картини.
3. Кого зустріла Ассоль ідучи до міста?
а) знаменитого художника; б) батькового товариша; в) відомого збирача казок, легенд, пісень, переказів.

4. Що надихнуло Егля на створення дивовижної казки, «яка розквітне в Каперні»?
 - а) давня легенда; б) кораблик з пурпуровими вітрилами; в) йому приснився дивний сон.
 5. Чому діти стали проганяти Ассоль?
 - а) її батька звинуватили у смерті Меннерса; б) Ассоль важко захворіла; в) сім'я Ассоль була надто бідною.
 6. Як картина у бібліотеці вплинула на подальшу долю Грея?
 - а) він вирішив стати моряком; б) він вирішив намалювати море; в) він вирішив стати корабельним лікарем.
 7. У чому, на думку Грея, полягає істина?
 - а) робити чудеса своїми руками; б) у читанні книг; в) у розмові з друзями.
 8. З якою душею народився Грей?
 - а) з чистою душею; б) з щирою душею; в) з живою душею.
 9. Греїв корабель мав назву?
 - а) «Мрія»; б) «Секрет»; в) «Ассоль».
 10. Як відреагували мешканці Каперні на появу корабля з пурпуровими вітрилами?
 - а) байдуже спостерігали побачене; б) тікали в різні боки; в) щодуху мчали до берега хто в чому був.
 11. Щастя сиділо в Ассоль:
 - а) співучою пташкою; б) пухнастим кошеним; в) сонячним промінчиком.
 12. Що спільного у рисах характеру Ассоль і Грея?
 - а) вони обоє вірили в диво; б) вони любили мандрувати; в) вони з повагою ставилися до літніх людей.
- Відповіді: 1 – б; 2 – а; 3 – в; 4 – б; 5 – а; 6 – а; 7 – а; 8 – в; 9 – б; 10 – в; 11 – б; 12 – а.

Тестування за твором О.Гріна «Пурпурові вітрила»

1. Хто винен у смерті Мері:
А- Меннерс Б- Лонгрен В- Ассоль
2. Хто був свідком потопання Меннерса:
 А-Мері **Б- Лонгрен** В – Ассоль
3. Кого Ассоль зустріла в дитинстві в лісі:
А- Егля Б-Меннерса В-Грея
4. Яку річ дівчинки «чарівник» знайшов в струмочку:
 А-черевики Б-хустину **В-яхту**
5. Що у майбутньому чекає Ассоль за словами Егля:
 А-велике багатство
Б-корабель з пурпуровими вітрилами
 В-добру вдачу
6. Кому Лонгрен відмовився давати тютюну:
 А- Меннерсу Б- Ассоль **В- жebraку**
7. Які риси характеру притаманні Грею:

- А- добрий, щедрий, приязний, цілеспрямований
 Б-жадібний, лицемірний, скритний, цілеспрямований
 В- важка вдача, лагідний, тихий, цілеспрямований
8. У якій родині зростав Грей:
 А- у бідній **Б-у заможній** В-немає родини
9. Хто заперечив слова Хіна Меннерса щодо божевілля Ассоль:
 А- Летіка Б-Грей В- вугляр
10. Де вперше Грей побачив Ассоль:
А-на відкритому місці на схилі пагорба
 Б-на гарній галявині В-у темному лісі
- 11.З якої тканини пошили пурпурові вітрила:
А- шовк Б-драп В-хлопок
12. Як звали дівчину, яка гарячою юшкою обпекла руку:
А-Бетсі Б-Мері В-Ассоль
- 13.Кого шукав Грей, коли вперше побачив Ассоль:
 А-матір Б-Ассоль **В-Летіку**
- 14.Як називався корабель, який придбав Грей:
 А- «Секрет» Б-«Таємниця» В- «Загадка»
15. Яку посаду на кораблі обіймав батько Ассоль:
 А-капітан **Б-матрос** В-юнга
16. На якому кораблі служив Лонгрен:
 А- «Секрет» **Б- «Оріон»** В- «Казка»
17. Якою справою Лонгрен заробляв собі на життя:
А-різьблення з дерева Б-ліпка з пластилину В-чеканка по металу
- 18.Скільки років було Хіну Меннерсу, коли з його батьком стався «нешасний випадок» :
 А-21 Б-15 **В-12**
19. Де проживали Ассоль і Лонгрен:
А-у Каперні Б-у Києві В-в Криму
20. На діжці з яким напоєм було написано: «Мене вип'є Грей, коли буде в раю»:
 А-пиво Б-віскі **В-вино.**

Логічний диктант

за змістом повісті О. Гріна «Пурпурові вітрила»

Описати епізод, пов'язаний з наведеною цитатою:

- «...хіба вони вміють любити? Любити треба вміти, а на це вони якраз і не здатні»? (моряк Лонгрен характеризує людей Каперни)
- «Полум'яна весела барва так яскраво палахкотіла в її руці, ніби вона тримала вогонь» (під час подорожі до міста Ассоль виявила в кошику з іграшками крихітну гоночну яхту з пурпуровими вітрилами)
- « Клянуся Гріммами, Езопом і Андерсенем... Це щось особливе» (мандрівник Егль здивувався несподіваній зустрічі з чарівною дівчинкою)

4. « Не знаю, скільки мине років, - тільки в Каперні розцвіте одна казка, і пам'ятатимуть її довго» (розповідь Егля про зустріч Ассоль з принцем)
5. « Я не можу допустити, щоб на моїх очах з рук стирчали цвяхи й текла кров. Мені це не подобається» (епізод про те, як маленький Артур Грей вийняв цвяхи із закривавлених рук Христа на розп'ятті і замазав їх блакитною фарбою)
6. « Мене вип'є Грей, коли буде в раю» (напис на старовинній діжці родини. Епізод, який свідчить про сміливість та рішучість Артура)
7. «Враження було нівроку, але слабкість від сильного болю змусила його похитнутися» (випробовування свого характеру, Грей облив себе супом з бараниною; історія з Бетсі)
8. «Вона стала для нього тим потрібним словом у бесіді душі з життям, без якого важко зрозуміти себе» (картина у бібліотеці, під впливом враження від якої Грей захотів стати капітаном)
9. « Одного разу капітан Гоп, побачивши, як його підопічний вправно в'яже на рею вітрило, сказав собі: « Ти переміг, шельмо»
(як витривало Артур опановував морську науку)
- 10.«Грей любив картини без пояснень і підписів» (капітан уперше побачив Ассоль і покохав її)
- 11.«Ти, певне, коли насипаєш вугілля в кошик, гадаєш, що він зацвіте» (вугляр із трактиру став на захист Ассоль, розповідаючи Грею про красу душі дівчини)
- 12.« Цього разу йому пощастило дістатися майже до руки дівчини, яка тримала ріжечок сторінки; тут він застиг на слові «дивись»...
(Ассоль, яка читала книгу, по сторінках якої ліз жучок, підняла голову і побачила корабель з пурпуровими вітрилами)

Диктант – деталь

Які твори з розділу « Дружба і кохання» пригадуєте, коли читаєте ці слова:

Зелені свята («Пісня пісень»); Царське Село («19 жовтня»); пурпурові вітрила («Пурпурові вітрила»); рожевий квіт (« Моя любов – рожевий квіт..»); листи з фронту («Чуєш...Ти чекай мене...»); Каперна («Пурпурові вітрила»); повні кишені горіхів («Пісня пісень»); «Поета дім опальний» («19 жовтня»); величезна картина в бібліотеці («Пурпурові вітрила»; «чудовий май» («Коли настав чудовий май..»); Егль («Пурпурові вітрила»); переддень Пасхи («Пісня пісень») ; берега Неви («19 жовтня»); гарячий суп з баранини («Пурпурові вітрила»); багряне убрання лісу («19 жовтня»); промениста каблучка («Пурпурові вітрила»); Суламіф («Пісня пісень»); «Він раб чуток, підозрень і страстей...» («19 жовтня»); одекolon «Роза – мімоза» («Пурпурові вітрила»); політ героя над океаном («Пісня пісень»); «Секрет» («Пурпурові вітрила»); «зачарована принцеса»

(«Пісня пісень»); цвяхи з рук Христа, замазані блакитною фарбою (« Пурпурові вітрила»); «Стріли її –стріли вогняні» («Пісня пісень»).

Диктант « Цікаві подробиці»

(за змістом розділу «Дружба і кохання»)

1. У якому місті розташований музей, кімнати якого стилізовані під каюти вітрильника? Творчості якого письменника він присвячений ? (місто Феодосія, музей О. Гріна)
2. Який біографічний факт ліг в основу створення поезії Г. Гейне «Коли настав чудовий май...» (нерозділене почуття кохання до кухарки Амалії)
3. Де заходяться міста Гель – Г'ю, Лісс, Зурбаган?
(вигадані міста творів О. Гріна)
4. На чому Шолом – Алейхем міг записувати рядки своїх майбутніх творів, коли приходило натхнення? (на днищі бочки, у трамваї, на таці для самовара)
5. « Я стою, неначе у квітах і хвилях, а над головою пташина згряя. Якщо є зараз по – справжньому щаслива людина, то це я». Кому належать ці слова? (О. Гріну)
6. Назвіть прізвища трьох найкращих ліцейських друзів О. С. Пушкіна, які присвятили своє життя поезії?
(А. Дельвіг, В. Кюхельбекер, І. Пуштин)
- Які біографічні факти відобразилися у вірші Р. Бернса « Моя любов – рожевий квіт»? (батько майбутньої дружини поета довго не давав згоди на шлюб, тому закохані змушені були одружитися таємно)
7. Які міста України відвідав О. С. Пушкін під час південного вигнання?
(Київ, Чернігів, Катеринослав (нині Дніпро), Одесу)
8. Кому належала ініціатива створення Царськосельського ліцею?
(державному діячу М. Сперанському)
9. Який композитор поклав на музику сорок чотири вірші Г. Гейне?
(Роберт Шуман)
10. Як звучить ім'я народного артиста України, який за неперевершену гру в спектаклі « Тев'є – Тевель» (за мотивами творів Шолом – Алейхема) здобув титул «Жива легенда» ?(Богдан Ступка)

Розділ 4 Вірші про кохання (до сторінок 181 – 188)

Літературний диктант «Продовж речення»

1. Автор вірша «Моя любов – рожевий квіт...» - (Роберт Бернс)
2. Батьківщина поета – (Шотландія)
3. Сам Бернс сприймав кохання як надзвичайно важливе джерело натхнення: «Безперечно, існує безпосередній зв'язок між любов'ю, музикою і віршами, — стверджував митець. — Любов — це світлий дар ...(Природи.)

4. Поет сказав про себе, що ніколи не мав жодної думки чи схильності стати поетом, доки ...(не закохався.)
5. Поезію «Моя любов — рожевий квіт...», як і багато інших ліричних віршів, Берне присвятив...(дружині)
6. Автор вірша «Коли настав чудовий май...»(Р.Бернс)
7. Батьківщина Роберта Бернса (Німеччина)
8. Свою першу збірку Гейне назвав...(«Книга пісень»)
9. У кого запозичив назву збірки?(Петрарка)
- 10.Гейне оповідає історію своєї любові до...(кузини Амалії, доньки відомого банкіра)
- 11.Насправді любов юного поета обернулася лише ...(болем), бо він страждає від ...(байдужості коханої).
- 12.Композитори, які поклали на музику вірші Гейне- ...(Георгій Свиридов – 8 пісень, Ф.Шуберт, Ф.Мендельсон, Едвард Гріг)
- 13.Для якого композитора Гейне був найулюбленішим поетом і він поклав на музику 44 вірші митця (Роберт Шуман)
- 14.Автор вірша «Чуєш...Ти чекай мене» (К.Симонов)
- 15.Батьківщина Симонова (Росія)
- 16.Справжнє ім'я —...(Кирило)
- 17.Вірш «Чуєш... Ти чекай мене...» військовий кореспондент Симонов написав у липні ...(1941 р., на фронті.)
18. Поезію було присвячено кінозірці ...(Валентині Серовій, яку Костянтин Михайлович кохав усе життя.)
- 19.Визначте асоціації з віршами, зробіть висновки.
 - Р. Бернс «Любов» (взаємність, весна, щирість, задушевність).
 - Г. Гейне «Коли настав чудовий май...» (страждання, нерівність, сила почуттів).
 - К. М. Симонов «Жди мене...» (вірність, молитва, порятунок; різні аспекти такого багатогранного почуття, як кохання).

Роберт Бернс «Моя любов...»

Визначте тему поезії (кохання та його значення у житті людини) .

Яким може бути кохання? (перше кохання, кохання з першого погляду, кохання без відповіді, трагічне кохання, вічне кохання) .

Яким ви уявляєте ідеальне кохання?

Охарактеризуйте образ ліричного героя. Що для нього є найголовнішим у житті? (кохання)

Чи готовий до випробувань розлукою ліричний герой?

Знайдіть у тексті слова, які вказують на художній час і простір («поки», «безмежна») Почуттям ліричного героя немає меж (Яка краса твоя безмежна, така й любов моя»), він упевнений, що кохатиме вічно («поки всі висохнуть моря», «розтопиться граніт», «поки не западеться світ»). Які художні світи представлені в поезії? (художній світ природи – художній світ ліричного героя)

Чи знаходиться у гармонії стан природи і людини в поезії?
Яким настроєм пронизана поезія?
Про яку пору року йдеться в поезії? Чому саме весна?
Яка роль образів природи у поезії? (увиразнюють силу кохання). Назвіть їх.
Чому саме червона троянда?
Про який сад ідеться? (сад у душі; сад, який дає плоди).
Знайдіть ознаки народної пісні у творі (реприза, традиційні фольклорні образи).
Які засоби художньої виразності є у творі? (епітети, порівняння, звертання, гіперболи).

Аналіз поезії “Коли настав чудовий май”

Автор – Генріх Гейне

Збірка – “Книга пісень”

Жанр – елегія

Лірика – інтимна

Тема вірша: нерозділене кохання, - зображення пробудження кохання в душі ліричного героя.

Ідея - оспівування великого почуття, яке приносить і радість, і сум.

художні засоби - Епітети: чудовий май,

метафори: прокинулось кохання, розказав журбу й кохання

Уособлення – садочків розвивання, у серденьку... прокинулось кохання

Анафора – Коли настав чудовий май... Коли настав чудовий май... Тоді... Тоді...

Інверсія – Тоді у серденьку моїм Прокинулось кохання.

Цей вірш входить до збірки “Книга пісень” і присвячений нерозділеному коханню до кухні Амалиї. Переживання ліричного героя виходять далеко за межі біографії митця. У вірші йдеться про високе почуття кохання, що дає життя людському серцю. У вірші “Коли настав чудовий май” Генріх Гейне застосував принцип фольклорного паралелізму – тобто проведення паралелей між світом природи і почуттями людей.

Аналіз вірша К. Симонова «Чекай мене»

Написане в 1941 році, уже в лютому 1942 року, коли під ударами радянських військ гітлерівці відкотилися від Москви, «Правда» опублікувала цей вірш, що завоював незабаром серця читачів. Солдати вирізали його з газет, переписували, сидячи в окопах, зачували напам'ять і посилали в листах дружинам і нареченим. Його знаходили в нагрудних кишенях поранених і вбитих...

По жанру лірики його можна віднести до **послання**, оскільки воно звернено до конкретної особи (В. С.). Присвячене улюбленій жінці поета - Валентині Серовій.

Вірш складається із трьох строф, довжина яких 12 віршів. Оскільки наголос падає на останній склад у рядку, можна укласти, що це - чоловіча рима. Перехресне римування задає своєрідний ритм добутку. Пафосність

анітрошки не псує цей вірш, а навпаки, змушує перечитувати його знову й знову.

Весь вірш читається як лист із фронту улюбленій і далекій жінці. Воно звучить як **заклинання, як молитва**. Ключове слово тут - чекай, що повторюється багато разів, наводить на думку про те, що саме від цієї здатності жінки в остаточному підсумку й залежить життя й перемога. Кожна строфа починається словами **«чекай мене, і я повернуся» - це головна думка добутку**. Вона проста й по-житейски зрозуміла, але, з іншого боку, це своєрідне заклинання звучить як «Амінь» у молитві. Без нього було б втрачено загальну емоційну спрямованість, цілісність.

Перша строфа говорить нам про час і умови очікування: «жовті дощі», «снігу», «жару». Читач розуміє, що «чекати», насправді, не так просто: «інших» уже «не чекають»; листів уже не приходять; набридає чекати всім. Але туга й безвихідність не повинні узяти гору над жінкою, що посправжньому любить, тому що тільки в цьому випадку чоловік може повернутися. Повинен. Симонов так і говорить: «Я повернуся». З умовою, що його будуть «чекати», але не просто, а «дуже».

У другій строфі переважають мінорні ноти. Вона вже не читається написаної від першої особи. Здається, що гіркота поразки прослизав в кожному її рядку (повторюся: вірш написаний в 1941 р., коли ще невідомий був результат війни). Однак непорушна впевненість, що перегукується з очікуванням швидкої перемоги, читається тут. «Нехай повірять син і мати», «нехай друзі утомляться чекати», дійсно, можуть забути всі, крім тої єдиної, котра не повинна забувати, не має права. Тому що це все спаяно єдиним ланцюгом, емоційним зв'язком, що, порвися вона, зруйнує щось більше, ніж людські взаємини. Тому тверде «чекай» звучить тут майже як наказ на фронті, що не обговорюється. Автор абсолютно впевнений у тім, що тризна, «спомин душі», відкладається на невизначений строк. І цю впевненість він також передає читачеві.

Третя строфа звучить як гімн любові. Чарівної, всеперемагаючої. «Смертям на зло». Сторонні люди скажуть, що це везіння. Немає. «Не зрозуміти їм, що не чекали,», що очікування, поєднане з величезним коханням, приправлене вірою й надією може творити чудеса. Воно здатно навіть урятувати від куль «серед вогню». Але це секрет тільки для двох. Про цьому «будемо знати тільки ми з тобою». Але таємниця розкривається просто, «просто ти вмiла чекати». Чекати так, як може чекати тільки російська жінка, тільки в лихоліття - «як ніхто інший».

Приголомшливий вірш Симонова «Чекай мене» підкуповує своєю щирістю. Я розумію, чому на фронті воно користувалося величезною популярністю. З одного боку, особисте й інтимне, призначене для двох, з іншого боку, що відкриває цілий світ, масштабне. Його можна читати й тихо, пошепки, а

можна голосно, у весь голос. У кожному разі, це буде добре. Саме такого не вистачало на фронті, удалині від улюблених і рідних. Така поезія допомагала вижити в нелюдських умовах, відповідала на вічні й нескінченні життєві питання

Багато на землі віршів гарних і різних. Але «Чекай мене» Симонова коштує особняком, оскільки торкає самих ніжних струн людської душі. Це добуток про любов, хоча це слово жодного разу там не згадується, але кожний, відкриваючий його для себе знову й знову, це розуміє. І, як усяке велике мистецтво, воно робить людину краще, чистіше й морально багатшою.

Тестові завдання до розділу

1. О. С. Пушкін свій вірш «19 октября» присвятив:
а) осінній природі; б) друзям-ліцеїстам; в) дню народження свого знайомого.
2. Що цінував О. С. Пушкін у дружбі?
а) щирість, відвертість, чесність; б) зверхність, вимогливість;
в) матеріальну зацікавленість.
3. Що стверджує повість О. Гріна «Пурпурові вітрила»?
а) віру в краще майбутнє;
б) віру в силу надії та справжнього кохання;
в) віру в перемогу.
4. Роберт Бернс – поет:
а) Шотландії; б) Франції; в) Чехії.
5. Що дуже любляв О. Грін?
а) вирощувати свійських тварин; б) подорожувати;
в) доглядати за плодоносним садом.
6. Якій темі найчастіше віддавав перевагу у своїх віршах Г. Гейне?
а) патріотичній; б) темі кохання; в) місце поета і поезії в суспільстві.
7. О. Пушкін навчався в:
а) Одесі в університеті; б) Царському Селі в ліцеї; в) Петербурзі в гімназії.
8. Вірш «19 жовтня 1825 року» починається описом:
а) весняного пейзажу; б) літнього пейзажу; в) осіннього пейзажу.
9. Дитячі роки Шолом-Алейхема пройшли в українських містечках:
а) Переяславі та Воронкові; б) Переяславі та Білій Церкві;
в) Переяславі та Полтаві.
10. У повісті О. Гріна «Пурпурові вітрила» поєднуються:
а) реальне й фантастичне; б) фантастичне й історичне; в) казкове й наукове.
11. Ассоль жила в:
а) Одесі; б) Каперні; в) Феодосії.
12. Вірш «Жди мене» К. Симонов присвятив:
а) матері; б) сестрі; в) дружині.

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!
(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота за творчістю О. С. Пушкіна, Шолом-Алейхема, Олександра Гріна та творами авторів віршів про кохання
(З посібника В.В.Паращич «Мій конспект»)

Початковий та середній рівні (по 0,5 бала за кожен правильну відповідь)

1. Під час зустрічі випускників ліцею 19 жовтня 1825 року Пушкін був:
а) у ліцеї; б) у заслання;
в) на морі; г) у кругосвітній подорожі
2. Шимек утратив своє перше кохання через:
а) гордість; б) складні життєві обставини;
в) нерішучість; г) заздрість подруг Бузі.
3. Майбутню долю Ассоль напророкували:
а) Егль, збирач фольклору; б) циганка-ворожка;
в) батько; г) старий вугляр Філіп.
4. На селі до Лонгрена та його дочки ставилися:
а) з повагою за працьовитість;
б) боялися, вважали, що вони пов'язані з нечистою силою;
в) зневажали через відлюдкуватість;
г) любили за добру та веселу вдачу
5. У вірші Г. Гейне «Коли настав чудовий май...» ідеться про кохання:
а) нерозділене; б) трагічне;
в) взаємне, щасливе; г) таємне
6. Першим відвідати О. С. Пушкіна в Михайлівському приїхав:
а) Пуштин; б) Кюхельбекер;
в) Горчаков; г) Дельвіг.
7. Найрадіснішим святом для Шимека та Бузі було:
а) Різдво; б) Пасха;
в) спас; г) вознесіння
8. Капітан Грей був сином:
а) багатих і знатних батьків;
б) бідного рибалки;
в) потомственого моряка;
г) Лонгрена.
9. Капітан Грей залишив сплячій Ассоль на знак дива:
а) кулон;
б) шовкову хустку;
в) перстень;
г) прекрасні шкіряні черевички
10. Вірш К. М. Симонова «Жди мене...» написаний:
а) під час Першої світової війни;
б) у давні часи лицарства;

в) у мирний час;

г) під час другої світової війни

Ключ: 1 — б); 2 — в); 3 — а); 4 — в); 5 — а) . 6 — а); 7 — б); 8 — а); 9 — в); 10 — г).

11. Продовжте речення.

«Феєрія — це...»

12. Продовжте речення .

«Повість Шолома-Алейхема «Пісня над піснями» — це твір про...»

Достатній рівень (2 бали)

1. Розкажіть про День Лицею та його роль у становленні Пушкіна як поета, про друзів письменника

Або

2. Змалюйте образ автора у вірші О. С. Пушкіна «19 жовтня 1825 року».

Високий рівень (4 бали)

Виконайте одне із завдань.

а) Зробіть порівняльну характеристику Шимека з повісті Шолом-Алейхема «Пісня над піснями» і Грея з твору олександра Гріна «Пурпурові вітрила», визначте схожість та відмінність цих героїв.

б) Продовжте історію Ассоль та Грея, враховуючи особливості їхніх характерів, різні рівень освіти, виховання, соціальні статуси

в) Зробіть порівняльну характеристику Ассоль з повісті Олександра Гріна «Пурпурові вітрила» і Бузі з твору Шолом-Алейхема «Пісня пісень», визначте схожість та відмінність героїв.

г) Продовжте історію Шимека та Бузі, враховуючи особливості їхнього характеру, причину розлучення

ЧАСТИНА 5 Літературний детектив

Розділ I *Зачарований таємницями* (до сторінок 190 – 202)

Бесіда на сприйняття біографії Едгара По

1. Де і коли народився Е. По? (19 січня 1809 р. в Бостоні.)

2. Хто були його батьки? (Батько був актором. Він залишив сім'ю, коли письменнику було 3 роки. А мати була талановитою і популярною у свій час актрисою. Дуже хворіла й померла зовсім молодою у 1811 р., залишивши трьох дітей сиротами.)

3. Хто виховував його? (Едгара узяла на виховання бездітна сім'я Джона Аллана, торговця тютюном.)

4. Де він навчався і які предмети були найулюбленіші? (У школі, потім у Вірджинському університеті. Любив точні науки, особливо математику, англійську мову і літературу)

5. По опинився у скрутній ситуації через ...(картярські борги)

6. Яку умову поставив дядько-опікун (юнак мусив повністю підкоритися його волі й покинути поетичну творчість.)

7. Який вибір зробив По?(*По обрав особисту свободу і літературу. Цей крок, щоправда, прирік його на злиденне життя до кінця днів.*)

8. Після конфлікту з Джоном Алланом Едгар повернувся до Бостона. Там він видав свою першу поетичну збірку під псевдонімом ...(*Бостонець*)

- На кого письменник хотів бути схожим у юності? Чи досягнув свого ідеалу? (*На Байрона. Хотів, як він, мандрувати, бути борцем за свободу народів, померти за ідею. Однак, не судилося повторити його шлях. Через брак коштів ніде не був, замість захоплюючого життя довелося вести злиденне існування. Істинну волю пізнав лише у світі мистецтва. Його уява відкрила йому шлях по нескінченних просторах.*)

9. Як він жив далі? (*Служив у війську, був журналістом, сам видавав журнали, працював у театрі, переписував папери в конторах .*)

10. У 1833 р. переміг у літературному конкурсі, де відзначили лише його оповідання — *«Рукопис, знайдений у пляшці»(1835)*. приніс справжню славу. Написав приблизно 30 оповідань, що дали початок розвитку детективної літератури.

11. В основу яких оповідань По покладено розкриття злочину *«Вбивство на вулиці Морґ» (1841)*, *«Таємниця Марі Роже» (1842)*, *«Викрадений лист» (1844)*.

Учитель. Що ж було далі? Йому було важко. Він уже мало писав, переїжджав з місця на місце... У Бостоні навіть хотів покінчити життя самогубством. У 1849 р. знову приїхав до Річмонда, де хотів зібрати грошей на відкриття нового журналу, та нічого не вийшло. Написав останню збірку *«Дзвони» (1849)*- це були дзвони по ньому. В одному листі він написав: *«Я повинен померти, у мене вже не залишилося бажання жити...»*

Помер Е.По 7 жовтня 1849 року. Обставини його смерті й досі не з'ясовані остаточно. Але його вплив відчула на собі вся світова культура. Він відкрив детективний напрям у літературі. За ним потім пішли А.К. Дойль, Агата Крісті, Жорж Сіменон. Його творчість надихнула композиторів М. Равеля, К. Дебюссі, С. Рахманінова. Клод Мане зробив ілюстрації до його *«Ворона»*. Вплив По зазнали й українські письменники – М. Хвильовий, Г. Косинка, В. Підмогильний та ін. Й донині твори Е.По вражають надзвичайною силою фантазії та художньої майстерності.

12. Що надихнуло письменника на задум повісті *«Золотий жук»* (*за часів По американська публіка захоплювалася розгадуванням різноманітних загадок-шифровок, що їх у великій кількості друкували журнали.*)

13. Коли написано і як побудовано повість *«Золотий жук»* ((1843), *побудована на розгадуванні піратської криптограми*)

14.Що таке криптограма — це...(*напис, зроблений спеціальними умовними знаками — шифром.*)

15. Який композиційний принцип По застосовує у повісті *«Золотий жук»* (*«розповідь в розповіді» або оповідання з обрамленням*)

16. На важливість урахування різних точок зору в повісті *«Золотий жук»* указує епіграф, що містить рядок...(*«Усі помиляються». Він, власне, є*

ключем до розгадування основної загадки твору, що перетворюється на своєрідну інтелектуальну гру для читача.)

17. Назвіть відомих майстрів детективного жанру (Г. К. Честертон, А. Конан Дойл, А. Крісті(Англія), Ж. Сіменон (Франція), Р.Т. Стаут, Дж.Х. Чейз (США), Борис Акунін (Росія), А. Курков (Україна).

18. Кого вважають майстром сучасного детективу (А. Куркова.)

19. Едгара По вважають основоположником жанру ...(детективу) і найвідомішим класиком ...(американської) літератури.

Бесіда за змістом

- Чи можна стверджувати, що вже з перших сторінок оповідання читача огортає атмосфера таємничості? (Загадкова назва твору, незвичайний острів, дивовижна знахідка, розповідь Джупітера про дивну поведінку Леграна.)
- Чому Легран спочатку зіжмакав папір, щоб викинути, раптом зблід?(його зацікавив пергамент, взяв свічку, розглядав)
- Що зробив з папером і як пояснив свої дії друзям?(Мовчки сховав у шухляду і запер)
- Про що оповідач дізнався від Джупітера про Леграна?(дивна поведінка, часто не дома, щось підраховує)
- Що отримав оповідач від Леграна (записку-запрошення приїхати)
- Про що повідомив?(експедиція. Багатство, шлях до золота-жук)
- Повірилив оповідач?(ні, вважає за марення але вирушає з товаришем на пошуки скарбів)
- Куди прийшли шукачі?(До величезного тюльпанового дерева)
- Що наказав Легран Джупітеру?(вилізти на дерево)
- На яку гілку виліз (на сьому)
- Що він побачив на цій гілці?(череп, прибитий великим цвяхом)
- Що Легран наказав зробити Джупітеру?(знайти ліве око черепа і пропустити через очницю жука на шворці вниз)
- Що далі робить Легран?(косить траву, забиває кілок в тому місці, де впавав жук, окреслив коло і почав копати)
- Результати (2 години праці – і нічого)
- Що злякало негра по дорозі додому?(Легран раптом кинувся до нього, щоб той показав ліве око, стор. 197 – зачитати цей уривок)
- Що робить Легран, почувши відповідь(танцює, стрибає, бо негр показав праве око, вирішив повернутись)
- Коли все знову зробили заново і почали копати, як дивно веде себе собака?(кинувся в яму, риє землю, скелети)
- Знайшли скарб, який?(ніж, з-4 срібні монети, скриню, купу самоцвітів)
- Де діли скарби?(перенесли у хатину)
- Як Легран розкрив таємницю золотого жука? (коли побачив текст- грів пергамент на сковорідці, череп – це печатка, підпис кіт – це капітан Кід, криптогама...)
- Ланцюжок міркувань Леграна: Знахідка на узбережжі → Малюнок → Дослідження пергаменту (вогонь — череп — кіт — тепла вода — сковорідка

— криптограма) → Розшифрування криптограми → Легенда про Кідда → Нічна подорож → Піратський скарб. Отже, Легран знайшов жука – Джупітер загорнув його в пергамент – оповідач і Легран піднесли пергамент до вогню – на пергаменті з'явилося спочатку зображення черепа – потім – kota – Легран промив пергамент теплою водою- поклав його на сковорідку – з'явилася криптограма.)

Аналіз образу Леграна

- Хто такий Легран і як склалася його доля? *(Містер Легран походив із багатого роду, але невдачі призвели його до зубожіння. Він полишив Новий Орлеан та оселився на Селлівановому острові.)*
- Як жив він на острові? *(Дуже відлюдно. Він був позбавлений товариства, окрім його Джупітера і вірного друга - оповідача.)*
- Чи зламали обставини Леграна? *(Ні, він залишився собою. його сильний розум, не припиняв роботи. Він багато читав, але більше любив мандрувати островом, досліджувати його природу)*
- Чим найбільше захоплювався? *(Зібрав прекрасну колекцію комах, що свідчить про його науковий хист, дослідницьку діяльність).*
- Хто був другом Леграна? *(Оповідач)*
- Поясніть значення термінів «оповідач» і «розповідач»? *(Розповідач — вигадана автором особа, від імені якої в епічному творі зображено події та персонажів. Оповідач виступає у формі першої особи, розповідач — у формі третьої особи.)*
- Про що повідомив Легран другу? *(Що знайшов золотого жука)*
- Як Легран розповідав про жука? Яким тоном? *(З захопленням і відданістю науці.)*
- На чому Легран намалював жука? *(на пергаменті)*
- Що нагадав малюнок оповідачеві і чому? *(емблему смерті, бо побачив на малюнку череп із кісками навхрест)*
- Чи відчував Легран розчарування і сум? *(У нього були всі підстави для цього, але він умів жити у своєму внутрішньому світі. Він умів цінувати нематеріальні цінності – природу, дружбу, фантазію. Тому золотий жук і дав поштовх для роботи його думки та уяви.)*
- Чи сприймало суспільство Леграна? *(Ні .Воно зневажало його через втрату майна. Навіть близькі йому люди- Джупітер і оповідач- сприйняли його за «божевільного» в історії з пошуком скарбу.)*
- Чи важливо для нього було те, як його сприймають оточуючі? *(Ні. Воно для нього було суттєвим. Найважливішим для нього був пошук істини.)*
- Доведіть цілеспрямованість Леграна у пошуках істини. *(У супереч недовіри оточуючих він уперто шукав розгадку таїни. Навіть коли Джупітер неправильно визначив зіницю черепа, знову повернувся на заповітне місце, впевнений у своїх розрахунках.)*

- Через місяць оповідач отримує записку, у якій друг просить його негайно приїхати. Під час зустрічі Легран повідомляє, що ...*(збирається в експедицію, яка принесе йому багатство й поверне родові маєтки)*

- Хто пішов в експедицію з Леграном?*(Джупітер і оповідач)*

- Чим прокладає стежку до цілі Джупітер?*(Косою)*

- Докажіть на прикладах, що Легран мав «сильний розум». *(Багато знав, умів зіставляти факти, робити сміливі припущення, дешифрувати код, робити складні розрахунки, перевіряв гіпотези практикою.)*

- Дайте оцінку особистості Леграна. Що автор хотів утвердити його образом? *(Автор у образі Леграна утверджує силу творчої, обдарованої особистості, наділеної великим розумом і уявою.)*

- Як автор зображує Леграна на початку і в кінці твору? *(На початку він «переможений», а у кінці він уже-переможець.)*

Учитель. Автор возвеличує перемогу духовного над матеріальним. Е.По утверджує перемогу розуму і духу Леграна, а знайдений ним скарб - лише доказ справжнього багатства його душі та інтелекту)

Аналіз образу Джупітера

- Як негр потрапив до Леграна?*(Вважав своїм обов'язком повсякчас бути при молодому хазяїнові, і ні добром, ні злом не можна було його від цього відвернути.)*

- Як проявлялась його відданість? *(Служив господареві всупереч його зубожінню, виконував усі його доручення, хоча й незавжди розумів їх.)*

- Чи любив Джупітер свого хазяїна. чи просто йому служив? Як про це говорить автор?*(Автор підкреслює, що Джупітер – людина, а не раб. Він дійсно любив Леграна, піклувався про нього.)*

- Що свідчить про неосвіченість Джупітера, яка ледве не привела до помилки під час пошуку скарбу. *(Не знав де права, а де ліва рука)*

Аналіз образу оповідача

- Чи називається у творі ім'я оповідача?*(Ні. Воно відсутнє. Це свідчить про те, що автор ховається за нього, хоча його позиція не завжди збігається з позицією автора.)*

- Що єднає, а що різнить автора? *(Обидва захоплюються незвичайним, з симпатією ставляться до Леграна. Проте автор наділений більшою мудрістю, прозорливістю. Він знає про те, що оповідач і не підозрює, і поступово приводить оповідача і читачів до розкриття таємниці Леграна.)*

- По чому видно, що оповідач-освічена людина, культурна? *(Уміє оцінити розум Леграна, його колекцію комах, яскраво описує події.)*

- Доведіть, що оповідач здатний заради друга піти на поступки. *(Він узяв участь у експедиції, хоча з самого початку вважав її безглуздою.)*

Учитель. Оповідач проявляв цікавість і повагу до Леграна, але при цьому скептично відносився щодо його «чергових нападів гарячкового запалу».

Боявся, щоб у Леграна і справді не потьмарився розум, коли той запропонував небезпечну експедицію. Але все ж таки прийняв у ній участь. Поважав розум Леграна, що здійснив відкриття скарбу.

Словникова робота

Поясніть значення терміну «точка зору» (у літературному творі) – стор. 192
Визначте точки зору героїв твору на незвичайну подію

Герої	Точки зору
Легран	Зі шматком пергаменту пов'язана якась таємниця, її обов'язково треба розгадати; можливо, вона буде корисною
Розповідач	Легран захопився химерною ідеєю, у нього «золота лихоманка»
Джупітер (Юпітер)	Хазяїна вкусив золотий жук, і той захворів

Ідейно-художній аналіз твору «Золотий жук»

Автор – Едгар Аллан По

Рік написання – 1843

Жанр – новела

Головні герої – Вільям Легран, його вірний слуга Юпітер, оповідач

Тема: розгадування таємниці захованого скарбу Леграном.

Ідея: утвердження не сили золота, а сили людської думки, багатства уяви та розуму особистості, завдяки яким Легран і знайшов скарби.

Дія відбувається в Південній Кароліні на острові Салівон поблизу атлантичного узбережжя
Композиція 1. Легран на острові Салівон (експозиція). 2. Розповідь про жука (зав'язка). 3. «Хвороба» Леграна (розвиток дії). 4. Експедиція в гори (кульмінація). 5. Хід думок Леграна (розв'язка).

Композиційний принцип – «розповідь в розповіді». Такий спосіб побудови твору дозволяє представити різні точки зору на одну подію, створити емоційне напруження, таємничу атмосферу

Сюжет . Нащадок старовинного аристократичного роду Вільям Легран, переслідуваний невдачами і банкрутством, біжить з Нового Орлеана і оселяється на пустельному острові Салівон поблизу атлантичного узбережжя зі своєю собакою — ньюфаундлендом і старим слугою Джупітером. Одного разу під час прогулянки було знайдено «золотого» жука, якого вони загорнули у шматок знайденого поблизу пергаменту. Прийшовши додому, Легран зовсім випадково виявляє на пергаменті зображення черепа, намальоване прихованими чорнилом, які проявилися від дії тепла — каміна в будинку Леграна. Розпитуючи про подробиці, Оповідач зауважує, що Легран сприймає цю знахідку як щасливе знамення. Слуга Джупітер був дуже схвильований поведінкою «масса Вілла», вважаючи, що золотий жук вкусив його в голову й хазяїн збожеволів. Та й дійсно, Легран поведився більше, ніж

дивно: він бігав удень і вночі, шепочучи якісь слова, малюючи дивні знаки, лазив у гори. Через якийсь час Оповідач отримує від Леграна записку з проханням відвідати його з якоїсь важливої справи. Інтонація листа змушує Оповідача поквартитися, і він того ж дня опиняється у друга. Легран очікує його з нетерпінням і пропонує всім відразу відправитися в дорогу — на материк, у гори — в кінці експедиції вони зрозуміють, що він має на увазі. Мандрівники довго йшли, знайшли тюльпанове дерево. Джупітер заліз на нього, знайшов прибитий до суку череп і отримує вказівку пропустити золотого жука на шнурі крізь ліву очну ямку. Забивши кілочок туди, де опустився жук, Легран, скосивши траву, наказав копати під деревом. Через деякий час виявляється, що негр переплутав очниці і їхні зусилля виявилися марними. Легран перемиряє все заново і вони відновлюють розкопки. Їх працю перериває відчайдушний гавкіт ньюфаундленда. Собака рветься в яму і знаходить два скелети. Через кілька секунд компаньйони виявляють скриню, в якій знаходиться справжній скарб — купи золота і дорогоцінного каміння. Подолавши насилу зворотний шлях, бачачи, що друг згорає від цікавості, Легран розповідає, що привело його до знахідки і розгадки шифру, який дозволив знайти скарби.

Літературний диктант «Уважний читач»

1. Хто заснував сучасний детектив? (*Едгар По.*)
2. Чому Вільям Легран покинув Новий Орлеан? (*Через невдачі він втратив всі свої статки, саме тому він виїхав.*)
3. З ким Легран мешкав на пустельному острові? (*Із слугою Джупітером та величезним собакою.*)
4. Яка тема оповідання «Золотий жук»? (*Пошуки скарбів, захованих піратами.*)
5. На яке дерево виліз Джупітер, тримаючи в руках золотого жука? (*Тюльпанове.*)
6. Яке непорозуміння сталося через лівшу Джупітера? (*Він переплутав праве око з лівим.*)
7. Що знайшли шукачі у розкопаному сховку? (*Скарб.*)
8. Як називався зашифрований запис на пергаменті? (*Криптограма.*)
9. Що вам відомо про «чортове сідало»? (*Це скеля.*)
10. Про що уві сні бурмотів маса Вілл? (*Про золото.*)
11. Чиї скарби знайшов Легран? (*Капітана Кідда.*)
12. Що вразило друзів у малюнку жука? (*Подібність жука за формою до черепа на звороті пергаменту.*)
13. Порівняйте повість Е. А. По «Золотий жук» і роман Р. Л. Стівенсона «Острів скарбів».
(Тема обох творів — пошук скарбів, причому захованих піратами.)

І в повісті, і в романі згадується капітан Кідд — знаменитий пірат, який існував насправді й був показово страчений у Лондоні у XVIII ст.

В обох творах дія відбувається на островах, згадується скеля дивної форми, шлях до скарбів вказує череп або скелет, який знаходиться під деревом або на ньому.

Пошуки скарбів у романі Р. Л. Стівенсона відбуваються за допомогою карти, а в повісті Е. А. По — криптограми. І якщо Джимові і його друзям насамперед потрібні сміливість та кмітливість, то Легранові необхідні аналітичний розум та знання з різних наук. Позитивні герої обох творів дістають справедливу винагороду: вони проявили свої найкращі риси й таланти і тому здобули бажані скарби)

14. Розкрийте секрет успіху Леграна. (Особисті якості: цікавість, цілеспрямованість, наполегливість, спостережливість, кмітливість, уважність; знання з хімії, фольклору, англійської мови, математики, історії; вміння логічно мислити, фантазувати, розгадувати криптограми.)

Приєм «виправте помилки»

1. Головний герой оповідання «Золотий жук» — Генрі Легран.
2. Легран оселився на Салівеновому острові поблизу Чарльстона у штаті Північна Кароліна.
3. Джупітер вірно служив своєму хазяїнові тому, що той йому добре платив.
4. Легран захворів, бо жук укусив його в голову.
5. Оповідач дуже добре розумів Леграна, на відміну від Джупітера.
6. Героям не вдалося відразу знайти скарб, тому що оповідач переплутав праве око з лівим
7. Джупітер був найспокійніший з усіх героїв, коли ті побачили скарби.
8. Оповідач кинувся було танцювати, коли зрозумів, у чому його помилка.
9. Легран першим помітив, що намальований жук схожий на череп.
10. Знаки на пергаменті були зроблені синім чорнилом.
11. «Чортове сідало» — це висока скеля біля тюльпанового дерева.
12. «Єпископів заїзд» — це шинок поблизу острова.
13. «Добре скло» — це марка красивого скляного посуду.
14. Колекції комах Леграна позаздрив би сам Швемербек.
15. Біля скарбу шукачі пригод знайшли чотири скелети.
16. У важкій залізній скрині було коштовностей на мільйон доларів.

Едгар По. «Золотий жук» (Тести)

1. Описані події відбуваються на...
А) Саллівеновому; б) Солоному; в) Червоному острові, г) поблизу міста Дартмур;
2. Легран, на думку оповідача, був заражений...
А) фантасмагорією; б) філантропією; в) мізантропією
3. Жука малював...
А) Джупітер; б) Легран; в) оповідач

4. Жук був схожий на...
А) хрест; б) емблему смерті; в) фрагмент карти
5. За наказом господаря, Джупітер купив у місті...
А) ножа і дві грабарки; б) косу і три лопати; в) рушницю і кілька ліхтарів
6. Чоловіки направилися до...
А) фінікового; б) залізного; в) тюльпанового дерева
7. Оповідач вважав усю мандрівку ...
А) комедією; б) грою; в) дурницею
8. Золотошукачі оцінили вміст скринідесь....
А) на півтора; б) два; в) 2, 5 млн. доларів
9. Легран розповів, що жук був знайдений разом із...
А) картою; б) черепом; в) пергаментом
10. В кутку пергаменту було зображення...
А) кота; б) черепа; в) скелета
11. Леграну довелося розшифрувати...
А) телеграму; б) криптограму; в) каліграму
12. Повністю розгадати зашифроване письмо Леграну...
а) допоміг розум; б) допомогла підзорна труба
В) допомогли Джупітер і оповідач
13. Яку освіту мав Легран?
а) вищу;
б) добру і надзвичайно сильний розум;
в) був невігласом.
14. У мандрах Леграна супроводив:
а) чорношкірий чоловік;
б) бульдог;
в) лікар.
15. Укажіть причину, яка змусила головного героя жити самотником на острові?
а) пристрасть до незайманої природи;
б) зубожіння;
в) необхідність переховуватися через порушення закону.
16. Яке непорозуміння сталося через лівшу Юпітера?
а) заблудились;
б) переплутав праве око з лівим;
в) проминули потрібну зупинку.
17. Що друзі знайшли у розкопаному сховку?
а) незмірний скарб;
б) довгасту пугу дерев'яну скриню;
в) зброю.
18. Як Легран знайшов вказану у пергаменті місцевість?
а) здогадався;
б) розшифрував текст пірата Кіда;
в) за допомогою випадкового збігу обставин.

- 19.3 якою метою Легран місяць по тому викликав свого друга?
а) щоб допоміг знайти скарб;
б) для розгадування головоломок;
в) щоб розкопати і перенести скарб.
- 20.Що вразило друзів у малюнку жука?
а) нерозгадана таємниця;
б) спостережливість Юпітера;
в) подібність жука формою до черепа на звороті пергаменту.
- 21.Твір Едгара По «Золотий жук» належить до жанру:
а) оповідання; б) роман; в) балада.

**Тести «Чи уважний ти читач?»
(за оповіданням Е.А.По «Золотий жук»)**

1.Автор твору «Золотий жук»:

- А) О.Грін;
- Б) А.По;
- В) К. Дойл

2.Тема оповідання «Золотий жук»:

- А) подорож на пустельний острів;
- Б) розповідь про неіснуючу комаху;
- В) пошук скарбів, захованих піратами

3.Головний герой детективу «Золотий жук»:

- А) Легран;
- Б) Лонгрен;
- В)Джупітер.

4.На яке дерево вліз Джупітер, тримаючи в руках золотого жука?

- А) пальму;
- Б) тюльпанове;
- В) бамбук.

5. Через що негр мав пропустити жука?

- А) через ліве око черепа;
- Б) через праве око черепа;
- В) крізь дірку в черепі.

6. Якої помилки припустився Джупітер?

- А) не там викопав яму;
- Б) не на те заліз дерево;
- В) не через ліве око пропустив жука.

7.Що знайшли Легран, слуга і оповідач після другої спроби:

- А) скарб;
- Б) нічого;
- В) золотого жука.

8.Основні символи, на які вказують ознаки жука:

- А) смерть, багатство;
- Б) радість, задоволення;

В) пригоди, розчарування.

9. Як називався зашифрований запис на пергаменті:

А) пунктограма;

Б) емблема;

В) криптограма.

10. «Чортове сідало» це:

А) урвище;

Б) скеля;

В) галявина.

11. Чиї скарби знайшов Легран:

А) пірата Кідда;

Б) оповідача;

В) негра?

12. Одне з чисельних досягнень По:

А) заснування форми сучасного детективу;

Б) робота в театрі;

В) служба у війську.

Відповіді: 1Б, 2В, 3А, 4Б, 5А, 6В, 7А, 8А, 9В, 10Б, 11А, 12А

Розділ 2 Детективний геній (до сторінок 202 – 226)

Артур Конан Дойл. Біографія

1. Що таке детектив? (Детектив – це прозовий твір, у якому ускладнений сюжет, побудований або на розкритті загадкового злочину, або на детальному з'ясуванні таємних і прихованих обставин, пов'язаних з діями персонажів. Детектив – людина, яка розглядає кримінальну справу і веде розшук злочинця.)

2. Хто є засновником детективного жанру?(Е.По.)

3. Назвіть відомих вам авторів детективних творів. (Агата Крісті, Жорж Сіменон, Конан Дойл, Едгар По.)

4. Назвіть відомих всьому світу літературних героїв – детективів. (Еркуль Пуаро, комісар Мегре, Шерлок Холмс, Дюпен.)

5. Хто такий Конан Дойл? Чим він уславився у світовій літературі? (Англійський письменник, створив найпопулярнішого приватного детектива Шерлока Холмса.)

6. Яку назву дістав сюжет творів Конан Дойла? (Класичний «шерлок-холмівський» сюжет.)

7. Який метод розслідування використовує Холмс? (Дедуктивний метод).

8. Скільки творів присвячено геніальному детективові та його другу лікареві Вотсону?(60: 56 оповідань і 4 повісті).

9. Що свідчить про те, що Шерлок Холмс вийшов за межі художніх творів і увійшов в життя як реальна особа? (Меморіальний музей за адресою Бейкер-

стріт, 221-Б, де (як написав Дойл) мешкав містер Холмс, листи на цю адресу, клуби і товариства шанувальників великого детектива, бронзовий пам'ятник Шерлоку Холмсу.)

10. Де і коли народився Конан Дойл? (22.05.1859р. В столиці Шотландії Единбурзі). Назвіть ще прізвища відомих письменників-шотландців, які народилися в Единбурзі?(*Вальтер Скотт, Роберт Льюїс Стівенсон.*)

11.Що таке літературний детектив? (Різновид пригодницької літератури, в якому є захоплива інтрига, розкривається якась пов'язана зі злочинном заплутана таємниця.)

12. «Собака Баскервілів» – це детективний твір ? (Так, бо основа детективного твору – захоплююча інтрига.)

- Що таке **інтрига**? (Приховані зловмисні дії, до яких удаються для досягнення якої-небудь мети; підступи, каверза, **плести інтриги** – підступно діяти, прагнучи досягти якоїсь мети. Сюжетна лінія в літературному творі, що відзначається складністю та напруженістю дії.)

14. Ким батьки і родичі хотіли бачити Конан Дойла? (Художником, бо добре малював, і батько, і дід були художниками.)

15.Хто вплинув на становлення як письменника? (Мати, від якої успадкував любов до життя, до історії, культ лицарства та джентльменства і талант оповідача.)

16. Де навчався? (Закінчив єзуїтський коледж та Единбурзький університет медичний факультет.) Що Артур вивчав в Единбургському університеті? (медицину)

17. Чому не став священиком? (Неприборкана енергія, мрії про морські подорожі, тому став корабельним хірургом.)

18. Якими творами захоплювався? (Майна Ріда, В. Скотта.)

19. Де пройшов першу лікарську практику? (На китобійному судні «Надія», що плавав у Льодовитому океані.)

20. Як став письменником? (У містечку Саутсі пацієнтів було дуже мало, жив у великій скруті, вирішив щось написати у дусі Е.По).

21. Коли надрукував перший твір? (У 1886 році повість «Етюд у багряних тонах.») У скільки років написав перше оповідання?(у 20)

22. Що таке дедукція? (Метод дослідження, за якими окреме (деталь, факт) пізнається на основі знання загального (кінцевого) результату.)

23. У кого Дойл запозичив деякі риси особистості для свого героя Шерлока Холмса? (В професора Джозефа Белла, який навчав студентів мистецтва спостерігати і шляхом дедукції робити висновки.)

24.Яку нову літературну форму винайшов письменник? (Цикл оповідань з одним головним героєм.)

25. Чому вирішив покінчити з Шерлоком Холмсом? (Щоб цілком присвятити себе написанню історичних романів.)

26. В якому оповіданні автор розповів про загибель свого героя від руки злочинця Моріарті? («Остання справа Холмса»).

27. Коли і чому повернув світові Шерлока Холмса? *(Наполягали читачі і сама англійська королева Вікторія. У 1903 році цикл оповідань «Повернення Шерлока Холмса», в якому воскресив героя.)*

28. Коли було надруковано повість «Собака Баскервілів»? *(У 1902 році, автор пояснював, що ця пригода сталася ще до загибелі Шерлока Холмса.)*

29. Чи був детективом сам Конан Дойл? *(Розслідував справу Джорджа Ідалджі, якого безпідставно звинуватили у злочині.)*

30 Чому письменника називали «людиною великого серця і душі»? Назвіть його захоплення і уподобання. *(Був активною і дієвою людиною, займався спортом, брав участь у авторалі, під час війни очолив польовий шпиталь як головний хірург.) Він грав у гольф, крикет і регбі, займався боксом, їздив на велосипеді, брав участь у міжнародному автопробігу й регаті; двічі висувався в парламент, а під час англо-бурської війни, щодня ризикуючи життям, керував польовим шпиталем.)*

31. Що відомо про останні дні життя? *(Перед смертю жартував: «За все життя у мене було стільки пригод, та найбільша і найдивніша чекає на мене тепер.» Помер 7.07. 1930 р.)*

32. Які слова викарбувані на його надгробку? *(«Вірний, як сталь, прямий, як клинок»).*

- Які твори мріяв писати Артур Конан Доль?*(пригодницькі та історичні романи, як Вальтер Скотт)*

- Які романи він написав?*(«Вигнанці», «Подвиги бригадира Жерара», «Втрачений світ»)*

- Ким він був на фронті і який титул отримав?*(хірургом, римський титул)*

- Що написано на будинку Артура Конан Доля?*(Творець Шерлока Холмса)*

«Пістрява стрічка»

Бесіда з учнями за змістом прочитаного

- Якими принципами керувався Шерлок Холмс у своїй роботі? *(Він працював з любові до мистецтва, а не заради грошей, ніколи не брався за розслідування, якщо справа не обіцяла чогось надзвичайного.)*

- Де проживає знаменитий детектив?*(на Бейкер- Стріт)*

- Коли почалися події?*(квітень 1883 року)*

- Хто звернувся до детектива і чому? *(Молода жінка Хелін Стоунер, яка вся тремтіла від страху. З приводу загадкової смерті своєї сестри.)*

- Знайдіть портрет героїні. Про що він може розповісти уважному читачеві? *(«Змарніла, аж сіра, неспокійні очі злякано бігають, немов у зацькованої тваринки. Риси обличчя, фігура — усе засвідчувало, що їй не більше тридцяти років, але у волоссі вже з'явилася передчасна сивина, і виглядала вона стомленою і виснаженою». З усього видно, що героїня пережила якусь страшну подію, що так вплинула на неї.)*

- Чому жінка прийшла саме до Холмса? *(Тому, що він був відомим детективом і майстром розслідувати різні таємничі справи.)*

-Як він її прийняв? *(Доброзичливо.)*

- Чим добиралася до нього?(поїздом, на бідарці)
- Вона про це розповіла, чи сам Ш.Х. Звідки він про це дізнався? (білет, грязь на рукаві)
- З ким проживає Хелін?(з вітчимою)
- Що відомо про стосунки у родині?(вітчим мав диплом лікаря , відсидівши чимало років у в'язниці, лікар Ройлотт повернувся до Англії похмурою й розчарованою людиною. В Індії він одружився з місіс Стоунер, молодою вдовою, коли Хелін і її сестрі - близнючці Джулії виповнилося по два роки.)
- Що сталося з її мамою?(вісім років тому вона загинула в залізничній катастрофі)
- Які стосунки у вітчима з сусідами?(він замкнувся у своєму будинку і, якщо виходив з нього — до речі, це траплялося досить рідко, — то лише для того, щоб люто полаятися з усіма, хто трапляється йому на очі. (...). Він зчиняв сварку за сваркою, дві з них закінчилися в поліції, і нарешті зробився пострахом для всієї округи.)
- Чи є друзі у вітчима?(мандрівні цигани)
- Яку має пристасть?(до індійських тварин, їх надсилає йому з Індії його постачальник, і зараз у нього по садибі вільно розгулюють гепард і бабуїн, яких селяни бояться так само, як і їхнього хазяїна.)
- Що сталося з сестрою?(раптово померла за два тижні до власного весілля)
- Що тривожило сестру перед смертю?(ночами чула дивний свист)
- Як померла сестра?(завивав вітер, у шибки періцив дощ. І раптом пронизливий, переляканий жіночий крик, тихий посвист, сестра з пополотнілим від жаху обличчям — усю її корчило від нестерпного болю.)
- Останні слова сестри...(Хелін!.. Це — стрічка!.. Пістрява стрічка!»)
- Скільки років пройшло від смерті сестри?(два)
- Що змусило Хелін через два роки поновити розслідування? Що її налякало?(зібралася вийти заміж, через ремонт у домі спить в кімнаті сестри, знову чує свист)
- Що свідчить про жорстокість вітчима? (синці на руці)
- Що вирішив Шерлок Холмс?(оглянути будинок, коли Ройлотта не буде вдома)
- Чому до Шерлока Холмса завітав незнайомец, хто він?(Це був Грімсбі Ройлотт, який стежив за дівчиною, застерігав детектива не сунути свого носа в його справу)
- Як поведуть себе герої у цій сцені? (Ройлотт поводить себе дуже нечемно, нахабно, погрожував Холмсу. А детектив залишався спокійним.)
- Чи звернули ви увагу на епізод, який свідчить про фізичну силу Холмса? (Він одним зусиллям вирівняв кочергу, яку зігнув Ройлотт.)
- Яке враження на вас справив Шерлок Холмс у цьому епізоді? (Він людина емоційна, але разом з тим і стримана.)
- Чи був мотив можливого злочину у вітчима (так, Холмс навідався до юриста, у якого зберігався заповіт покійної дружини лікаря Ройлотта. Із цього документа випливало, що заміжжся кожною з доньок небіжчиці значно

скоротить статки їхнього вітчима. Тепер мотив можливого злочину був зрозумілий.)

- Які речі бере з собою детектив, коли від'їздить розслідувати нову справу? Про що це свідчить? (*Револьвер і зубну щітку. Це свідчить про мужність і акуратність людини, що стежить за своїм здоров'ям.*)

- Зачитайте опис природи напередодні розслідування. Що він допомагає зрозуміти? (*Зображено весняний день, природа пробуджується від сну. Вона чиста, бо здатна відроджуватися кожного року. А людина?*)

- Зачитайте опис будинку Ройлотта. Якого він кольору? Як ви думаєте, чому він такий? (*Будинок надто похмурий. Він підкреслює темну вдачу героя.*)

- Як поводить себе Шерлок Холмс під час розслідування? (*Досить помірковано, не поспішає, шукає переконливі докази, логічно мислить.*)

- Хто допомагає детективу? (*Як завжди доктор Ватсон.*)

- Які риси вдачі Ватсона ви можете визначити? (*Він розумний, спостережливий, але недооцінює свої можливості, скромний.*)

- Розкажіть, як Шерлок Холмс розкрив злочин. (*Холмс вирішив разом з Вотсоном переночувати в кімнаті покійної сестри міс Стоунер. До третьої години ночі вони сиділи в темній кімнаті: Вотсон на стільці з револьвером, а Холмс на краю ліжка з лозиною в руці. Почувши свист, Холмс люто почав шмагати лозиною шнур над ліжком*

- Що вони побачили в кімнаті лікаря? (*Лікар сидів на стільці з батіжком, На чолі в нього виблискувала якась незвичайна жовта стрічка з коричневими цятками.*)

- Що це була за стрічка на голові? (*Болотяна гадюка! — Найстрашніша індійська змія! Він помер через десять секунд після того, як вона його вжалила.*)

- Хто виявився злочинцем? (*Грімбі Ройлотт.*)

- Які художні засоби допомогли авторові у розкритті образів твору? (*Діалоги, монологи, увага до деталей.*)

- На які саме деталі звернув увагу Холмс? Як вони допомогли йому під час розслідування? (*Блюде з молоком, ліжко, міцно пригвинчене до підлоги, вентиляційний отвір, що веде в іншу кімнату, шнур, яким не користувалися, залізна шафа у кімнаті Ройлотта, батіг із зав'язаним на кінці вузлом.*)

- Які висновки зробив Холмс, розкривши цей злочин? (*«Воістину, насильство обертається проти насильника, а той, хто копає комусь яму, сам у неї й потрапляє».*)

- Як ви думаєте, до кого з героїв можна віднести ці слова? (*До Ройлотта.*)

- На вашу думку, яким повинно бути обличчя у нормальної людини і у злочинця? (*У нормальної людини — добрим, привітним, усміхненим, щирим. У злочинця — злим, сірим, похмурым, сердитим, незадоволеним.*)

- Згадайте, чи завжди Ройлотт був злочинцем? (*Ні, раніше він був звичайною людиною.*)

- Визначте позитивне і негативне в характері цього героя. *(Позитивне: вчився, був лікарем, одружився, взяв удову з двома сиротами. Негативне: став злим, сердитим, жадібним, нестриманим.)*

- Подумайте, чому герой так змінився? *(Він хотів мати гроші. Тобто жадібність зробила його злочинцем.)*

- Подумайте, чи може у людини бути два обличчя? *(Може, якщо вона нечесна, нещира, зла, підступна.)*

- Як ви думаєте, чи є такі люди в реальному житті? *(Так, зустрічаються, але це ненормально.)*

Учитель. На жаль, людина дійсно буває різною. А якщо згадати слова Ч. Діккенса, про те, що людина — обличчя людства, то страшно іноді уявити, яким є це обличчя. А що ж робити? Бути людиною з доброю душею. Хотілося б, щоб ви навчилися розбиратися в людях. А для цього треба багато придивлятися, розмірковувати над вчинками.

- Кого ви вважаєте ведучим у класичному дуеті «Холмс і Ватсон»? *(Ватсон збирає факти, Холмс їх використовує. Герої взаємодоповнюють один одного, завдяки Ватсону краще пізнається образ Холмса.)*

- Яка ж роль відведена Ватсону на фоні його знаменитого друга? *(Постать Вотсона доповнює і відтіняє талант Холмса. Це дві різні грані англійського національного характеру, які створюють гармонію. Ватсон об'єктивно оцінює свою звичайність порівняно зі своїм геніальним другом, свідомо обирає роль помічника, літописця.)*

- Знайдіть в оповіданні «Пістрява стрічка» деталі та факти, за якими Холмс розкрив злочин, застосовуючи метод дедукції. (Квиток за лівою рукавичкою — міс Стоунер приїхала поїздом уранці; грязюка на лівому рукаві — довго їхали розмоклою дорогою на возі; вкрита синцями рука дівчини — її били, поводитися жорстоко; заповіт покійної дружини на користь дочок — перешкода для вітчима в отриманні спадку; повідомлення міс Стоунер про те, що її сестра чула запах сигари; ліжко, прикріплене до підлоги, фальшиві шнур і дзвінок — місток для того «щось», яке могло перебратися від душника до ліжка; посвистування, сейф, блюдечко з молоком, батіжок із петлею — вказують на наявність у лікаря живої змії.)

Літературний диктант

- 1.Що привернуло увагу Шерлока Холмса в кімнаті Джулії? *(Шнур)*
- 2.Ім'я героїні, котра прийшла до Шерлока Холмса за допомогою. *(Хелін)*
- 3.Ім'я вітчима героїні. *(Грімсбі)*
- 4.Чим вітчим годував гадюку? *(Молоко)*
- 5.Прізвище героїні. *(Стоунер)*
- 6.Як назвала гадюку Джулія? *(Стрічка)*
- 7.Економка Шерлока Холмса. *(Хадсон)*
- 8.Прізвище вітчима героїні оповідання «Пістрява стрічка». *(Ройлотт)*
- 9.Який предмет, на думку Холмса, був зайвим у кімнаті вітчима? *(Блюдечко)*
- 10.Назва маєтку, де розгорталися основні події в оповіданні «Пістрява стрічка». *(Стоук-Моран)*

11. Друг Шерлока Холмса. (Ватсон)

12. Ім'я головного героя циклу детективних оповідань А. Конан Дойля.
(Шерлок Холмс)

Аналіз твору «Пістрява стрічка»

Автор – Артур Конан-Дойл

Дата публікації – 1892

Жанр – детектив

Тема – розслідування злочинних дій лікаря Ройлотта проти його пасербиць Джулії та Хелін Стоунер.

Ідея - засудження надмірної жаги до збагачення, прагнення досягнути цього страшною ціною вбивства рідних і близьких людей, надмірної агресивності по відношенню до оточуючих; уславлення інтелекту, кмітливості, дедуктивного методу Шерлока Холмса.

Головні герої:

- Хелін Стоунер – молода леді, вдягнена в усе чорне, не більше 30 років; змарніла, аж сіра; неспокійні очі злякано бігають. Видно, що героїня пережила якусь страшну подію, що так вплинула на неї.

- Грімсбі Ройлотт – закінчив університет, лікар, з ним сталися дивні зміни, його нестриманість межує з безумством, зовні схожий на якогось старого хижого птаха

- Шерлок Холмс – Працював з любові до мистецтва, а не заради грошей; робив швидкі умовиводи, все логічно обґрунтовував; брався лише за надзвичайні, фантастичні справи

- Джулія Стоунер – Заручилася із відставним флотським майором, їй виповнилося 30 років; пронизливий переляканий жіночий крик; пополотніле від жаху обличчя; «стрічка»

Джеймс Устон – Лікар, неодружений, ніколи не зраджував своїх звичок

Приклад дії методу дедукції у «Пістрявій стрічці»: проблема Хелін Стоунер – факти з розповіді дівчини – сутичка з Ройлоттом – з'ясування істинної причини переслідування пасербиць Ройлоттом – переконання в активності дій злочинця – обстеження місця злочину, що може статися (чітке розуміння способу злочину на основі зібраних фактів) – засідка – порятунок Хелін та покарання злочинця. Головний принцип створення уявлення про картину злочину – сувора логіка, яка допомагає Холмсу за розрізненими і мало значущими відокремлено деталями встановити картину так, якби він бачив її на власні очі.

«Спілка рудих» аналіз

Автор – Артур Конан-Дойл

Дата публікації – 1891

Жанр – детектив

Тема твору: Іронічне зображення пристрасті людини до легкого збагачення

Ідея - засудження легковірності і недалекоглядності містера Вілсона, шахрайських намірів Вінсента Сполдінга пов'язаних з пограбуванням

французького банківського золота, уславлення продуманості Шерлока Холмса, який зміг розкрити запланований злочин.

Композиційні елементи:

Експозиція - Вілсон звертається за допомогою до Шерлока Холмса.

Зав'язка - Об'ява в газеті.

Розвиток дії - Вілсон влаштовується на роботу до Спілки рудих. Дивна робота за чотири фунти на тиждень. Спілку рудих розпущено. Таємниця Спілки рудих. Холмс обстежує територію ймовірного злочину й таємно оглядає помічника Вілсона. Холмс слухає музику. Холмс підключає до справи поліцію.

Кульмінація - Засідка. Злочинців затримано.

Розв'язка - Вдячність директора банку. Пояснення детектива Холмс пояснює Вотсону незрозумілі деталі справи та ходу її розслідування.

Зміст твору

1. Як звати чоловіка, що завітав до Холмса? (*Містер Вілсон*)
2. Прочитайте опис портрета джентльмена, який прийшов до Холмса. Як цей портрет характеризує героя? (*огрядний літній джентльмен з вогняно-рудим волоссям.*)?
3. Що дістав з кишені рудий клієнт? (*газету*)
4. Коли в газеті було дано оголошення і про що? (*рівно два місяці тому, 28 квітня 1890 року*)
5. То коли відбуваються події? (*28 червня 1890 р.*)
6. І в «Пістрявій стрічці» і в «Спілці рудих» джентльмени з'являються в однакових головних уборах. Що ж в них на голові? (*циліндри*)
7. Рід занять Джейбеца Вілсона? (*має невеличку позичкову касу і одного помічника, який згодився працювати за половину платні*)
8. А як звуть цього послужливого юнака? (*Вінсент Сполдінг*)
9. На яку ваду свого помічника вказує Вілсон? (*завзятий фотограф*)
10. Хто повідомив Вілсона про вакансію і показав оголошення? (*Помічник Сполдінг*)
11. Хто цю спілку заснував? (*американський мільйонер Іезекііль Гопкінс, великий дивак.*)
12. Що розповів про Гопкінса – мільйонера? (*Сам він був рудий-рудісінький і тому дуже приязно ставився до всіх рудих. Коли ж Гопкінс помер, з'ясувалося, що всю величезну спадщину він залишив у руках своїх повірених, доручивши їм використовувати проценти для забезпечення тепленькими місцями людей з рудим волоссям. Платять чудово, а роботи майже ніякої.*)
13. Чи всіх рудих приймали на роботу? (*Ні, лише жителів Лондона, тих, у кого чуприна не ясно-руда, темно-руда чи ще якась, а по-справжньому яскраво-сяюче-вогненно-руда.*)
14. Що не можна було робити у спілці перебуваючи на роботі? (*виходити з контори*)

15. Яку роботу треба було виконувати містеру Вілсону? (*переписувати «Британську енциклопедію»*)
16. Яку книгу мав переписувати містер Вілсон у конторі "Спілка рудих"? (Британська Енциклопедія)
17. Протягом скількох тижнів містер Вілсон отримував платню за свою роботу?(8)
18. Навіщо Вілсон звернувся до Холмса за допомогою?(*прийшовши на службу, побачив на зачинених дверях контори оголошення про те, що Спілку рудих розпущено. Усі його намагання з'ясувати, що сталося, не мали жодного результату.*)
19. Шерлок Холмс стверджував, що "найбільш химерні речі виявляються найменш ..."(*таємничими*)
20. Як описав Вілсон свого помічника, зачитайте портрет (*Невеличкий на зріст, кремезний, моторний, на обличчі ні бороди, ні вусів, хоч йому вже під тридцять. На лобі — біла пляма від кислоти*)
21. Що свідчить про те, що Холмсу знайомий помічник Вілсона?(*Коли той описав зовнішність, Холмс випростався на своєму стільці, надзвичайно схвильований і запитав, чи не помітили в нього у вухах дірочок для сережок?*)
22. Що пообіцяв Шерлок відвідувачу?(*За день чи два я матиму задоволення повідомити вас, якої я думки про цю подію. Сьогодні субота, і я сподіваюсь, що в понеділок ми все закінчимо.*)
23. Продовжіть фразу «Це завдання на.....люльки». Скільки люлек має викурити Холмс щоб розгадати? (3 люльки хвилин за 50)
24. Де саме детектив "двічі чи тричі щосили вдарив по бруківці"?(*біля позичкової каси*)
25. У чому, за словами доктора Ватсона, кохався його друг? (*у музиці*)
26. Про що повідомив Шерлок Холмс свого друга?(*що готується великий злочин і треба перешкодити йому. Щоправда, сьогодні субота, і це значно ускладнює справу.*)
27. Розкажіть, яким чином Холмс досліджував місцевість поблизу контори позичкової каси та вивчав зовнішність помічника Вілсона. (*постукав, щоб звернути увагу на коліна*)
28. Хто має взяти участь у нічному поході ?(Крім Шерлока і Ватсона, ще містер Джонсон із Скотленд-Ярду і містер Меріуезер)
29. Про кого сказано: "... це вбивця, злодій, фальшивомонетник і зломщик"?(*про Джона Клея*)
30. « Він дивовижна людина, цей молодий Джон Клей, неперевершений у своїй професії.» - Про яку професію йде мова?(*Майстерний крадіжник. — «Одного тижня він здійснює крадіжку зі зломом у Шотландії, іншого — збирає гроші на будівництво дитячого притулку в Корнуелі. Я вже кілька років ганяюсь за ним, а ще й разу його не бачив.»*)
31. Ким був його дід (герцог)

32. Яку характеристику дає Шерлок помічникам? Хто вони і чому теж зацікавлені спіймати злочинця?(Меріуезер — директор банку, він особисто зацікавлений у справі. Я подумав, що нам незле буде мати коло себе і Джонса. Він непоганий хлопець, хоч і зовсім непридатний до своєї роботи. Але в нього є одна позитивна риса: він хоробрий, як бульдог, і чіпкий, як рак, коли вже хтось потрапить йому до рук.)
33. Де зупинилися кеби і чому?(біля банку, яким керував містер Меріуезер і товариство спустилося в підвал будівлі.)
34. Чому ж саме у підвалі банку влаштували засідку на Джона Клея?(бо тут знаходиться французьке золото, яке позичили у французького банку - тридцять тисяч наполеондорів. Згодом стало відомо, що навіть не розпакували грошей і що вони лежать у підвалі.)
35. В який день тижня злочинці хотіли пограбувати банк?(*субота*)
36. Для кого і для чого була вигадана Спілка рудих? (від самого початку було зрозуміло, що оголошення в газеті про Спілку рудих і переписування «Британської енциклопедії» мало єдину можливу мету — щодня на кілька годин усувати з дому нашого не надто розумного лихваря.)
37. З якою метою Джон Клей наймався на роботу до Вілсона? Чим же займався завзятий фотограф у підвалі, проявляв плівку?(він робив підземний хід у якусь іншу будівлю.)
38. Яким чином були затримані злочинці? Ким вони виявилися?
39. Як Шерлок Холмс пояснив розгадку дивних подій, пов'язаних зі Спілкою рудих і свої дії під час розслідування?
40. Яким крилатим висловом Г.Флобера закінчується оповідання? (*"Людина - ніщо, робота - все"*)
41. Від чого рятує робота Холмса? (від нудьги, врятуватися від банальної одноманітності існування. А отакі маленькі загадки допомагають в цьому.)

Тести

- Яку професію Конан Дойль здобув в університеті?

А. Вчителя	Б. Юриста
В. Економіста	Г. Журналіста.
- Кого (за оповіданням Едгара По) вполював Легран?

А. Невідому науці муху	Б. Невідомого науці жука
В. Блакитну куріпку	Г. Муху – стоножку.
- Які твори належать перу Конана Дойля?

А. «Золотий жук»	Б. «Пістрява стрічка»
В. « Хамелеон»	Г. « Альпійська балада».
- Хто започаткував детективний жанр у літературі?

А. Конан Дойль	Б. Едгар По
В. Р. Бернс	Г. Вальтер Скотт.
- Укажіть ім.»я героя за цитатою: « Майже ніколи ні з ким не ділився до кінця своїми планами доти, доки цілком їх не здійснював».

4. «Батьком « якого сищика став Едгар По:

А. Еркюля Пуаро	Б. Комісара Мегре
В. <i>Огюста Дюпена</i>	Г. Шерлока Холмса
5. Де відбувається дія оповідання «Золотий жук»?

А. У Майямі	Б. <i>На Саллівеновому острові</i>
В. На островах Фіджі	Г. На Кубі
6. Укажіть прізвище капітана, власністю якого був скарб, знайдений Леграном .

А. Змій	Б. <i>Kid</i>
В. Джек	Г. Жук
7. Кого вкусив жук?

А. Вілсона	Б. Леграна
В. <i>Юпітера</i>	Г. Клея
8. Хто є головним героєм детективного циклу Конан Дойля?

А. Комісар Мегре	Б. <i>Шерлок Холмс</i>
В. Еркюль Пуаро	Г. Огюст Дюпен
9. Від чийого укусу померла Джулія Стоунер?

А. Собаки	Б. <i>Змії</i>
В. Тигра	Г. Бджоли
10. Вкажіть прізвище злодія, якого впіймали у норі під будинком.

А. Вілсон	Б. <i>Клей</i>
В. Юпітер	Г. Ватсон
11. Чому містер Вілсон з усіх претендентів на посаду обрав саме Сполдінга:

А. <i>Він був моторний</i>	Б. Прохав невелику платню
В. Він був працьовитий	Г. Він був розумний.
12. На що звернула увагу сестра Джулії?

А. <i>На посвистування</i>	Б. Що у неї поношений одяг
В. Вона не довіряє вітчиму	Г. Сестра бажає їй добра.
13. Професія, яку Конан Дойль здобув в університеті.

А. <i>Юрист</i>	Б. Лікар
В. Економіст	Г. Суддя
14. Як звали економку Шерлока Холмса?

А. Хюстон	Б. <i>Хадсон</i>
В. Гібсен	Г. Халсон
15. Яка з характеристик найбільше підходить Холмсу?

А. <i>Людина неабиякого розуму</i>	Б. Людина, яка вміє передбачити злочин
В. Людина, яка захоплюється верховою їздою	Г. Той, хто допомагає лікарю Ватсону
16. Головна увага у оповіданні «Золотий жук» зосереджена на:

А. Вчинках героїв	Б. Зовнішності героїв
В. <i>Роботі думки, логіки</i>	Г. Пошуках скарбів
17. У якій країні жив і працював Шерлок Холмс?

- А. Італія
В. Англія
- Б. Франція
Г. Росія
18. Чому вітчим хотів позбутися дівчат (за оповіданням «Пістрява стрічка»)?
- А. Ненавидів їх
В. Хотів жити сам
- Б. Хотів забрати майно
Г. *Не хотів віддавати майно*
19. Де лікар Ройлотт тримав змію?
- А. В ящику
В. У садку
- Б. У сейфі
Г. У підвалі
20. Хто розповів Вілсону про спілку рудих?
- А. Сусідська дівчина
В. Дізнався з оголошення
- Б. Сполдінг
Г. Служниця
21. Чому спілку було розпущено?
- А. Була переписана енциклопедія
Б. *Був завершений підкоп*
- В. Організатори збанкрутіли
Г. Помер організатор спілки
22. Чому Шерлок Холмс попросив усіх зібратися о 12 годині біля банку?
- А. Щоб стали поручителями у позиці
В. *Зробити засідку*
- Б. Піти на прогулянку
Г. Допомогти Вілсону
23. Наступником Едгара По у детективному жанрі став:
- А. Свіфт
В. Діккенс
- Б. *Жорж Сіменон*
Г. Марк Твен
24. Чим твори майстрів детективного жанру приваблюють читача?
- А. Розкриттям таємниць
Б. Телеграфним стилем
В. Красою людського розуму
Г. Вражаючими можливостями людського розуму.

**Літературний детектив. Е. По “Золотий жук”,
А. Конан Дойл “Пістрява стрічка”, Спілка рудих”)**

- 1. Едгар По – це письменник**
а) англійський; б) американський; в) канадський.
- 2. Літературну діяльність Е.По розпочав як**
а) новеліст; б) поет; в) журналіст.
- 3. У дворічному віці Е.По залишився круглим сиротою і був взятий на виховання до**
а) тітки; б) інтернату; в) сім’ї де Аллана – багатого комерсанта із штату Вірджинія.
- 4. Основоположником якої літератури вважають Е.По?**
а) Науково-фантастичних творів; б) детективної літератури;
в) творів про тварин і природу; г) історичних романів.
- 5. Дія твору “Золотий жук” відбувається**
а) поблизу міста Дартмур;
б) на Саллівеновому острові;

в) поблизу Лондона.

6. Яку освіту мав Легран?

а) початкову;

б) добру і надзвичайно сильний розум;

в) був неосвіченим.

7. У мандрах Леграна супроводив:

а) чорношкірий слуга; б) бульдог; в) лікар.

8. Укажіть причину, яка змусила головного героя жити самотником на острові.

а) пристрасть до незайманої природи;

б) зубожіння;

в) необхідність переховуватися через порушення закону.

9. Яке непорозуміння сталося через лівшу Юпітера?

а) заблукали на острові;

б) переплутав праве око з лівим у черепі;

в) проминули потрібну зупинку.

10. Що друзі знайшли у розкопаному схові?

а) незмірний скарб;

б) довгасту дерев'яну скриню;

в) зброю.

11. Як Легран знайшов вказану в пергаменті місцевість?

а) здогадався;

б) розшифрував текст пірата Кіда;

в) за допомогою випадкового збігу обставин.

12. З якою метою Легран місяць по тому викликав свого друга?

а) щоб допоміг знайти скарб;

б) для розгадування головоломок;

в) щоб розкопати і перенести скарб.

13. Що вразило друзів у малюнку жука?

а) нерозгадана таємниця;

б) спостережливість Юпітера;

в) подібність жука формою до черепа на звороті пергаменту.

14. Твір Едгара По «Золотий жук» належить до жанру:

а) повість; б) роман; в) балада.

15. Яким є епіграф до твору «Золотий жук»?

а) Усі помиляються;

б) Ніколи не знаєш, де втратиш, а де знайдеш;

в) вір у чудо;

г) Кто шукає, той знайде.

16. Головна увага у творі «Золотий жук» Е.По зосереджена

а) на вчинках героя;

б) на описі зовнішності героя;

в) на роботі думки, логічних міркувань героя.

17. Твори Е.По приваблюють

- а) вражаючими розлогими описами;
- б) телеграфним стилем;
- в) красою і вражаючими можливостями людського розуму
- г) тонким гумором.

18. Який композиційний прийом застосовує Е. По в повісті “Золотий жук”?

- а) обрамлення;
- б) оповідання в оповіданні;
- в) дзеркального відображення подій.

19. Як звали економку Шерлока Холмса?

- а) місіс Х`юстон; б) місіс Гібсон; в) місіс Лівсі; г) місіс Хадсон.

20. З яким видатним письменником перебувала в далекому родинному зв'язку мати Конан Дойля?

- а) В.Скоттом; б) Г.Ібсеном; в) М. Гоголем; г) Дж.Свіфтом.

21. Чого найбільше навчають нас оповідання про Шерлока Холмса?

- а) любити навколишній світ;
- б) бути пильними у житті;
- в) не прощати помилок;
- г) щоб зрозуміти велике, потрібно зосередити увагу на найпростіших речах.

22. Засновниками детективного жанру є:

- а) Ж.Сіменон, А.Крісті;
- б) Дж. Чейз, Дж. Олдрідж;
- в) М.Твен, Дж.Свіфт;
- г) К.Дойл, Е.По.

23. Наступниками Е.По та Конан Дойля у детективному жанрі стали:

- а) М.Твен, Дж.Свіфт, Дж.Чейз;
- б) Агата Крісті, Жорж Сіменон;
- в) Тургенев, Нікітін, Ушаков.

24. У своїй роботі Шерлок Холмс використовував метод

- а) інтуїції; б) дедукції; в) індукції.

25. Що із написаного НЕ можна віднести до характеристики Ш.Холмса?

- а) людина неабиякого розуму, з аналітичним мисленням;
- б) вміє передбачити злочин і запобігти йому;
- в) добре грає на скрипці;
- г) захоплюється верховою їздою.

26. Які із предметів були в кімнаті Шерлока Холмса і свідчили, що він був освіченою людиною? (позначити зайве)

- а) скрипка; б) збірник віршів Петрарки;
- в) портрети композиторів; г) довідники.

27. Прототипом детектива Шерлока Холмса став для Конан Дойля

- а) його батько;
- б) професор медицини Беллс;
- в) його товариш, який захоплювався криміналістикою.

28. В якій країні жив і працював автор творів про Шерлока Холмса?

а) Італія, б) Франція, в) Росія, г) Англія.

29. В якій країні одружився лікар Ройлотт з матір'ю Джулії?

а) Індія; б) Англія; в) Австралія; г) Франція.

30. Кого поважав містер Ройлотт?

а) Шерлока Холмса, б) циган, в) дружину, г) падчерку.

31. На що жалілася сестра Джулія?

а) Головний біль, б) шум циган, в) посвистування щоночі, г) металевий стук.

32. Від чого насправді померла сестра міс Стоунер?

а) Сердечний приступ, б) від страху, в) нервові потрясіння, г) укуси змії.

33. Чому опинилась Хелін Стоунер у колишній кімнаті сестри Джулії?

а) Через самотність, б) страх, в) ремонт її кімнати, г) хотіла поміняти обстановку перед весіллям.

34. Чому вітчим хотів знищити Хелін?

а) Ненавидів її, б) хотів забрати майно, в) хотів жити сам, г) оборонявся від неї

35. Де тримав лікар болотну змію?

а) У ящику, б) в сейфі, в) у відрі, г) на дворі.

36. Де заночували Шерлок Холмс і Ватсон для ловлі злочинця?

а) Готель «Корона», б) кімната міс Стоунер, в) на горищі, г) в коридорі.

37. Хто помер від укусу змії?

а) Ш.Холмс, б) Вотсон, в) міс Стоунер, г) лікар Ройлотт.

38. Хто докладно розповів про існування Спілки Рудих Вільсону і завербував до неї?

а) Дівчина-служниця, б) з об'яви, в) Сполдінг, г) випадковий чоловік

39. Чому Спілку Рудих було розпущено?

а) Переписана енциклопедія, б) виходив з 10 год. по 2 год. дня, в) підкоп під банк завершено.

40. Для чого була організована так звана “Спілка рудих”?

а) для допомоги людям з рудим волоссям;

б) для творчого спілкування рудоволосих;

в) для залучення до злочинної діяльності;

г) для прикриття підкопу до банку.

41. Де знаходиться знаменитий музей Шерлока Холмса?

а) У Парижі, на Монмартрі;

б) У Лондоні, на Бейкер-стріт;

в) У Нью-Йорку, на Парк-авеню.

42. Професія, яку Конан Дойль набув в університеті:

а) юрист; б) лікар; в) економіст; в) письменник.

1б, 2б, 3в, 4б, 5б, 6б, 7а, 8б, 9б, 10а, 11а, 12в, 13в, 14а, 15а, 16в, 17в, 18б, 19г, 20а, 21г, 22г, 23б, 24б, 25г, 26б, 27б, 28г, 29а, 30а, 31в, 32г, 33в, 34б, 35б, 36б, 37г, 38в, 39в, 40г, 41б, 42б.

КРАСА ЧИСТИХ ЛЮДСЬКИХ ВЗАЄМИН

1. Які герої приваблюють читачів? *(Позитивні, які здійснюють благородні вчинки, мужні, чесні, чуйні, здатні прийти на допомогу.)*
2. Якій проблемі присвячено твори О. Генрі та Олдріджа? *(Проблемі людських взаємин.)*
3. Назвіть прозові твори малої форми. *(Оповідання, новела.)*
4. Що таке новела? *(Від італ. – новітній) – невеликий за обсягом прозовий твір про незвичайну життєву подію з динамічним, напруженим сюжетом та несподіваним фіналом.)*
5. Характерні ознаки новели (*Лаконізм, яскравість і влучність художніх засобів, мінімум персонажів, незвичайна подія, настрої і переживання героя, несподіваний фінал.*)
6. З якими творами ми ознайомимося в цьому розділі? *(О. Генрі «Останній листок», «Дари волхвів», Герберт Уеллс «Чарівна крамниця», Рюноске Акутагава «Павутинка»).*
7. Батьківщина письменника (Америка, містечко Грінсборо (штат Південна Кароліна).)
 - Справжнє ім'я – Вільям Сідні Портер.
 - Професія батька - ...лікар.
 - Чому вихованням займалася тітка? (мати померла, коли йому було три роки).
 - Після закінчення ніколи Вільям працював в ... аптеці свого дядька
 - Поїхав з другом у Техас на ранчо, щоб ...поліпшити здоров'я,вилікуватися від туберкульозу.
 - Хто такий ковбой і чи можна вважати Генрі ковбоєм? (Ковбой – це північноамериканський пастух-вершник. Ковбоєм не став, але навички, необхідні ковбою, засвоїв: чудово їздив верхи, навчився зганяти худобу. У мексиканських батраків навчився іспанським словам, а потім вивчив цю мову. І насолоджувався свободою і роздоллям!)
 - А за два роки Портер оселився в столиці штату місті... Остіні.
 - Чому був змушений покинути роботу у банку, дружину і втікати та переховуватися? (звинуватили у недостачі. Перебрався через кордон. Жив у Гондурасі, працював на плантаціях. Але, отримавши звістку, що помирає дружина, повернувся. Влада дізналася про повернення, заарештувала, визнала винним, і вироком стали 5 років тюрми.)
 - Як касир-невдаха Портер став успішним письменником О. Генрі.? (Але «не було б щастя, так нещастя допомгло» Піклування про доньку Маргарет взяли на себе батьки дружини, і сказали, що батько поїхав у справах. Але щоб не викликати підозри у доньки, він повинен був робити їй гарні

подарунки на Різдво і на день народження. Він став писати оповідання і розсилати їх у редакції журналів. Звісно, друкувати твори засудженого ніхто не взявся б. допоміг співкамерник, фінансист, у якого в Новому Орлеані жила сестра. Їй надсилав оповідання, а вона носила їх до редакції. Зрозуміло, що за таких обставин необхідне було вигадане ім'я.

- Тож який псевдонім обрав собі Портер і чому? (О.Генрі? Працюючи аптекарем, постійно користувався фармацевтичним довідником, автором якого був Етьєн Оссіан Генрі. Перша літера одного з імен та прізвище фармацевта стали псевдонімом, під яким з'явилося перше оповідання – «Різдвяний подарунок Свистуна Діка» в журналі Мак К्लюра 1899 року.)

- Як склалася доля після того, як вийшов з в'язниці? (Через три роки і три місяці, вийшовши на волю, отримав запрошення відразу в кілька журналів. Обрав один у Нью-Йорку і переїхав до цього міста.)

- За короткий час ім'я О.Генрі стало популярним, оповіданнями захоплювалася вся Америка в 40 років до вас прийшла слава.

- Улюблений жанр? (новела)

- Скільки новел написав?(287)

- Яка головна тема творів? (Головною їх темою було зображення побуту звичайних людей. «Дари волхвів», «Останній листок» - про те, якими чуйними, шляхетними, здатними на високі почуття можуть бути бідняки.)

- У чому секрет успіху оповідань?(кожному оповіданню намагався надати загадковості. Будував його звичайно так: виникає певна ситуація, в якій задіяні герої, читачеві здається, що він знає розв'язку, але незабаром з'ясовується, що він помиляється. По-друге, фінал завжди несподіваний. Вгадати його неможливо, бо в запасі завжди сюрприз. По-третє, гумор, доброзичливий сміх, комічні ситуації теж до смаку читачам.)

- З творчістю якого російського письменника перегукується творчість О.Генрі (Чехов, обидва – майстри стислих оповідань, почуття гумору)

Вікторина

1. Представником якої літератури є О.Генрі? (Американської).

2. Справжнє прізвище письменника (Вільям Сідні Портер).

3. Від кого успадкував схильність до літератури? (Від матері і від діда).

4. Де навчався?(У приватній школі своєї тітки Евеліни Портер після смерті матері).

5. Яке улюблене завдання тітки?(Скласти продовження оповідання, початою нею.)

6. Чому покинув навчання? (Довелося працювати у дядька в аптекарському магазині, де здобув диплом фармацевта).

7. Чому поїхав на ранчо у Техасі?(Захворів на туберкульоз).

8. Який обряд пройшов серед мешканців Заходу?(«Посвячення у ковбої»).

9. Які мови вивчав?(Іспанську, німецьку і французьку, вдосконалював англійську).

10. За які твори і коли отримав перший гонорар?(Гуморески у 1889 році.)

11. За що і на який час ув'язнили? (*Нестача у банку, де був касиром, 5 років ув'язнення*).
12. Назва першої книги. (*«Королі і капуста» - 20 новел*).
13. Чому у Портера виникла необхідність взяти псевдонім? (*У в'язниці працював аптекарем і користувався довідником Оссіана Генрі, прізвище і першу букву імені взяв собі за псевдонім. Ніхто б не видавав твори ув'язненого*)
14. Яке оповідання вперше підписав псевдонімом? (*«Різдвяний подарунок свистуна Діка»*).
15. Для чого використав свій гонорар? (*На подарунок доньці Маргарет Ворз*).
16. Літературна спадщина. (*10 збірок новел*).
17. Чим збагатив жанр новели О.Генрі? (*Ввів дві розв'язки*).
18. Перший перекладач творів О.Генрі українською мовою. (*Остан Вишня*).
19. Якими рисами наділені твори письменника? (*Співчуття до простої, «маленької людини», доброзичливий гумор, незнищений оптимізм.*)

«Останній листок»

1. Де відбуваються події? (*На окраїні Нью-Йорка в Гринвіч-Вілідж в студії Сью і Джонсі*).
2. Де знаходилася студія? (*На горіщі триповерхового будинку*).
 - Що можете сказати про фінансовий стан наших героїнь? (*Жили бідно, знайшли помешкання з дешевою квартирною платою. Всього майна в них – «декілька олов'яних кухлів і одна-дві жаровні»*)
 - З якою метою автор описує жалюгідні життєві умови героїв? (*Це тло, яке найповніше увиразнює красу їхніх душ*).
3. Назвіть героїв оповідання. (*Сью і Джоанна, Берман*).
4. Що за прибулець почав розгулювати там у листопаді? (*Містер Пневмонія*).
5. Хто цей загадковий містер - зарізяка: маніяк, вбивця? (*Хвороба – запалення легень*).
 - Чому так називає лихо? Як зветься цей художній засіб? (*Уособлення*).
6. Хто із героїв захворів? (*Джонсі*).
7. Що сказав лікар Сью? (*Що у подружки є шанс, один з десяти, аби вона хотіла жити, а при її бажанні – один шанс з п'яти.*)
8. Які наміри на майбутнє були у Джонсі до хвороби? (*Намалювати Неаполітанську затоку*). А тепер?
9. Що робила Сью, коли лікар пішов? (*Плакала*).
10. Що малювала Сью? (*Ілюстрацію до журнального оповідання тушию*).
11. Кого їй треба було зобразити? (*Героя оповідання – ковбоя із штату Айдахо*).
12. Що робила в цей час Джонсі? (*Лічила у зворотному порядку листя*).
13. Листя якої рослини було видно у вікно? (*Плющ*).
14. Скільки листків лишилося, коли Джонсі пояснила Сью, що вона рахує? (*П'ять*).

15. Навіщо Джонсі рахувала листки?*(Задумала, що коли впаде останній, вона помре.)*
16. Що попросила подругу Сью?*(Закрити очі і почекати, поки вона домалює.)*
17. Кого вона покликала ще?*(Невдаху Бермана, який їй позував).*
18. Ким був Берман?*(Художником, натурником.)*
19. Опишіть його зовнішність.*(За 60 років, борода, як у скульптури Мікеланджело «Мойсей», тіло карлика, багато пив, буркитливий дідок, уже 40 років намагався створити шедевр, але не малював нічого, крім мазанини – вивісок, реклам.)*
- Назвіть ключові слова для характеристики Бермана. *(Невдаха, пив, злющий стариган, знущався над всіякою сентиментальністю, дивився на себе, як на пса-охоронця, що спеціально захищає молодих художниць.)* Це про художника чи про звичайну людину?
20. Чим він заробляв на хліб?*(Позував молодим художникам.)*
- Чому він мріє намалювати шедевр?*(Щоб вибратися із злиднів, розбагатіти).*
21. Як ставився до дівчат?*(Дивився на себе як на сторожового пса, спеціально поставленого захищати двох молодих художниць).*
22. Чому Сью, привівши Бермана, з острахом подивилася у вікно?*(Йшов дощ із снігом).*
23. Що правило Берману, коли він позував Сью, за скелю?*(Перекинутий догори дном чайник).*
- Чому Сью розповіла саме Берману про Джонсі все: і про її хворобу, і про її думки-фантазії?*(Більше нікому було розказати, довіряла).*
- Які слова свідчать про справжнє ставлення цього похмурого старого п'янички до дівчат?*(«Коли-небудь я напишу шедевр, і ми всі поїдемо звідсіля»).*
24. Про що попрохала подругу Джонсі вранці? *(Підняти зелену штору.)*
25. Чому обидві здивувалися?*(Цілу ніч рвучкий вітер, а один листок висів.)*
26. Чи змінила своє рішення Джонсі?*(Ні, чекала, коли ж він упаде?)*
27. Листок упав?*(Ні).*
28. Якою була наступна ніч?*(Знову переїздив дощ, зірвався північний вітер).*
- Яку роль у творі відіграє образ дощу?*(Підсилює передчуття трагедії.)*
- Який проміжок часу описано у цьому уривку?*(1,5 доби: вечір-ніч-день-вечір-ніч).* Чому час сприймається ніби спресований?*(Очікування трагедії).*
29. Що сказала Джонсі, побачивши, що листок ще висить?*(«Щось примусило цей останній листок залишитись, щоб показати, яка я була противна. Це гріх – хотіти вмерти!»)*
30. Чи можна стверджувати, що у неї є шанс одужати?*(З'явилося бажання жити? Попросила бульйону, дзеркало, сказала, що сподівається намалювати затоку).*
31. Яку новину приніс лікар?*(Що дівчата виграли, проте захворів Берман, у тяжкій формі – надії ніякої.)*

32. Чому ж захворів Берман?*(Дуже змок вночі).*
33. Що ще знайшли у нього в кімнаті?*(Ліхтар, драбину, пензлі і палітру, в якій змішано зелену і жовту фарби).*
- Як ви думаєте, чому захворів старий Берман?*(Чіпляв під дощем на стіну намальований листок).*
34. Чи намалював він свій шедевр?*(Так. Це і був останній листок плюща).*
- Чому старий художник вчинив саме так?*(Не сперечався з хворою, не намагався запевнити її в чомусь, не покладався на лікаря.)*
- Який можна зробити висновок? *(Що справжня доброта і допомога непоказна, вони не кричать про себе, знаходячи засоби захистити дорогих людей, навіть жертвуючи собою.)*
35. Окресліть жанрові різновидності новели. Знайдіть в тексті характерні ознаки новели?*(Характерні ознаки новели – це напружений динамічний сюжет, несподіваний фінал. А тут два фінали: з'ясувалося, що листок плюща намальований; Берман виявився гарною людиною і ціною власного життя врятував Джонсі.)*
36. З'ясуйте значення слів «листок», «останній», «осінь». *(Листя – зів'яле людське життя, осінь – час переосмислення, підготовки до нового, журба, втома, втрата чогось прекрасного. Останній – вирішальний, остаточний, найвагоміший, найважливіший.)*
37. Розшифруйте значення образів – символів у новелі.*(Шедевр – символ достатку (у новелі), визначний твір мистецтва. Плющ – символ безсмертя та буяння життя. Мольберт – символ мистецтва, творчості. Неаполітанська затока – символ досконалості, ідеалу. Листок плюща, намальований Берманом – символ щирості людського серця, здатного творити добро.)*
38. Чому «хотіти вмерти – це гріх»?*(У житті кожного буде чимало випробувань: горя, невдач, втрат... втекти від цього неможливо. Треба вміти їх долати. Біблія вважає гріхом легкодухість, небажання вистояти у життєвих негараздах. Наше життя таке ж різнокольорове, як і палітра художника. Тільки ми самі можемо самотійно обирати кольори.)*
- 39 «Мікрофон». Який моральний урок ви отримали?*(1) Не можна втрачати бажання жити. 2) Чиясь легкодухість іноді оплачується життям іншої людини. 3) Не можна сприймати людей, навіть непривабливих, негативно, у кожній людині треба вміти побачити хороше. 4) Життєві негаразди лише загартовують.)*
- 40 У Бермана тіло карлика, а душа? *(Оберіть, що підійде: заяча, каїнова, мишача, пропаца, темна, черства, широка, щира).*
41. Що ви знаєте про Мойсея? Чи випадково він згадується у новелі?
42. Які літературні герої теж готові до самопожертви?*(Прометей, Дік Сенд, Тарас Бульба...)*
43. Який засіб для подолання життєвих негараздів пропонує нам О.Генрі?*(Взаєморозуміння та прагнення зробити добро іншому).*

44. Яке місце в житті людини має посісти література, за висловом О.Генрі? (*Література має пробуджувати в людині сподівання на краще й переконувати в неминучості перемоги добра над злом*).

45. Що таке художня деталь? Коли ви вже розглядали це поняття? (*Під час вивчення оповідання Чехова. Деталь – виразна подробиця, засіб словесного мистецтва, якому властива особлива змістова наповненість. Саме деталь дає змогу майстру слова створити повноцінний художній образ у невеликому за обсягом творі*).

46. Знайдіть у тексті епітети, якими автор характеризує Бермана. Запишіть його риси характеру.

47. Визначте композиційні елементи твору. (*Зав'язка – знайомство з дівчатами та Берманом, опис умов життя; розвиток дії – хвороба, згадка Джонсі про листок, очікування смерті, опис Бермана; кульмінація – опис листка на стіні, смерть Бермана. Розв'язка – речі в кімнаті Бермана, які вказують на причину смерті. Епілог відсутній*.)

Пам'ятка для людини, яка опинилася в складній життєвій ситуації.

Людина лише тоді чогось домагається, коли сама вірить у свої сили, в успіх. «Найбільша перемога – це перемога над собою,»- вважав А.Леонов.

Людині, яка йде до успіху властиві:

- Сильні вольові якості;
- Готовність до розумового ризику;
- Налаштованість на успіх.
- Прагнення до постійного самовдосконалення.
- Вміння примусити себе робити те, чого не хочеться, але треба.
- Здатність до самоаналізу.
- Звичка брати на себе відповідальність.

І ніколи не забувай, що ти живеш серед людей. Не завдавай образи, болю, тяжких переживань іншому заради досягнення своїх цілей.

Той, який думає тільки про себе і шукає в цьому вигоду, не може бути щасливим.

«Останній листок» аналіз твору

Автор – О.Генрі

Рік видання – 1907

Жанр – новела

Тема – розповідь про хворобу Джонсі і її одужання

Ідея – готовність до самопожертви в ім'я іншої людини

Головні герої – Сью, Джонсі і Берман – стають втіленням кращих людських якостей: любові, турботи, терпіння, вміння пожертвувати собою заради іншого. Композиційні елементи твору. (*Експозиція – опис кварталу, де поселились герої Зав'язка – знайомство з дівчатами та Берманом, опис умов життя; розвиток дії – хвороба, згадка Джонсі про листок, очікування смерті, опис Бермана; кульмінація – картина холодної осінньої негоди уночі, опис листка на стіні, смерть Бермана. Розв'язка – речі в кімнаті Бермана, які вказують на причину смерті. Епілог відсутній*.)

Особливості новели «Останній листок» — одна з найкращих новел у світовій літературі, присвячених темі відданості людини іншій людині, любові до ближнього. Вона відзначається великою увагою до «маленької людини», порушує проблеми злиденного життя людей мистецтва, боротьби за виживання, взаємопідтримки і самопожертви. Крім того, новела «Останній листок» вирізняється динамічним сюжетом і зразковою композицією. Автор використав свій улюблений прийом побудови сюжету — несподівана кінцівка, однак цього разу ще й з подвійною розв'язкою. Тобто, ця маленька за обсягом новела має дві сюжетні лінії, одна з яких розповідає про життя і хворобу молодої дівчини Джонсі і її подругу Сью, а друга — про старого художника-невдачу Бермана та його шедевр. Спочатку здається, що головною сюжетною лінією є хвороба дівчини, але насправді це самовідданий вчинок Бермана, на який ніхто не очікував. Обидві сюжетні лінії набувають несподіваного розв'язання в кінці новели, коли стає відомо чим пожертвував старий художник заради порятунку молодої дівчини, яка вже втратила надію на одужання і віру в себе. Ніхто навіть не міг сподіватись, що саме Берман врятує життя Джонсі, ще й втративши своє. Завдяки такому прийому автор тримає читача в напрузі аж до кінця новели. Образ Бермана кардинально змінюється, він виростає в очах читача завдяки вчинку самопожертви, врятувавши життя, створивши свій перший і останній шедевр. Через образ Бермана автор розкриває найкращі риси характеру, притаманні людині, зокрема почуття любові до інших, небайдужість до чужого горя, взаємовиручка.

Тести

1. Події новели «Останній листок» відбуваються в:
а) Лос-Анжелесі, б) Лондоні, в) Вашингтоні, г) Нью-Йорку?
2. Сью хотіла намалювати зі старого Бермана: а) Біблійного Мойсея, б) відлюдька-золотошукача, в) сміливого ковбоя, г) старого лікаря?
3. Серед перелічених творів новелою за жанром є:
а) «Посмішка» Бредбері, б) «Мауглі» Кіплінга,
в) «Альпухара» Міцкевича, г) «Айвенго» Скотта?
4. Який із героїв новели «Останній листок» виглядав як «підтоптаний задишкуватий бовдур з червоними кулацюгами»:
а) лікар, б) містер Пневмонія, в) художник,
г) Берман?
5. У кімнаті Бермана знайшли палітру, на якій було змішано фарби:
а) синю та білу, б) жовту та блакитну,
в) жовту та червону, г) жовту та зелену?
6. Серед перелічених творів оповіданням за жанром є: а) «Тарас Бульба» Гоголя,
б) «Останній листок» О.Генрі,
в) «Товстий і тонкий» Чехова,

- г) «Вільшаний король» Гете?
7. Справжнє ім'я О. Генрі:
- а) Вільям Сідні Портер, б) Джон Гріффіт,
в) Джеймс Олдрідж, г) Антоша Чехонте.
- 8.. Доньку О. Генрі звали: а) Маргарет, б) Етол, в) Бетсі?
9. Подруг-художниць звали: а) *Сью і Джонсі*; б) Софі і Джейн; в) Ск'ю і Джема.
10. У дівчат були спільні погляди на:
- а) поезію, салат із морської капусти та довгі спідниці;
б) *мистецтво, салат із листя цикорію та широкі рукави*;
в) літературу, салат із корейської моркви та короткі рукави.
11. Де була розміщена студія Сью і Джонсі ?
- а) у старому чудернацькому будинку з гостроверхим дахом XVIII століття;
б) у дворі двоповерхового будинку;
в) *на горіщі присадкуватого триповерхового цегляного будинку*.
12. Хвороба, яка з'явилася у Іст-Сайді, називалася:
- а) булемія; б) скарлатина, в) *пневмонія*.
13. Інфекція стала «косити» людей у місяці:
- а) жовтні; б) *листопад*; в) грудні.
14. Лікар повідомив, що у хворої дівчини шансів ...
- а) *один до десяти*; б) один до п'ятдесяти; в) один до ста.
15. У чому лікар вбачав шанс на одужання для Джонсі?
- а) в бажанні мешкати в кращому будинку; б) *в бажанні жити*;
в) в бажанні стати відомим художником.
16. Мрія Джонсі – намалювати:
- а) протоку Ла-Манш; б) Гудзонову затоку; в) *Неаполітанську затоку*.
17. Вікно кімнати, де знаходилася хвора дівчина, виходило на:
- а) поле; б) сад; в) *глуху стіну*.
18. Як молоді художники «мусять мостити свій шлях у Мистецтво»?
- а) малюють натюрморти для вітрин магазинів;
б) малюють пейзажі для шкільних підручників;
в) *малюють ілюстрації до журнальних оповідань*.
19. Що малювала Сью, сидячи біля ліжка Джонсі?
- а) *ковбоя із штату Айдахо в елегантних штанах, з моноклем*;
б) лицаря середньовічної Англії;
в) американського джентельмена в елегантному капелюсі.
20. Як рахувала Джонсі, дивлячись у вікно?
- а) від одного до десяти; б) *в зворотному порядку*; в) через одну цифру.
21. Що росло біля глухої стіни цегляного будинку?
- а) молодий клен з тоненькими гілочками;
б) *старезний плющ, вузлуватий і підгнилий біля коріння*;
в) старезний дуб з покрученим стовбуром.
22. Джонсі вирішила, що вона помре тоді, коли:
- а) випаде перший сніг;

- б) закінчиться холодний дощ з пронизливим вітром;
в) *впаде останній листок.*
23. Що малював Берман останні декілька років?
а) *вивіски та реклами;* б) ілюстрації до журналів;
в) картинки до дитячих книжок.
24. Скільки років чекало перших штрихів шедевра натягнуте чисте полотно у кімнаті Бермана?
а) двадцять років; б) *двадцять п'ять років;* в) двадцять два роки.
25. Що побачили дівчата на цегляній стіні будинку зранку після холодної дощової ночі?
а) мокру знесилену пташку;
б) *один-єдиний темно-зелений з жовтизною листок плюща;*
в) зламане гілля молодого дерева.
26. Що сказала Сью, коли і на наступний день листок плюща все ще залишався на стіні?
а) *гріх — хотіти вмерти;* б) листок треба відірвати;
в) треба підв'язати гілки плюща.
27. Скільки днів хворів Берман?
а) чотири; б) *два;* в) три.
28. Чому на стіні будинку залишався листок плюща?
а) він був штучний з матерії; б) *він був намальований;*
в) він був примотаний до гілки.
29. Що стало шедевром Бермана?
а) зображення Неаполітанської затоки;
б) домальована картина «Мойсей»;
в) *намальований листок плюща.*
30. Ідея новели "Останній листок" ...
А) *мистецтво здатне творити дива*
Б) уславлення дружби і товариськості
В) долання перешкод на шляху до мети
Г) *жертвність і слід після себе*

Тести О.Генрі "Останній листок"

1. Що мріяла намалювати Джонсі?
а) Статую Свободи; б) Неаполітанську затоку; в) портрет Сью.
2. Що лічила Джонсі?
а) листки на плющі; б) листки на клені; в) листки на дикому винограді.
3. Чому Джонсі чекала, коли впаде останній листок?
а) дівчина вважала, що тоді і вона помре;
б) дівчина хотіла швидше побачити зиму;
в) дівчина хотіла вирубати рослину.
4. Ким був старий Берман?
а) музикантом; б) художником; в) письменником
5. Пригадайте, про що розповідається у фіналі твору?

- а) Берман приходить у гості до дівчат;
 - б) Джонсі одужала, а Берман помер;
 - в) Джонсі померла, а Берман важко захворів.
6. Чому Сью говорила Джонсі неправду про одужання?
- а) їй байдужа доля подруги;
 - б) щоб підтримати дух дівчини;
 - в) так наказав говорити лікар.
7. З чим порівнює автор Джонсі?
- а) з поваленим деревом;
 - б) із зірваною квіткою; в) з поваленою статуєю.
8. Що поєднувало Сью і Джонсі?
- а) їхні погляди; б) спільні родичі; в) спільні гроші;
9. Вкажіть, на кого з видатних художників був схожий Берман?
- а) на Леонардо да Вінчі; б) на Мікеланджело Буанаротті;
 - в) на Рембрандта.
10. Як автор називає хворобу?
- а) Містер Пневмонія; б) Містер Грип; в) Містер Ангіна.
11. Які шанси на одужання були у Джонсі за словами лікаря?
- а) жодних шансів вижити;
 - б) один із десяти, якщо дівчина вживатиме необхідні ліки;
 - в) один із десяти, але вона повинна хотіти жити.
12. Найкращим шедевром Бермана був:
- а) портрет Джонсі;
 - б) листок плюща, намальований на стіні будинку;
 - в) портрет Сью.

Відповіді: 1-б; 2-а; 3-а; 4-в; 5-б; 6-б; 7-в; 8-а; 9-б; 10-а; 11-в; 12-б.

Дари волхвів

1. Оповідання має біблійну назву «Дари волхвів». Давайте згадаємо, хто такі волхви? *(За біблійною легендою - це мудреці, які прийшли привітати Ісуса Христа з Днем народження).*

2. Що подарували немовляті волхви? (Вони подарували йому золото, ладан, мирро)

Пояснення вчителя. Волхви подарували Ісусу золото як символ визнання його царем на знак земної влади. Ладан - як знак Божественного походження і небесної влади і ми бачимо, як у храмах підноситься кадильний дим. Третій дар — мирро. Це та річ, якою помазували людину, котра померла. Фактично волхви пророкують смерть Ісуса. І ми знаємо, що смерть Христа - то смерть жертвна, бо Він прийшов, щоб принести Себе в жертву за кожного з нас

3. Як ви думаєте, що символізують ці дари? (Золото - це наші добрі справи, моральні чесноти. Ладан - це образ молитви. Мирро - це допомога ближнім жертвно - незаради когось і чогось, а заради Христа, жертва своїм майном, часом, любов'ю)

4. У якому з вивчених творів ми зустрічалися з волхвами (*«Пісня про віщого Олега» О.Пушкіна*)

5. В якому значенні було вжито слово «волхв» у цьому творі? (*Волхви - чарівники, ворожбити, мудреці*)
6. Яку людину ми називаємо мудрою? (розумну, розсудливу, здатну зрозуміти інших, освічену, досвідчену, вміє знайти вихід із складної ситуації, може вирішити різні проблеми, дати доречну пораду)
7. Давайте подивимося значення цього слова у словнику Ожегова: «Мудрість - це глибокий розум, що спирається на життєвий досвід».
8. Як ви думаєте, чому ми зараз говоримо про "мудрість"? Чи має це відношення до оповідання О. Генрі? (О.Генрі в кінці оповідання пише, що "я розповів вам нічим не примітну історію про двох дурненьких дітей... які зовсім немудро пожертвували одне для одного найдорожчими своїми скарбами". Але автор, ніби суперечить собі, тому що далі говорить: "до відома мудреців наших днів слід сказати, що з усіх, хто робив подарунки, ці двоє були наймудріші".)
9. Чи були мудрими герої новели Джім і Делла? Хто вони - "двоє дурненьких дітей" або "наймудріші з усіх дарувальників"? Марна або виправдана була жертва героїв? Якщо жертва була не марна, то в чому полягала мудрість їхнього вчинку?
10. Знайдіть опис житла Делли і Джіма; опис одягу Делли. Які кольори і чому переважають при описі квартири і стану героїні? На підставі прочитаного обґрунтуйте відповідь на версію :чи герої **могли продати щонебудь інше**; (*Подружжя Делли і Джіма переживають не найкращі часи, внаслідок чого в інтер'єрі їх квартири, яка знаходиться на верхньому поверсі, панують не злидні, а красномовно мовчить бідність: поштова скринька зламана, кнопка дзвінка давно не працює, табличка на дверях потьмяніла, на підлозі "старий червоний килим", біля стіни "старенька кушетка", трюмо ледве поміщається в простінку між вікнами. За вікном Делла бачить "сірого kota, який прогулювався по сірому паркану в сірому дворі". Сірий колір - він відповідає настрою Делли, нею опановує почуття безнадії, безпорадності, смутку. Ділінгеми давно не купували нового одягу. У Делли "старенький коричневий жакет", "старенький коричневий капелюшок". Джіму "давно вже потрібне було нове пальто", "руки мерзнули без рукавичок", "годинник висів на шкрятому ремінці". Коричневий колір - це колір бідності, в сім'ї немає місця яскравим фарбам. У них немає що продати.*)
11. Подумайте, чому новела починається з фрази "Один долар вісімдесят сім центів". Чому так часто упродовж твору зустрічається ця цифра? Прокоментуйте другу версію: **чи могли заощадити гроші заздалегідь?**(У творі 15 разів згадуються грошові суми, прибутки і витрати сім'ї. Цим автор підкреслює бідність Делли і Джіма. Найчастіше повторюється сума 1 долар і 87 центів - це усе, що вдалося заощадити Деллі за довгі місяці, коли вона намагалася «відвоювати» гроші на подарунок улюбленому Джіму. «Вона відвойовувала кожну монетку, торгуючись із бакалійником, зеленярем, м'ясником так запекло, що аж вуха палали від мовчазного осуду її скупості,

викликаной надмірною оццадливістю». Делла знову і знову перераховувала цю "грандіозну" суму в надії, що, можливо, вона помилилася і грошей виявиться хоч трохи більше, і в страху, що їх може виявитися ще менше. У сім'ї невеликий дохід – 20 доларів на тиждень і Делла старається на всьому заощаджувати. Підраховуючи гроші, Делла згадує, як місяцями заощаджувала кожен цент, як принизливо торгувалася з м'ясником, бакалійником, продавцем овочів, - і плаче від відчаю. Усі її приниження і економія зовсім ні до чого не привели. Заощадити більшої суми їй не вдалося.)

12. Знайдіть в тексті рядки, в яких Делла говорить про своє відношення до Джіма. Чому вона не могла подарувати йому скромніший подарунок, наприклад, шкіряний ремінець? Прокоментуйте третю версію: **могли б купити щось інше, не таке дороге.** (Делла заощаджувала кошти на подарунок для свого коханого чоловіка Джіма. Вона хотіла купити «щось особливе, рідкісне, коштовне, хоч трохи гідне високої честі належати Джімові». За цим її гарячим бажанням простежується безмежна любов до чоловіка, повага до нього, захоплення його чеснотами.)

13. **Чому вони пожертвували своїми скарбами?** (Інші варіанти героями не розглядалися, тому що вони по-справжньому кохали один одного, і їм хотілося на Різдво подарувати коханому щось особливе, гідне..)

14. Пожертвували, а може, жертви ніякої і не було, вибір дався героям легко, і те, з чим вони розлучилися, зовсім не скарб? Що спонукало героїв до такого вчинку?

15. Який момент оповідання є найнапруженішим? (Зустріч героїв).

16. Що означають слова автора: "Волхви принесли дорогоцінні дари, але серед них не було одного"? (О. Генрі згадує про волхвів у момент дарування подарунків, тому що саме від волхвів пішов цей дивний звичай. Волхви вважалися мудрецьми, провісниками, тому і з'являється слово "мудрець", але тут воно ближче по значенню до прикметників "розумний, розважливий, розсудливий", оскільки поряд із словом "мудрець" стоїть слово "математик". За біблійною легендою дари, принесені Немовляті волхвами, були швидше знаком шанування, визнання його влади, ніж дарами любові. Тому автор і говорить, що серед їх дорогоцінних дарів "не було одного" - любові.)

17. Перечитаємо останній абзац оповідання: «Волхви, ті, що принесли дари немовляті у яслах, були, як ви знаєте, мудрі люди, надзвичайно мудрі люди. Вони винайшли звичай робити різдвяні подарунки. Бо вони були мудрі, і дари їхні були мудрі, не виключено, що їх можна було навіть замінити, якщо траплялися два однакових подарунки. А я розповів вам нічим не примітну історію про двох дурненьких дітей, які жили у восьмидоларовій квартирі і зовсім немудро пожертвували одне для одного найдорожчими своїми скарбами. Але до відома мудреців наших днів слід сказати, що з усіх, хто робив подарунки, ці двоє були наймудріші. З усіх, хто приносить і приймає дари, наймудріші тільки такі, як вони. Це всюди так. Вони і є волхви».

18. У чому полягає справжня мудрість, за думкою автора? (За думкою автора, саме такі люди, як Джім і Делла – наймудріші, тому що вони змогли відмовитися від власного скарбу заради коханого. Деллу найбільше хвилювало, що їй подарувати Джіму, а не що він подарує їй. Обидва герої безкорисливі. І це, на думку О.Генрі, робить їх мудрецами - волхвами.)

19. Як, на вашу думку, марна або виправдана була жертва героїв? (З практичної точки зору герої вчинили і безглуздо, і непрактично. Герої проявили велике кохання та турботу одне про одного. А такі почуття неможливо купити, навіть за мільйон)

20. Отже, мудрі наші герої або, навпаки, схожі на безглузких дітей? У чому полягає мудрість їхнього вчинку? (Незважаючи на таку невдачу з подарунками, Делла і Джім подарували один одному щось більше. Герої довели, що, незважаючи на усі труднощі життя, кожен з них піклується в першу чергу про кохану людину, а не про себе. Адже, коли люблять по-справжньому, не думають про себе. Мудрість їхнього вчинку полягає у тому, що кожен з них пожертвував найціннішим, що у нього було, аби його друга половина була щаслива. У світі немає нічого ціннішого за любов, і ніякі подарунки, навіть найдорожчі, не можуть замінити це почуття. І тільки той, хто нічого не жаліє для іншого і готовий віддати усе, щоб подарувати йому радість, і є справжній мудрець, мудрий не розрахунком, а серцем, сповненим любові.)

21. Поясніть, як ви розумієте слова Г.Е. Лессінга: « Найменше благо в житті - це багатство; найбільше - мудрість.»

22. Що можна подарувати близьким, не маючи грошей, щоб зробити їх щасливішими? –(безмежне небо та загадкові зорі (щоб вірити у мрії та намагатися їх здійснити); - яскраве сонце (*щоб на душі було тепло і радісно*); - барвисту веселку (щоб вона розфарбовувала своїми кольорами сірі думки); - щиру посмішку (щоб ніколи не було смутку та горя); - чарівну музику (щоб підняти настрій); - безмежну любов (щоб вона зігрівала серце протягом всього життя)

О.Генрі "Дари волхвів"

Тести для перевірки знань змісту новели

1. Скільки грошей заощадила Делла?
а) 2 долари; б) 1 долар 87центів; в) 2 долари 50 центів.
2. На що Делла хотіла витратити заощаджені гроші?
а) собі на подарунок;б) на подарунок Джіму; в) на подарунок мамі.
3. На яке свято Делла хотіла зробити подарунок?
а) на Новий рік; б) на Різдво; в) День народження.
4. Що продала Делла?
а) волосся; б) сумку; в) годинник.
5. Який подарунок придбала Делла?
а) платиновий ланцюжок;
б) годинник;

- в) рукавиці.
6. Скільки грошей отримала Делла за продане волосся?
а) 20 доларів; б) 30 доларів;
в) 10 доларів;
7. На кого була схожа Делла після стрижки?
а) на подругу;
б) на хлопчиська який втік з уроків;
в) на маму.
8. Що купив Джім на подарунок Деллі?
а) набір гребінців; б) духи; в) каблучку.
9. Що продав Джім, щоб зробити подарунок для Делли?
а) годинник; б) машину; в) портмане.
10. У якій квартирі жило подружжя Янг?
а) 8доларовій; б) 10доларовій; в) 20доларовій.
11. Скільки доларів заробляв Джім за тиждень?
а) 20 доларів; б) 40 доларів; в) 50 доларів.
12. Якими речами пишалося подружжя Янг?
а) золотий годинник і волосся Делли;
б) машина та золоті речі;
в) золоті речі та власний будинок.

Відповіді: 1-б; 2-б; 3-б; 4-а; 5-а; 6-а; 7-б; 8-а; 9-а; 10-а; 11-а; 12-а.

• Запитання за твором О.Генрі «Дари волхвів»

Літературний диктант

1. Хто автор новели «Дари волхвів»? (О.Генрі)
2. Коли відбувається дія, описана у новелі? (перед Різдром)
3. Скільки грошей було у Делли? (Один долар вісімдесят сім центів)
4. Як вона їх назбирала? (Запекло торгувалася під час покупок)
5. Яка особливість вказувала на це? (60 центів було монетками по одному центу)
6. Якими речами пишалася родина Джеймс Діллінгем Янг? (Золотим годинником та волоссям Делли)
7. На який вчинок зважилася Делла заради чоловіка? (Продати своє волосся)
8. Що купила у подарунок Делла своєму чоловікові на Різдво? (ланцюжок до годинника)
9. Що було найдорожче у молодого подружжя (годинник та волосся Делли)
10. Чому кожен з них вирішив позбутися найдорожчих речей? (хотіли купити Різдвяний подарунок один одному)
11. Що подарув дружині Джим? (гребінці)
12. Де Джим взяв гроші для подарунка? (Продав годинника)
13. Які почуття переживає кожен із героїв? (любові, вдячності)

14. Як ви розумієте фразу « Волхви принесли дорогоцінні дари . Та серед них не було одного» Як ви думаєте якого? (кохання)
15. Скільки грошей платили Джим та Деллі за квартиру? (8)
16. Хто такі волхви? (Мудреці, які принесли дарунки Ісусу)
17. Чому автор назвав волхвами Джима і Деллу? (Вони пожертвували найдорожчим заради іншої людини)
18. Що об'єднує героїв новели «Останній листок» та «Дари волхвів»? (вони добрі і готові на самопожертву заради тих , кого люблять)
19. Які проблеми підняв автор у новелі ? (доброти , милосердя , стосунків між людьми)

Розділ 2 У фантастичних барвах (до сторінок 241 – 247)

Бесіда на сприйняття біографії Герберта Уеллса

1. Батьківщина письменника-фантаста (Англія)
2. Пригадайте, які твори називаються фантастичними?
3. Письменники-фантасти ХХ ст..(Карел Чапек(Чехія), Айзек Азімов, Рей Бредбері, Урсула Кребер Ле Гуїн, Станіслав Лем (США), Артур Кларк(Англія), брати Стругацькі, О.Шалімов, Кір Буличов(Росія)
4. Який вислів видатного англійського письменника —фантаста Герберта Джорджа Уеллса можна вважати його гаслом. («Машина часу є в кожного з нас»)
5. Які романи увійшли до скарбниці світової літератури? (: «Острів доктора Моро» (1896), «Невидимець» (1897), «Війна світів» (1898), «Перші люди на Місяці» (1901))
6. Творча спадщина митця: (**сорок романів**, низка оповідань, кіносценарії, статті, нариси на політичні та соціальні теми..)
7. Який твір навіть викликав паніку в США ? (радіовистава за романом «Війна світів», де люди повірили в реальність нападу марсіан.)

Літературна гра за біографією Г.Дж.Уеллса «Так чи ні».

- Г.Уеллс народився у передмісті Лондона. (+)
- Він походив із заможної сім'ї. (-) *Багатодітна сім'я жила в злиднях, тож що таке бідність, Уеллс знав з дитинства.*
- Самостійне життя письменника почалося у 14 років. (+)
- Уеллс навчався в Оксфордському університеті. (-)*Імперіал-коледж при Лондонському університеті — вищого навчального закладу, який готував викладачів природничих і точних наук.*
- Після закінчення навчання, хлопець став доктором фізики. (-)*юнак здобув ґрунтовну освіту і ще до закінчення коледжу мав два вчених звання з біології.*
- Був учнем торговця мануфактурою, працював в аптеці, був вчителем та викладачем точних наук. (+)
- Першою книжкою Уеллса став підручник з географії (-) з біології
- Його перший роман – «Машина часу». (+)

- Уеллс ніколи не займався журналістикою. (-) *На початку 1890-х років Герберт захопився журналістикою. Він розповідав читачам про новинки наукового й суспільного життя*
- Письменник тричі побував у Росії. (+)
- Йому так і не вдалося одружитися. (-) *Був одружений.*
- У нього народилося двоє дочок (-) *Уеллс мав двох синів і був хорошим батьком.*
- Прах письменника розвіяли над протокою Ла-Манш. (+)

Бесіда на сприйняття змісту твору

1. «Чарівна крамниця» за жанром - фантастична новела.
2. Як звати хлопчика з оповідання «Чарівна крамниця»? (*Джип.*)
3. Про яке маля йде мова у творі? (Про іграшку - «маля, яке плаче зовсім як живе».)
 - Які чарівні риси своєї матусі успадкував хлопчик? (*Був спокійним, ніколи не набридав.*)
 - Як описано хлопчика у творі? (*Як непоганого хлопчика.*)
 - Для яких дітей чарівна крамниця завжди була зачинена? (*Для плаксивих.*)
 - Як звали поганого хлопчика, яким він був? (Едуард мав крихітне личко, хворобливо-бліде від великої кількості з'їдених ласощів, скривлене від вічних скиглень, обличчя безсердечного маленького егоїста)
 - Коли б Джип був багатий, що б він придбав би в крамниці? («Зникаюче яйце», — «Маля, яке плаче зовсім як живе». — «Купи і дивуй друзів!» — «Невловимий гріш»
 - Чому продавець мав дивний вигляд? (*дивний, блідий, з темним волоссям. Одне вухо в нього було довше за друге, а підборіддя – як ніс черевики.*)
 - Що продавець витряс з капелюха батька Джипа? (*витряс звідти два чи три яйця, мармурову кульку, годинник, з півдесятка скляних кульок, зім'ятий папір, потім ще папір, ще і ще, весь час говорячи про те, що багато хто зовсім даремно чистить свої капелюхи тільки зверху і забуває почистити їх ізсередини...*)
 - Хто опинився на місці продавця після того як він почистив капелюх? (*кролик*)
 - Що відривав продавець від рукава оповідача? (*Крихітного червоного чортика.*)
 - Під що заховав продавець Джипа, і той зник? (*Під барабан.*)
 - Що успадкував Джип від матері, крім стриманої поведінки? (*Тонкий слух.*)
 - Скільки пакунків одержав Джип, вийшовши з крамниці? (*Чотири.*)
 - Що було у тих пакунках? (*Солдатики та кошеня.*)
 - Скільки грошей заплатив батько за товар з чарівної крамниці? (*Нічого.*)
 - Чому? (*магазин зник*)
 - Чому батько ніколи не бачив, як оживають солдатики, подаровані Джипу в чарівній крамниці? *Хлопчик залюбки грався солдатиками, які, за його словами, оживали, коли він відкривав коробку й промовляв чарівне слово.*

Батько багато разів пробував, коли Джин грався з ними, зненацька увійти до нього в кімнату. Але нічого чарівного він так і не помітив, для нього вони були звичайнісінькими солдатами Лише ті люди котрі вміють мріяти і фантазувати можуть побачити чари і відкрити для себе світ фантастичного і цікавого.

Експрес-тестування за змістом твору «Чарівна крамниця»

1. Де знаходилася чарівна крамниця:
а) на Оксфорд-стріт; б) на Бейкер-стріт; в) на Ріджент-стріт.
2. Головного героя новели звали:
а) Джіп; б) Джім; в) Джейк.
3. Почухавши потилицю, продавець ніби з голови витягнув:
а) монетку; б) скляну кульку; в) маленького ліхтарика.
4. Із капелюха фокусника випурхнув:
а) голуб; б) кролик; в) котик.
5. Скільки пакунків отримав хлопчик:
а) жодного; б) два; в) чотири.
6. Господар крамниці смикав маленьку істоту, відриваючи від батькового рукава:
а) маленьке жабеня; б) невеличке чортеня; в) кумедне мавпеня.
7. Фокусник запропонував гостям відвідати:
а) бібліотеку; б) виставку; в) кафетерій.
8. На одній з коробок з'явилася:
а) печатка; б) ціна; в) адреса та ім'я Джіпа.
9. Хлопчик запропонував батькові пограти у:
а) футбол; б) піжмурки; в) карти.
10. Продавець накрив Джіпа:
а) великим барабаном; б) чарівним капелюхом; в) шапкою-невидимкою.
11. Додому батько з сином повернулися:
а) на кінній повозці; б) на метро; в) у кебі.
12. В одному з пакунків було:
а) кошеня; б) цуценя; в) мишеня.

Відповіді: 1в, 2а, 3б, 4а, 5в, 6б, 7б, 8в, 9б, 10а, 11в, 12а.

3. Встановлення хронологічної послідовності подій у творі.

- А) Фокусник намагається накрити хлопця барабаном.
- Б) Джіп із батьком потрапляють у чарівну крамницю.
- В) Батько зупиняє кеба.
- Г) Омріяні подарунки.
- Д) Відвідини виставки.
- Е) Солдатики в руках Джіпа оживають.
- Є) Поява скляних кульок.

Відповіді: Б; Є; Г; Д; А; В;Е.

“Чарівна крамниця” аналіз

Автор – Г.Дж. Уеллс

Рік написання – 1903

Жанр – фантастична новела

Головні герої: хлопчик Джип, його батько, торговець-чарівник, розбещений хлопчик Едуард
Тема: відвідини батьком та сином чарівної крамниці; незвичайні подарунки для Джипа

Ідея: Лише ті люди котрі вміють мріяти і фантазувати можуть побачити чари і відкрити для себе світ фантастичного і цікавого.

Основна думка – твір уславлює людяність, добро, вчить бачити прекрасне у світі, закликає вірити в дива, мріяти та думати про краще майбутнє, наближати його своїми добрими справами

Композиція

Експозиція – крамниця-міраж

Зав’язка – біля вітрини Джип та батько

Розвиток дії – Огляд чарівних речей. Фокуси продавця. Марні спроби розбещеного хлопчика. Товари для Джипа. Огляд виставки.

Кульмінація – Зникнення хлопчика

Розв’язка – Диво для Джипа продовжується вдома, батькові ж воно недоступне

Сюжет Хлопчик на ім’я Джип разом із батьком, від особи якого в новелі ведеться розповідь, потрапляють у крамничку де продають дитячі іграшки. А крамниця виявилася незвичайною: одразу за її порогом почалися дива. Крамниця була заповнена чарівними речами....

Розділ 3 Павутинка надії (до сторінок 248 – 254)

Рюноске Акутагава

«Продовж речення»

1. Однією з характерних ознак японської культури є ... **мінімалізм** — тобто вміння малим охопити велике, у краплині роси побачити весь світ. Ця особливість притаманна і японській літературі.
2. Рюноске Акутагава є неперевершеним майстром «оповідання ...завбільшки з долоню»
3. Що означає його ім’я і чому?(Рюноске: перший ієрогліф імені — «рю» означає «дракон». Митець з’явився на світ у Токіо в годину Дракона дня Дракона місяця Дракона.)
4. Досить часто у його творах простежуються культурні паралелі, пов’язані з давніми японськими релігійними традиціями, зокрема —...(буддійськими.)
5. Що таке буддизм? (Буддизм є однією з провідних світових релігій. Особливого поширення він набув у країнах Сходу.)
6. Хто такий Будда?(Засновник буддизму і головний об’єкт поклоніння в буддизмі — принц Гаутама Сіддхартха, який, згідно з оповідями, жив у 563—483 рр. до н.е. За легендою, у віці тридцяти п’яти років Гаутама досяг

просвітління й докорінно змінив своє життя. Послідовники назвали принца Буддою, що в перекладі означає «просвітлений», «пробуджений».)

7. Мета буддистів? — (досягнути духовного просвітління, позбавившись страху, невігластва, егоїзму, лінощів, заздрощів, жадібності та інших вад.)

8. У якому жанрі Акутагава досягнув великої майстерності? У чому вона полягає? (Акутагава досягає високої майстерності як(новеліст) : **працює з різноманітним матеріалом, віртуозно будує сюжет, кількома словами створює соковиті образи, поглиблює філософський зміст текстів.**)

9. Акутагаві судилося прожити лише ...(тридцять п'ять років)

10. Назвіть його найкращі твори. («Павутинка», «У чагарнику», «Мандарини», «Вагонетка», «Усмішка богів», «Свято хризантем».)

11. Світового успіху зажила стрічка, створена уславленим кіномитцем Акірою Куросавою за мотивами двох новел Акутагани. («Расьомон»¹ (1950), цей фільм про пошук істини)

Тест за новелою «Павутинка»

- Біля якого озера походжав самотній Будда?
А) озера Лілії Б) Райського озера В) озера Лотосів Г) Ранкового озера
- Що було під озером?
А) листя лотосів Б) кришталі В) пекло Г) павутинка
- Що привернуло увагу Будди?
А) душі померлих Б) один чоловік В) бурхлива ріка Г) Шпиляста гора
- Яке добро зробив Кандата за все життя?
А) допоміг маленькому хлопчику Б) відпустив мураха
В) допоміг старому Г) врятував життя павукові
- Як допоміг Будда Кандаті?
А) спустив нитку у пекло Б) врятував його сам
В) спустив сріблясту павутинку Г) ніяк не допоміг
- Як називалося озеро, де борсалися грішники?
А) Криве озеро Б) озеро Лотосів В) Шпилясте озеро Г) Криваве озеро
- З якою істотою порівнюється Кандата у пеклі?
А) павуком Б) черв'яком В) жабою Г) гадюкою
- Що угледів Кандата над Кривавим озером у п'ятьмі?
А) Будду, який дивився на нього Б) сонячне проміння
В) блиск на Шпилястій горі Г) сріблясту павутинку
- Про що думав чоловік, коли почав дертися вгору по павутинці?
А) про Будду, який допоміг йому Б) про павука, якого врятував
В) про райське місце Г) про свої тяжкі гріхи
- Що побачив Кандада, коли крикнув: «Наша взяла!»
А) сонячне світло, яке стало яскравішим Б) павука який повз по павутинці
В) Криваве озеро Г) грішників, які повзли за ним
- Про що подумав Кандата, коли побачив безліч людей на павутинці?
А) Нехай врятуються усі Б) потрібно скоріше лізти нагору
В) павутинка урветься під таким тягарем

Г) потрібно порвати павутинку під собою

12. Яким здався грішник Будді, після того як впав у Криваве озеро та знову опинився в безодні.

А) безжалісним Б) жахливим В) *жалюгідним* Г) жадібним

«Павутинка» аналіз

Жанр. Філософська новела (твір короткий за обсягом, має одного головного героя – Кандату; розповідається про два епізоди з його життя; сюжет твору напружений: читач весь час очікує, чи дістанеться Кандата раю; фінал несподіваний. Автор порушує важливі питання людського буття – сенс життя, місце в ньому милосердя та гуманізму, відповідальності за свої вчинки)

Тема: протистояння добра і зла, Будда дає шанс Кандаті вибратися з пекла.

Ідея: утвердження принципів гуманізму; тільки добрі справи допоможуть досягти гармонії із собою, жити в добрі і злагоді зі світом; людина несе відповідальність за кожний свій вчинок.

Головна думка – Кожен повинен відповідати за свої вчинки. Існує вища справедливість, і за все прийде розплата.

Художній простір – події відбуваються у потойбічному світі: у раю та в пеклі

Художній час чітко прописується лише для подій, що відбуваються в раю: з ранку до полудня. Саме цей час асоціативно пов'язаний із сонцем, світлом, красою, добром та гармонією, що панують у раю. У пеклі час зупинився. В цій «безодні» панує суцільна темрява

Композиція. Три частини: Рай → Пекло → Рай. (композиційний прийом – обрамлення)

Реальне Кандата – великий лиходій. Можливість спокути гріхів

Алегоричне Рай. Пекло. Павутинка з грішниками

Композиція Експозиція – Будда прогулюється в раю.

Зав'язка – Будда випадково заглядає в пекло і бачить Кандату та вирішує йому допомогти. Розвиток подій – негідник бачить павутинку й дереться нагору, прагнучи потрапити до раю. Кульмінація – Кандата дивиться вниз, на пекло, бачить грішників, що лізуть за ним, проявляє свою агресивну егоїстичну сутність.

Розв'язка – павутинка обривається над головою Кандати, грішник тепер назавжди летить у пекло.

Епілог – Будда розмірковує про нереалізований грішником Кандатою шанс. Будда і лотоси.

Символи : *Будда* – Добро, гармонія, умиротворення, моральний ідеал.

Лотос вважається в Японії священною квіткою, пов'язаною з буддизмом. Лотос символізує вчення Будди, утілюючи досконалість, мудрість, духовну чистоту, прагнення до моральної довершеності й просвітлення. Згідно з японською міфологією – Світове Дерево, що з'єднує три рівні світобудови: його корінь знаходиться в мулі (болоті), стебло – у воді, а листя і квітка –

звернені до неба. Лотос нагадує про те, що в якому б середовищі не народилася людина й де б не перебувала, вона здатна досягти високого та світлого ідеалу. Адже Лотос починає рости на дні озера, у бруді й воді; він повільно росте вгору, а коли виходить на поверхню озера, перетворюється на чудову квітку. Тому ще одне символічне значення лотоса — це перемога краси й чистоти над брудом життя.

Вода, озеро – початок і кінець усього сушого на землі, символ очищення душі й тіла, джерело життя. (Опуститися в озеро означає, з одного боку, смерть, а з іншого – зцілення і відродження)

Павук для японців (з позицій буддизму) – Великий Ткач, Творець світу, його центр; посередник між світами, простором і часом; символ мудрості; символ життя – пряде нитку Долі.

Павутина (з позицій буддизму) – символ сходження, підйому (синонімічні поняття – гора, хрест, драбина, дерево, ліана); нитка Доля, якою Великий Ткач (павук) прив’язує людей до павутини життя (минуле – теперішнє – майбутнє); символ скороминушності життя і плинності часу; спіраль, що уособлює собою творіння і розвиток; символ праведного життя, шлях до спасіння душі

Срібляста нитка – у східних філософіях це нитка, яка тримає життя людини.

Павутинка-нитка: -на земному шляху Кандати лише одна добра справа; - нитка долі, один кінець якої – в руках людини, інший – у владі вищої сили, провидіння; - зв’язок між світами: рай – земля – пекло.

Річка Сандзунокава, Криваве озеро, Шпиляста гора, Кандата – зло, гріховність людини, розплата за злочинне життя на землі.

Ранок – початок нового, схід сонця, надія, переродження душі

Історія написання . Новелу «Павутинка» вперше надрукували в журналі «Червоний птах», який видавала група письменників спеціально для дітей, маючи на меті розвивати моральні якості та творчі здібності дітлахів.

Провідна думка твору А. Рюноске цілком відповідала меті видання, адже письменник зміг утілити глибокий моральний зміст у довершеній формі.

План “Павутинка” I частина. Рішення Будди віддячити за добро Кандаті.

II частина. Невикористаний шанс.

III частина. Засмучений Будда

Тести

1. Новела «Павутинка» уперше була надрукована у...
А) журналі «Червоний птах»; б) збірці новел «Нічні квіти»;
в) збірці новел «Ляльковод»; г) журналі «Нова течія»;
2. Описані події у новелі розгортаються...
А) вечірньої пори, б) ранкової; в) обідньої; г) полудневої;
3. Кандата – це...
А) великий лиходій; б) великий грішник; в) великий праведник, г) великий добродій
4. Скільки разів у своєму житті Кандата зробив добро?

- А) 1, б) 13, в) 6, г) 3.
5. З чим автор порівнює лотоси?
А) зі сльозами, б), з перлинами; в) з діамантами, г) з кришталем
6. Що є символом людських страждань у новелі?
А) Криваве озеро, б) Шпиляста гора, в) ріка Санзунокава, Павутинка
7. Місцем розплати за гріхи є...
А) Криваве озеро, б) Шпиляста гора, в) ріка Санзунокава, г) озеро Лотосів
8. Чого не могли робити грішники?
А) плакати вголос б) втекти з пекла, в) щиро і радісно радіти, г) покаятися перед Буддою
9. Якою павутинкою піднімалися тисячі грішників услід за Кандатою?
А) блискучою, б) райською, в) сріблястою, г) золотистою
10. За що був покараний Кандата Буддою?
А) за жалюгідність, б) за черствість серця, в) за егоїзм, г) за гріхи
11. Який образ символізує перемогу краси й чистоти над брудом життя?
А) лотос, б) павутинка, в) Будда, г) рай
12. Новела «Павутинка» спрямована...
А) проти людського егоїзму, б) покращання власного "я", в) на вдосконалення людського суспільства, г) розвиток краси і вірувань людини

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

«Літературний детектив», «Світова новела»

Різнорівневі завдання

I. ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ. Виконання тестових завдань. (3 бали)

- Сью та Джонсі познайомилися:
 - у парку; б) на виставці; в) у місцевому ресторанчику.
- Як звали хлопчика з новели "Чарівна крамниця":
 - Джек; б) Джип; в) Джім.
- Яку з новел написав Р.Акутагава:
 - "Дари волхвів"; б) "Павутинка"; в) "Кленові листки".
- Напередодні якого свята відбуваються події в новелі О. Генрі "Дари волхвів":
 - Масляна; б) Пасха; в) Різдво.
- Джонсі мріяла намалювати:
 - Неаполітанську затоку; б) гори Тибету; в) Ніагарський водоспад.
- Чим пожертвувала героїня новели "Дари волхвів" заради кохання:
 - грошима; б) волоссям; в) годинником.
- Як називався загадковий предмет, який продавався у чарівній крамниці:
 - "Зроби своїми руками"; б) "Чарівний гаманець"; в) "Купи й дивуй друзів".
- Який єдиний добрий вчинок зробив Кандата:
 - пожалів павучка; б) допоміг бідній людині; в) врятував друга.
- Хвора Джонсі рахувала листя:

а) клена; б) винограду; в) плюща.

10. Що Джип приніс додому з чарівної крамниці:

а) ляльку, що плаче, як жива; б) чарівний іграшковий меч; в) олов'яних солдатиків та живого кошеня.

11. За допомогою чого мав врятуватися Кандата:

а) срібної павутинки; б) міцного каната; в) довгої мотузки.

12. Що подарував Джім Янг своїй дружині :

а) набір гребінців; б) коштовну каблучку; в) браслет.

II. СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ. Тести (3 бали)

1. Поштовхом до початку пошуків піратського скарбу героєм у новелі Е. А. По є знайдений:

а) карта; б) криптограма; в) заповіт; г) щоденник

2. «Спілка рудих» в однойменній новелі А. Конан Дойла була заснована:

а) як прикриття для пограбування банку; б) щоб видобувати золото з відходів виробництва; в) для культурно-просвітницької роботи; г) для розслідування резонансних злочинів

3. Образ із творів О. Генрі, побудований на основі антитези нікчема — герой, — це:

а) Берман; б) Сью; в) Джонсі; г) Джім.

4. Точки зору дорослого і дитини висвітлюються в новелі:

а) «Чарівна крамниця» Г. Уеллса; б) «Дари волхвів» О. Генрі;
в) «Останній листок» О. Генрі; г) «Золотий жук» Е. А. По.

5. Ідеєю новели Р. Акутагава «Павутинка» є:

а) уславлення сміливості, рішучості та відважності;
б) необхідність наполегливо йти до поставленої мети;
в) утвердження торжества моральної справедливості;
г) засудження жорстокості та обману

6. Твір Е. А. По «Золотий жук» названий так тому, що:

а) знайдений скарб піратів був великим зливком золота, відлитим у формі жука;
б) малюнок із зображенням золотого жука наштовхнув героя на думку про пошук скарбів піратів;
в) при ловитві золотого жука був знайдений шматок пергаменту із зашифрованим місцем скарбу;
г) золотий жук — це прикраса пані, яка розповіла героєві про скарб піратів і ймовірне місце його знаходження.

7. Пістрява стрічка в однойменній новелі А. Конан Дойла — це:

а) яскравий шарф вітчима; б) плямиста змія;
в) мотузка, якою огороджують місце пригоди, аварії; г) хвіст молодій тигриці

8. У новелі О. Генрі «Дари волхвів» гребінець і ланцюжок:

а) показали силу кохання; б) посварили героїв; в) познайомили героїв;
г) стали предметом злочину

9. Коли Джип, малюк із новели Г. Уеллса «Чарівна крамниця», узяв продавця за палець, батько відчув:

а) тривогу; б) ревності; в) радість; г) задоволення

10. Співзвучним головній думці новели Р. Акутагава «Павутинка» є прислів'я:

а) сім раз відмір, а раз — відріж; б) любиш кататися, люби і санчата возити; в) поспішиш — людей насмішиш; г) скільки вовка не годуй, а він усе в ліс дивиться.

III. ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ. (4 бали) Установити відповідності.

- 1. Установіть відповідність між твором і письменником.

• 1.«Чарівна крамниця»	А Рюноске Акутагава
• 2.«Пістрява стрічка»	Б Герберт Уеллс
• 3.«Золотий жук»	В Конан Дойл
• 4.«Павутинка»	Г О.Генрі
• 5. «Дари волхвів»	Д Е.По
• 6. «Останній листок»	
• 7.«Спілка рудих»	

- 2. Установіть відповідність між цитатою і твором.

• 1.«Це було в травні. А в листопаді нечемний і недобрый чужинець, якого звали Пневмонією, почав никати колонією...»	А «Чарівна крамниця»
• 2.«У подружжя Джеймс Ділінгем Янг було дві речі, якими вони дуже пишалися...»	Б «Останній листок»
• 3.«Джип успадкував чарівні риси своєї матері...»	В «Павутинка»
• 4.«Стоячи на березі озера Лотосів, Будда від початку до кінця стежив за цією сценою...»	Г «Дари волхвів»

- 3. Установіть відповідність між назвою терміна та його значенням.

1.Невеликий за обсягом прозовий твір, у якому йдеться про незвичайну пригоду.	А фентезі
2. Різновид фантастичної літератури, заснований на використанні міфологічних і казкових мотивів.	Б розповідач
3.Вигадана автором особа, від імені якої в епічному творі зображено події та персонажів.	В гіпербола
4.Художній прийом, що ґрунтується на перебільшенні певних властивостей зображуваного героя, предмета чи явища.	Г новела

Короткі письмові відповіді на запитання.

4. Якими двома речами дуже пишалося подружжя Янг, герої новели О.Генрі «Дари волхвів»?
5. Які чарівні предмети побачив Джип у крамниці? (За тв. Г. Уеллса «Чарівна крамниця»).
6. Чому Кандата, герой новели Р. Агукагава «Павутинка», так і не зміг врятуватися?
7. Творам детективного жанру завжди притаманні....
8. Назвіть найвідоміших детективів у світовій літературі.

IV. ВИСОКИЙ РІВЕНЬ. (2 бали) . Виконайте одне із завдань.

а) **Напишіть твір-мініатюру на тему «Про що розповіли мені світові новели».**

або

б) На прикладах прочитаних творів доведіть, що людяність і здатність відчувати чужий біль не залежать від статків і соціального стану людини.

Контрольна робота за творчістю Е. А. По, А. Конан Дойла, О. Генрі, Г. Уеллса, Р. Акутагава

(взято з посібника «Мій конспект» В.В.Паращич)

Початковий та середній рівні (по 0,5 бала за кожен правильну відповідь)

1. Поштовхом до початку пошуків піратського скарбу героєм у новелі Е. А. По є знайдені:

- а) карта; б) криптограма;
- в) заповіт; г) щоденник

2. «Спілка рудих» в однойменній новелі А. Конан Дойла була заснована:

- а) як прикриття для пограбування банку;
- б) щоб видобувати золото з відходів виробництва;
- в) для культурно-просвітницької роботи;
- г) для розслідування резонансних злочинів

3. Образ із творів О. Генрі, побудований на основі антитези нікчема — герой,— це:

- а) Берман; б) Сью;
- в) Джонсі; г) Джім.

4. Точки зору дорослого і дитини висвітлюються в новелі:

- а) «Чарівна крамниця» Г. Уеллса; б) «Дари волхвів» О. Генрі;
- в) «Останній листок» О. Генрі; г) «Золотий жук» Е. А. По.

5. Ідеєю новели Р. Акутагава «Павутинка» є:

- а) уславлення сміливості, рішучості та відважності;
- б) необхідність наполегливо йти до поставленої мети;
- в) утвердження торжества моральної справедливості;
- г) засудження жорстокості та обману

6. Твір Е. А. По «Золотий жук» названий так тому, що:

- а) знайдений скарб піратів був великим зливком золота, відлитим у формі жука;

- б) малюнок із зображенням золотого жука нашттовхнув героя на думку про пошук скарбів піратів;
- в) при ловитві золотого жука був знайдений шматок пергаменту із зашифрованим місцем скарбу;
- г) золотий жук — це прикраса пані, яка розповіла героєві про скарб піратів і ймовірне місце його знаходження.

7. Пістрява стрічка в однойменній новелі А. Конан Дойла — це:

- а) яскравий шарф вітчима;
- б) плямиста змія;
- в) мотузка, якою огороджують місце пригоди, аварії;
- г) хвіст молодого тигриці

8. У новелі О. Генрі «Дари волхвів» гребінець і ланцюжок:

- а) показали силу кохання; б) посварили героїв;
- в) познайомили героїв; г) стали предметом злочину

9. Коли Джип, малюк із новели Г. Уеллса «Чарівна крамниця», узяв продавця за палець, батько відчув:

- а) тривогу; б) ревності;
- в) радість; г) задоволення

10. Співзвучним головній думці новели Р. Акутагава «Павутинка» є прислів'я:

- а) сім раз відмір, а раз — відріж;
- б) любиш кататися, люби і санчата возити;
- в) поспішиш — людей насмішиш;
- г) скільки вовка не годуй, а він усе в ліс дивиться

Ключ: 1 — б); 2 — а); 3 — а); 4 — а); 5 — в), 6 — в); 7 — б); 8 — а); 9 — б); 10 — г) .

11. Продовжте речення.

«Оповідач у художньому творі — це...»

12. Продовжте речення.

«Розповідач у художньому творі — це...»

Достатній рівень (2 бали)

1. Схарактеризуйте образ Леграна з новели Е. А. По «Золотий жук». Або

2. Охарактеризуйте образ Шерлока Холмса із творів А. Конан Дойла.

Високий рівень (4 бали)

1. Виконайте одне із завдань.

- а) На прикладах прочитаних творів доведіть, що людяність і здатність відчувати чужий біль не залежать від статків і соціального стану людини.
- б) Складіть діалог Вільяма Леграна та Шерлока Холмса про методи їхнього розслідування
- в) на прикладах прочитаних творів доведіть, що письменники одними з найкращих людських почуттів вважають самовіддане кохання, співчуття та милосердя
- г) Складіть діалог доктора Ватсона та Джупітера про свого господаря чи компаньйона та методи їхніх розслідувань

Розділ 1 Мандруючи чарівними світами (до сторінок 256 – 266)

Діана Вінн Джонс
«Продовж речення»

1. Письменниця народилася в передмісті (Лондона)
2. Самотужки написала повість для сестер, коли їй було...(12 років)
3. Школу не любила, за нею міцно закріпилася слава ... (хуліганки)
4. Навчалася після закінчення школи у коледжі при ...(Оксфордському університеті)
5. Із захопленням слухала лекції славнозвісних професорів (Дж. Толкіна та К.Льюїса)
6. У творах англійської письменниці панує атмосфера...(магії та казки)
7. Твори Джонс написано здебільшого у жанрі...(фентезі)
8. Особливої популярності зажив роман... («Мандрівний замок Хаула»)
9. Слово фентезі в перекладі з англійської означає ..(фантазія, вимисел, казка)
10. Неочікувано великий успіх у читачів і літературних критиків мала серія книжок Джонс про найсильнішого чародія в усіх вимірах, який наглядає за використанням магії у Всесвіті - ... (про Крестомансі)
11. Різновид фантастичної літератури, який набув найпотужнішого розвитку у ХХ ст. і заснований на використанні міфологічних і казкових мотивів. (Фентезі)
12. Д. В. Джонс — авторка понад...(сорока книжок), перекладених сімнадцятьма мовами.
13. Деякі з її творів стали сюжетами для популярних мультиплікаційних стрічок. У 2004 р. на Венеціанському кінофестивалі відбулася прем'єра роботи легендарного режисера аніме Хаяо Міядзакі ... («Мандрівний Замок».)
14. Аніме — це ...(японська мультиплікація.) На відміну від мультфільмів інших країн, аніме розраховане не на дитячу, а на підліткову чи навіть дорослу аудиторію; вирізняється характерним малюнком персонажів і тла.
15. Це була перша японська мультиплікація, що відкрила фестиваль. Стрічка здобула приз — ... («Золоту Озеллу».)
16. Аніме-екранізацію роману Джонс «Мандрівний Замок Хаула» створено на ...(комп'ютері), але тло й персонажі намальовані ...(вручну). Загалом було знято тисяча чотириста сцен. Замок Хаула, який складався з вісімдесяти елементів, змінювався і перебудовувався кілька разів протягом фільму залежно від зображуваних подій.
17. Серед творчих знахідок Міядзакі варто відзначити оригінальний прийом, що передає внутрішні переживання головної героїні, — це...(постійні раптові перетворення зачаклованої Софі зі старенької в молоду дівчину).

18. Вважає список світових літературних нагород і номінацій письменниці, найпрестижніша серед яких —..(Всесвітня премія фентезі)

19. Перегляньте аніме-фільм «Мандрівний Замок» (режисер Х. Міядзакі, 2004 р.). Укажіть у ньому найпомітніші відхилення від літературного сюжету. Чи виправдані вони, на ваш погляд? Аргументуйте свою відповідь.

(Персонажі були змінені у фільмі. Майкл Фішер — 15-літній підліток, однак у фільмі це маленький хлопчик Маркл (учень Хаула). У фільмі Софі має тільки одну сестру, хоча у книзі їх дві. Відьма Пустища — бридка і негарна, однак у книзі це вродлива жінка. Також у повісті вона тероризує місто, однак у фільмі вона перетворюється на стареньку, і згодом Софі забирає її додому. Кальцифер у книзі описаний як премиле чарівне полум'я, однак у фільмі це страшнуватий на вигляд демон. Мадам Саліман у книзі на стороні головних героїв, хоча у фільмі вона є їхнім противником. Головні герої, Софі та Хаул, хоча практично і не змінюються (щоправда, Міязакі повністю змінив минуле Хаула у фільмі), однак у них з'являються характерні риси стилю Міязакі.)

«Мандрівний замок Хаула»

Літературний диктант

1. Події у творі відбуваються в країні... (Інгарія)
2. Прізвище головної героїні твору Софі... (Хатгер)
3. Батьки її були цілком заможними: вони тримали крамничку... (дамських капелюшків)у процвітаючому містечку...(Маркет-Чіппінг.)
4. Рідна мати Софі померла, коли тій було ...(два роки), а її сестричці Летті — лише ...(один.)
5. Батько Софі одружився з наймолодшою зі своїх продавщиць, гарненькою блондинкою на ім'я...(Фанні.)
6. Фанні невдовзі народила третю сестру —...(Марту.)
7. Мачуха Фанні ставилася до дочок... (до всіх трьох дівчаток однаково ніжно)
8. У країні усі знову заговорили про Відьму ...(Пустирищ.)
9. Яке завдання дав король своєму лейб-магу, чарівникові Саліману? (вирушити на Пустирища, аби впоратися з Відьмою.)
10. Що думали про чарівника Салімана?(І скидалося на те, що чарівник Саліман не тільки не впорався з Відьмою, а й сам був нею вбитий.)
11. Чому через кілька місяців після цього люди й справді дуже налякалися? (на пагорбах над Маркет-Чіппінгом з'явився високий чорнезний замок, із чотирьох високих шпилястих веж якого вилітали хмари чорнючого диму, всі були цілком переконані, що це Відьма знову вибралася з Пустирищ і збирається тримати в остраху всю округу, як то вона вже була зробила п'ятдесят років тому.)
12. А що було ще страшнішим, то це те, що замок ...(не стояв на місці.)
13. Кому належав замок? (якось-то з'ясувалося, що він належить ніякій не Відьмі Пустирищ, а чарівникові Хаулу.)
14. Хаул був ...(досить-таки недобрим , у край бездушним і безсердечним) чарівником.

15. Чому всім дівчатам у Маркет-Чіппінгу було наказано нікуди не ходити поодиноці? (усі знали, що Хаул для розваги викрадає молодих дівчат і висмоктує з них душі. А дехто казав, ніби він пожирає їхні серця.)

Розділ другий,

у якому Софі змушена вирушити на пошуки щастя

1. «В двері впливла напрочуд огрядна пані. З плечей клієнтки спадала соболина накидка, а туго обтисле чорне плаття так і виблискувало діамантами. Погляд Софі передусім прикував кристалий капелюх дами — він був оздоблений справжніми страусовими перами, пофарбованими так майстерно, що вони відтінювали рожеві, зелені й блакитні відблиски діамантів, але при цьому залишалися чорними. Отож це був дуже дорогий капелюх. Обличчя дами було продумано прекрасним. Горіховий відтінок волосся дуже молодив її». Це портрет ... (Відьми Пустирищ)
2. «Софі перевела погляд на молодого чоловіка, який увійшов у крамницю слідом за дамою, — і побачила рудуватого юнака, убраного вкрай елегантно, але блідого і явно страшенно стривоженого. Він глянув на Софі з благанням і жахом. Юнак був набагато молодший від дами.» Це портрет... (
3. «лице сухорлявої старої, виснажене, коричневувате, обрамлене рідкими пасмами сивого волосся. Очі — жовті, сльозаві, причому вираз цих очей здавався досить-таки трагічним» Це портрет ... (Софі)
4. Відьма Пустирищ перетворила Софі на... (дев'яносторічну бабу)
5. Зачарована Софі пішла з дому світ за очі. Після довгої виснажливої подорожі вона вийшла до ... (Мандрівного Замку чарівника Хаула.)
6. Чому Софі не дуже злякалася? («Навряд чи чарівникові Хаулу для його колекції аж настільки потрібна моя душа. Він же викрадає тільки молоденьких дівчат!»)

Розділ третій,

у якому Софі потрапляє в Мандрівний Замок і укладає одну угоду

1. Першим у замку Софі зустріла помічника Хаула ... (Майкла)
2. Що привернуло увагу Софі серед купи чарівних і дивних речей у замку (вогнище, у якому ледь помітно палахкотів пломінець.)
3. Софі вирішила... (зробити вогонь яскравішим)
4. «Вузьке блакитне лице, дуже довге й вузьке, з тонким блакитним носом. Оті кучеряві зелені язички зверху — достоту волосся. Оті багряні вогники внизу — зовсім як рот. Ну й страшнючі в тебе зуби, мій друже. А замість брів у тебе два зелених пучки полум'я.» Це портрет... (
5. Про що думала Софі, гріючись біля вогнища? («щойно закляття буде знято, не встигну я й оком моргнути, як він з'їсть моє серце.»)
6. Що сталося дивного? (Вогнище заговорило « А ти не хочеш, щоби твоє серце з'їли? — поцікавилось полум'я.»)
7. Як назвало себе вогнище? (Вогненний демон, прив'язаний до цього вогнища за умовами угоди.)
8. Які слова Вогненного демона зацікавили Софі? (Що він може зняти її закляття)

9. За якої умови вогнище допоможе зняти з Софі закляття(Якщо вона укладе з ним угоду: «Я зніму з тебе закляття, коли ти розірвеш мою угоду.»)
10. Чи погодилася Софі і на який час? Що повинна робити? (Так, вогнище пообіцяло: «Усього лише десь на місяць!» Повинна дивитися і слухати...)
- 11.Щоб звільнитися від чарів, Софі довелося прожити в Замку Хаула набагато довше, ніж вона сподівалася, і розгадати чимало загадок. А саме...(Дівчина мала подружитися з вогненным демоном, зловити падучу зірку, підслухати спів русалок, відшукати мандрагору... Поміж прибиранням брудного Замку, біганиною в семимильних чоботах і візитами до короля Софі намагалася зрозуміти, що тримає демона вогню біля Хаула та як розірвати угоду й повернути молодість.)
- 12.Під час своєї пригоди дівчина дізналася, що Хаул надзвичайно ... (обдарований чарівник і по суті добра людина.)
- 13.Він сам поширює чутки про свою кровожерливість, аби ... (уникнути зайвої уваги й відповідальності.)
- 14.Вхідні двері Замку насправді виявилися...(порталом, що відкривався в чотирьох різних місцях.)
15. Зрештою Софі усвідомила, що має дар ... (наділяти предмети душею, і з його допомогою позбулася закляття.)
16. Що у цьому творі антиказка? (Мачуха добра; випробування випадають на долю старшої сестри; сестри між собою дружать, турбуються одна про одну; відьма має вишуканий, привабливий вигляд.)
- 17.Чи знала Софі про свої здібності, коли працювала в крамниці капелюшків? Як вони виявилися? (Спочатку не помічала, говорила до прикрашених нею капелюшків, наділяла їхніх майбутніх власників добрими якостями, щасливою долею. Колись пожаліла невиразний чепчик із печеричними стрічками й сказала, що його власниця вийде заміж за багатого. Незабаром так і сталося. Джейн Фер'є, яка купила той чепчик, невдовзі втекла з графом.)
- 18.Що смішного ви помітили у прочитаному? (Як Софі трохи лестила капелюшкам, розмовляючи з ними в комірці.)
19. опорний конспект до твору.
Країна — Інгарія
Місто — Маркет-Чіппінг
Сестри — Софі Хаттер, Летті, Марта
Мати й мачуха — Фанні
Чарівники — Саліман, Хаул, Демон вогню, Відьма Пустирищ
Чарівні речі — семимильні чоботи, шапка-невидимка, замок
- 20.Прослідкуйте, які не лише зовнішні, а й внутрішні зміни з героями відбулися протягом твору. (Софі стала більш упевненою в собі, а Хаул став чутливішим до прохань оточуючих, перестав приховувати своє справжнє ім'я.)

Тести 1 варіант

1. Ім'я головної героїні твору:
А)Марі, Б)Софі, В)Ежен.
2. Дівчині:
А)22 роки, Б)18 років, В)16 років.
3. Софі- А)наймолодша донька в сім'ї, Б)найстарша донька в сім'ї,
В)немає братів та сестер.
4. Ким працювала дівчина?
А)швачкою, Б)капелюшниця, В)кухаркою.
5. Хто рятує Софі від солдат - переслідувачів?
А)чарівник Хаул, Б)принц Чарльз. В)король Георг.
6. Яку шкоду нанесла відьма із пустоти на Софі ?
А) перетворила на ящірку ,
Б) перетворила на 50-літню жінку ,
В) перетворила на 90-літню бабусю.
7. Чому Софі покидає рідну домівку ?
А) щоб знайти втрачене кохання,
Б) щоб знайти квітку долі,
В) щоб знайти відьму, яка зніме заляття .
8. Хто веде Софі у дивний будинок (замок Хаула)?
А) літня жінка , Б) старенький дідусь , В) опудало - ріпка.
9. Кальцифер – це :
А)чаклун, Б)садівник, В) демон вогню , охоронець.
10. Вхідні двері в замок Хаула – це :
А) чарівний портал, що переносить у різні місця ,
Б) вхід до вітальні, В)вхід до альтанки.
11. Опудало – ріпка це:
А) принц Джастін, Б) принц Олівер, В)принц Фрідріх.
12. Хто така Мадам Саліман ?
А) мачуха Хаула, Б) мати Хаула, В) наставниця Хаула.

2 варіант

1. Софі прикидається:
А)сестрою Хаула, Б)матір'ю Хаула, В)бабусею Хаула.
2. Чарівник Хаул допомагає двом ворогуючим країнам:
А)ні, Б)так, В)можливо.
3. Софі вивчає...
А)нову мову, Б)мрії Хаула, В)нову місцевість.
4. Кальцифер був:
А)зіркою, що впала на землю, Б)ангелом, що жив у райському саду,
В)демоном-руйнівником.
5. Чарівник Хаул віддає своє серце:
А)матері, Б)наставниці, В)Кальциферу.

6. Софі цілує опудало - ріпку, бо ...
 А)той врятував Софі, Б)той врятував всіх, В)той врятував військо.
7. Завдяки поцілунку Софі опудало - ріпка перетворюється на...
 А)принца Арнольда, Б)принца Джастіна, В)принца Генрі.
- 8.Що зламало прокляття принца Джастіна?
 А)наявність боєздатної армії, Б)присутність вірних друзів,
 В)кохання Софі.
9. Софі:
 А)ненавидить принца Джастіна,
 Б)сильно кохає його, В)їй байдуже.
10. Романтичні стосунки Софі та Хаула:
 А)продовжуються, Б)закінчилися, В)героям байдуже.
11. Софі – дівчина:
 А)з золотими руками й золотаво-рудим волоссям,
 Б)блондинка з блакитними очима,
 В)брюнетка з чорними очима.
12. Твір «Мандрівний замок»-
 А)поєднання елементів казки і детективу,
 Б)поєднання елементів магії та реальності,
 В)поєднання фантастики і казки.

Літературний навігатор. Книжкове частування

Айзек Азімов «Фах»

1. Із якими науково-фантастичними творами ви познайомилися в 6-му класі? («Усмішка» Р. Бредбері, «Запах думки» Р. Шеклі)
2. У 1957 р. відбулася перша публікація повісті Азімова «Фах».
3. Науково-фантастична література — твори, у яких представлено науково обґрунтоване зображення життя людей у майбутньому щодо часу їх написання (як правило, далекого майбутнього).
4. У цьому творі фантаст змальовує далеке майбутнє, коли процес вибору й опанування професії докорінно змінився. Люди більше не навчаються за підручниками й на практиці. Натомість спеціальні машини за лічені хвилини записують у їхній мозок потрібні знання.
5. Визначте тему твору А. Азімова «Фах». (Тема твору — зображення системи освіти майбутнього, її переваг і недоліків та ставлення до неї людей. Цим твором письменник поставив за мету переконати читачів, що глибокі, ґрунтовні знання здатна дати тільки самоосвіта; щоб бути ерудованою людиною і правильно визначитися зі своїм професійним вибором, необхідно розвивати і вдосконалювати свої знання в різних напрямках й сферах життя)
6. Визначте реалістичні риси у прочитаному тексті (Перебування людей з особливими потребами в спеціальних закладах — інтернатах; навчання за

- книгами, проведення олімпіад, змагань з професійної майстерності, відбір кадрів тощо.)
7. Яку модель розвитку цивілізації створив письменник? Побудуйте схему.(Схема — це три концентричні кола. У центрі Земля — інтелектуальний ринок, центр підготовки фахівців. Друге коло — науково-технічний прогрес, інтелектуально кероване суспільство. Третє коло — Галактика, 1500 заселених планет різного класу, найвищий клас А.
 8. Визначте коло проблем, порушених в оповіданні.(Суспільний устрій. Освіта. Вибір майбутньої професії . Інтелектуальний пошук та здобуття знань.)
 9. Як втілюється остання проблема – пошук та здобуття знань- у творі? (Втілена через протистояння двох героїв: Арманда і Джорджа. Перший іде слідом за іншими, такими само, як і він, металургами. Йому достатньо знань, отриманих через стрічку. Інтелект Арманда являв собою застиглий знання. Він не вважав за потрібне самотужки опанувати і здобувати їх. Джордж, навпаки, прагнув досягти більшого. Це стало підтвердженням того, що юнакові притаманна здатність оригінально мислити, не зупинятися на досягнутому, здобувати все нові й нові знання.))
 10. Коли уперше читач розуміє, що події оповідання відбуваються в майбутньому? (З початку твору: «— Тепер на Землю по нових спеціалістів злітаються космічні кораблі».)
 11. Головний герой оповідання — ...(Джордж Плейтен.)
 12. У вісім років кожну дитину навчають читання й письма. (Це День читання)
 13. А у вісімнадцять юнаки й дівчата проходять машинне тестування, за результатами якого їм призначають найбільш відповідну професію і знову записують у мозок необхідну інформацію. Вільного вибору професії немає, висновок машин вважається остаточним. (Це День Освіти)
 14. Ще за півтора року молоді фахівці беруть участь в Олімпіаді і залежно від показаних результатів отримують більш або менш престижне місце роботи. (Це День Олімпіади)
 15. Такий підхід влаштовує всіх, але Джордж Плейтен ще в дитинстві вирішив, що буде.... (дипломованим програмістом...)
 16. У період між Днем читання та Днем Освіти (від восьми до вісімнадцяти років) Джордж потайки...(читав літературу, щоб більше знати про свій майбутній фах, адже був переконаний, що принесе користь)
 17. У вісімнадцять років на Джорджа Плейтена та його однолітків чекав так званий День Освіти. Джорджа відправили на постійне проживання до ...(Інтернату)
 18. Опинившись у цьому місці, Джордж ...(був розлючений, оскільки вважав, що потрапив сюди помилково)
 19. Пробувши рік в Інтернаті, Джордж ...(наважився на втечу.)
 20. Він купив квиток на літак до ...(Сан-Франциско на День Олімпіади.)

21. Між Армандом і Джорджем виникла суперечка, і це загрожувало Джоржу...(ув'язненям.)
22. Врятував його сивий чоловік, присутність якого юнак помітив давно. Той чоловік... (Інженеску)
23. На прохання свого нового знайомого Інженеску влаштував йому відеорозмову з представниками... (Новії.)
24. Плейтен намагався їх переконати в доцільності використання методів освіти...(минулого, які мали базуватися на поступовому і ґрунтовному оволодінні знаннями без застосування стрічок освіти)
25. В Інтернаті Омейні розповів йому, що за ним стежили виявилось, він повинен був знаходитися під особливим наглядом, оскільки був...(найбільшою цінністю своєї планети. Таких, як він, небагато, саме тому їх оберігали, вміщуючи до непрестижних інтернатів.)
26. Їхнє призначення — впроваджувати в життя нові ідеї для поліпшення...(рівня освіти і загалом рівня життя.)
27. Отже, завдяки своїм креативному розумові, наполегливості, прагненню до самоосвіти головний герой досяг мети й опинився на найвищому суспільному щаблі.

Літературна гра «Мандрівка в майбутнє»

Учні колективно (або в групах) заповнюють перші дві колонки, третю колонку заповнюють після захисту проєктів (можна на основі прочитаних науково-фантастичних творів, наприклад «Сонячної машини» В. К. Винниченка, «Капітанів космосу», К. С. Лемешева, «Чарлі і шоколадної фабрики» Р. Дала та ін. , з конкретними прикладами винаходів).

В оповіданні А. Айзімова «Фах»	Нині на Землі	Проєкт на майбутнє
Розвиток цивілізації		
Земляни освоїли Галактику, заселили 1500 планет	Активно освоюється космос, але ресурси інших планет ще не використовуються	Освоєння найближчих планет, постачання звідти ресурсів
Розвиток суспільства		
Інтелектуально кероване суспільство	Демократичне, авторитарне, тоталітарне	Унітарне, мирне, гармонійно розвинене на демократичних засадах, без кордонів, але зі збереженням своїх національних позитивних особливостей
Освіта		
За допомогою програмування людей	Шкільна, вишівська, самостійна за допомогою книг, інших носіїв інформації	Розширення можливостей пам'яті, широкий розвиток логічного, образного, критичного мислення

Медицина		
Високий рівень дослідження інтелектуальних можливостей людини, її психологічного стану, можливість на них впливати	Невисокий рівень, не подолано багато хвороб, недостатньо проводиться досліджень через брак коштів	Подолання невиліковних хвороб, високий рівень профілактики, здоровий спосіб життя (штрафи за недотримання)
Наука і техніка		
Високорозвинені, надточні технології, особливо в металургії	Розвинені, але не на достатньому рівні через брак матеріальних ресурсів	«Розумне житло», створення за допомогою технічних засобів максимально комфортного проживання
Відпочинок		
Дискотеки, розваги	Клуби, кафе, природа, спорт	Мандрівка за допомогою телепортації тощо

1 варіант

- Айзек Азімов - це представник літератури...
А) США, Б) Англії, В) Франції.
- Діти Землі ставали грамотними...
А) у День читання, Б) у День освіти, В) у День писемності.
- Останній раз Джордж побачився із Тревельяном:
А) у День освіти, Б) на Олімпіаді, В) після закінчення навчання.
- Про значення друкованих текстів Джордж дізнався:
А) під час навчання грамоті, Б) в День освіти,
В) розмовляючи із гостем з Новії.
- Щоб підкреслити, що він став дорослим, Тревельян:
А) став по-особливому вдягатися,
Б) почав грубо поводитися з оточуючими,
В) відростив вуса.
- У День освіти лікаря здивувало, що Джордж:
А) хвилюється, Б) не знає, ким він хоче бути, В) читав книги за фахом.
- На Олімпіаді земляни змагались у:
А) професійних здібностях, Б) спорті, В) читанні та мистецтві.
- Заклад, в якому опинився Джордж, на його думку, називався:
А) Школа програмістів, Б) притулок для недоуків, В) будинок відпочинку.
- Джордж вважав, що він обов'язково стане програмістом, тому що:
А) здобув додаткові знання, Б) був дуже здібним, В) йому це пообіцяли.
- Те, що Тревельян приймає участь в Олімпіаді, Джорджа:
А) радувало, Б) дратувало, В) залишило байдужим.
- Джордж не знав відповіді на запитання:
А) «Де я хочу працювати?», Б) «Ким я хочу бути?»),

- В) «Чому це називається Олімпіадою?»
12. Тревел'ян розумів, що не все знав, але:
А) був впевнений в перемозі,
Б) не хотів поступатися через упертість,
В) не збирався поглиблювати свої знання.

2 варіант

1. Джордж був впевнений, що:
А) всі люди запрограмовані від народження,
Б) маючи певну кількість знань, людина може навчатися самостійно,
В) людина повинна здобувати фах зі стрічок.
2. Джордж Плейтен мріяв бути...
А) дипломованим металургом, Б) дипломованим програмістом,
В) дипломованим столяром.
3. Що означало для Джорджа поняття «отримати освіту»...
А) бути щасливим, Б) бути багатим, В) бути вільним.
4. Який вирок винесли Джорджу в День Освіти після медичного обстеження?
А) він здоровий і може продовжувати навчання в іншому місті,
Б) ніколи не зможе оволодіти ніяким фахом,
В) потрібно пройти ще кілька обстежень.
5. Куди направила медична комісія на постійне проживання Джорджа Плейтена?
А) «інтернат для недоумків», Б) інтернат для обдарованих дітей,
В) інтернат для спортсменів.
6. Де відбувалася Олімпіада?
А) Вашингтон, Б) Нью-Йорк, В) Сан-Франциско.
7. Який проміжок часу проживав Джордж у інтернаті для недоумків?
А) 2 роки, Б) 1 рік, В) 4 роки.
8. У чому намагався переконати Джордж представників Нової на планеті Земля?
А) застосовувати «стрічки освіти»,
Б) не застосовувати «стрічок освіти», а поступово, ґрунтовно оволодівати знаннями,
В) щоб дозволили йому подорожувати планетою.
9. Яке призначення таких людей, як Джордж Плейтен?
А) впроваджувати в життя нові ідеї для поліпшення рівня освіти,
Б) він один з тих, хто не зможе оволодіти ніяким фахом,
В) бути, як більшість.
10. Грамоті на Землі навчали за...
А) 1 рік, Б) 5 років, В) декілька хвилин.
11. Під час визначення професійне враховується..
А) зацікавленість у професії, Б) структура мозку, В) вік.
12. Найважливішим в світі людини Джордж Плейтен вважав те, що..
А) людина може вчитись далі, Б) все необхідне їй у мозок буде вкладено,

В) не пропонується нічого зайвого.

«Фах»- аналіз твору

Автор – Айзек Азімов

Рік написання – 1957

Головні герої : Джордж Плейтен, Арманд Тревіліан, Хейлі Омейні (психолог), Інженеску Ладислас (історик), лікар Ллойд, лікар Зекері Антонеллі, лікар Сем Елленфорд, Інженеску Ладислас (історик-соціолог)

Тема — зображення моделі майбутнього суспільства, здобуття освіти та фаху

Мета: глибокі, ґрунтовні знання здатна дати тільки самоосвіта; щоб бути ерудованою людиною і правильно визначитися зі своїм професійним вибором, необхідно розвивати і вдосконалювати свої знання в різних напрямках й сферах життя.

Ідея – Утвердження сили людського інтелекту, самостійності мислення, творчої уяви, моральних цінностей. Довести, що глибокі знання дає тільки самоосвіта; треба розвиватися в різних напрямках, щоб бути ерудованою людиною, правильно визначитися у своєму професійному виборі

Жанр: науково-фантастичне оповідання (повість: у творі йдеться про тривалий період із життя головного героя Джорджа Плейтена, події відбуваються в різних місцях, існує паралельна сюжетна лінія – лінія Тревіліана)

Місце дії — Земля. В оповіданні згадується єдина конкретна географічна назва — місто Сан-Франциско. Ні назви рідного міста Джорджа, ні місця перебування в Інтернаті автор не вказує. Та й те, що усе людство розмовляє однією мовою і проживає на півтори тисячі планет, вільно переміщається не лише на Землі, а й в космічному просторі, створює відчуття всеосяжності

Час і місце подій. Описані події відбуваються в майбутньому, коли земляни почали успішно заселяти планети в усій Галактиці. Описані події — фантастичні (спосіб здобуття освіти, заселення інших планет, спілкування з інопланетянами). Автор використав наукові гіпотези про освоєння космосу, про програмування інтелекту, про необмежені можливості людини. Події твору відбуваються фактично трохи більше, ніж добу. Йдеться про незвичайний день — Перше травня, день Олімпіади. Але художньо час подовжено, оскільки у власних спогадах його переживає Джордж Плейтен — від Дня Читання до дня Олімпіади. Це період формування людини, здобуття нею знань, вибору життєвого шляху. Заселені планети, що згадуються в оповіданні: Діпорія, Новія, планети класу А

Конфлікт твору. Людина і суспільство: чи має людина право на власний вибір життєвого шляху; стандартизована система освіти і здатність до творчого мислення окремої людини

Назва «Фах» – це не лише освіта, професія людини, а ще і її справжнє покликання, талант, її людська сутність, призначення на землі.

Система освіти майбутнього : День Читання (проводиться щороку у вересні для дітей восьмирічного віку; «він ще не знав таємниці алфавіту»)

Мета: навчити всіх дітей восьмирічного віку читати «нас цікавила будова твого мозку» (у восьмирічному віці лікарі здійснюють вимірювання особливостей структури мозку кожної дитини, виявляючи таким чином володаря унікального мозку, здатного бути творчим, а не тільки засвоювати готову інформацію). Вміння читати отримують всі. Процедура проведення: лікарське обстеження, після якого за допомогою спеціального пристрою та стрічок (своєрідна операція) закладається певна інформація, після якої через 15 хвилин людина вже читає. «Його і ще чотирьох хлопчиків упустили до кімнати і наказали роздягатися. Вони швидко скинули свій новий одяг і стояли так, голі й маленькі, тремтячи швидше від хвилювання, ніж від холоду. Медичні працівники по черзі обстежували їх за допомогою якихось дивних приладів, кололи їм пальці, щоб узяти кров. Кожен лікар брав їхні картки і чорною паличкою вправно виводив на них акуратні рядки значків. Джордж пильно вдивлявся в них, але вони були так само незрозумілі. Потім дітям звеліли одягтися» «Вони сіли на маленькі стільчики і знову чекали. їх почали викликати по одному. Джорджа Плейтена назвали третім...» Роль цього етапу Освіти: У кожній родині очікували на те, що дитина, яка навчилася читати, в майбутньому буде генієм. «Сам по собі день Читання, либонь, мало що означав, та водночас тільки він міг виявити бодай щось до настання того другого знаменного дня. Коли діти повернулися додому, всі батьки Землі вслухалися в їхнє читання, прагнучи віднайти якусь особливу легкість читання, щоб витлумачити її як щасливе знамення» «Восьмирічна дитина легко звикає до найдивовижніших явищ. І те, що вчора вона ще не вміла читати, а сьогодні вже вміє, здається їй чимось цілком природним, як сонячне проміння...» «Він намагався пригадати, як це не вміти читати, і не міг. Здавалося, він завжди вмів. Завжди»

День Освіти (проводиться щороку в листопаді для молоді, що досягла вісімнадцяти років «Перше листопада того року, коли виповниться вісімнадцять») Мета: визначення фахової відповідності кожної молодої людини на основі медичного обстеження. Зіставлення бажань і можливостей молодої людини у виборі фаху. Останнє слово за собою залишає Система Освіти, а не сама людина Фах отримують не всі. Люди з унікальними розумовими можливостями не стають запрограмованими дипломованими спеціалістами. їх відбирають для отримання вищої освіти Процедура проведення: закладання в мозок людини за допомогою інформаційних стрічок певного обсягу інформації, необхідного для виконання тих чи інших професійних обов'язків. У великих містах обсяг інформації більший, тому «спеціалісти» отримують різний рівень фахової підготовки. «Цього разу система була інша, ніж у день Читання. Все відбувалося набагато повільніше, а інструкції їм роздавали вже надрукованими — неабияка перевага проти тих дітей, що не вміють читати» «Більшість людей, до здобуття освіти, не називають ніякої конкретної професії. Видно, вони бояться нашкодити собі» Роль цього етапу Освіти: «день Освіти — велика подія в житті кожного». «У вісімнадцять років Джордж Плейтен твердо знав, що стане дипломованим

програмістом; він прагнув цього, відколи пам'ятав себе». Для людей з унікальними розумовими здібностями: «Закон забороняє, Джордже. Та послу-хай, усе буде гаразд. Твоїй сім'ї ми все пояснимо так, щоб нікого не образити. А там, куди тебе помістять, ти матимеш пільги. Ми дамо тобі книжки, і ти вивчатимеш усе, що забажаєш». «Адже ще лишається останнє випробування. Навіть після відсіву в день Освіти дев'ять чоловік із десяти, що потрапили сюди (до Інтернату для недоумків), виявляються не зовсім підходящими для творчості, й нема такого апарата, який допоміг би нам вирізнити з цієї десятки того єдиного, хто нам потрібен. Цей десятий повинен виявитися сам. — Яким чином?— Ми поміщаємо вас сюди в Інтернат недоумків, і той, хто не бажає з цим змиритися, і є людина, яку ми шукаємо. Щоправда, метод жорстокий, зате себе виправдовує. Не слід казати людині: «Ти можеш винаходити нове. Тож-бо, твори». Набагато розумніше зачекати, поки вона сама мовить: «Я можу творити і творитиму, хочете ви цього чи ні». Таких людей, як ти, Джордже, десять тисяч, і вони сприяють технічному прогресові півтори тисячі світів. Ми не можемо дозволити собі загубити бодай одного з їх числа або ж витратити наші зусилля на того, хто не виправдає наших сподівань»

День Олімпіади (проводиться в травні щороку в різних фахових галузях для забезпечення професійних запитів у Всесвіті в цілому й зокрема на Землі. Мета кожного учасника: показати найвищий рівень фахової майстерності й отримати призначення на роботу на планету класу А Процедура проведення: змагання між дипломованими фахівцями на виявлення кращих професіоналів згідно із запитами планети-покупця. З кожного фаху проводиться своя Олімпіада, до участі в якій допускаються дипломовані спеціалісти за їхніми заявками. Людина з дипломом може брати участь в Олімпіаді щороку, але рівень її знань залишається таким, який вона отримала у День Освіти Роль цього етапу Освіти: «Земля також експортує висококваліфікованих спеціалістів, і кількість її населення не перевищує припустимого рівня. Оскільки за вивозу фахівців зберігається статева рівновага, вони можуть самовідтворюватися, що сприяє зросту населення на тих планетах, де є така проблема. Крім того, за стрічки та спеціалістів нам платять сировиною, яка конче необхідна і від якої залежить наша економіка» «Фактично через нестачу належно підготовлених фахівців людство довго не могло посправжньому колонізувати планети за межами Сонячної системи. Злом настав, коли розкрили механізм зберігання знань у людському мозку. Після цього відкриття почалася розробка стрічок освіти, які б змінили цей механізм таким чином, щоб можна було відразу вкласти в мозок значну кількість, так би мовити, готових знань. А втім, ви це знаєте. Відтак стало можливим випускати тисячі й мільйони фахівців, і ми розпочали те, що хтось назвав «Заповненням Всесвіту». Зараз у Галактиці півтори тисячі заселених планет і заселенню наступних не видно кінця.» «Ви розумієте, що з цього випливає? Земля експортує стрічки освіти, що дають змогу готувати фахівців низької кваліфікації, і це гарантує єдність культури для всієї Галактики. Так,

наприклад, завдяки стрічкам, які навчають читати, ми всі говоримо однією мовою... Не дивіться так вражено. Можуть бути й інші мови, і в минулому люди на них розмовляли. їх були сотні»

«Інтернати для недоуків», кодована назва Інститутів вищої освіти Мета Системи Освіти: надати можливість людям з високими та унікальними можливостями розвиватися, самостійно за допомогою книжок та наставників отримувати поглиблені й розширені знання, ставати творчими особистостями, що рухають розвиток науково-технічного прогресу
Процедура проведення: «Збирати знання по зернині». «Двісті п'ять. Джордже, і це не єдине таке місце. їх тисячі» (Омейні про вихованців Інтернатів). «Зроду він не уявляв, що може бути така сила книжок — ними були забиті, саме забиті довгі полиці». «Ми вміємо аналізувати інтелект, Джордже, і визначати, що ця людина може стати пристойним архітектором, а та — хорошим теслярем. Однак не вміємо визначити, чи здатна людина до оригінального творчого мислення. Це надто делікатна галузь. Є деякі кустарні методи, що дозволяють визначити тих, хто, можливо, має такий талант. Про цих людей доповідають у день Читання, як, наприклад, повідомили про тебе. За дуже приблизними підрахунками, таким чином сповіщають про одну людину з десяти тисяч. У день Освіти цих людей перевіряють знову, і виходить, що в дев'яти випадках з десяти тривогу зчинили помилково. Тих, хто залишається, направляють у такі установи, як ця» (Хейлі Омейні) Роль цього етапу Освіти: «А хто створює стрічки освіти? Фахівці по виробництву стрічок? А хто ж тоді складає стрічки для їхнього навчання? Фахівці ще вищої кваліфікації? А хто складає стрічки... Ти розумієш, що я хочу сказати. Десять має бути кінець. Десять мають бути чоловіки та жінки, здатні оригінально мислити» (Джордж Плейтен)

Модель цивілізації майбутнього Мета поділу людства на групи: «Не можна, щоб усі оті люди вважали себе невдахами. Вони прагнуть здобути фах, і тим чи іншим шляхом здобувають його. Кожен може додати до свого ім'я слова: «дипломований такий-то чи така-то». Так чи інакше, кожен посідає своє місце в суспільстві. Це необхідність». Принцип існування системи: швидка підготовка за єдиними стандартами Дає змогу економити ресурси, колонізувати Всесвіт, зберігаючи єдність усіх 1500 світів. Прагматичність системи: «Ми не можемо дозволити собі загубити бодай одного з них (геніїв) або ж витратити наші зусилля на того, хто не виправдає наших сподівань»..

Корнелія Функе «Чорнильне серце»

Вікторина «Уважний читач»

Розділ «Нічний незнайомиць»

1. Скільки років Мегі (12)
2. З ким живе дівчинка? (З батьком)
3. Що найбільше люблять в домі?(Читати книжки)
4. Скільки було книжок?(Скрізь: і на столі, і під столом, і на кухні)

5. Які слова написані на табличці, що висить на дверях батькового кабінету?(«Одні книжки треба смакувати, інші- просто ковтати, і лише декотрі слід пережовувати й добре перетравлювати)
6. Що побачила Мегі за вікном?(Незнайомця, який стояв під дощем і дивився на їхні вікна)
7. Хто це був?(Вогнерукий)
8. Чи подобався він дівчинці?(Ні, вже не рада була, що погукала батька)
9. Як Вогнерукий назвав батька Мегі?(Чарівновустим)
10. У скільки років Мегі навчилася читати?(У 5 років читала вже табличку на дверях батькового кабінету)
11. Що підслухала Мегі?(Що люди якогось Каприкорна знову знайшли батька, цінують його хист і хочуть повернути. Батько сказав, що знову втече, як робив уже не раз. Але Мегі треба буде знову міняти школу і звикати до нового місця. Пообіцяв назавтра прийняти рішення)
12. Як батько дізнався, що Мегі шпигувала?(потрогав за холодну ногу)
13. На кого була схожа Мегі?(на біляву матір, а хотіла бути чорнявою, як батько)

Розділ «Таємниці»

1. Що сталося вранці, коли Мегі прокинулася?(батько вже зібрав речі у валізи, і сказав, що їм треба їхати, хоча канікули через тиждень)
2. Яка у батька професія?(палітурник, ремонтував старі книжки)
3. Як Мегі назвала його професію (Слово «палітурник» їй не сподобалося і вона написала на батькових дверях «Мольтимер Форхат, книжковий лікар»)
4. Куди зібралися їхати?(До тітки Елінор на північ Італії)
5. Що Мегі щоразу брала з собою в поїздки?(Улюблені книжки в спеціальній скринці, змайстрованій батьком)
6. Що говорив про це батько?(У чужім краю непогано мати з собою власні книжки)
7. Улюблена квітка Мегі?(Мак)
8. Які книжки захотіла взяти Мегі цього разу?(про відьом, про Одиссея, книжку, яку зробила сама)
9. Яку печатку ставила на всіх книжках (одноріг і її ім'я)
- 10.Що дивного помітила у батька(ніколи не читав їй уголос книжки)
11. Чому хотіла потрапити до батькової кімнати «Золотої комірки»? (взяти ще якусь книжку)
- 12.Що помітила?(Що батько пакував якусь книжку і сховав її від неї за спину)
- 13.Скільки років вони тут прожили?(не пройшло і року, жили у великому будинку, до школи 20 хвилин велосипедом,)
- 14.Чому батько її возив?(бо шлях безлюдний, через поля і темні переліски)
- 15.З ким дружила Мегі?(мала двох подруг і руду кішку)

16. Які слова батька розрадили і викликали посмішку?(«Книжки мають бути важкі, бо в них цілий світ»)
17. На чому вирушили в нову подорож?(на своєму автобусику, який Мегі дуже любила)
18. Хто їх уже чекав біля воріт?(Вогнерукий)

Розділ «На південь»

1. Чому Вогнерукий чекав їх зранку?(Бо минулого разу теж уже Мо його обдурив і він його оце 4 роки шукав)
2. Навіщо батько взяв його з собою?(бо «що я скажу коприкорновим людям, коли попадуся до їхніх лап». Завірів Мо, що не зможе від них приховати, що його бачив)
3. Чому затрималися? (Мегі вискочила з автобуса і вимагала, щоб батько пояснив, хто ці люди, від яких їм треба тікати)
4. Що відповів батько?(Кожен має свої таємниці)
5. Про що розповів дівчинці Вогнерукий?(Щоб Мегі сіла в автобус, він розповів про Каприкорна, жорстокого, який любить наганяти жах на людей. «А ще страшенно йому кортить мати одну річ, яку має твій батько» Каприкорнові люди вдягаються у все чорне, жорстокі, можуть відтяти Мегі вуха)
6. Що Вогнерукий відповів на слова дівчини про те, що вона і так знає, що на світі живуть не лише приємні і добрі люди?(«Хотів би я, щоб ти про них знала тільки з книжок»)
7. З ким Вогнерукий познайомив дівчину у автобусі?(з тваринкою Гвін (куниця пухнаста і кусається)
8. Що вразило дівчинку, коли погладила тваринку?(маленькі різки за вухом)
9. Що відповів батько на запитання, чи бачив він куниць з різками?(Що Вогнерукий їх сам приклеїв тому маленькому кусючому чортеняті для своїх фокусів)
10. Що ж потрібно було Коприкорну від батька Мегі?(Книжку)
11. Що було домом для Мегі?(Мо, книжки, автобусик, що перевозив їх з одного місця на інше)

Розділ «Будинок, повен книжок»

1. Яка книжка у Мегі улюблена?(Самозакоханий велет О.Уайльда)
2. Чому саме ця книжка їй пригадалася, коли проснулася?(побачила перед собою шпильчасті ворота, як у книжці)
3. Хто жив за цими воротами (Тітка Елінор)
4. Що говорить про тітку батько?(Що вона скоро розориться, бо все скуповує книжки)
5. Будинок тітки був чудовий, але з непривітними написами. Якими?(На воротах: «Приватна власність, чужим входити заборонено», на дверях : «Якщо ви надумали марнувати мій час усякими дрібницями, то ліпше вертайтеся зразу назад»,)

6. Яке враження справила тітка на Мегі? (обличчя нагадало бульдожу морду, сива, старша за Мо, грубий голос)
7. Що сказав Мо про причину приїзду?(обдурив, сказав, що приїхав відремонтувати їй книжки, а дитину не було де діти, але дитина не вимащує книжки повідлом і не вириває сторінки, щоб загортати дохлих жаб)
8. Кого не любила тітка?(Дітей і зміряла Мегі , мов небезпечного звіра)
9. Чи сподобалась тітка дівчинці?(не хотіла до цієї огидної тітки з крижаними баньками, що її просверлюють)
10. Як і за що пргрозила тітка племінниці?(Книжки є такі цінні, що я роздеру тебе, якщо хоч спробуєш до них доторкнутися)
11. Як всі зреагували на ці слова?(Мегі уявила, що стає навшпиньки і тричі плює цій старій відьмі в очі, а Мо : «Якщо роздереш Мегі, я те саме зроблю з твоїми книжками»)
12. Який виняток зробила тітка (Впустила Мег і до бібліотеки, куди ще не ступала жодна дитина, але за умови: не підходити до полиць за 3 кроки)
13. Найдорожча вятиня тітки Елінор (бібліотека)
14. Що показала батькові (книжки, які треба полагодити, на що піде не менше як 2 тижні)
15. Що тепер найбільше мучило Мегі і чому почала шпигувати за батьком? (та книжка, яку ховав від неї батько, думала тепер лише про одну-однісіньку книжку)
16. Що вишпигувала дівчина? (батько заніс книгу до бібліотеки, туди зайшла тітка, а Мегі підійшла до дверей підслухати, а їй затулив рота Вонерукий)
17. Які питання задав дівчинці Вогнерукий ?(Батько хоче віддати книжку цій відьмі? Мо привіз її, заніс з автобуса?)
18. Чому Мегі, як і батько, збрехала?(Сама не знала чому)
19. Чим почав залякувати Вогнерукий?(Що Каприкон уб'є її батька, якщо не знайде цю книжку)

Тести

1 варіант

1. Корнелія Функе - дитяча письменниця:
А) Данії, Б) Німеччини, В) Польщі.
2. Імя головної героїні твору:
А) Еліза, Б) Мегі, В) Софі.
3. Дівчинка має:
А) 8 років, Б) 10 років, В) 12 років.
4. Імя батька героїні:
А) Роберт, Б) Мортимер, В) Фрідріх.
5. Донька називає тата:
А) «чудовий лікар», Б) «книжковий лікар», В) «дитячий лікар».
6. Відношення дівчинки до книг:
А) ненавидить їх, Б) їй байдуже, В) книги - найкращі друзі після тата.
7. Чому Мегі не встигає потоваришувати з дітьми свого віку?

- А) немає такого бажання,
 Б) *вимушена часто переїжджати з місця на місце*,
 В) тато забороняє з кимось спілкуватися.
8. Кого побачила за вікном героїня?
 А) однолітків, Б) дідуся, В) *незнайомця*
9. Тато Мо називає незнайомця:
 А) *«Вогнерукий незнайомиць»*, Б) *«Вогнесильний незнайомиць»*,
 В) *«Вогневитривалий незнайомиць»*.
10. Незнайомиць називає тата Мегі:
 А) *«Чарівнодобрий»*, Б) *«Чарівновустий»*, В) *«Чарівносердечний»*.
11. Тато Мортимер забороняє доньці:
 А) спілкуватися з однолітками,
 Б) виходити у місто самотійно,
 В) *підходити до однієї книги*.
12. Імя тітки матері Мегі :
 А) Елізабет, Б) *Елінор*, В) Емма.

1 варіант

1. Тітка матері Мегі-
 А) справжній лікар, Б) *книголюбка та колекціонерка*, В) музикант.
2. На що сподівається Мортимер?
 А) виїхати якнайшвидше з країни,
 Б) зустрітися з давніми друзями,
 В) *сховати книжку від давніх недругів*.
3. Вогнерукий видає Мо:
 А) *розбійникам*, Б) поліцейським,
 В) близьким родичам та просить за це викуп.
4. Хто вирушає на допомогу Мо?
 А) Мегі, Б) Елінор, В) *Мегі та Елінор*.
5. Каприкорн-...
 А) найближчий друг Мо, Б) *запеклий ворог Мо*,
 В) позашлюбний син Мо.
6. Яким незвичайним даром володіє Мо?
 А) вгадує думки на відстані,
 Б) знає напам'ять всі прочитані твори,
 В) *вчитує персонажів із книжок, які читає вголос*.
7. Читаючи «Чорне серце» Мегі, тато вчитав Каприкорна,
 Басту, Вогнерукого, але зачитав...
 А) рідну матір, Б) *кохану дружину*, В) близького друга.
8. Мегі отримала у спадок:
 А) розкішний будинок, Б) гарне авто,
 В) *вміння оживляти слова так, як її батько*.
9. Єдина мета батька Мегі-

А) повернутися живими додому, Б) покарати ворогів,
В) зібрати всі примірники та спалити їх, аби більше ніколи не поверталися додому.

10. Вогнерукий- ...

А) Майстер по виготовленню кованих виробів,
Б) *майстер над вогнем*, В) майстер-палітурник.

11. Навіщо Мегі з батьком хочуть зачитати у книжковий світ Каприкорна?

А) аби *повернути у реальний світ матір Мегі*,
Б) аби позбутися запеклого ворога, В) їм до вподоби таке заняття.

12. Каприкорн-..

А) мріє потрапити до книжкового світу,
Б) мріє подорожувати світом,
В) мріє якнайдовше залишатися у земному світі і дуже збагатитися.

«Чорнильне серце» аналіз

Автор – Корнелія Функе

Рік написання – 2003

Жанр – роман

В повісті «Чорнильне серце» К. Функе утверджується значення культури, книжки, без яких неможливий розвиток особистості та світу загалом.

Провідна **тема** – жага до читання. У книзі утверджується магія слова й привабливість читання.

Проблематика. Окрім традиційного казкового сюжету про боротьбу добра і зла, у творі порушується багато актуальних моральних проблем: дружба і любов, стосунки батьків і дітей, прощення і відповідальність за свої дії.

Час дії. Незважаючи на те, що події роману відбуваються в наш час, у творі жодного разу не згадується про комп'ютер і про телевізор. Усе відбувається довкола шарудіння книжкових сторінок.

Реальні герої та фантастичні (реальні: палітурник і любитель книг Мольтімер Фольгарт (Мо), його дружина Тереза (Реза), дочка Мегі, її тітка, колекціонерка Елінор; фантастичні: Вогнерукий, Каприкорн, Баста, Сажерук

Сюжет . У романі «Чорнильне серце» розповідається про палітурника й книголюбця Мольтімера Фольчарта (для родичів просто Мо) та його дочку, дванадцятирічну Меггі. Через виняткові здібності батька з ними трапилися надзвичайні пригоди. Давно, коли Меггі була ще маленькою, Мо читав своїй дружині Терезі одну цікаву книжку так виразно, що її персонажі раптом ожили в реальному світі. А сама Тереза разом із двома її кішками дивним способом потрапила в середньовічний книжковий світ. Через 10 років після тих подій біля будинку Мо та Меггі з'явився незнайомиць, якого батько називав «Вогнеруким». Той незнайомиць попередив про небезпеку: інший книжковий персонаж, оживлений за допомогою читання — Каприкорн і його банда намагаються заволодіти останнім примірником книжки, щоб оживити страшну істоту — Тінь і назавжди залишитися на Землі. Незважаючи на всі спроби Мо та його родини втекти й сховати книжку, ворогам удається їх схопити. Однак виявляється, що Меггі успадкувала магичний дар батька. За

допомогою мистецтва слова, яке здатне творити дива, їй удалося перегорнути сторінку, завдяки чому Капрікорна та його поплічників було «зачитано» назад у книжку, а матір повернено додому. Герої роману переживають багато пригод. Події розвиваються стрімко й непередбачувано, але любов до книжок і творча уява допомагають Меггі, Мо й Елінор подолати всі небезпеки.

Поєднання **реального й уявного світів** у романі «Чорнильне серце» Роман «Чорнильне серце» демонструє читачам два світи: реальний світ любителів книжок з їхніми багатими бібліотеками та рідкісними виданнями (одна з яких дала назву твору) та уявний, вигаданий світ книжок, населений фантастичними істотами, ельфами, феями, але також і тиранами, темними силами, котрі намагаються заповонити Землю страхом. У такий фантастичний спосіб К. Функе стверджує думку про те, що книжки та їх персонажі є різними... Є добрі книжки, сповнені світла й добра, але є й такі, де діють «лихі сили». І така література теж нерідко трапляється в нашому реальному житті. А раптом Землю захоплять книжкові монстри, злодії та негідники, яких Мо «вчитав» із «Чорнильного серця»? Із властивою їм хитрістю вони взялися до справи: знищити всі примірники книжки, з якої вони потрапили в реальний світ. І це їм майже вдалося, лише один примірник книжки залишився в Мо та Меггі. Навколо нього й розгорнулася справжня битва, котра перетворилася на велику боротьбу між вигаданим і реальним, поміж добром і злом.

Клоуз – тести з теорії літератури Тест-нагадування:

1. **Детектив** — різновид пригодницької літератури. Сюжет детективного твору послідовно розкриває певну заплутану таємницю, пов'язану зі злочинном і його розслідуванням. Зазвичай такий сюжет є історією розв'язання логічної задачі.
2. **Розповідач** — вигадана автором особа, від імені якої в епічному творі зображено події та персонажів. Розповідач сприймається як літературна постать, котра зазвичай постає водночас автором і персонажем.
3. **Оповідач** виступає у формі першої особи, **розповідач** — у формі третьої особи.
4. **Точка зору (у літературному творі)** — оцінювання подій та персонажів з позиції автора або дійової особи (чи кількох дійових осіб) твору.
5. **Новела** — невеликий за обсягом прозовий твір, у якому йдеться про незвичайну пригоду. **Новела** схожа на оповідання, але відрізняється від нього напруженим сюжетом, для якого характерний стрімкий розвиток і несподіваний фінал.
6. **Фентезі** — різновид фантастичної літератури, заснований на використанні міфологічних і казкових мотивів. Найпотужнішого розвитку цей жанр набув у ХХ ст.

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА. Я І СВІТ

(за творчістю А. Азімова, Д. В. Джонс, Корнелія Функе)

Початковий та середній рівні

- Джорж Плейтен, герой твору А. Азімова «Фах», утік з Інтернату, щоб:
 - побувати на олімпіаді;
 - побачити кохану дівчину;
 - допомогти своїй родині матеріально;
 - уникнути покарання.
- Джорж Плейтен, герой твору А. Азімова «Фах», відрізнявся від своїх однолітків тим, що:
 - був дуже сильним, займався спортом;
 - володів телепатією;
 - читав книги, займався самоосвітою;
 - був вихідцем з іншої планети.
- Софі, героїня твору Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула», уклала угоду з:
 - Відьмою Пустиріш;
 - Демоном вогню;
 - Хаулом;
 - Саліманом
- Твір Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула» відрізняється від традиційних народних казок тим, що:
 - закінчується твір нещасливо для головних героїв;
 - зображуються технічні засоби сучасної доби;
 - мачуха та падчерка дружать, пригоди випадають старшій сестрі;
 - немає протистояння добра та зла
- Найбільшим захопленням Мегі, героїні книги К. Функе «Чорнильне серце», було:
 - читання книжок;
 - вишивання;
 - малювання;
 - спів і танці
- Джорж Плейтен, герой твору А. Азімова «Фах», після медкомісії опинився:
 - в Інтернаті;
 - у вищій школі;
 - у лікарні;
 - на планеті Новії
- Джорж Плейтен, герой твору А. Азімова «Фах», вів діалог з представниками планети Новія про:
 - недоліки медичної системи;
 - систему професійної освіти;
 - обмеження його прав і свобод;
 - про значення дружби для згуртування суспільства
- Софі, героїню твору Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула», Відьма Пустиріш перетворила на:
 - царівну-жабу;
 - дуже некрасиву дівчину;
 - стару бабусю;
 - кам'яну скульптуру.
- Із героями твору Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула» Софі та Хаулом відбулися до кінця твору не лише зовнішні, а і внутрішні зміни:
 - обоє стали замкненими та відлюдкуватими, тішилися лише своїми почуттями;
 - Софі стала впевненішою, а Хаул — уважнішим до прохань;

- в) вони почали заздрити тим, хто не зазнав таких випробувань долі, як вони;
 г) Софі стала веселою та безтурботною, а Хаул — злим і похмурим
 10. Мегі, героїня книги К. Функе «Чорнильне серце», мала здатність:

- а) «оживляти книги»;
 б) розуміти мову тварин;
 в) перетворюватися на невидимку;
 г) перевтілюватися в будь-кого із героїв твору, який вона читає
 11. Яке призначення таких людей, як Джордж Плейтен?

- А) впроваджувати в життя нові ідеї для поліпшення рівня освіти,
 Б) він один з тих, хто не зможе оволодіти ніяким фахом,
 В) бути, як більшість.

12. Навіщо Мегі з батьком хочуть зачитати у книжковий світ Каприкорна?

- А) аби повернути у реальний світ матір Мегі,
 Б) аби позбутися запеклого ворога,
 В) їм до вподоби таке заняття.

Достатній рівень

1. Охарактеризуйте образ Джоржа Плейтена, головного героя твору А. Азімова «Фах» або

Охарактеризуйте образ головної героїні твору Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула» Софі або Мегі

- 2. Установіть відповідність між твором і персонажем.

• «Чорнильне серце»	А Зекелі Антонеллі
• «Фах»	Б Софі
• «Мандрівний замок Хаула»	В Меггі
• «Павутинка»	Г Кандата

3. Вкажіть авторів даних творів, їх батьківщину.

4. Продовжте речення.

«Фентезі — це...»

Високий рівень

1. Виконайте одне із завдань.

а) напишіть твір-роздум «сутність культури й освіти, призначення людини в сучасному світі та в майбутньому (за прочитаними творами та власними спостереженнями)»

б) Складіть діалог між Софі з твору Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула» та Мегі з твору К. Функе «Чорнильне серце».

в) Напишіть твір-роздум «Чи можуть сила людського інтелекту, творча уява, сповідування моральних цінностей змінити світ (за прочитаними творами та власними спостереженнями)»

г) Продовжте історію Мегі з твору К. Функе «чорнильне серце» (або когось із інших героїв творів жанру фентезі)

Підсумок та узагальнення вивченого за рік

Аукціон знань

Найцінніший товар – знання

«Літературний ярмарок»

Лот I: «Біографічний»

1. Назвіть прізвища письменників, приєднавши до імен:

Роберт	Маргул-Шпербер
Олександр	Війон
Герберт	Шиллер
Шандор	Пушкін,
Антон	Твардовський
Франсуа	Стівенсон
Михайло	Бернс
Генріх	Биков
Фрідріх	Міцкевич
Джеймс	Скотт
Микола	Симонов
Редьярд	Гоголь
Артур	Грін
Вальтер	Галчинський
Адам	Дойл
Альфред	Олдрідж
Константи	Гейне
Василь	Шолохов
Костянтин	Веллс
Едгар	Петефі
Рюноске	Чехов
Айзек	Кіплінг
Корнелія	По
Діана	Акутагава
	Азімов
	Джонс
	Функе

Відповідь: Роберт Бернс, Роберт Стівенсон. 2. Олександр Грін, Олександр Пушкін, О.Твардовський. 3. Герберт Веллс. 4. Шандор Петефі. 5. Антон Чехов. 6. Франсуа Війон. 6. Михайло Шолохов, М. Лермонтов. 7. Геріх Гейне. 8. Фрідріх Шиллер. 9. Джеймс Олдрідж. 10. Микола Гоголь. 11. Редьярд Кіплінг. 12. Артур Конан Дойл. 13. Вальтер Скотт. 14. Адам Міцкевич. 15. Альфред Маргул- Шпербер. 16 Константи Галчинський 17. Василь Биков. 18. Костянтин Симонов. 19. Едгар По. 20.Рюноске Акутагава 21. Айзек Азімов.22. Корнелія Функе. 23. Діана Вінн Джонс

2. Яке значення має слово «псевдонім»? Назвіть справжнє ім`я письменника. Айзек Азімов -, Шандор Петефі - , О.Генрі -, О.Грін-, Шолом - Алейхем _?

(Псевдонім – від латинського – несправжній, це вигадане наймення, якими автор підписував власні твори. Ісаак Озімов, Шандор Петрович, Вільям Сідні Портер, Олександр Гриневський, Соломон Рабинович).

3. Доля яких зарубіжних письменників пов'язана з Україною?(Адам Міцкевич, Микола Гоголь, Шандор Петефі, Антон Чехов, Райнер Марія Рільке, О.Пушкін).

4. Назвіть поета чи прозаїка, про якого йдеться.

1) Народився на Полтавщині.

2) Загинув на Кавказі.

3) Він є засновником жанру історичної повісті.

4) Народився у сучасній Білорусі.

5) Обидва письменники за фахом були лікарями.

6) Його називають батьком детективної літератури й одним із творців наукової фантастики

7) Три письменники народилися в Единбурзі.

8) Герої цього письменника стали знаменитішими, ніж їх автор.

9) Засновник жанру байка.

10) Великий сатирик Англії.

Відповіді: 1. Микола Гоголь. 2. Михайло Лермонтов. 3. Вальтер Скотт. 4. Адам Міцкевич. 5. Артур Дойл і Антон Чехов. 6. Едгар По. 7. Вальтер Скотт і Артур Конан Дойл і Роберт Стівенсон. 8. Конан Дойл. 9. Езоп. 10. Джонатан Свіфт.

5. **«Впізнайте письменника».** Демонстрація слайдів із зображенням портретів письменника та поступовими п'ятьма підказками в порядку зниження ступеня складності. Або **«Чий це портрет?»** (завдання дивись нижче на с. 198, 199)

Лот II: «Знавці художніх творів»

1) Імена яких літературних героїв входять до назв творів? («Ілля Муромець», «Балади про Робіна Гуда», «Пісня про віщого Олега», «Айвенго», «Тарас Бульба», «Мандрі Гуллівера», «Собака Баскервілів», «Робінзон Крузо»).

2) Зістав автора з назвою твору

Яким творам не вистачило автора, назви їх.

Й.В.Гете	«Билини про Іллю Муромця»
О.С.Пушкін	«Пісня про віщого Олега»
Й.Ф.Шіллер	«Рукавичка»
В.Скотт	Балади про Робін Гуда
Р.Стівенсон	«Вільшаний король»
Дж.Свіфт	«Тарас Бульба»
О.Генрі	«Вересовий мед»
А.Конан Дойл	«Айвенго»
Дж.Олдрідж	«Пістнрява стрічка»
М.Шолохов	«Останній листок»
Р.Кіплінг	«Мандрі Гуллівера»
Г.Уеллс	«Пурпурові вітрила»

О.Грін	«Якщо» «Доля людини» «Чарівна крамниця» «Останній дюйм»
--------	--

Відповідь: «Тарас Бульба» М.Гоголь, а Билини про Іллю Муромця та Балади про Робін Гуда без авторів, бо це фольклорні твори.)

3) Розподіліть названі твори за темами

- «Література проти війни»
- «Мистецтво бути людиною»
- «Краса чистих людських взаємин»
- Пригоди та фантастика»
- «Україна та її історія в літературі»
- Героїчне минуле в літературі»
- «Героїчні пісні та балади»

Лот III: «Читацький»

1) Кому належать речі?

Біла рукавичка.

Шаровари, завширшки, як Чорне море.

Решето з агрусом

Скрипка

Біблія

«Вілліс», «опель»

Пензлі та палітра з зеленою і жовтою фарбами

Кінокамера

Ікони

Золота стріла

(Ребеці (В.Скотт «Айвенго»), Остапу і Андрію (М.Гоголь «Тарас Бульба»), Городовому (А.Чехов «Хамелеон»), Шерлоку Холмсу («А.К.Дойл «Оповідання про Шерлока Холмса», Робінзону Крузо (Дефо «Робінзон Крузо»), Андрій Соколов (М.Шолохов «Доля людини»), Берману (О.Генрі «Останній листок»), Бену (Дж.Олдрідж «Останній дюйм»), Петру Якимовичу (Рільке «Пісня про Правду»), Робін Гуду).

♦ Розкажіть про цю річ (малюнок) — з якого твору, якого автора, кому з героїв належить, яку роль відіграла.

- Гусли (билина «Садко»).
- Стріла (балада про Робіна Гуда).
- Рукавичка (балада Ф. Шиллера «Рукавичка»).
- Золотий ріжок (В. Скотт «Айвенго»).
- Літак «Остер» (Дж. Олдрідж «Останній дюйм»).
- Модель парусника (Олександр Грін «Пурпурові вітрила»).
- Шматок пергаменту (Е. А. По «Золотий жук»).
- Змія (А. Конан Дойл «Пістрява стрічка»).
- Листок плюща (О. Генрі «Останній листок»).

- Черепахові гребінці (О. Генрі «Дари волхвів»).
- Павутинка (Р. Агутакава «Павутинка»).
- Замок (Д. В. Джонс «Мандрівний замок Хаула»).

2) З якого твору ці описи природи?

1) «У тій мальовничій окрузі веселої Англії, що її зрошує річка Дон, у давнину розкидались великі ліси, що вкривали більшу частину узгір'їв та долин, які лежать між Шеффїлдом і прегарним містечком Донкастером. Рештки цих лісів ще можна бачити біля гордих замків...»

2) «Степ що далі, то ставав прекрасніший. Ніколи плуг не проходив по незмірних хвилях диких рослин. Самі тільки коні, ховаючись у них, як у лісі, толочили їх. Нічого в природі не могло бути кращого за них.»

3) «Перша повоєнна весна була дружна й раптова. Наприкінці березня з Приазов'я подули теплі вітри, і вже за два дні на лівобережжі Дону геть чисто оголилися піски, в степу збули повні снігу яри та балки, зламавши лід, шалено завирували степові річки, і дороги поробилися майже зовсім непроїзні.»

4) «Однак поїняті незрозумілою тривогою діди виходили ночами зі своїх хат і мовчки вдивлялися у високе, вічно безвітряне небо...ці могили, гробниці минулих поколінь, перетинають весь степ, ніби застиглий морський прибії.»

Відповідь: «Айвенго», 2) «Тарас Бульба» 3) «Доля людини» 4) «Пісня про Правду»

3) Чий це портрет?

1) «Жупан червоного кольору, сукна яскравого, як огонь, підперезався узорчатим поясом; карбовані турецькі пістолі були засунуті за пояс; шабля брязкала по їхніх ногах, їхні обличчя, ще мало загорілі, здавалося, покращали й побілішали; молоді чорні вуса тепер якимось яскравіше відтіняли білість їх і здоровий могутній цвіт молодості..»

2) «Через плече у нього висів довгий тисовий лук, при боці погойдувався сагайдак, вщерть наповнений стрілами, а в руці юнак стискав ціпок. Ставний і гінкий, він був убраний з голови до п'ят у все зелене і йшов бадьорим кроком. Серце його співало.»

3) «Мала прегарну жіночу фігуру й була висока, але не аж така висока, щоб це впадало в очі. Лице вона мала біле-пребіле, проте довершена форма голови і шляхетні риси обличчя не допускали до думки про безбарвність, часом поєднану з вродою блондинок»

4) «Коли шолома скинули, всі побачили вродливе, засмагле на сонці обличчя юнака років 25 під кучмою густих, коротких білявих кучерів. Те обличчя було бліде...»

5) «Останньому було років 30. невеликого зросту, кремезний, міцний, він справляв враження досить жвавої, здорової людини. Вираз його обличчя видався мені впертим; карі очі сміливо дивилися на нас з-під густих темних брів. Коричневий костюм спортивного покрою і смаглява обвітрена шкіра

свідчили про те, що ця людина аж ніяк не домосід і не білоручка, і водночас спокійна, упевнена постава видавала в ньому справжнього джентльмена.»

6) «Йому вже перевалило за 60, і борода в нього, як у скульптури Мікеланджело «Мойсей», кільцями спускалася з його голови сатира на тіло карлика.»

7) «Він поклав на коліна великі темні руки, згорбився. Ви бачили коли-небудь очі, немов присипані попелом, сповнені такої невігдойної туги, що в них несила дивитися? Отакі очі були в мого випадкового співрозмовника.»

Відповіді: Остап і Андрій. 2. Робін Гуд. 3. Ровена. 4. Айвенго. 5. Сер Генрі Баскервіль. 6. Художник Берман. 7. Андрій Соколов.

Лот IV: «Географічний»

1. Назвіть твори, у яких згадуються міста:

- 1) Київ, Дубно.
- 2) Потсдам, Воронеж, Урюпінськ, Біла Церква.
- 3) Ноттінгем, Шервуд.
- 4) Штат Пенсільванія
- 5) Ашбі де ла Зуш, Йорк.
- 6) Бухенвальд.
- 7) Лондон .
- 8) Вашингтон
- 9) Каір.

Відповіді: «Тарас Бульба», 2. «Доля людини». 3. Балади про Робіна Гуда. 4. «Спілка рудих» 5. «Айвенго». 6. «Про назву концтабору Бухенвальд». 7. «Пістрява стрічка». 8. «Останній листок», 9. «Останній дюйм».

2. В яких творах згадуються назви річок?

- 1) Дніпро, Дністер – «Тарас Бульба»;
- 2) Самородина – «Ілля Муроець»;
- 3) Червоне море – «Останній дюйм»,
- 4) Дон – «Доля людини».

Лот V: «Літературознавчий». Демонстрація мультимедійних слайдів із визначенням основних літературознавчих термінів.

Підсумок та узагальнення вивченого за рік

Відповіді до «Практикум» (сторінка 272)

1. У поданому переліку знайдіть твір, який НЕ належить до жанру балади.
 - «Вересовий трунок» Р. Л. Стівенсона;
 - «Рукавичка» Ф. Шиллера;
 - «19 жовтня» (1825) О. Пушкіна.
2. У наведеному переліку знайдіть твір, який НЕ належить до новел.
 - «Останній листок» О. Генрі;
 - «Павутинка» Р. Акутагави;
 - «Св'язь» А. Міцкевича;
 - «Чарівна крамниця» Г. Уеллса.
3. У поданому переліку знайдіть твір, який не належить до детективів.

- «Золотий жук» Е.А. По;
- «Останній дюйм» Дж. Олдріджа;
- «Пістрява стрічка» А. Конан Дойла;
- «Спілка рудих» А. Конан Дойла.

4. Назвіть твори, у яких:

- зображено Другу світову війну;
- змальовано картини з життя середньовічних лицарів;
- оспівано дружбу й кохання;
- опоетизовано історію Київської Русі;
- поєднано реальне і фантастичне;
- розслідується злочин;
- простежуються біблійні мотиви.

5. Упізнайте письменників.

Цей автор...

- багато років творив під маскою Великого Невідомого;
- попри тяжку хворобу багато подорожував, а наприкінці життя оселився на острові Самоа;
- захоплювався різноманітними видами спорту;
- став відомим письменником під час перебування у в'язниці;
- вважав Індію батьківщиною, хоча й не був індіємцем за походженням;
- усю свою творчість присвятив темі Другої світової війни.

6. Продовжте речення й укажіть назви творів, у яких діють описані персонажі. Цей герой...

- зазнавши жорстокого нападу акул, вирішив...
- погодився обстоювати честь скривдженої дівчини на «Божому суді», який завершився...
- вийшов на арену із хижакими, щоб...
- усе життя мріяв створити шедевр, натомість намалював...
- штовхнув дівчину в урвище, щоб...
- не погодився відкрити таємницю неповторного напою своєї батьківщини, тому...
- знайшовши пергамент з намальованим черепом, розкрив...

7. . Розгадування кросворда навпаки

◆ Придумайте формулювання до понять.

			² Б			⁶ О
	¹ Г	И		⁴ П		Р
	І	Л	³ Д	Е	⁵ Р	И
	П	И	Е	Р	О	Г
⁷ Ф	Е	Н	Т	Е	З	І
Е	Р	А	Е	К	П	Н
Є	Б		К	Л	О	А
Р	О		Т	А	В	Л
І	Л		И	Д	І	
Я	А		В		Д	
					А	
					Ч	

Підсумок та узагальнення вивченого за рік
Літературний диктант. Експрес-опитування

1. Один з видів мистецтва, який відображає дійсність в образах, створених за допомогою слова, називається...(Література)
2. Давньоруські билини мали ще такі традиційні назви... («Старини», «билеві пісні», «богатирський епос».)
3. Улюбленим билинним героєм став воїн-богатир...(Ілля Муромець)
4. Фольклорні балади про Робіна Гуда є втіленням мрії англійського народу про... (Захисника від несправедливості)
5. Поетизація героїчної минувшини постає в літературних баладах таких поетів, як...(Гете, Пушкін, Стівенсон, Міцкевич, Шиллер)
6. Жанр історичного роману, засновником якого є Вальтер Скотт, дістав назву...(Вальтер- скоттівського роману.)
7. Національний колорит у відтворенні життя народу певної доби передбачає зображення ...(Описів побуту, звичаїв, одягу, специфічних слів і мовних виразів.)
8. Майстерно відтворив Вальтер Скотт у романі «Айвенго» історичний колорит суспільного життя Англії за часів...(Середньовіччя, у XII столітті)
9. Основними різновидами пригодницької літератури є...(Подорожі, робінзонади, науково-фантастичні романи, детективи.)
10. Артур Конан Дойл уславився у світовій літературі завдяки своїм детективним творам про... (Шерлока Холмса.)
11. Класичний детективний дует у творах Конан Дойла – це.. (Шерлок Холмс і лікар Вотсон, бо вони взаємно доповнювали один одного у розплутуванні складної інтриги та злочинних намірів.)
12. Успіхові Шерлока Холмса в розслідуванні заплутаних кримінальних справ сприяє активне використання методу...(Дедукції.)
13. О.Генрі виступив у світовій літературі майстром такого жанру «малої прози», як...(Новела.)
14. Шедевром, про який багато років говорив Берман, став намальований ним...(Осінній листок плюща.)
15. Своєрідність вирішення проблеми батьків і дітей висвітлює твір Джеймса Олдріджа ...(«Останній дюйм».)
16. У вірші «Якщо» Редьярд Кіплінг надає перевагу таким моральним цінностям, як...(Гідність, чесність, правдивість, сила волі, наполегливість, шляхетність.)
17. На думку Кіплінга, Людиною має право називатися лише той, хто...(В будь-якій ситуації прагне і вміє залишатися самим собою, іти своїм шляхом у житті, не втрачати почуття гідності ані перед юрбою, ані перед королем, робити добрі справи, не хизуючись цим.)
18. Основними художніми засобами втілення авторського задуму у вірші Кіплінга «Якщо» є... (Анафора і антитеза.)

19. Антитезою називається... (Протиставлення протилежних думок, явищ, якостей, образів у літературному творі.)
20. Своему перекладу вірша Кіплінга «If» Василь Стус дав назву... «Синові».
21. Художня література відіграє велику роль у формуванні шкали... (Загальнолюдських життєвих цінностей.)

Визначте зайві поняття, що порушують логіку наведених переліків:

1) А	В	С	Д
Історична повість,	героїчний епос,	билина,	фольклорна балада
2) А	В	С	Д
Сатира	пародія	гумор	іронія
3) А	В	С	Д
Портрет	пейзаж	кульмінація	інтер'єр
4) А	В	С	Д
Метафора	гіпербола	алегорія	епос

Ключ: 1)А, 2)В, 3)С, 4)Д

Установіть відповідність між літературознавчими термінами та їх визначеннями:

1. Літературна балада	1. Іноказання
2. Анафора	2. Невеликий епічний твір про незвичайну життєву подію з динамічним сюжетом і несподіваним фіналом.
3. Новела	3. Єдинопочаток і повторення однакових слів на початку речень віршованих творів
4. Алегорія	4. Сюжетний ліро-епічний твір фантастичного, історико-героїчного або соціально-побутового змісту

Ключ: 1) 4, 2) 3, 3) 2, 4) 1.

Пригадайте, в яких творах ужито наведені слова і поясніть їхнє тлумачення:

1. Слово «сквайр» є у таких творах:

- А) баладі про Робіна Гуда,
 Б) романі «Айвенго»,
 В) оповіданні «Пістрява стрічка»
 Г) романі «Острів скарбів»

Ключ: 1) Сквайр – англійський дворянський титул -- а), г)

2. Слово герольд згадується у творах:

- А) вірші «Якщо»
 Б) оповіданні «Спілка рудих»
 В) Романі «Айвенго»
 Г) баладі про Робіна Гуда

Ключ: Герольд – глашатай-оповісник на лицарських турнірах. В) і Г).

Діагностичні тести на повторення і узагальнення вивченого

1. У романі В. Скотта «Айвенго» описано епоху царювання:

- а) Петра I, б) Генріха XII,
- в) Річарда Левове Серце.

2. Айвенго був:

- а) сином Седрика Сакса, б) братом короля Річарда, в) нареченим Ревеки.

3. Епічний твір великої форми, де подане широке коло подій та явищ дійсності, простежено долі низки дійових осіб – це...:

- а) новела, б) повість, в) оповідання, г) роман?

4. «Подяки, дамо, не треба мені!» - сказав і її покинув». Який автор і у якому творі написав цей рядок.

- а) О. Пушкін, б) Війон, в) Гете, г) Шиллер;
- а) «Вільшаний король», б) «Рукавичка»,
- в) «Вересовий трунок», г) «Балада прикмет»;

5. Реальний, фантастично-міфологічний, моральний плани відображення поєднуються в баладі... (назвати твір і автора):

- а) О. Пушкін, б) Війон, в) Гете, г) Шиллер;
- а) «Вільшаний король», б) «Рукавичка»,
- в) «Вересовий трунок», г) «Балада прикмет».

6. Ліро-епічний твір з драматично напруженим сюжетом, часто з елементами фантастики історико-героїчного чи соціально-побутового змісту це:

- а) байка, б) билина, в) літературна балада,
- г) оповідання.

7. Письменник, який розказав світові про «уявлювану казкову Апельсинію»:

- а) Пушкін, б) О. Генрі, в) О. Грін, г) Гоголь.

8. «Степ, що далі, то ставав прекрасніший. Тоді увесь південь... був зеленою незайманою пустинею». Звідки ці слова? Хто автор:

- а) «Тарас Бульба», б) «Айвенго»,
- в) «Останній дюйм», г) «Пісня про Правду»;
- а) Скотт, б) Гоголь, в) Шиллер, г) Рільке.

9. Героїня новели О. Генрі Джонсі одужала завдяки:

- а) листочку, намальованому Берманом,
- б) догляду подруги Сью,
- в) новим лікам,
- г) палкому бажанню вижити за будь-яку ціну.

10. «Бен вирішив, що заради нього віддасть усе. На це варто витратити час».

З якого твору ці слова і якому автору належать?

- а) «Маленький принц», б) «Останній дюйм»,
- в) «Айвенго», г) «Доля людини»;
- а) Олдріджу, б) Скотту, в) Шолохову, г) Рільке.

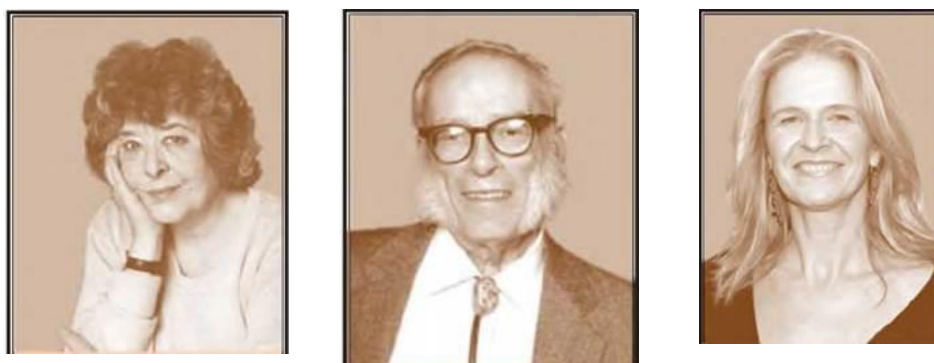
Відповіді: 1в, 2а, 3г, 4г, б; 5в, а; 6в, 7г, 8а, б; 9а, 10б, а.

2 рівень

1. Що означають епос, лірика, драма? (*Епос – оповідь, розповідь, лірика – ліра, музичний інструмент, драма – дія, дійство.*)
2. Чому старовинні англійські перекази про Робіна Гуда називаються баладами? Чи можна їх вважати героїчним епосом? (*Робін Гуд – історична особа, народився у 1160 році, зміст життя – боротьба за краще життя народу. Тому перекази можна вважати героїчним епосом, бо народ оспівав свого героя – спочатку ці балади були вішованими і виконувалися під акомпанемент арфи.*)
3. Кого можна вважати побратимами Робіна Гуда? (*Олекса Довбуш, Устим Кармалюк, Тіль Уленшпігель, ...*)
4. Чи відноситься роман В. Скотта «Айвенго» до героїчного епосу? (*Ні, це історичний роман, героїчний епос – його основа.*)
5. Назвіть вбрання середньовічного лицаря. (*Шолом, кольчуга, забрало, лати, спис, лук, стріли, меч...*)
6. Опишіть сучасного лицаря. (*Елегантний – біла випрасувана сорочка, костюм, галстук або метелик, начищені черевики, хороші вчинки – захист слабшого, допомога старшим, повага до жінок та дівчат, гарні манери.*)
7. Як називалися народні співці у різних регіонах? (*Кобзарі, бандуристи – на Русі, ашуги – кавказькі, гусани – вірменські, манасчі – киргизькі, акини – казахські, бахші – туркменські, барди – ірландські, жонглери – французькі, хуглари - іспанські, шпільмани – німецькі...*)
8. У супроводі яких музичних інструментів виконувалися середньовічні пісні? (*Кіфара, арфа, ліра – Європа, кобза, бандура – на Русі, панга (лютня) – Таджикистан, каннелі (гуслі) - Естонія.*)
9. Назви героїв билин (*Ілля Муромець, Добриня Микитович, Олексій Попович, Святогор, Микула Селянинович, ...*).
10. Хто вони: Семюель Клеменс, Вільям Сідні Портер, Джон Гріффіт? (*Їх псевдоніми: М.Твен, О.Генрі, Дж.Лондон.*)
11. Назвіть американських письменників. (*Дж.Лондон, М.Твен, Е. По, О.Генрі...*)
12. Хто основоположник детективного жанру в літературі? (*Е. По*)
13. Яким методом користувався у своїх розслідуваннях Шерлок Холмс? (*Дедуктивним*)

Впізнай письменника «Чий це портрет?»

Ф. Шиллер, А. Міцкевич, Р. Стівенсон, Альфред Маргул-Шпербер, Константи Галчинський, Василь Биков, Джеймс Олдрідж, Редьярд Кіплінг, Вальтер Скотт, О. Пушкін, Шолом-Алейхем, Олександр Грін, Роберт Бернс, Генріх Гейне, Костянтин Симонов, **Едгар По**, Артур Конан Дойл, Герберт Уеллс, Рюноке Акутагава, Діана Війн Джонс, Айзек Азімов, Корнелія Функе,

ЛІТЕРАТУРА

1. Джерело: Підручник «Зарубіжна література, 7 клас. Є. В. Волощук . - К.:Генеза, 2015»
- 2 Руденко Валентина Іванівна «Методичний посібник для 7 класу . Опитувальник, 2010» за підручником Н І. Дорофєєвої «Зарубіжна література. 7 клас», К. «Вежа», 2007.
 - <https://rudenkovi.jimdo.com>
3. Сучасна література на уроках зарубіжної літератури в 5-7 класах (тести)
4. В.В.Паращич Усі уроки світової літератури 7 клас , розділ «Знаю, умію, можу!» Контрольні роботи.
5. Завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів із зарубіжної літератури. 7 клас. Яворів, 2015.- 48 с
6. Джерело: <https://dovidka.biz.ua> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua
7. <https://dovidka.biz.ua/pistryava-strichka-analiz/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua
8. Тести, сайт galyna.zhukova.edukit.dn.ua/...Тесту
9. <https://dovidka.biz.ua/pavutinka-analiz/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua

